

รายงานการวิจัย
แนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา
ความรู้และประสบการณ์
ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ประเทศนิวซีแลนด์นับเป็นประเทศที่สามารถปฏิรูปการศึกษาได้เป็นผลสำเร็จ และเป็นตัวอย่างที่หลาย ๆ ประเทศให้ความสนใจและศึกษาเป็นแบบอย่าง เพื่อการปรับใช้ เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ นอกจากนี้ประเทศนิวซีแลนด์ ยังเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับคามนิยมจากคนไทยส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อ เนื่องจาก ค่าใช้จ่ายไม่แพงจนเกินไปเมื่อเทียบกับประเทศในแถบทวีปอเมริกา และทวีปยุโรป ประกอบกับประเทศนิวซีแลนด์มีการจัดการศึกษา เป็น 2 ระดับ ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งคล้ายคลึงกับประเทศไทย ประกอบด้วยคนไทย ที่ไปทำงานในประเทศนิวซีแลนด์ ประสงค์จะศึกษาต่อเพื่อการพัฒนาตนเอง ด้วยเหตุนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงเลือกประเทศนิวซีแลนด์เป็นกรณีศึกษาในการวิจัย เรื่อง แนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทย กับประเทศนิวซีแลนด์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำกฎระเบียบและข้อกำหนดอันจะเป็น บรรทัดฐานในการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทย กับต่างประเทศต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาโดยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้มอบหมายให้รองศาสตราจารย์วิชัย ฤกษ์ภูริทัต และคณะ ดำเนินการวิจัยประเด็น ดังกล่าว ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ยังดำเนินการอยู่ในวงแคบและมีจำนวนน้อย ในแต่ละปี เนื่องจากความแตกต่างในด้านมาตรฐานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความต้องการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์เพราะเป็นการเปิดโอกาส ให้มีการเรียนรู้ซึ่งสามารถถ่ายโอนกันได้ระหว่างสองประเทศ แต่ด้วยการยกระดับมาตรฐาน ของประเทศไทยให้ทัดเทียมกับต่างประเทศ จากนั้นจึงดำเนินงานในด้านการเทียบโอน วุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนคนไทยที่แสวงหา ความรู้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยภายใน ประเทศและต่างประเทศก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ

บทสรุปผู้บริหาร

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 15 กำหนดให้การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และให้มีการเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนสะสมไว้ในรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนนอกระบบ การเรียนนอรั้วตามอัธยาศัยด้วยการฝึกอาชีพหรือจากประสบการณ์การทำงาน รัฐจึงต้องดำเนินการให้มีการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ สถานศึกษาต้องเปิดโอกาสในการนำผลการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจากการประกอบอาชีพ และการเรียนรู้นิวทีซีชีวิตมาเทียบโอนเข้าสู่การศึกษาในระบบ

การจัดการศึกษาให้เกิดการผสมผสานของรูปแบบการศึกษาทั้งสามรูปแบบดังกล่าวจะทำให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับกระแสความต้องการของสังคมไทยในปัจจุบัน ที่เรียกร้องให้ปรับปรุงระบบการศึกษาไทยให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความเท่าเทียมกับประเทศต่างๆ ในประชาคมโลก การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ถือเป็นประเด็นสำคัญของการนำพาประเทศเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างแท้จริง เพราะประเทศไทยยังมีความต้องการกำลังคนที่มีคุณภาพอย่างหลากหลาย เพื่อให้สามารถรองรับความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสามารถแข่งขันทางธุรกิจการค้ากับนานาประเทศ การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ เป็นการยอมรับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของบุคคล ด้วยกระบวนการวัดผลและประเมินคุณค่าความรู้และประสบการณ์ทางอาชีพ ซึ่งสามารถดำเนินการโดยวิธีการทดสอบ สังเกต สัมภาษณ์ ให้แสดงผลงาน และอื่นๆ

ด้วยความตระหนักถึงบทบาทในการเสริมสร้างโอกาสความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่ประชาชนอันมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้อ จึงได้จัดทำโครงการวิจัยเรื่อง "แนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์" เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางต่างๆ ที่ใช้ในการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหวังว่ารายงานการวิจัยเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ยิ่ง
ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสถานศึกษาที่ได้นำรายงานการวิจัยดังกล่าวไปใช้
เป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดระเบียบด้วยแนวทางการเทียบวุฒิการศึกษา แนวทาง
การเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ และแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนระหว่าง
สถานศึกษา ในประเทศไทยกับสถานศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ และนานาประเทศ

(นายอรุณ จันทวานิช)

เลขาธิการสภาการศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยใช้วิธีวิจัยแบบพหุวิธี (Multi-methods) กระทำในรูปแบบของการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการทำเนิงานเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนออกแบบวิธีเก็บข้อมูล ขั้นตอนรวบรวมข้อมูล ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล และ ขั้นตอนสรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์และตั้งคำถามวิจัยนำไปสู่ขั้นตอนที่สองคือการออกแบบวิธีเก็บข้อมูล ซึ่งแยกเป็นการเก็บข้อมูลจากเอกสารที่เชื่อถือได้ การเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถาบันการศึกษา นักเรียนไทย คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ และการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม เมื่อได้ออกแบบการเก็บข้อมูลแล้วจึงดำเนินการดังนี้

1. วิจัยเอกสาร (Documentary Research)

การวิจัยเอกสาร เป็นการศึกษาข้อมูลจากพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ระเบียบ ข้อบังคับ กฎกระทรวง และประกาศของราชการ รายงานการวิจัยวารสารต่างๆ และสิ่งพิมพ์อื่นๆ

2. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

2.1 การตอบแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นการจัดทำแบบสอบถามและจัดส่งให้สถาบันอุดมศึกษากรอกแบบสอบถาม มีมหาวิทยาลัย 14 แห่งให้ความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลซึ่งเป็น ข้อมูลเกี่ยวกับการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ของนักศึกษาภายในประเทศ ข้อมูลที่เกี่ยวกับการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ของนักศึกษาจากต่างประเทศ

2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 60 ปี และได้รับการคัดเลือกจัดอันดับโดย Asiaweek ให้อยู่ในอันดับต้นๆ ของประเทศไทย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งถือเป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยของรัฐประเภทจำกัดรับเข้า ส่วนตัวแทนของมหาวิทยาลัยของรัฐประเภทไม่จำกัดรับเข้าได้แก่มหาวิทยาลัยรามคำแหง และตัวแทนของมหาวิทยาลัยเอกชนได้แก่มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ศาสตราจารย์ผู้มีหน้าที่พิจารณาการเทียบโอนของมหาวิทยาลัย Massey University นักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ และคนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์

2.3 การจัดประชุมปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการจัดร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยและระดมความคิดเห็นจากกลุ่มคนต่างๆ ที่หลากหลาย เพื่อแสดงความคิดเห็นพร้อมให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่องานวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ยังดำเนินการอยู่ในวงแคบและมีจำนวนน้อยในแต่ละปี เนื่องจากความแตกต่างในด้านภาษา และวัฒนธรรม และยังต้องการแนวทางในการเปรียบเทียบมาตรฐานการศึกษาของสองประเทศ คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ปรารถนาที่จะได้สิทธิการอยู่อาศัยถาวรในประเทศนิวซีแลนด์ (Permanent Resident) สิทธิการอยู่อาศัยในประเทศนิวซีแลนด์ทำให้เขาและสมาชิกในครอบครัวได้มีโอกาสศึกษาอย่างอิสระ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเสียค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อยหรือไม่เสียค่าใช้จ่ายในบางหลักสูตร ในด้านอาชีวศึกษาคนไทยจำนวนไม่น้อยเดินทางไปประเทศนิวซีแลนด์เพื่อแสวงหาโอกาสในการทำงานหารายได้ ซึ่งเป็นรายได้ที่ดีมากเมื่อเทียบกับรายได้ในประเทศไทย คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ไม่คิดที่จะกลับมาศึกษาต่อในประเทศไทย เพราะเขามีโอกาสที่จะศึกษาในแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายและเสียค่าใช้จ่ายน้อย อีกทั้งมีโอกาสหารายได้จำนวนมากกว่าอยู่ในประเทศไทย

ก. การเทียบวุฒิการศึกษาในระบบ

จากการวิจัยพบว่าระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ยังไม่มีระบบการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ที่แน่นอน มีเพียงการเทียบโอนที่เกิดขึ้นเป็นกรณีๆ ไป ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนไทยเดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศนิวซีแลนด์

มีผู้ปกครองหลายรายที่ต้องการส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ประเทศนิวซีแลนด์เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับคามนิยม เนื่องจากค่าใช้จ่ายไม่แพงจนเกินไปเมื่อเทียบกับประเทศในแถบทวีปอเมริกาและทวีปยุโรป โรงเรียนที่รับเข้าจะเป็นผู้เทียบวุฒิการศึกษาให้เด็กไทยโดยใช้อายุและความรู้เดิมเป็นปัจจัยหลักในการพิจารณากล่าวคือ เด็กไทยมีอายุเข้าเกณฑ์ชั้นใดก็จะถูกจัดให้เข้าเรียนในชั้นนั้น หากผู้ปกครอง

เห็นว่าทางโรงเรียนจัดชั้นเรียนให้ในระดับที่ต่ำเกินไปก็สามารถร้องขอเพื่อการพิจารณาใหม่ ในกรณีนี้เกิดขึ้นในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. นักเรียนไทยเดินทางกลับมาศึกษาต่อในประเทศไทย

2.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในประเทศไทยส่วนใหญ่จะรับเด็กไทยที่เดินทางกลับมาจากประเทศนิวซีแลนด์และให้เรียนต่อในระดับชั้นที่ผู้ปกครองร้องขอ อย่างไรก็ตามทางโรงเรียนได้ติดตามผลการเรียน หากเห็นว่าเด็กสอบไม่ผ่านในระดับนั้น ก็มีความจำเป็นต้องปรับลดระดับให้เหมาะสมต่อไป

2.2 การศึกษาระดับอุดมศึกษา นักเรียนไทยที่เรียนสำเร็จการศึกษาระดับ Year 12 หรือ Form 6 ในประเทศนิวซีแลนด์ เมื่อเดินทางกลับมาเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่จะสมัครเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) เนื่องจาก การสอนใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก นักเรียนจึงไม่กังวลในเรื่องการใช้ภาษาไทย อีกทั้ง มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและมีเครือข่ายด้านการศึกษากับ มหาวิทยาลัยในต่างประเทศมากมาย ทำให้มีโอกาสมากที่จะไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ณ ต่างประเทศ ในเครือข่ายของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

3. นักเรียนไทยเดินทางไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

นักเรียนไทยที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเดินทางไปศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ณ ประเทศนิวซีแลนด์จะต้องส่งใบสมัครพร้อมแนบ รายงานผลการเรียน (Transcript) และผลการสอบภาษาอังกฤษซึ่งอยู่ในระดับที่ดี เช่น IELTS ระดับไม่ต่ำกว่า 6.0 หรือ TOEFL ระดับไม่ต่ำกว่า 550 ส่วนมากนักเรียนไทยที่เดินทางไปประเทศนิวซีแลนด์ยังไม่มีผลการสอบภาษาอังกฤษ จึงถูกกำหนดให้เรียน ภาษาอังกฤษก่อนเป็นเวลา 1-2 ภาคการศึกษา อย่างไรก็ตามปัจจุบันมหาวิทยาลัย ในประเทศนิวซีแลนด์ได้กำหนดให้นักเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียนต้องเรียนหลักสูตร Foundation Programmes เพื่อการปรับความรู้และภาษาอังกฤษก่อนเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี กล่าวได้ว่าความรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของไทยมีระดับ เทียบเท่าชั้น Year 12 ของประเทศนิวซีแลนด์ และความรู้ระดับชั้นปีที่หนึ่งหลักสูตร ปริญญาตรีของไทยเทียบเท่าระดับ Year 13 ของประเทศนิวซีแลนด์

ข. การเทียบความรู้และประสบการณ์จากการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย

คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ส่วนมากมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานหาเลี้ยงชีพ และต้องการมีสิทธิการอยู่อาศัยถาวรในประเทศนิวซีแลนด์ (Permanent Resident) ซึ่งหมายถึงการมีสิทธิเหมือนพลเมืองชาวนิวซีแลนด์ การเรียนรู้อยู่ในรูปแบบของการศึกษานอกระบบและ/หรือการศึกษาตามอัธยาศัย และทำงานสั่งสมประสบการณ์ ความรู้ที่ได้ประกอบด้วยความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ความรู้ด้านวิชาชีพ และความรู้ทั่วไป

1. ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ

คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ต้องสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้นการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษถือได้ว่าเป็นความรู้ใช้การได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทงานที่ทำและโอกาสที่จะได้ใช้ภาษาอังกฤษ การเทียบความรู้ด้านภาษาอังกฤษสามารถทำได้โดยการสอบข้อเขียน และ/หรือ การสัมภาษณ์ ซึ่งสามารถเทียบได้เท่ากับสาระการเรียนรู้ด้านภาษาต่างประเทศสำหรับหลักสูตรชั้นพื้นฐาน และภาษาอังกฤษชั้นปีที่หนึ่งสำหรับหลักสูตรอนุปริญญาหรือปริญญาตรี

2. ความรู้ด้านวิชาชีพ

คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ประกอบอาชีพทั้งในส่วนที่ใช้ความรู้และใช้แรงกายในการทำงานเลี้ยงตนเองและครอบครัว เนื่องจากค่าแรงงานภายในประเทศนิวซีแลนด์คิดอัตราต่อชั่วโมงสูง การคิดค่าแรงเป็นชั่วโมงทำให้ผู้ว่าจ้างต้องเลือกคนทำงานที่มีความสามารถ ทำงานด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง มีประสิทธิภาพ คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ต้องทำงานมีประสิทธิภาพและสั่งสมประสบการณ์เป็นความรู้อยู่ตลอดเวลา การเทียบความรู้และประสบการณ์สามารถทำได้โดยการพิจารณาประวัติการทำงาน (Portfolio) ใบรับรองการผ่านงาน ประเภทงานที่ทำ ระยะเวลาที่ทำงาน ทำการทดสอบฝีมือแรงงานโดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ผู้ที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานระดับ 1 สามารถเทียบความรู้ระดับประถมศึกษา หมวดวิชา พัฒนาอาชีพ หมวดวิชาคณิตศาสตร์ และหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ผู้ที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานระดับ 2 สามารถเทียบความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมวดวิชา พัฒนาอาชีพ หมวดวิชาคณิตศาสตร์ ผู้ที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานระดับ 3 สามารถเทียบความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หมวดวิชาพัฒนาวิชาชีพและหมวดวิชาคณิตศาสตร์

3. ความรู้ทั่วไป

คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์มักจะชวนขวดยหาความรู้ โดยการลงทะเบียนเรียนวิชาที่เปิดสอนในวิทยาลัยหรือชุมชนต่างๆ ซึ่งมีอยู่ทั่วไป ในประเทศนิวซีแลนด์ วิทยาลัยหรือชุมชนต่างๆ เปิดการเรียนการสอนในช่วงเวลา 19.00 - 21.00 น. ของวันทำงานปกติ เมื่อเรียนจบในแต่ละวิชาจะได้รับใบประกาศนียบัตร หรือใบรับรองการฝึกอบรม การเทียบความรู้และประสบการณ์สามารถทำได้โดยการ พิจารณาใบประกาศนียบัตร ใบรับรองการฝึกอบรม หากชั่วโมงการเรียนและฝึกอบรม รวมกันไม่น้อยกว่า 320 ชั่วโมงสามารถเทียบเท่า 1 หน่วยวิชาในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย (ม.6) หรือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หากนับชั่วโมงการเรียนและ ฝึกอบรมรวมกันไม่น้อยกว่า 480 ชั่วโมงสามารถเทียบเท่า 1 หน่วยวิชาในระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือหากนับชั่วโมงการเรียนและฝึกอบรมรวมกัน ไม่น้อยกว่า 280 ชั่วโมงสามารถเทียบเท่า 1 หน่วยวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)

ค. การเทียบโอนผลการเรียน

หลายมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์รับนักศึกษาไทยเข้าศึกษาต่อใน หลักสูตรที่ใกล้เคียงโดยยอมให้มีการเทียบโอนผลการเรียนบางรายวิชาที่มีความคล้าย คลึงกัน การเทียบโอนใช้เพียงรายวิชาเดียวหรือหลายรายวิชาขึ้นอยู่กับเนื้อหาของ รายวิชาที่ขอเทียบโอน กล่าวได้ว่าการเทียบโอนผลการเรียนมีในระดับปริญญา อย่างไรก็ตามการเทียบโอนเป็นสิทธิของสถาบันอุดมศึกษาที่รับเข้าเรียน ซึ่งอาจจะใช้หลักการ พิจารณาเทียบโอนที่แตกต่างกันไป

สถาบันอุดมศึกษาไทยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาในเรื่องการเทียบโอน ผลการเรียน ดังนี้

1. นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ในสถาบันที่สำนักงาน ก.พ. รับรอง
2. วิชาที่ขอเทียบโอนจะต้องมีเนื้อหาวิชาคล้ายคลึงกันไม่น้อยกว่า 3 ใน 4
3. วิชาที่ขอเทียบโอนจะต้องมีหน่วยกิตไม่น้อยกว่าวิชาในหลักสูตรของ คณะที่รับเข้า
4. นักศึกษาต้องสอบผ่านรายวิชาที่ขอเทียบโอนด้วยคะแนนไม่ต่ำกว่า ระดับตัวอักษร C สำหรับหลักสูตรปริญญาตรี หรือคะแนนไม่ต่ำกว่า ระดับตัวอักษร B สำหรับหลักสูตรปริญญาโท

5. จำนวนหน่วยกิตที่ขอเทียบโอนทั้งหมดไม่เกิน 1 ใน 2 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรของคณะที่รับเข้า
6. เทียบโอนผลการเรียนได้เฉพาะรายวิชาที่เคยศึกษาและสอบผ่านมาแล้วไม่เกิน 5 ปี สำหรับระดับปริญญาตรี และไม่เกิน 3 ปี สำหรับระดับบัณฑิตศึกษา
7. รายวิชาที่รับโอนหน่วยกิตไม่นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม จะให้สัญลักษณ์ตัวอักษร S ยกเว้นกรณีที่เป็นหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

แนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

แนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ จะเกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องดำเนินการด้วยหลักการ 4 สร้าง ได้แก่

1. สร้างคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติและกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ
2. สร้างเครือข่ายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์
3. สร้างความร่วมมือในด้านการศึกษาระหว่างประเทศ
4. สร้างระบบการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์

1. สร้างคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติและกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ จะประสบผลสำเร็จได้นั้นรัฐควรสร้างคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติและกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติโดยดำเนินการดังนี้

1.1 สร้างคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดและประกาศให้มีคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งครอบคลุมทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานประเภทสามัญศึกษา การศึกษาประเภทอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษา คุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติควรมี 10 ระดับ ระดับแรก

คือประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) ระดับที่สองคือประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.5) ระดับที่สามคือประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับที่สี่คือประกาศนียบัตรเตรียมอุดมศึกษา ระดับที่ห้าคือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระดับที่หกคืออนุปริญญา ระดับที่เจ็ดคือปริญญาตรี ระดับที่แปดคือปริญญาตรีเกียรตินิยม และประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับที่เก้าคือปริญญาโท และระดับที่สิบคือปริญญาเอก

1.2 สร้างกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการควรแต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐ 5 แห่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน 5 แห่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษา 5 แห่ง อธิการบดีมหาวิทยาลัยของรัฐ 5 แห่ง อธิการบดีมหาวิทยาลัยเอกชน 5 แห่ง เป็นกรรมการ เลขาธิการสภาการศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการชุดนี้สามารถแต่งตั้งอนุกรรมการชุดต่างๆ เพื่อเป็นคณะทำงาน

การกำหนดกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ หมายถึง การกำหนดขอบเขตการเรียนรู้ มาตรฐานจุดประสงค์ มาตรฐานผลสัมฤทธิ์ หมวดวิชา และจำนวนหน่วยกิตหรือชั่วโมงเรียน และจำนวนหน่วยกิตหรือชั่วโมงเรียนรวมในหลักสูตรของแต่ละระดับการศึกษา เพื่อการประเมินความรู้ของผู้เรียนในระดับต่างๆ เมื่อผู้เรียนได้รับความรู้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัยแล้วต้องการ คุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติในระดับใดก็สามารถสมัครสอบหรือรับการประเมินความรู้ในแต่ละหมวดวิชาที่กำหนดอยู่ในกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

เมื่อคณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติได้สร้างกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติแล้วต้องนำส่งให้กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ และมอบให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา จัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรแต่ละระดับที่อยู่ในความดูแล

ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ สร้างระเบียบการปฏิบัติ ด้านการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ เพื่อกำกับดูแลให้สถานศึกษา ในสังกัดได้ถือปฏิบัติ

2. สร้างเครือข่ายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์

การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้และประสบการณ์จะได้ผลดีนั้นจำเป็นต้อง มีเครือข่ายที่สามารถเอื้อต่อการดำเนินงานด้านการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ให้เป็นไปด้วยความยุติธรรม โปร่งใส รวดเร็ว และเป็นประโยชน์ ต่อผู้ขอเทียบโอน เครือข่ายที่สำคัญทั้งภายในประเทศและต่างประเทศได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษา กระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้ประสานงานระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ สถานเอกอัครราชทูต นิวซีแลนด์เป็นผู้ประสานงานของรัฐบาลนิวซีแลนด์ในประเทศไทย UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) เป็นหน่วยงาน ระหว่างประเทศที่ช่วยขับเคลื่อนให้เกิดการเจรจาความร่วมมือระหว่างประเทศที่เป็น สมาชิกขององค์การสหประชาชาติ SEAMEO (Southeast Asian Ministers of Education Organization) เป็นหน่วยงานที่ให้คำปรึกษา ติดตามงานความร่วมมือระหว่างประเทศ สมาชิก ใช้ช่องทางของ ASEAN-New Zealand Relations หน่วยงาน APEC (Asia - Pacific Economic Cooperation) ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้แก่ EDNET (Education Network) หน่วยงาน IEA (International Association for the Evaluation of Education Achievement) เป็นหน่วยงานระหว่างประเทศที่เน้นความร่วมมือ ในการประเมินการศึกษาและพัฒนาปรับปรุงขีดความสามารถของระบบการศึกษา

เครือข่ายการเทียบโอนฯ ในส่วนของไทยควรมีสำนักมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ ให้กับคณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ คณะกรรมการสร้างกรอบ คุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติเป็นคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการ ให้ทำหน้าที่สร้างข้อกำหนดและเงื่อนไขที่เป็นมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ แต่ละระดับ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นผู้ออกระเบียบการดำเนินงานด้านการเทียบโอน วุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา

และระดับอุดมศึกษาตามลำดับ สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เป็นผู้จัดระบบทดสอบ วิธีการทดสอบและการประเมินผล สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนและกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนด้านการเทียบวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนเป็นผู้รับเรื่องขอเทียบวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ จัดการทดสอบความรู้พื้นฐานทั้งประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา เป็นผู้ประสานงานกับสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ในเรื่องข้อสอบกลาง กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้ทำการทดสอบด้านฝีมือแรงงานของผู้ขอเทียบความรู้และประสบการณ์ นำส่งผลการทดสอบให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประเมินระดับความรู้ และประสบการณ์ สถานศึกษาที่จดทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในเรื่องการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ และแจ้งให้หน่วยงานที่กำกับดูแลรับรอง

ในระยะเริ่มต้น เครือข่ายการเทียบโอนฯ ควรมีมหาวิทยาลัยไทย 20 แห่ง ร่วมอยู่ด้วย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

และมีมหาวิทยาลัยนิวซีแลนด์ 8 แห่ง ได้แก่ UNIVERSITY OF AUCKLAND, MASSEY UNIVERSITY, UNIVERSITY OF CANTERBURY, UNIVERSITY OF OTAGO, UNIVERSITY OF WAIKATO, VICTORIA UNIVERSITY OF WELLINGTON, AUCKLAND INSTITUTE OF TECHNOLOGY และ LINCOLN UNIVERSITY

นอกจากนี้ควรมีองค์กรวิชาชีพ เช่น สมาคมวิชาชีพสาขาต่างๆ สมาหุการคำไทย สมาหุการศษษกรรรมแห่งประเทศไทย แพทยสภา สภาวิศวกร สภาสถาปนิก สภาทนายความ สภาเภสัชกรรรม สภาวิชาชีพบัญชี องค์กรวิชาชีพต่างๆ สามารถให้การอบรมและออกวุฒิบัตร ซึ่งนำไปเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ได้

3. สร้างความร่วมมือในด้านการศึกษาระหว่างประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการควรเป็นผู้นำในการเจรจาระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ สร้างความร่วมมือในด้านการศึกษา ให้มีการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ โดยนำเอากรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติเป็นหลักในการเจรจาให้มีการยอมรับซึ่งกันและกัน สร้างตารางการเทียบระดับวุฒิการศึกษาระหว่างสองประเทศ ผลักดันให้มีการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ที่เป็นผลจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยระหว่างสองประเทศอย่างจริงจัง

4. สร้างระบบการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์

ระบบการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ต้องเป็นระบบที่ถูกสร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเทียบวุฒิการศึกษา การเทียบระดับความรู้จากการเรียนรู้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การประเมินประสบการณ์ที่ส่งสมมาจากการทำงานเพื่อเทียบเคียงกับความรู้ที่พึงมีจากการศึกษาในระบบ การโอนผลการเรียนรู้เพื่อการเรียนต่อเนื่องในระดับที่สูงขึ้น

ระบบการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ประกอบด้วย

4.1 ระบบการขอเทียบวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์

ผู้ที่ต้องการเทียบวุฒิการศึกษาสามารถดำเนินการ ขอเทียบวุฒิการศึกษาที่ได้รับจากการศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ โดยการยื่นความจำนงพร้อมหลักฐานให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบดังนี้

- 1) ผู้ที่ศึกษาในระบบชั้นพื้นฐานสายสามัญหรือสายอาชีวศึกษา ให้ยื่นความจำนงที่สถานศึกษาที่ตนต้องการเข้าศึกษาต่อ
- 2) ผู้ที่ศึกษานอกระบบชั้นพื้นฐานสายสามัญศึกษา ให้ยื่นความจำนงที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน กำหนดให้เป็นศูนย์รับเรื่องเทียบวุฒิการศึกษา

- 3) ผู้ที่ศึกษาตามอรรถาจารย์สายสามัญศึกษาให้ยื่นความจำนงที่ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนที่สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนกำหนดให้เป็น
ศูนย์รับเรื่องเทียบวุฒิการศึกษา
- 4) ผู้ที่ศึกษาตามอรรถาจารย์และเรียนรู้ออกจากประสบการณ์สายอาชีพศึกษา
ให้ยื่นความจำนงที่สถาบันอาชีพศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา
- 5) ผู้ที่ศึกษาระดับอุดมศึกษาในระบบ นอกกระบบ และ/หรือ ตามอรรถาจารย์
ให้ยื่นความจำนงที่สถาบันอุดมศึกษาที่ตนต้องการเข้าศึกษาต่อ

4.2 ระบบการพิจารณา

การพิจารณาเทียบวุฒิการศึกษา เทียบความรู้และประสบการณ์ หรือเทียบ
โอนผลการเรียน ให้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งสถานศึกษาแต่ละแห่ง
ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเทียบวุฒิการศึกษา เทียบความรู้และประสบการณ์
หรือเทียบโอนผลการเรียนให้เสร็จสิ้นภายใน 30 วัน คณะกรรมการประกอบด้วย
ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถของสถานศึกษาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คนแต่ไม่เกิน
5 คน ในจำนวนดังกล่าวจะต้องมีนักวัดผลอย่างน้อย 1 คน เมื่อพิจารณาเสร็จแล้ว
คณะกรรมการต้องแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติ แล้วประกาศผล
เป็นทางการ เมื่อประกาศผลแล้วให้ผู้บริหารสถานศึกษาแจ้งผลต่อหน่วยงานที่กำกับดูแล
ได้แก่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ สำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา หรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แล้วแต่กรณี

1) การพิจารณาเทียบวุฒิการศึกษา

ให้คณะกรรมการพิจารณาใบรับรองผลการเรียนที่ได้รับจากสถานศึกษา
เดิม แล้วเทียบวุฒิการศึกษาโดยใช้ตารางที่เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ใ
การเทียบวุฒิการศึกษา

2) การพิจารณาเทียบความรู้และประสบการณ์

ให้คณะกรรมการพิจารณาใบประกาศนียบัตรจากการอบรม ใบรับรอง
การทำงาน ใบรับรองเงินเดือน และ/หรือ แฟ้มประวัติการทำงาน Portfolio ในกรณีที
ต้องประเมินทักษะการทำงานให้คณะกรรมการกำหนดวิธีการทดสอบฝีมือการทำงาน

3) การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียน

ให้คณะกรรมการพิจารณาใบรับรองผลการเรียนและหลักฐานอื่นๆ
ประกอบในเรื่องต่อไปนี้

- (1) วิชาที่ขอเทียบโอนต้องเรียนมาแล้วไม่เกิน 5 ปี
- (2) ผู้ขอเทียบโอนสอบผ่านวิชาที่ขอเทียบโอนได้ระดับคะแนนไม่ต่ำกว่าค่าตัวอักษร C หรือ 2.00
- (3) เนื้อหาวิชาที่ขอเทียบโอนจะต้องมีเนื้อหาวิชาเหมือนหรือคล้ายคลึงกันไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาวิชาในหลักสูตรที่รับเข้า

4.3 ระบบการอุทธรณ์

ผู้ที่ขอเทียบวุฒิจากการศึกษามีสิทธิอุทธรณ์ผลการพิจารณาของคณะกรรมการโดยให้ยื่นคำอุทธรณ์ที่หน่วยงานที่กำกับดูแล ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ สำนักงานการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แล้วแต่กรณี การอุทธรณ์จะต้องดำเนินการภายใน 15 วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับผลการพิจารณาเทียบวุฒิจากการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จะต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ให้เสร็จภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่รับคำอุทธรณ์

4.4 ระบบการให้วุฒิการศึกษา

1) กรณีการเทียบวุฒิจากการศึกษาขั้นพื้นฐานสายสามัญ สถานศึกษาที่ได้จดทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ออกใบแสดงวุฒิจากการศึกษาให้ผู้ขอเทียบวุฒิจากการศึกษา

2) กรณีการเทียบวุฒิจากการศึกษาขั้นพื้นฐานสายอาชีวศึกษา สถาบันอาชีวศึกษาที่จดทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ออกใบแสดงวุฒิจากการศึกษาให้ผู้ขอเทียบวุฒิจากการศึกษา

3) กรณีการเทียบวุฒิจากศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือ อนุปริญญาวิชาชีพ สถาบันอาชีวศึกษาที่จดทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ออกใบแสดงวุฒิจากการศึกษาให้ผู้ขอเทียบวุฒิจากการศึกษา

4) กรณีการเทียบวุฒิจากศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปริญญา สถาบันอุดมศึกษาที่จดทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ออกใบแสดงวุฒิจากการศึกษาให้ผู้ขอเทียบวุฒิจากการศึกษากการศึกษา

ตารางการเทียบระดับวุฒิการศึกษาชั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ

ประเทศไทย		ประเทศนิวซีแลนด์	
ระดับการศึกษา	วุฒิการศึกษา	วุฒิการศึกษา	ระดับการศึกษา
มัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทอาชีวศึกษา	ปวช.	Year 12 (Form 6) Certificate	High School
มัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทสามัญศึกษา	ประกาศนียบัตรเตรียม อุดมศึกษา	NCEA3 University Bursary Higher Certificate Year 13 (Form 7)	High School
	ประกาศนียบัตร ม.6	NCEA2 Year 12 (Form 6)	
	ประกาศนียบัตร ม.5	NCEA1 Year 11 (Form 5)	
	ม.4	Year 10 (Form 4)	Intermediate
มัธยมศึกษาตอนต้น	ประกาศนียบัตร ม.3	Year 9 (Form 3)	Primary
	ม.2	Year 8 (Form 2)	
	ม.1	Year 7 (Form 1)	
ประถมศึกษา	ป.6	Year 6	
	ป.5	Year 5	
	ป.4	Year 4	
	ป.3	Year 3	
	ป.2	Year 2	
	ป.1	Year 1	

ตารางการเทียบระดับวุฒิการศึกษาชั้นพื้นฐานของการศึกษานอกระบบ

ประเทศไทย		ประเทศนิวซีแลนด์	
ระดับการศึกษา	วุฒิการศึกษา	วุฒิการศึกษา	ระดับการศึกษา
อาชีวศึกษา	ปวช.	Year 12 (Form 6) Certificate	High School
มัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทสามัญศึกษา	ม.6	NCEA2 Year 12 (Form 6)	High School
มัธยมศึกษาตอนต้น	ม.3	Year 9 (Form 3)	Intermediate
ประถมศึกษา	ป.6	Year 6 (Standard 4)	Primary

ตารางการเทียบระดับวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ประเทศไทย	ประเทศนิวซีแลนด์
ปริญญาดุษฎีบัณฑิต	Doctorate
ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ปริญญาโท	Masters
ปริญญาตรีเกียรตินิยม ประกาศนียบัตรบัณฑิต	Postgraduate Diplomas and Certificates Bachelor's Degrees with Honours
ปริญญาตรี	Bachelors
อนุปริญญา	Diplomas Level 6
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	Certificates / Diplomas Level 5

ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่มีผลต่อการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์มีส่วนคล้ายคลึงกันในด้านการจัดการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา แต่ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน ประเทศนิวซีแลนด์ประสบผลสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา ขณะที่ประเทศไทยกำลังดำเนินการปฏิรูป จากการวิจัยพบว่า ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่มีผลต่อการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างสองประเทศ มีดังนี้

1. การจัดการศึกษา

ประเทศไทยจัดการศึกษาในวงแคบ กล่าวคือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาได้นั้นจำกัดเฉพาะโรงเรียน วิทยาลัย และ มหาวิทยาลัย ภายใต้การควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ประเทศนิวซีแลนด์จัดการศึกษาในวงกว้างโดยใช้คำว่า Provider ซึ่งหมายถึงองค์กรต่างๆ ที่สามารถจัดการเรียนการสอน การอบรม หรือให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆ โดยที่กระทรวงศึกษาธิการกำกับดูแลภายใต้กรอบมาตรฐานเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ทำให้การปฏิรูปการศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ประสบผลสำเร็จทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

2. ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน

ประเทศไทยมีเอกลักษณ์ด้านภาษาของตนเอง จึงใช้ภาษาไทยเป็นหลักในการสื่อสารซึ่งไม่เป็นสากล การเทียบโอนผลการเรียนเพื่อศึกษาต่อทำได้ไม่สะดวก มหาวิทยาลัยไทยที่เปิดหลักสูตรนานาชาติซึ่งสอนเป็นภาษาอังกฤษ เปิดโอกาสในการเทียบโอนผลการเรียนมากกว่ามหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทย การเทียบโอนผลการเรียนเพื่อศึกษาต่อต้องมีผลสอบภาษาอังกฤษที่พิสูจน์ได้ว่า นักศึกษาสามารถฟังคำบรรยายเข้าใจและสามารถเขียนบทความหรือบทวิเคราะห์ตามที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์

3. คุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาต่างๆ ในประเทศไทยมีคุณภาพที่แตกต่างกันมาก แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานให้ถือปฏิบัติเหมือนกัน สถานศึกษาที่มีชื่อเสียงในระดับต้นๆ ของประเทศจะได้รับการยอมรับในคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

มากกว่าสถานศึกษาอื่นๆ ส่วนประเทศนิวซีแลนด์ได้จัดระบบการศึกษาทำให้สถานศึกษาต่าง ๆ มีคุณภาพและมาตรฐานเท่าเทียมกัน โดยการกำหนดวุฒิการศึกษาระดับชาติ 10 ระดับ ที่มีกรอบมาตรฐานแห่งชาติ (National Qualification Framework) กำหนดไว้ชัดเจน

บทสรุป

จากการวิจัยนำมาสู่ข้อสรุปอันเป็นข้อเสนอให้มีการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทยให้ทัดเทียมกับต่างประเทศก่อนเป็นลำดับแรก จากนั้นจึงดำเนินงานในด้านการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อประชาชนคนไทยที่แสวงหาความรู้จากการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยภายในประเทศและจากต่างประเทศ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แนวทางการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทยมี 10 ขั้นตอน ได้แก่

1. กำหนดนโยบายสร้างคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ
2. แต่งตั้งคณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ
3. จัดสัมมนาระดับชาติเรื่องคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติและกรอบมาตรฐานของวุฒิการศึกษาแห่งชาติ
4. จัดตั้งเครือข่ายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ในประเทศ
5. กำหนดการสร้างข้อสอบมาตรฐาน
6. กำหนดการทดสอบฝีมือแรงงาน
7. สร้างหลักสูตรของแหล่งการเรียนรู้
8. กระจายการจัดการศึกษาสู่องค์กรวิชาชีพ
9. ขยายเครือข่ายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์สู่ประเทศนิวซีแลนด์
10. ขยายนโยบายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์กับนานาชาติ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทสรุปผู้บริหาร

ก - ต

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ 1 บทนำ

1

หลักการและเหตุผล

1

วัตถุประสงค์

3

ขอบเขตการศึกษา

3

คำจำกัดความ

4

วิธีดำเนินการวิจัย

6

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม

10

การศึกษาในระบบ

12

ศึกษานอกระบบ

13

การศึกษาตามอัธยาศัย

15

สถาบันอุดมศึกษา

16

การศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์

22

ระบบการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์

23

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์

28

ปีการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์

31

การประกันคุณภาพการศึกษา

31

ความหมายของการเทียบระดับความรู้

33

สาระสำคัญการประเมินเทียบระดับการศึกษา

36

วิธีการเทียบระดับการศึกษา

37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ความหมายของการเทียบโอนผลการเรียน	37
ข้อตกลงของ 8 มหาวิทยาลัยในประเทศไทย	44
บทที่ 3 ผลการวิจัย	45
ระบบการศึกษาของประเทศไทย	45
ระบบการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์	52
คุณวุฒิการศึกษาระดับชาติของประเทศไทยนิวซีแลนด์	55
การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ภายในประเทศไทย	60
การเทียบวุฒิการศึกษา	61
การเทียบความรู้และประสบการณ์	69
การเทียบโอนผลการเรียน	74
การปฏิบัติในเรื่องการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ระหว่างไทยกับประเทศนิวซีแลนด์	109
ก. การเทียบระดับการศึกษา	109
1. การเทียบระดับการศึกษาในรูปแบบการศึกษาเดียวกัน	109
2. การเทียบระดับการศึกษาในรูปแบบการศึกษาที่ต่างกัน	118
ข. การเทียบโอนผลการเรียน	121
1. การเทียบโอนผลการเรียนรูปแบบการศึกษาเดียวกัน	121
2. การเทียบโอนผลการเรียนต่างรูปแบบกัน	122
3. การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรเดียวกัน	124
4. การเทียบโอนผลการเรียนในหลักสูตรที่แตกต่างกัน	128
ปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และ ประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์	130
ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์	132

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 แนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์	134
หลักการ 4 สร้าง	134
สร้างคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติและกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิ การศึกษาแห่งชาติ	135
สร้างเครือข่ายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์	140
สร้างความร่วมมือในด้านการศึกษาระหว่างประเทศ	144
สร้างระบบการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์	147
สาระสำคัญในระเบียบว่าด้วยแนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์	149
1. แนวทางการเทียบวุฒิการศึกษา	149
2. แนวทางการเทียบระดับความรู้และประสบการณ์	152
3. แนวทางการเทียบโอนผลการเรียน	161
แนวทางการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของผู้ที่พำนักอยู่ในประเทศ นิวซีแลนด์เพื่อเข้าสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย	165
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	167
การเทียบวุฒิการศึกษาในระบบ	168
การเทียบความรู้และประสบการณ์จากการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย	169
การเทียบโอนผลการเรียน	170
ข้อเสนอแนะ	171
บรรณานุกรม	189
ภาคผนวก	193

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 คุณสมบัติของระบบการศึกษา	11
ตารางที่ 3.1 คุณวุฒิการศึกษาระดับชาติของประเทศนิวซีแลนด์	59
ตารางที่ 3.2 การเทียบวุฒิการศึกษาของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	68
ตารางที่ 3.3 ตารางเทียบโอนหน่วยกิตสำหรับบุคลากรภาครัฐ ที่เข้าศึกษาในโครงการปริญญาตรี (รัฐศาสตร์)	71
ตารางที่ 3.4 ตารางเทียบโอนหน่วยกิตสำหรับบุคลากรภาคเอกชน ที่เข้าศึกษาในโครงการปริญญาตรี (รัฐศาสตร์)	72
ตารางที่ 3.5 ตารางเทียบโอนหน่วยกิตโครงการบริหารธุรกิจบัณฑิต (ภาคพิเศษ)	72
ตารางที่ 3.6 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	84
ตารางที่ 3.7 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนนอกระบบของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	85
ตารางที่ 3.8 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนของคณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.ขอนแก่น	87
ตารางที่ 3.9 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นเข้าสู่ ม.ขอนแก่น	87
ตารางที่ 3.10 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนของคณะเทคนิคการแพทย์ ม.ขอนแก่น	88
ตารางที่ 3.11 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนภายในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	94
ตารางที่ 3.12 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนจากสถาบันอื่นสู่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	95
ตารางที่ 3.13 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนจากสถาบันต่างประเทศสู่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	95
ตารางที่ 3.14 การเทียบเท่าของรายวิชาระหว่าง ABAC กับ Wollongong University	98
ตารางที่ 3.15 การเทียบเท่าของรายวิชาหลักสูตร IB กับรายวิชา ที่เปิดสอนใน ABAC	99
ตารางที่ 3.16 การเทียบเท่าของรายวิชาใน GCE "A" Level กับรายวิชา ที่เปิดสอนใน ABAC	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 3.17 การเทียบเท่าของรายวิชาหลักสูตร AP กับรายวิชา ที่เปิดสอนใน ABAC	101
ตารางที่ 3.18 หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนในสถานศึกษาเดียวกัน	105
ตารางที่ 3.19 หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนต่างสถาบันการศึกษา	107
ตารางที่ 3.20 สถิติการเทียบโอนผลการเรียนจากต่างประเทศของ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	108
ตารางที่ 3.21 การเทียบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบระหว่างประเทศไทย กับประเทศนิวซีแลนด์	112
ตารางที่ 3.22 การเทียบระดับการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างประเทศไทย กับประเทศนิวซีแลนด์	113
ตารางที่ 3.23 การเทียบระดับความรู้จากการศึกษานอกระบบระหว่างประเทศไทย กับประเทศนิวซีแลนด์	116
ตารางที่ 3.24 จำนวนหลักสูตรภาคภาษาไทยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	127
ตารางที่ 3.25 จำนวนหลักสูตรนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	128
ตารางที่ 3.26 วิชาที่เทียบโอนผลการเรียนระหว่างมหาวิทยาลัยมหิดลกับ Massey University	129
ตารางที่ 4.1 คุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ	136
ตารางที่ 4.2 ตารางการเทียบระดับวุฒิการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของการศึกษาในระบบ	145
ตารางที่ 4.3 ตารางการเทียบระดับวุฒิการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของการศึกษานอกระบบ	146
ตารางที่ 4.4 ตารางการเทียบระดับวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา	146
ตารางที่ 4.5 รายชื่อศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนที่สามารถออกไป เทียบระดับความรู้	154
ตารางที่ 4.6 ศูนย์วิทยาศาสตร์ที่สามารถประเมินความรู้จาก การศึกษาตามอัธยาศัย	157

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 3.1 แผนภาพแสดงระบบการศึกษาของประเทศไทย	51
ภาพที่ 3.2 แผนภาพแสดงระบบการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์	54
ภาพที่ 4.1 ผังการดำเนินงานสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ	139

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้การศึกษามีการพัฒนาอย่างกว้างไกล และมีรูปแบบหลากหลาย ซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงความรู้หรือเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ประเทศไทยได้จัดการศึกษาในสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รัฐพยายามส่งเสริมให้ประชาชนของชาติได้ศึกษาทั้งสามรูปแบบ ความรู้ที่ได้จากการศึกษาทั้งสามรูปแบบนั้นควรที่จะได้รับการรับรองและสามารถเทียบโอนได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประเทศที่ประสบผลสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาเป็นตัวอย่งที่ดีได้แก่ ประเทศนิวซีแลนด์ ดังนั้นสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้กำหนดให้มีการศึกษาแนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ เพื่อการสร้างกฎระเบียบและข้อกำหนดเป็นบรรทัดฐานในการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ต่อไป

หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 15 กำหนดให้การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้ในรูปแบบการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน รัฐจึงต้องดำเนินการให้มีการเทียบระดับการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน ทั้งจากสถานศึกษาเดียวกันและต่างสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาต้องเปิดโอกาสในการนำผลการเรียนรู้ออกจากการศึกษานอกระบบ และ/หรือ การเรียนรู้ออกจากการศึกษาตามอัธยาศัย มาเทียบโอนเข้าสู่การศึกษาในระบบ

การผสมผสานจัดการเรียนรู้ร่วมกันของทั้งสามรูปแบบการศึกษาดังกล่าว จะทำให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับกระแสความต้องการของสังคมไทยในปัจจุบัน ที่เรียกร้องให้ปรับปรุงระบบการศึกษาไทยให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความเท่าเทียมกับประเทศต่างๆ ในประชาคมโลก

การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ เป็นการยอมรับความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งสามารถประเมินให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตามหลักสูตรต่างๆ ของการศึกษาในระบบ การเทียบโอนจึงเป็นกระบวนการประเมินความรู้และประสบการณ์ของบุคคลที่มีความต้องการศึกษาต่อในวิชาชีพ วิชาการจัดการ วิชาการตลาด วิชาทักษะอาชีพ วิชาการฝึกประกอบกร ฯลฯ

การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์เป็นการเปิดกว้าง ให้มีการถ่ายโอนผลการเรียนรู้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัยระหว่างสองประเทศด้วยกระบวนการประเมินความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่ได้รับ ว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหาในวิชา ตามหลักสูตรของสถานศึกษาที่ รับเข้าศึกษาหรือไม่เพียงใด ทั้งนี้ การได้มาของการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์อาจดำเนินการโดยวิธีการทดสอบ สังเกต สัมภาษณ์ ให้แสดงผลงาน และอื่นๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อพิสูจน์ว่าบุคคลนั้นมีความรู้เพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์จึงถือเป็นประเด็นสำคัญของการสนับสนุนประชาชนไทย ให้มีการศึกษาแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต เพราะสังคมไทยยังมีความต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพหลากหลายสาขา เพื่อรองรับความเจริญก้าวหน้าด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสามารถแข่งขันทางธุรกิจการค้ากับนานาประเทศได้

ด้วยความตระหนักถึงบทบาทในการเสริมสร้างโอกาสความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่ประชาชนอันมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้จึงได้จัดทำโครงการวิจัยเรื่อง แนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางต่างๆ ที่ใช้ในการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ ระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ

ประเทศนิวซีแลนด์ได้ปฏิรูปการศึกษาเป็นผลสำเร็จและเป็นตัวอย่างที่หลายๆ ประเทศให้ความสนใจและศึกษาเป็นแบบอย่างเพื่อการปรับใช้ให้เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ ด้วยเหตุนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงเลือก

ประเทศนิวซีแลนด์เป็นกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้โดยมุ่งเน้นระดับอุดมศึกษา อย่างไรก็ตามการวิจัยจำเป็นต้องครอบคลุมถึงสภาพปัจจุบันของการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ในระดับพื้นฐาน เพื่อศึกษาต่อเนื่องไปสู่ระดับอุดมศึกษา โดยตั้งคำถามวิจัยดังนี้

1. ประเทศไทยและประเทศนิวซีแลนด์มีระบบการศึกษาอย่างไร
2. การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ภายในประเทศไทย มีการดำเนินการอย่างไร
3. การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ มีการดำเนินการอย่างไร
4. ปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ มีอะไรบ้าง
5. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ มีอะไรบ้าง
6. เครื่องมือการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ ควรเป็นเช่นไร

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ

1. เพื่อแสวงหาองค์ความรู้วิชาการในการกำหนดระเบียบ คำสั่ง ว่าด้วยการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ สำหรับระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันในด้านกรดำเนินการดำเนินงานการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย และระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

2. ศึกษาปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ ระดับอุดมศึกษา

3. กำหนดแนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์เพื่อการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ ระดับอุดมศึกษา

4. กำหนดแนวทางการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ของคนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์เพื่อเข้าสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

5. ศึกษาเครือข่ายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

คำจำกัดความ

"การศึกษา" หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมและสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้มีการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

"การศึกษาในระบบ" หมายความว่า การศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษาในระบบมี 2 ระดับ ได้แก่

- 1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาซึ่งจัดให้แก่เด็กที่มีอายุ 3-6 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษาใช้เวลาเรียน 6 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใช้เวลาเรียน 3 ปี และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแบ่งออกเป็น 2 ประเภทได้แก่ ประเภทสามัญศึกษาใช้เวลาเรียน 3 ปี และประเภทอาชีพศึกษาใช้เวลาเรียน 3 ปี
- 2) การศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา

"การศึกษานอกระบบ" หมายความว่า การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนด จุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความ เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

"การศึกษาตามอัธยาศัย" หมายความว่า การศึกษาที่ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

"การศึกษาตลอดชีวิต" หมายความว่า การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสาน ระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

"การศึกษาโดยครอบครัว" หมายความว่า การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ผู้เรียน โดยบิดามารดา หรือบิดา หรือมารดาซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย

"มาตรฐานการศึกษา" หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลัก ในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

"การเทียบวุฒิการศึกษา" หมายความว่า การนำวุฒิที่ได้รับจากการเรียนรู้ในระบบ หรือนอกระบบมาเทียบกับวุฒิของกระทรวงศึกษาธิการในระดับเดียวกัน

"การเทียบระดับการศึกษา" หมายความว่า การนำผลการเรียน ความรู้ และ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ/หรือ การศึกษา ตามอัธยาศัย มาประเมินเพื่อเทียบเท่าระดับการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งของการศึกษา ในระบบ

"การเทียบชั้นการศึกษา" หมายความว่า การนำผลการเรียนขณะที่ยังเรียนไม่จบหลักสูตรมาเทียบกับชั้นการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการของการศึกษาในระบบ

"การเทียบโอนผลการเรียน" หมายความว่า การนำผลการเรียนที่ได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย มาประเมินให้คุณค่าเทียบได้กับเนื้อหาวิชาของบางรายวิชาในหลักสูตรที่เข้าศึกษาต่อเพื่อยกเว้นบางรายวิชาหรือบางหมวดวิชา

"การเทียบความรู้และประสบการณ์" หมายความว่า การนำความรู้ที่ได้จากประสบการณ์การทำงาน มาเทียบเคียงกับความรู้ในระดับใดระดับหนึ่งของการศึกษาในระบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบพหุวิธี (Multi-methods) กระทำในรูปแบบของการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ขั้นก่อนรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้พิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยคำนึงถึงการแสวงหาคำถามความรู้วิชาการในการกำหนดระเบียบ คำสั่ง ว่าด้วยการการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ และการพัฒนาเครือข่ายที่เอื้อต่อการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ระหว่างสองประเทศ เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์แล้วจึงพิจารณา ตั้งคำถามวิจัยเพื่อเป็นกรอบในการหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ข้อมูลที่ได้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัยมากที่สุด

2. ขั้นออกแบบวิธีเก็บข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีเก็บข้อมูลโดยคำนึงถึงการแสวงหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัยซึ่งกำหนดไว้แล้วในขั้นก่อนรวบรวมข้อมูล วิธีเก็บข้อมูลมีดังนี้

2.1 เก็บข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่น่าเชื่อถือ ได้แก่พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ระเบียบ ข้อบังคับ กฎกระทรวง และประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เอกสารของสถาบันอุดมศึกษาที่จัดพิมพ์และเผยแพร่ เอกสารในเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ในประเทศไทย และระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่นๆ

2.2 เก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม โดยการจัดทำแบบสอบถาม (Questionnaires) ส่งให้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กรอกแบบสอบถาม แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นประกอบด้วยข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ของนักศึกษาภายในประเทศไทย ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ของนักศึกษาจากประเทศนิวซีแลนด์ และนานาชาติ

2.3 เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษา โดยคัดเลือกมหาวิทยาลัยของรัฐที่เปิดสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 60 ปี และมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งทั้งสามมหาวิทยาลัยนี้ถือเป็นตัวแทนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับเข้า ส่วนตัวแทนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทไม่จำกัดรับเข้า ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และตัวแทนของมหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

2.4 เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม โดยสำนักเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นผู้เชิญผู้ทรงวุฒิทางการศึกษาเข้าร่วมรับฟังรายงานการวิจัยที่ดำเนินการแล้ว เปิดโอกาสให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้วิพากษ์งานวิจัย ข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นข้อมูลที่น่าไปปรับปรุงรายงานการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. ชั้นเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้หลักของการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ดังนี้

3.1 วิจัยเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเอกสารเป็นการศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับคำถามวิจัยซึ่งกำหนดไว้เป็นกรอบในการดำเนินงาน เอกสารต่างๆ ได้มาจากแหล่งข้อมูล ได้แก่ เว็บไซต์ต่างๆ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยนเรศวร

ห้องสมุดสภาการศึกษา สถานทูตนิวซีแลนด์ ห้องสมุดเมือง Palmerston North ประเทศนิวซีแลนด์ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ระเบียบข้อบังคับ กฎกระทรวง และประกาศของราชการ รายงานการวิจัย วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2. วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การวิจัยเชิงสำรวจเป็นการศึกษาถึงแนวทางการดำเนินงานด้านการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ของสถาบันอุดมศึกษาในอดีตและปัจจุบัน การวิจัยเชิงสำรวจ ประกอบด้วย

(1) การตอบแบบสอบถาม (Questionnaires) คณะผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามและจัดส่งให้สถาบันอุดมศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กรอกแบบสอบถาม สถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและส่งกลับมี 14 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยวิยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

(2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานบันอุดมศึกษาโดยการพูดคุยสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านข้อเท็จจริง แนวคิดในเรื่องการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดลมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ ในส่วนของประเทศนิวซีแลนด์นั้น คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ศาสตราจารย์ผู้มีหน้าที่พิจารณาการเทียบโอนของมหาวิทยาลัย Massey University นักศึกษาไทยและคนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ เป็นการรวบรวมข้อมูลด้านข้อเท็จจริง ข้อมูลความคิดเห็นของคนไทยที่ศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ และคนไทยที่พำนักอาศัยอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์

4. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลที่เชื่อถือได้เป็นหลักสำคัญ ได้แก่ ข้อมูลจากพระราชบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศของทางราชการ ทำการตรวจสอบข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 14 แห่ง วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาในด้าน การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ นอกจากนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้าน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ความคิดเห็นของนักศึกษาไทยในประเทศ นิวซีแลนด์ ความคิดเห็นของคนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์

5. ชั้นสรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดนำไปสู่การสังเคราะห์สร้างแนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศ นิวซีแลนด์ โดยใช้หลักความเสมอภาค มาตรฐานการศึกษา และคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ได้สังเคราะห์สร้างเครือข่ายที่สนับสนุนการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์

คณะผู้วิจัยได้จัดพิมพ์รายงานการวิจัยและนำเสนอให้สำนักงานสภาการศึกษาดำเนินการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาเข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2549 ณ ห้องประชุมสีปพนท์ เกตุทัต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่องานวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 15 บัญญัติว่า การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ และให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกัน หรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ การเรียนรู้ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

วิชัย ฤกษ์สุริหัตต์ และคณะ (2548) ได้สรุปคุณสมบัติของระบบการศึกษาไทยตามที่ปรากฏในตารางที่ 2.1 โดยอ้างอิงจากมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ หลักสูตร วิธีการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล และผลสัมฤทธิ์

โรงเรียนเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดให้มีการเรียนการสอนในชั้นเรียนซึ่งเป็นการศึกษาในระบบ เนื่องจากมีการกำหนดหลักสูตรอย่างละเอียดและชัดเจน เปลี่ยนแปลงได้ยาก มีแผนการเรียน แต่ละวิชามีครูผู้สอนประจำวิชา มีการบรรยายและมีภาคปฏิบัติให้นักเรียนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจกับบทเรียน ระยะเวลาในการเรียนแต่ละชั้นกำหนดไว้ชัดเจน มีการสอบเพื่อวัดและประเมินผลให้คะแนนอย่างเป็นระบบเพื่อแสดงผลสัมฤทธิ์ มีการประกาศผลการเรียนของนักเรียน เพื่อการเลื่อนชั้นเรียนให้สูงขึ้น หรือเพื่อสำเร็จการศึกษา มีประกาศนียบัตรเป็นใบรับรองการศึกษาที่สามารถใช้อ้างอิงตามกฎหมาย

ตารางที่ 2.1 คุณสมบัติของระบบการศึกษา

ระบบการศึกษา	หลักสูตร	วิธีการศึกษา	ระยะเวลาของการศึกษา	การวัดและประเมินผล	ผลสัมฤทธิ์
การศึกษาในระบบ	- มีหลักสูตรแน่นอนและมีความชัดเจน	- มีผู้สอน - มีการบรรยาย - มีภาคปฏิบัติ	- มีการกำหนดระยะเวลาของการศึกษาแน่นอน	- มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	- ความรู้คู่คุณธรรม - ใบรับรองแสดงชั้นความรู้
ศึกษานอกระบบ	- มีหลักสูตรสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ - มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย	- มีผู้สอนหรือผู้ดูแล - ศึกษาด้วยตนเอง - มีกิจกรรมพบกลุ่ม	- ไม่เข้มงวดกับระยะเวลาของการศึกษา	- มีความยืดหยุ่นในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ - ใช้วิธีสอบเทียบความรู้ในระดับชั้นต่างๆ	- ความรู้คู่คุณธรรม - ใบรับรองแสดงชั้นความรู้
ศึกษาตามอัธยาศัย	- ไม่มีหลักสูตรหรืออาจมีแต่ไม่แน่นอนระยะสั้น - ศึกษาตามความสนใจ	- เรียนรู้ด้วยตนเอง - สอบถามจากบุคคลอื่น - เรียนรู้จากประสบการณ์	- ไม่มีกำหนดระยะเวลาของการศึกษา - ศึกษาตามแต่โอกาสและความพร้อม	- ไม่มีการวัดและประเมินผล	- ความรู้ - ความเข้าใจ - ความพึงพอใจ

แต่ด้วยภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เด็กเยาวชนและประชาชนบางส่วนไม่สามารถเข้าชั้นเรียนตามปกติ รัฐจึงได้จัดให้มีการศึกษานอกระบบเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา และส่งเสริมให้ประชาชนหาความรู้โดยไม่ต้องไปโรงเรียน การศึกษานอกระบบมีการจัดทำหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย มีผู้สอนหรือผู้ดูแลมีการศึกษาด้วยตนเอง มีกิจกรรมพบกลุ่ม ไม่เข้มงวดกับระยะเวลาของการศึกษา มีความยืดหยุ่นในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีใบรับรองการศึกษาเช่นเดียวกับการศึกษาในระบบ

สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาหาความรู้สามารถเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว จากการทำงาน จากการสอบถามผู้รู้ จากการอ่านหนังสือหรือฟังคนพูดในรายการวิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ การเรียนรู้ลักษณะนี้เรียกว่าการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเกิดจากความสนใจ

ที่ต้องการรู้ ส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพหรือเพื่อการหารายได้ บุคคลที่ทำงานมักจะมีความรู้ในสิ่งที่ตนทำซึ่งเป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ ความรู้ที่ได้สร้างสมไว้นั้นเป็นความรู้ที่เกิดจากการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งไม่มีหลักสูตรหรือองค์การบางแห่งอาจจะจัดให้มีหลักสูตรแต่ไม่แน่นอน เป็นหลักสูตรระยะสั้น ศึกษาตามความสนใจ ให้เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากประสบการณ์การทำงาน ไม่มีกำหนดระยะเวลาของการศึกษา ศึกษาตามแต่โอกาสและความพร้อม ไม่มีการวัดและประเมินผล สิ่งที่ได้รับคือความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจ

การศึกษาในระบบ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 15 บัญญัติว่าการศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษาในระบบมี 2 ระดับ ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยการศึกษาที่จัดไม่น้อยกว่า 12 ปีก่อนระดับอุดมศึกษา ซึ่งกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 ตอนที่ 36 ก (2546) แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

1.1 ระดับก่อนประถมศึกษา

1.2 ระดับประถมศึกษา

1.3 ระดับมัธยมศึกษา

1.3.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้เวลาเรียน 3 ปี

1.3.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียน 3 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- (1) ประเภทสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ศักยภาพ และความสามารถพิเศษเฉพาะด้านเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

- (2) ประเภทอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง

2. การศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

2.1 ระดับต่ำกว่าปริญญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพการเรือน เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอนุปริญญา พ.ศ. 2548 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 122 ตอนพิเศษ 39 ง (2548) กำหนดให้หลักสูตรระดับอนุปริญญา ทุกสาขา มีระยะเวลาการศึกษา 6 ภาคการศึกษาปกติตามระบบทวิภาค หรือ 3 ปี การจัดการเรียนการสอนระดับอนุปริญญา นั้นมุ่งเน้นการผลิตบุคลากรให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในสาขาวิชาที่มีความจำเป็น สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม รวมทั้งให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม

2.2 ระดับปริญญา เป็นการจัดการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาวิชาการวิชาชีพชั้นสูง การค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม สถาบันอุดมศึกษาจะเป็นแหล่งการศึกษาของผู้ที่แสวงหาความรู้ที่สูงขึ้นจากระดับมัธยมศึกษาที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่กว้างไกลในศาสตร์และศิลป์ที่แตกแขนงไปหลากหลาย การเรียนรู้อยู่กับความสนใจใฝ่รู้ของแต่ละบุคคล ประเทศไทยมีสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นของรัฐ อยู่ในกำกับของรัฐ และของเอกชน กระจายอยู่ตามภูมิภาคของประเทศ

การศึกษานอกระบบ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 15 บัญญัติว่าการศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้อง กับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2546 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 120 ตอนที่ 36 ก (2546) กำหนดไว้ว่าการศึกษานอกระบบให้แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1.1 ระดับก่อนประถมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ ก่อนประถมศึกษา จัดขึ้นในรูปแบบศูนย์รับเลี้ยงเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอื่นๆ

1.2 ระดับประถมศึกษา

1.2.1 สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษาโดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับ หรือสำหรับผู้พ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ หรือผู้ที่พลาดโอกาสและขาดโอกาสได้รับการศึกษาในระบบ หรือในพื้นที่ที่สถานศึกษาในระบบไม่สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้ ระดับประถมศึกษาเริ่มจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2.2 การศึกษาโดยครอบครัว (Home School) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนไม่จำกัดเฉพาะในโรงเรียนมีผลต่อการศึกษาของเด็กไทย บิดามารดาที่ต้องการสอนบุตรธิดาของตนเองที่บ้านย่อมมีผลทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่เช่นการเรียนที่โรงเรียน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงให้การยอมรับการศึกษาโดยครอบครัว (Home School) ที่สามารถเรียนรู้แบบนอกระบบ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.3 ระดับมัธยมศึกษา

1.3.1 สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการและการปฏิบัติจริงสอดคล้องกับวิถีชีวิต นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพได้ทันที มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เห็นคุณค่าและมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนแสวงหาความรู้ในการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ระดับมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเริ่มจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งเริ่มจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับประเภทสามัญศึกษา และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 สำหรับประเภทอาชีวศึกษา

1.3.2 การศึกษาโดยครอบครัว (Home School) มีความต่อเนื่องจากระดับประถมศึกษาสู่ระดับมัธยมศึกษา ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีการจัดการสอนตามบ้าน เมื่อเรียนวิชาครบตามหลักสูตรสามัญศึกษาก็สามารถขอสอบเทียบความรู้เพื่อรับใบประกาศนียบัตรแสดงวุฒิการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรอง

2. การศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จัดในรูปแบบนอกระบบ โดยจัดการเรียนการสอนทางไกล การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ระดับ

2.1 ระดับต่ำกว่าปริญญา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการทำงานตามความถนัด สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งจัดการเรียนการสอนในลักษณะการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยมีช่วงเวลารเรียนที่ชัดเจนแต่ยืดหยุ่นได้ มีการประเมินวัดผลและให้ใบประกาศนียบัตรเป็นการรับรองว่าผู้เรียนได้ผ่านหลักสูตรตามที่กำหนดไว้

2.2 ระดับปริญญา เป็นการจัดการศึกษาระดับปริญญาที่มีความยืดหยุ่น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อะไรในขณะที่ทำงาน หรือสามารถเลือกเรียนตามความสนใจในแต่ละช่วงเวลา เพื่อความเหมาะสมต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับปริญญา ในรูปแบบการศึกษานอกระบบ จัดการศึกษาแบบทางไกล เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้วิชาการในระดับอุดมศึกษาเพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน

การศึกษาตามอัธยาศัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 15 บัญญัติว่าการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ

ในปี พ.ศ. 2543 สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดตั้งศูนย์บริการการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education Center) เรียกว่า ไอ อี เซ็นเตอร์ (IE Center) ณ ท้องฟ้าจำลอง กรุงเทพมหานคร และมีเว็บไซต์ชื่อ <http://www.iecenter.nfe.com/> เพื่อให้บริการความรู้ในรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการ

ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 22 บัญญัติว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ศูนย์บริการการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นสถานที่ให้บริการการเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นที่ยอมรับและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของประชาชน

นอกจากนี้ยังมีแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่กระจายอยู่ทั่ว ทุกภูมิภาคของประเทศไทย ถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่า เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าศึกษาหาความรู้ตามอัธยาศัย ซึ่งประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสามัญของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น พิพิธภัณฑน์ ห้องสมุดประชาชน หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ และอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

วิทยาลัยสารพัดช่างเป็นผู้จัดให้มีการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจัดให้เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยใช้เวลารว่างตอนค่ำของวันทำงานปกติ เมื่อเรียนรู้สำเร็จแล้วจะได้รับใบประกาศนียบัตรเฉพาะด้าน และสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพเสริมได้

องค์กรหลายแห่งทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชนได้จัดการฝึกอบรมวิชาชีพให้ประชาชนผู้สนใจได้เรียนรู้แล้วนำไปประกอบอาชีพ ทำให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ที่เรียกว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และผู้ประกอบการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

สถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาในระบบของประเทศไทยนั้นหมายถึง วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันที่จัดการเรียนการสอนในระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาตรีขึ้นไป

1. วิทยาลัย

เอกสารสถิติการศึกษาปีการศึกษา 2547 ระบุว่าวิทยาลัยต่างๆ อยู่ในสังกัดหน่วยงานของรัฐที่เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรืออนุปริญญาวิชาชีพในสาขาต่างๆ ดังนี้

1.1 วิทยาลัยในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน) จัดการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และอนุปริญญา สำหรับหลักสูตรช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปกรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

1.2 วิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และอนุปริญญา สำหรับหลักสูตรช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม คหกรรม ศิลปหัตถกรรม ประมง เทคโนโลยีสารสนเทศ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว อุตสาหกรรมสิ่งทอ

1.3 วิทยาลัยชุมชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จัดการเรียนการสอนระดับอนุปริญญา

1.4 วิทยาลัยในสังกัดสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จัดการเรียนการสอนระดับอนุปริญญาหลักสูตรบริหารธุรกิจ คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การตลาด การบัญชี ธุรกิจท่องเที่ยวและการโรงแรม วารสารและการประชาสัมพันธ์ ภาษาอังกฤษธุรกิจ

1.5 วิทยาลัยในสังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม จัดการเรียนการสอนระดับอนุปริญญาหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง ศิลปศึกษาชั้นสูง

1.6 โรงเรียนและวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงกลาโหม จัดการเรียนการสอนระดับอนุปริญญา ได้แก่ โรงเรียนช่างฝีมือทหาร วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ

2. มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นสถาบันที่จัดการศึกษาระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ในอดีตมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ได้จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุปริญญา ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศให้มหาวิทยาลัยจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับ ปริญญาตรีขึ้นไป

ประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยที่เป็นของรัฐประเภทจำกัดรับนักศึกษาจำนวน 61 แห่ง และมหาวิทยาลัยประเภทไม่จำกัดรับนักศึกษา 2 แห่ง นอกจากนี้มีมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 4 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 28 แห่ง วิทยาลัยเอกชน 25 แห่ง และมหาวิทยาลัยสงฆ์ 3 แห่ง

2.1 มหาวิทยาลัยของรัฐประเภทจำกัดรับนักศึกษา

มหาวิทยาลัยของรัฐประเภทจำกัดรับนักศึกษามีจำนวน 61 แห่ง ดังรายนามต่อไปนี้

- 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3) มหาวิทยาลัยมหิดล

- 4) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 5) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 7) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 8) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 9) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 10) มหาวิชยาลัยนเรศวร
- 11) มหาวิทยาลัยบูรพา
- 12) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 13) มหาวิทยาลัยทักษิณ
- 14) มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- 15) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- 16) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- 17) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- 18) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- 19) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- 20) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- 21) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- 22) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
- 23) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- 24) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- 25) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 26) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- 27) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- 28) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- 29) มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- 30) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- 31) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- 32) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- 33) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

- 34) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- 35) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
- 36) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- 37) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- 38) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- 39) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- 40) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- 41) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- 42) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
- 43) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- 44) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- 45) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 46) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- 47) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- 48) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์
- 49) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- 50) มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
- 51) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
- 52) มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
- 53) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- 54) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- 55) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- 56) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม
- 57) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
- 58) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- 59) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
- 60) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
- 61) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

2.2 มหาวิทยาลัยประเภทไม่จำกัดรับนักศึกษา

มหาวิทยาลัยประเภทไม่จำกัดรับนักศึกษา มี 2 แห่ง ดังรายนามต่อไปนี้

- 1) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 2) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2.3 มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมี 4 แห่ง ดังรายนามต่อไปนี้

- 1) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- 2) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- 3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- 4) มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

2.4 มหาวิทยาลัยเอกชน

มหาวิทยาลัยเอกชน มี 28 แห่ง ดังรายนามต่อไปนี้

- 1) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- 2) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- 3) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
- 4) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- 5) มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- 6) มหาวิทยาลัยเกริก
- 7) มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
- 8) มหาวิทยาลัยรังสิต
- 9) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
- 10) มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
- 11) มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
- 12) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 13) มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
- 14) มหาวิทยาลัยสยาม
- 15) มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- 16) มหาวิทยาลัยชินวัตร
- 17) มหาวิทยาลัยอีสเทอร์นเอเชีย
- 18) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร

- 19) มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
- 20) มหาวิทยาลัยเว็บบสเตอร์ (ประเทศไทย)
- 21) มหาวิทยาลัยคริสเตียน
- 22) มหาวิทยาลัยพายัพ
- 23) มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งเอเชีย
- 24) มหาวิทยาลัยภาคกลาง
- 25) มหาวิทยาลัยนานาชาติซิสเลอร์-แสดมฟอร์ด
- 26) มหาวิทยาลัยราชธานี
- 27) มหาวิทยาลัยทองสุข
- 28) มหาวิทยาลัยปทุมธานี

2.5 วิทยาลัยเอกชน

วิทยาลัยเอกชน มี 25 แห่ง ดังรายนามต่อไปนี้

- 1) วิทยาลัยดุสิตธานี
- 2) วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
- 3) วิทยาลัยมิชชั่น
- 4) วิทยาลัยรัชต์ภาคย์
- 5) วิทยาลัยแสงธรรม
- 6) วิทยาลัยรัตนบัณฑิต
- 7) วิทยาลัยเทคโนโลยีธนบุรี
- 8) วิทยาลัยเซาธ์อีสบางกอก
- 9) วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
- 10) วิทยาลัยสันตพล
- 11) วิทยาลัยเทคโนโลยีราชธานีอุดร
- 12) วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
- 13) วิทยาลัยโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 14) วิทยาลัยบัณฑิตบริหารธุรกิจ
- 15) วิทยาลัยศรีโสภณ
- 16) วิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
- 17) วิทยาลัยอิสลามยะลา
- 18) วิทยาลัยตาปี

- 19) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้
- 20) วิทยาลัยเซนต์เทเรซา-อินดิ
- 21) วิทยาลัยโยนก
- 22) วิทยาลัยลุ่มน้ำปิง
- 23) วิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
- 24) วิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
- 25) วิทยาลัยพิษณุโลก (ยังไม่เปิดดำเนินการ)

2.6 มหาวิทยาลัยสงฆ์

มหาวิทยาลัยสงฆ์มี 3 แห่ง ดังรายนามต่อไปนี้

- 1) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- 2) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 3) มหาวิทยาลัยมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

การศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์

ในอดีตประเทศนิวซีแลนด์จัดการศึกษาในรูปแบบรวมศูนย์อำนาจการบริหารจัดการ ที่กระทรวงศึกษาธิการ แต่ด้วยปัญหาความตกร่ำทางเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศ ทำให้รัฐบาลต้องทบทวนและดำเนินการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1989 โดยปรับเปลี่ยนแนวคิดจากการรวมศูนย์อำนาจ ไปสู่การกระจายอำนาจด้วยหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนและการตรวจสอบและถ่วงดุล ทำให้การจัดการศึกษามีความคล่องตัวมากขึ้น ประชาชนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันด้านการศึกษา ตลอดจนการรักษาไว้ซึ่งคุณภาพการศึกษา

ปัจจุบันโครงสร้างการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์มีผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง 2 ระดับ ได้แก่ ระดับกระทรวงศึกษาธิการและระดับสถานศึกษา ระดับกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำด้านนโยบายแก่รัฐบาลเกี่ยวกับการศึกษา รับผิดชอบการนำนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่ได้รับจัดสรรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ส่วนสถานศึกษานั้นมีอิสระในการบริหารจัดการโดยมีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา (Board of Trustees) เป็นผู้รับผิดชอบโดยผ่านผู้บริหารสถานศึกษา (Principal) ที่มีการสรรหาและว่าจ้างอย่างโปร่งใส คณะกรรมการบริหารสถานศึกษามี

หน้าที่พัฒนาหลักสูตร ติดตามการพัฒนาการของเด็ก พัฒนาและปรับกลยุทธ์เพื่อความ
เจริญก้าวหน้าของสถานศึกษา

ระบบการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศนิวซีแลนด์มีการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ
การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษาในระบบ

การศึกษาในระบบ หมายถึง การศึกษาซึ่งจัดการโดยรัฐ ทำให้เกิดความ
เสมอภาคในทุกสถาบันการศึกษา มีการควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยสำนักงาน
ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (Education Review Office : ERO) ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระ
และมีหน่วยงานกลางของกระทรวงศึกษาธิการเรียกว่า สำนักงานมาตรฐานวุฒิการศึกษา
แห่งประเทศนิวซีแลนด์ (The New Zealand Qualification Authority : NZQA)
เป็นผู้ทำหน้าที่ทดสอบความรู้และทักษะ การศึกษาในระบบแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา

1.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยการศึกษาระดับต่างๆ ดังนี้

- 1) ระดับเด็กก่อนวัยเรียน (Early Childhood)
- 2) ระดับประถมศึกษา (Primary)
- 3) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Intermediate)
- 4) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Secondary)

1.2 การศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยการศึกษาระดับต่างๆ ดังนี้

- 1) ระดับโพลีเทคนิค (Polytechnic)
- 2) ระดับวิทยาลัย (College)
- 3) ระดับมหาวิทยาลัย (University)

2. การศึกษานอกระบบ

รัฐบาลประเทศนิวซีแลนด์ส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชน
ของประเทศ ได้ศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิต จึงได้จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่าง
ต่อเนื่อง ซึ่งดำเนินการโดยวิธีต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การศึกษาทางไกล (Distance Education) เป็นการจัดการศึกษาผ่าน
การสื่อสารทางไปรษณีย์ (The Correspondence School) สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน

ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งมีที่อยู่อาศัยห่างไกลหรือไม่สามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาได้ด้วยเหตุผลต่างๆ ขณะเดียวกันเด็กมัธยมศึกษาอาจศึกษาวิชาต่างๆ ได้โดยไม่ต้องเรียนที่โรงเรียน ส่วนการจัดการศึกษาทางไกลในระดับมัธยมศึกษา มีการจัดตั้งวิทยาลัยสารพัดช่างที่เป็นวิทยาลัยเปิด (Open Polytechnic) ได้แก่ The Open Polytechnic of New Zealand และในมหาวิทยาลัยบางแห่งที่มีศูนย์การศึกษาทางไกลโดยเฉพาะ เช่น The Massey Centre of Extramural Studies ในมหาวิทยาลัย Massey University เป็นต้น การจัดการศึกษาทางไกลของนิวซีแลนด์ได้ชื่อว่า มีมาตรฐานคุณภาพเท่าเทียมกับการศึกษาในโรงเรียนและสถานศึกษาอื่นๆ

2.2 ศูนย์พัฒนาการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน (Early Childhood Development Unit : ECDU) เป็นศูนย์สนับสนุนส่งเสริมพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนให้มีคุณภาพ ความพร้อมทางการศึกษา ความพร้อมทางวัฒนธรรม และให้เกิดความคุ้นเคยก่อนเข้าเรียนนอกเหนือจากเป็นการให้บริการแก่เด็กดังกล่าวแล้ว ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนยังให้ข้อมูลและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองของเด็กวัยรุ่น กลุ่มบุคคล ครอบครัว และบุคคลที่ต้องการจัดตั้งศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน รวมทั้งทำหน้าที่เป็นตัวแทนคณะ และกลุ่มบุคคลที่ให้ความสำคัญหรือเห็นคุณค่าของเด็กก่อนวัยเรียน

นอกจากนี้ศูนย์ดังกล่าวยังรับผิดชอบโครงการสนับสนุนผู้ปกครอง (Parent Support Projects) ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งเพิ่มขีดความสามารถของผู้ปกครองในการพัฒนาและให้การศึกษาแก่บุตรหลาน เนื่องจากนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญแก่ผู้ปกครองว่าเปรียบเสมือนครูคนแรกของเด็ก ในปี ค.ศ. 1992 มีโครงการผู้ปกครองคือครูคนแรก (The Parents As First Teachers) จัดขึ้นเป็นโครงการนำร่องเพื่อช่วยผู้ปกครองในการให้ความรู้และการเตรียมตัวก่อนเข้าเรียนของเด็ก ทั้งด้านภาษา สุขภาพอนามัย และพัฒนาการทางสังคม ในช่วงปี ค.ศ. 1992-1995 โครงการดังกล่าวได้ทดลองให้บริการแก่ผู้ปกครองจำนวน 125 ครอบครัว ในเมือง Whangari, เมือง South Auckland, เมือง Gisborne และเมือง Dunedin การให้บริการของโครงการดังกล่าว ได้แก่ การจัดหาและจัดส่งข้อมูลแก่ผู้สนใจหน่วยงานหรือองค์กรที่เห็นคุณค่าของผู้ปกครองที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุตรหลาน และเห็นคุณค่าในการเสริมประสบการณ์ให้แก่เด็กก่อนวัยเรียน การให้คำแนะนำและสนับสนุนส่งเสริมชนกลุ่มน้อย ซึ่งเป็นชาวเกาะในหมู่เกาะแปซิฟิกที่พูดภาษาอื่น นอกจากนั้นยังให้ความรู้ ให้ข้อมูล และจัดหาทุนช่วยเหลือกลุ่มชนดังกล่าวในการพัฒนาบุตรหลานด้วย

2.3 ศูนย์บริการการศึกษาพิเศษ (Special Education Service) ทำหน้าที่ในการให้บริการเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับการพัฒนาการตามความต้องการพื้นฐานของเด็ก โดยดำเนินการผ่านกลุ่มคณะทำงานพิเศษกับครอบครัวและกลุ่มเมารีในการให้การดูแล ส่งเสริม และให้การศึกษาแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ศูนย์ดังกล่าวยังทำหน้าที่ให้การฝึกอบรมแก่บุคคล โรงเรียนทั่วไป ผู้ปกครอง และผู้สนใจกลุ่มต่างๆ ด้วย

ศูนย์บริการการศึกษาพิเศษเป็นองค์กรแห่งชาติ ให้บริการที่เท่าเทียมกันแก่ทุกคน ภายใต้สัญญาที่ทำกับกระทรวงศึกษาธิการในการให้บริการแก่กลุ่มบุคคลพิเศษ ซึ่งถือเป็นสิทธิของประชาชนที่จะติดต่อและใช้บริการศูนย์นี้ บทบาทของศูนย์ ได้แก่

- 1) การให้คำแนะนำและช่วยเหลือเด็กพิการทางหู และให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
- 2) การให้คำแนะนำช่วยเหลือเด็กที่มีพัฒนาการทางสมองช้า และผู้ปกครองของเด็กเหล่านั้น
- 3) การอำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำช่วยเหลือครอบครัวเด็ก คณะทำงานของศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล และศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน
- 4) การให้คำแนะนำและช่วยเหลือตามความต้องการพิเศษของชาวเมารี
- 5) การให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก่ผู้มีปัญหาทางจิต อารมณ์ สังคม และพฤติกรรมการแสดงออก
- 6) การให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก่เด็กที่มีปัญหาการพูด ปัญหาการใช้ภาษา ความเข้าใจทางภาษา และการแสดงออกทางความคิด
- 7) จัดให้มีครูเยี่ยมบ้าน (Visiting Teachers) เพื่อทำงานกับผู้ปกครอง และโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลสังคมของเด็ก การศึกษา ความมั่นคงทางอารมณ์ รวมทั้งการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

กลุ่มคณะทำงานต่างๆ ในศูนย์ จำเป็นต้องมีการพบปะพูดคุยถึงปัญหาและค้นหาทางช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษดังกล่าว เพื่อให้เด็กมีอนาคตที่ดีกว่าที่เป็นอยู่

3. การศึกษาตามอัธยาศัย

รัฐบาลประเทศนิวซีแลนด์ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต โดยสร้างองค์กรที่เอื้อให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง องค์กรต่างๆ มีดังต่อไปนี้

3.1 ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรม (Education and Training Support Agency : ETSA) ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรมตั้งขึ้นโดยกฎหมาย

การศึกษาฉบับปรับปรุง ปี ค.ศ.1990 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นตัวแทนหน่วยงานที่ต้องการการฝึกอบรม เพื่อสนองความต้องการของลูกจ้างและการเศรษฐกิจของนิวซีแลนด์ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะการทำงาน โดยเน้นในด้านต่อไปนี้

- 1) การฝึกอบรมยุทธศาสตร์ด้านอุตสาหกรรม/โรงงาน
- 2) การฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติ และแผนงานเตรียมนักเรียนทหารชั้นต้น
- 3) การฝึกอบรมที่เหมาะสมกับโอกาสและสถานการณ์ต่างๆ
- 4) การฝึกทักษะสำหรับเยาวชน
- 5) การฝึกอาชีพชาวเมารี

การฝึกอบรมต่างๆ มีรูปแบบการดำเนินงานโดยเฉพาะ ตัวอย่างเช่น การฝึกอบรม ยุทธศาสตร์ ด้านอุตสาหกรรม เป็นการเตรียมการของรัฐที่ต้องการเพิ่มขีดความสามารถทางด้านอุตสาหกรรมทั้งหมดของประเทศ จากการแข่งขันกันของนานาชาติ รัฐบาล นิวซีแลนด์ต้องการนำประเทศไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรม จึงต้องฝึกอบรมให้ประชาชนมีความรู้ ทักษะและปรับตัวเข้ากับการทำงานในโรงงาน เนื่องจากมีคนจำนวนน้อยที่ผ่านการฝึกอบรมเชิงคุณภาพเข้าสู่ระบบโรงงาน รัฐจึงจำเป็นต้องวางยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ดังนี้

- (1) ฝึกอบรมทางอุตสาหกรรมและการประกอบอาชีพ ไม่จำเป็นต้องเป็นการฝึกอบรมอย่างมีระบบแบบแผน
- (2) สร้างความเชื่อมั่นว่า การจัดการฝึกอบรมทางอุตสาหกรรมจะสามารถพัฒนาไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการในอนาคต
- (3) ส่งเสริมมาตรฐานการฝึกอบรมทางอุตสาหกรรมแห่งชาติ ให้ได้รับการรับรองมาตรฐานจากการอบรมมาตรฐานคุณภาพแห่งชาติ ภายใต้กฎหมายการฝึกอบรมทางอุตสาหกรรม เมื่อ 1 กรกฎาคม ค.ศ.1992
- (4) กำหนดให้อุตสาหกรรมต้องได้รับการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติและบริหารจัดการฝึกอบรมให้ได้ภายใน 3 ปี

3.2 ศูนย์ให้บริการอาชีพราปูวารา (The Career Service Rapuara) และศูนย์พัฒนาอาชีพและให้บริการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา (The Career Development and Transition Education Service) ให้บริการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาเป็นศูนย์ให้คำแนะนำและบริการข้อมูลแก่ประชาชนที่ต้องการทำงาน ต้องการรับการศึกษา และฝึกอบรมที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และความต้องการความสำเร็จในอนาคต

ศูนย์ให้บริการทางอาชีพราวแปดเป็นศูนย์ใหญ่ที่ให้บริการข้อมูลด้านอาชีพ แก่ชาวนิวซีแลนด์ และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ มีหน้าที่หลัก ดังนี้

- 1) ผลิตข้อมูลและเอกสารด้านการศึกษา อาชีพ การฝึกอบรม และให้ความช่วยเหลือในการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ช่วยเหลือนักการศึกษาและนักฝึกอบรมในการเปลี่ยนแปลงและการจัดโครงการการศึกษาวิชาชีพ
- 3) พัฒนาแผนงานและโครงการเพื่อช่วยให้ประชาชนได้ตัดสินใจเลือกการทำงาน
- 4) พัฒนาโครงการฝึกอบรมของคณะทำงาน ซึ่งทำงานเกี่ยวกับการศึกษาทรัพยากรมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และการศึกษาอาชีพ
- 5) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้ที่พบกับการเปลี่ยนสถานประกอบการทำงาน
- 6) สร้างและรักษาเครือข่ายของผู้ทำงานในการพัฒนาอาชีพและการเปลี่ยนแปลงการศึกษา

ในด้านการศึกษิตตามอัยยาศัย รัฐบาลได้แต่งตั้งตัวแทนของรัฐในการจัดฝึกอบรม เรียกว่า สถานฝึกอบรมสถาปนาโดยรัฐ (Government Training Establishments : GTEs) มีอยู่ 11 แห่ง ซึ่งทำหน้าที่จัดการศึกษาและฝึกอบรมให้ลูกจ้าง นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้รับรองและให้ทุนสนับสนุนสถานศึกษาพิเศษ 13 แห่ง ซึ่งจัดการศึกษาด้านต่างๆ เช่น โรงเรียนสอนการเดินร่ำและการแสดง สมาคมสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้ใ้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (ESOL) เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีองค์กรเอกชนประมาณ 800 แห่งที่ได้จดทะเบียนเป็นสถานฝึกอบรมเอกชนที่เรียกว่า Private Training Establishments (PTEs) ทำหน้าที่จัดการฝึกอบรมในวิชาการต่างๆ สถานฝึกอบรมเอกชนมากกว่า 200 แห่งได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาล

การจัดตั้งสถาบันโพลีเทคนิคหรือสถาบันเทคโนโลยีเป็นไปตามข้อกำหนดของรัฐที่ให้มีสถาบันโพลีเทคนิคหรือสถาบันเทคโนโลยีอย่างน้อยหนึ่งแห่งในเมืองที่มีประชากรมากกว่า 20,000 คน และรัฐให้ทุนสนับสนุนค่าเล่าเรียนในอัตรา 2 ส่วน 3 ของค่าเล่าเรียนของนักศึกษาทั้งหมด

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์

สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายเรียกว่า สถาบันอุดมศึกษา (Tertiary Education Institute : TEIs) ซึ่งประกอบด้วยสถาบันเทคโนโลยีและโพลีเทคนิค (Institutes of Technology and Polytechnics) 20 แห่ง มหาวิทยาลัย (University) 8 แห่ง วิทยาลัยครู (Colleges of Education : Teacher Training) 4 แห่ง และสถาบันเมารีศึกษาวานังก้า (Wananga) 3 แห่ง

ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช และคณะ (2544) กล่าวในรายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง "การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา : กรณีศึกษานิวซีแลนด์" ว่าพระราชบัญญัติการศึกษา ค.ศ. 1998 หมวด 13 มาตรา 159 กำหนดสถาบันการศึกษาดิจิทัลในประเทศนิวซีแลนด์เป็น 4 กลุ่ม คือ

- กลุ่มที่ 1 วิทยาลัยการศึกษา (College of Education)
- กลุ่มที่ 2 โพลีเทคนิค (Polytechnics)
- กลุ่มที่ 3 มหาวิทยาลัย (University)
- กลุ่มที่ 4 วานังก้า (Wananga)

กลุ่มที่ 1 วิทยาลัยการศึกษา (College of Education) เป็นสถาบันการศึกษาที่ให้การศึกษาและการวิจัย ด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและการศึกษาภาคบังคับ รวมทั้งบทบาทในการให้บริการด้านสังคม และการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันมีวิทยาลัยการศึกษาเฉพาะทางจำนวน 4 แห่ง ที่เปิดหลักสูตรเฉพาะทางซึ่งเน้นการฝึกอบรมครูสำหรับเด็กเล็ก ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ปัจจุบันมีแนวโน้มที่วิทยาลัยการศึกษาเหล่านี้จะผนวกไปเป็นคณะหนึ่งของมหาวิทยาลัย

กลุ่มที่ 2 โพลีเทคนิค (Polytechnics) ประเทศนิวซีแลนด์จัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาโดยมีองค์กรที่เรียกว่า สถาบันเทคโนโลยีและโพลีเทคนิค (The Institutes of Technology and Polytechnics : ITPs) ดูแลสถาบันเทคโนโลยีหรือโพลีเทคนิคที่จัดการเรียนการสอนด้านฝีมือช่าง อาชีวะ และการศึกษาวิชาชีพ ทั้งหมดของประเทศนิวซีแลนด์ การเรียนการสอนมุ่งเน้นภาคปฏิบัติ เพื่อผลิตช่างเทคนิคที่มีฝีมือดีสามารถทำงานอย่างถูกต้องตามหลักวิชาช่างประเภทต่างๆ จำนวนสถาบันเทคโนโลยี และโพลีเทคนิคทั้งหมด 20 แห่ง ได้แก่

- 1) Aoraki Polytechnic
- 2) Bay Of Plenty Polytechnic
- 3) Christchurch Polytechnic Institute of Technology
- 4) Eastern Institute of Technology, Hawke's Bay
- 5) Manukau Institute of Technology
- 6) Nelson Marlborough Institute of Technology
- 7) Northland Polytechnic
- 8) Otago Polytechnic
- 9) Southern Institute of Technology
- 10) Tai Poutini Polytechnic
- 11) Tairawhiti Polytechnic
- 12) Telford Rural Polytechnic
- 13) The Open Polytechnic of NZ
- 14) UCOL, Universal College of Learning
- 15) Waiariki Institute of Technology
- 16) Whanganui Universal College of Learning
- 17) Wellington Institute of Technology
- 18) Western Institute of Technology at Taranaki (WITT)
- 19) Whitireia Community Polytechnic
- 20) WINTEC (Waikato Institute of Technology)

โพลีเทคนิค (Polytechnics) และสถาบันเทคโนโลยี (Institute of Technology) สถาบันทั้งสองประเภทนี้รวมกันเป็นระบบอุดมศึกษาประเภท "ระบบโพลีเทคนิค" (Polytechnic System) ทุกสถาบันได้รับงบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาล สถาบันเหล่านี้ดำเนินการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาและการฝึกอบรมในหลายระดับ อาทิ ระดับเริ่มต้นอุดมศึกษาและฝึกอบรม (Introductory Studies) จนถึงการศึกษาระดับปริญญาในสาขาวิชาต่างๆ (Full Degree Programmes)

กลุ่มที่ 3 มหาวิทยาลัย (University) การจัดการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์ เริ่มต้นในปี ค.ศ.1870 และมีประเพณีปฏิบัติที่คล้ายคลึงกับการอุดมศึกษาในประเทศสหราชอาณาจักร ปัจจุบันประเทศนิวซีแลนด์มีมหาวิทยาลัยเฉพาะ

ที่เป็นของรัฐเท่านั้น และมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 8 มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเหล่านี้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติในเรื่องคุณภาพทางการศึกษาและการวิจัย มหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์ทุกแห่งจะมีระบบการตรวจสอบคุณภาพภายในของตนเอง นอกจากนี้ยังมีระบบการประกันคุณภาพภายนอกที่ประสานงานโดยองค์กรกลาง ทั้งในระดับสถาบันและระดับโครงการศึกษาหรือหลักสูตร

มหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งหมด และมีจำนวนรวม 8 มหาวิทยาลัย คือ

- 1) The University of Auckland
- 2) Auckland University of Technology
- 3) The University of Waikato
- 4) Massey University
- 5) Victoria University of Wellington
- 6) University of Canterbury
- 7) Lincoln University
- 8) University of Otago

กลุ่มที่ 4 วานังกา (Wananga) เป็นสถาบันการศึกษาที่เน้นเฉพาะชนเผ่าเมารีจัดการเรียนการสอนและการวิจัยเพื่อการรักษา การทำให้ก้าวหน้าและการเผยแพร่ซึ่งความรู้และพัฒนาความอิสระทางปัญญา และช่วยประยุกต์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชนบประเพณีที่สืบทอดกันมาของชนเผ่าเมารี

ปัจจุบันรัฐบาลประเทศนิวซีแลนด์ให้เงินสนับสนุนแก่นักศึกษาทุกคนที่เข้าศึกษาในหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งทั้งที่เป็นของรัฐและของเอกชนที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐจะคิดคำนวณจากจำนวนนักศึกษาที่เรียนเต็มเวลาดำเนินนโยบายของรัฐในการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับนี้ รัฐบาลได้นำเอาระเบียบ Universal Tertiary Tuition Allowances มาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดในประเทศนิวซีแลนด์มีข้อตกลงในการยอมรับคุณวุฒิซึ่งกันและกัน ทำให้นักศึกษาจากโพลีเทคนิคและสถาบันเทคโนโลยีสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และสามารถเทียบโอนผลการเรียนที่เกิดจากการศึกษาต่างสถาบัน

ปีการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์

ปีการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์เริ่มต้นตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์หรือต้นเดือนมีนาคม จนถึงเดือนพฤศจิกายนของทุกปี ช่วงเวลาตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายนจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์เป็นช่วงปิดภาคเรียนประจำปี

มหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์ทั้งหมด ยกเว้นมหาวิทยาลัย University of Canterbury ใช้ระบบการศึกษาแบบทวิภาค ซึ่งมหาวิทยาลัยสามารถรับนักศึกษาใหม่ได้ปีละ 2 ครั้ง การศึกษาจะใช้เวลา 12-13 สัปดาห์ในแต่ละภาคการศึกษา ระหว่างภาคการศึกษาจะมีช่วงเวลาปิดการศึกษา 1-2 สัปดาห์ ปัจจุบันมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์หลาย แห่งเปิดการเรียนการสอนในภาคฤดูร้อนด้วย

การประกันคุณภาพการศึกษา

รัฐบาลของประเทศนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญต่อการศึกษามาก ได้กำหนดให้มีสำนักงานมาตรฐานวุฒิการศึกษาแห่งประเทศนิวซีแลนด์ (The New Zealand Qualification Authority : NZQA) ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับวุฒิการศึกษา และทำการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ บริหารการสอนระดับชาติและให้การอนุมัติหลักสูตรที่จัดไว้ให้แก่ศึกษานานาชาติ ทดสอบความรู้และทักษะ ให้การรับรองคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนและนักเรียนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป และทำหน้าที่ทดสอบความรู้ด้านทักษะฝีมือ ออกใบรับรอง เพื่อให้หลักประกันว่าคุณวุฒิการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์เป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ และคุณวุฒิจากต่างประเทศก็เทียบเท่าและได้รับการยอมรับในประเทศนิวซีแลนด์

หน้าที่หลักของสำนักงานมาตรฐานวุฒิการศึกษาแห่งประเทศนิวซีแลนด์ ได้แก่

- 1) พัฒนาและรักษากรอบคุณวุฒิทางการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์
- 2) กำหนดและปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพการศึกษา
- 3) รับรองวิทยฐานะทางการศึกษาของสถานศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์
- 4) จัดสอบระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา
- 5) รับจดทะเบียนสถาบันพัฒนาและฝึกอบรมของเอกชนที่มีหลักสูตรตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป
- 6) อนุมัติหลักสูตรและรับรองวิทยฐานะของวิทยาลัยครู สถาบันฝึกอาชีพขั้นสูงหรือสสารพัดช่าง และสถานศึกษาเอกชนที่มีการจัดการสอนในหลักสูตรดังกล่าว

เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ รัฐได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานมาตรฐานวุฒิการศึกษาแห่งประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งในช่วงแรกทำหน้าที่ตรวจสอบและรับรองคุณภาพทางด้านทักษะอาชีพเท่านั้น ต่อมาภายหลังจึงได้ขยายขอบข่ายครอบคลุม การจัดการศึกษาสายสามัญตั้ง แต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้นไป ได้แก่ การสอบเทียบเกณฑ์มาตรฐานรายวิชา การทดสอบความรู้ของนักเรียนก่อนจบจากโรงเรียนในระดับ Year 11 (Form 5) ระดับ Year 12 (Form 6) และระดับ Year 13 (Form 7) เพื่อนำผลไปเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย หากโรงเรียนใดมีความประสงค์ที่จะให้นักเรียนในสังกัดเข้ารับการเทียบเกณฑ์มาตรฐาน จะต้องแจ้งความจำนงไปยังสำนักงานมาตรฐานวุฒิการศึกษาแห่งประเทศนิวซีแลนด์ดังกล่าวซึ่งจะเป็นผู้กำหนดวันสอบพร้อมกันทั่วประเทศ โดยใช้ข้อสอบมาตรฐานที่กำหนดขึ้นตามโครงสร้างรายวิชาของหลักสูตร จากนั้นสำนักงานมาตรฐานวุฒิการศึกษาแห่งประเทศนิวซีแลนด์จะออกประกาศนียบัตร วุฒิบัตร หรือใบรับรองต่างๆ ให้กับผู้ผ่านการทดสอบแล้วแต่ประเภทและรายวิชาที่สอบ

ในระดับมหาวิทยาลัยของประเทศนิวซีแลนด์มีคณะกรรมการรองอธิการบดีมหาวิทยาลัย (The Vice Chancellors Committee : NZVCC) ทำหน้าที่ให้การประกันคุณภาพแก่วุฒิ การศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยผ่านคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตรของมหาวิทยาลัย (Committee on University Academic Programmes : CUAP) ซึ่งทำหน้าที่ดำเนินการอนุมัติหลักสูตรระหว่างมหาวิทยาลัย และกระบวนการปรับปรุงหลักสูตร การศึกษา ให้คำแนะนำและเสนอแนะในการพัฒนาทางวิชาการ และอำนวยความสะดวกในการโอนหน่วยกิตระหว่างหลักสูตร

คณะกรรมการรองอธิการบดีมหาวิทยาลัย (The Vice Chancellors Committee : NZVCC) แต่งตั้งหน่วยงานตรวจสอบวิชาการ ของมหาวิทยาลัย ในประเทศนิวซีแลนด์" (New Zealand Universities Academic Audit Unit : NZUAAU) ให้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการของมหาวิทยาลัย และพิจารณาสรรหาผู้เชี่ยวชาญมาทำหน้าที่สอน

ความหมายของการเทียบระดับความรู้

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้แสดงคำอธิบายของการเทียบความรู้/การเทียบวุฒิ หมายถึง การนำคุณวุฒิที่ได้จากการเรียนเต็มตามหลักสูตร และจบการศึกษาโดยสมบูรณ์มาเทียบกับคุณวุฒิของกระทรวงศึกษาธิการในระดับเดียวกัน ส่วนการเทียบระดับการศึกษานั้น หมายถึง การนำผลการเรียน ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ที่ได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย มาเทียบเคียง/ประเมิน เพื่อเทียบเท่าระดับการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา นอกจากนี้ยังมีคำอธิบายให้ความหมายของการเทียบชั้นการศึกษา ซึ่งหมายถึงการนำผลการเรียนจากต่างประเทศ ขณะที่ยังเรียนไม่จบหลักสูตร เพื่อมาเทียบกับชั้นการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

มัทนา สานติวัตร (2543) ได้ให้ความหมายของการเทียบระดับความรู้ไว้ว่า การเทียบระดับความรู้ หมายถึง การเทียบวุฒิการศึกษา หรือเทียบหลักสูตรหลังสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าเป็นต้นไป เพื่อกำหนดความเทียบเท่ากันของวุฒิการศึกษาทั้งในและต่างประเทศตามมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ระหว่างรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้จบการศึกษาในระบบ หรือการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในรูปแบบการศึกษาเดียวกันหรือต่างรูปแบบก็ได้ ตามหลักเกณฑ์การเทียบระดับ

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำประกาศเรื่องเกณฑ์การเทียบความรู้วุฒิการศึกษาจากประเทศนิวซีแลนด์ (2545) กำหนดให้เทียบความรู้วุฒิจากประเทศนิวซีแลนด์ระดับ Form 6 ที่แสดงรายวิชาไม่ต่ำกว่า 5 รายวิชา และได้รับประกาศนียบัตร Sixth Form Certificate ซึ่งออกโดย New Zealand Qualifications Authority (NZQA) เท่ากับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) ของประเทศไทย

ศุภสร แสงรัตนา (2548) สรุปไว้ว่าการเทียบระดับการศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปที่มีความรู้และประสบการณ์ ซึ่งอาจเกิดจากการประกอบอาชีพการเรียนรู้อื่นๆ

ในวิถีชีวิต หรือการเรียนรู้ตามอัธยาศัย นำความรู้และประสบการณ์มาขอประเมิน เพื่อเทียบระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย หากได้รับผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดก็จะสำเร็จการศึกษาในระดับนั้น

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินเทียบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา พ.ศ.2546 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 ตอนพิเศษ 124 ง ประกาศ ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2546 ได้ให้ความหมายของการเทียบระดับการศึกษาว่าเป็นการนำผลการเรียน ความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษานอกระบบที่จัดเป็นหลักสูตรเฉพาะ หรือหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และการศึกษาตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือจากประสบการณ์การทำงานมาประเมินเพื่อเทียบระดับการศึกษาระดับใดระดับหนึ่ง นอกจากนี้ในระเบียบดังกล่าวได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ขอเทียบระดับการศึกษาไว้ดังนี้

- 1) มีสัญชาติไทย หรือเป็นบุคคลที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย
- 2) มีพื้นความรู้ในระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าระดับที่ประสงค์จะขอเทียบระดับการศึกษาหนึ่งระดับ ยกเว้นการขอเทียบระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา
- 3) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ ในเขตบริการการเทียบ ระดับการศึกษาของสถานศึกษา
- 4) ไม่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบ หรือการศึกษานอกระบบ ที่แบ่งระดับเช่นเดียวกับการศึกษาในระบบ

จิริณี ตันศิริตณรงค์ (2543) ได้เขียนในรายงานวิจัยว่าในปี พ.ศ.2526 มหาวิทยาลัยรามคำแหงร่วมมือกับกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รับเจ้าหน้าที่ปกครองท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน เป็นต้น มาเข้าศึกษาในหลักสูตร ที่พัฒนาความเป็นผู้บริหารเพื่อเป็นผู้นำในท้องถิ่น โดยกำหนดให้ศึกษา 8 รายวิชา เมื่อสำเร็จการศึกษาครบตามหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตรการปกครองท้องถิ่น ซึ่งมหาวิทยาลัยจะเทียบความรู้ให้เทียบเท่ากับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทำให้สามารถเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในสาขาวิชารัฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยได้ ตัวอย่างดังกล่าวเป็นแบบอย่างของการเทียบระดับความรู้จากการศึกษานอกระบบ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องเทียบความรู้ (2527) ได้กำหนดให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรต่อไปนี้เทียบความรู้เท่ากับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1) ประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง ทุกแผนก
- 2) ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
- 3) ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (พลานามัย)
- 4) เปรียญธรรม 6 ประโยค
- 5) ประกาศนียบัตรพิเศษวิชาการศึกษา (พ.กศ.) และมีพื่นความรู้ ม.6 (เดิม) หรือ ม.ศ.3
- 6) ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษประถม (พ.ป.) และมีพื่นความรู้ ม.6 (เดิม) หรือ ม.ศ.3
- 7) ประกาศนียบัตรประโยคครูประถมช่าง (ป.ป.ช.)
- 8) ประกาศนียบัตรประโยควิชาชีพ (ปวช.) ทุกแผนก (หลักสูตร 3 ปี)
- 9) ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 3
- 10) ประกาศนียบัตรประโยคศิลปศึกษาชั้นกลาง หรือ ชั้นปีที่ 3 จากโรงเรียนช่างศิลป์ปะ กรมศิลปากร
- 11) ประกาศนียบัตรโรงเรียนช่างฝีมือทหาร หลักสูตร 3 ปี
- 12) ประกาศนียบัตรโรงเรียนช่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค หลักสูตร 3 ปี
- 13) ประกาศนียบัตรโรงเรียนวิศวกรรมรถไฟ หลักสูตร 3 ปี
- 14) ประกาศนียบัตรโรงเรียนเตรียมทหาร หลักสูตร 3 ปี
- 15) ประกาศนียบัตรวิชาพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย (หลักสูตร 3, 4 ปี) จากกระทรวงสาธารณสุข
- 16) ประกาศนียบัตรวิชาพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย (หลักสูตร 3, 4 ปี) จากสถานศึกษาที่กระทรวงสาธารณสุขรับรอง
- 17) ประกาศนียบัตรวิชาพยาบาล หลักสูตร 3 ปี (และมีพื่นความรู้ ม.6 (เดิม) หรือ ม.ศ.3) จากโรงเรียนพยาบาล กรมยุทธศึกษาทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
- 18) ประกาศนียบัตรพนักงานห้องปฏิบัติการชั้นสูตรโรค (หลักสูตร 3 ปี) จากคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สาระสำคัญการประเมินเทียบระดับการศึกษา

หน่วยงานที่ทำหน้าที่เทียบระดับการศึกษา คือ สถานศึกษาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัดดำเนินการคัดเลือกสถานศึกษา เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการให้ความเห็นชอบ ประกาศรายชื่อสถานศึกษาที่จะทำหน้าที่เทียบระดับการศึกษา

หลักการการประเมินเทียบระดับการศึกษา เป็นการประเมินประสบการณ์และความรู้ที่เป็นองค์รวมของบุคคลให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่สำคัญทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ระดับการศึกษาที่สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร

ขอขยายเนื้อหาในการประเมินเทียบระดับการศึกษามี 4 ด้าน คือ

1) ด้านความรู้พื้นฐาน เป็นความรู้ทางด้านวิชาสามัญ ที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากสื่อและแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ต่อไป เช่น ทักษะภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนความรู้ที่เป็นฐานความรู้ของเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ ความรู้ด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งความรู้พื้นฐานเหล่านี้ต้องเป็นความรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร และสอดคล้องกับสภาพวิถีชีวิตของบุคคลที่จะมาขอเทียบระดับการศึกษา

2) ความรู้และทักษะด้านการทำงานอาชีพ เป็นความรู้ความสามารถและทักษะด้านการทำงานอาชีพ ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการทำงานอาชีพ มีการพัฒนากระบวนการทำงาน หรือเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ในการวางแผนการเลือกใช้เทคโนโลยี และเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ดำเนินงานและพัฒนาการงานอาชีพไปสู่เป้าหมายได้อย่างสมเหตุสมผล รวมทั้งการมีคุณธรรม จริยธรรมในการงานอาชีพ

3) ความรู้และทักษะด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความเข้าใจและเห็นคุณค่าของชีวิตครอบครัว มีทักษะในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพอย่างมีความสุข มีทักษะในการเสริมสร้างสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจ ตลอดจนยึดหลักธรรมตามศาสนาที่ตนนับถือเป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิต

4) ความรู้และทักษะด้านการพัฒนาสังคม เป็นการนำความรู้ความสามารถที่มีใช้ในการดำเนินชีวิตครอบครัวให้มีความมั่นคง เข้มแข็ง อบอุ่น ตลอดจนนำศักยภาพของตนเองมาช่วยส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม เพื่อก้าวไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมทั้งด้านอาชีพ ชีวิตความเป็นอยู่ รวมทั้งส่งเสริมให้สังคมและชุมชนมีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

วิธีการเทียบระดับการศึกษา

1. หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบระดับการศึกษา พัฒนามาตรฐานการศึกษา จัดทำกรอบเครื่องมือประเมินเทียบระดับการศึกษา
2. สถานศึกษาที่ทำหน้าที่เทียบระดับการศึกษา จัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ระดับการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และจุดเน้นของสถานศึกษา และจัดทำเครื่องมือประเมินเทียบระดับการศึกษาตามมาตรฐาน และกรอบเครื่องมือที่หน่วยงานต้นสังกัดพัฒนาขึ้น
3. สถานศึกษาเปิดให้ประเมินเทียบระดับการศึกษา และดำเนินการประเมินเทียบระดับการศึกษา
4. การประเมินเทียบระดับการศึกษา ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายประกอบกัน คือ การพิจารณาหลักฐานการศึกษา การพิจารณาผลงานการประกอบอาชีพ การทำโครงการ การสัมภาษณ์ การทดสอบ

ความหมายของการเทียบโอนผลการเรียน

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้แสดงคำอธิบายของการเทียบโอนผลการเรียน หมายความว่า การนำผลการเรียนรู้อันเป็นความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์ของผู้เรียนที่เกิดจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา

มัทนา สานติวัตร (2543) ได้กล่าวไว้ว่าการเทียบโอนผลการเรียนนั้น เป็นการนำเอาผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย หรือทั้งสองรูปแบบผสมกัน โดยนำมาเทียบกับการศึกษาในระบบ

การเทียบโอนผลการเรียนของการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ หมายความว่า การนำผลการเรียนของการศึกษาในระบบ หรือการศึกษานอกระบบของบุคคลที่สะสมไว้ในรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบกัน ผลการเรียนจากสถานศึกษา

เดียวกันหรือต่างสถานศึกษา มาเป็นผลการเรียนส่วนหนึ่งของหลักสูตร หรือการนำผลการเรียน การฝึกอบรบหรือการโอนย้ายรายวิชา หรือหมวดวิชาของบุคคลจากหลักสูตรที่กำลังเรียนไปหลักสูตรอื่น หรือเปลี่ยนวิชาเอกและวิชาโท หรือเรียนไม่จบในรูปแบบการศึกษาต่างๆ ไปศึกษาต่อในระดับเดียวกัน โดยยึดวัตถุประสงค์โครงสร้างของหลักสูตรและคำอธิบาย รายวิชาที่จะรับโอนเป็นหลัก ในการยกเว้นบางรายวิชาหรือบางหมวดวิชา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนหลักสูตรที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล และสามารถเปลี่ยนแนวการศึกษาของบุคคลหรือย้ายที่เรียนได้โดยไม่ต้องเริ่มต้นใหม่

การเทียบโอนผลการเรียนของการศึกษาตามอัธยาศัย หมายความว่า การนำความรู้และทักษะจากประสบการณ์จริง หรือทักษะอาชีพ หรือทักษะอื่นซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น ที่บ้าน ชุมชน ที่ทำงาน งานอดิเรกและสันตนาการ รวมทั้งการฝึกอบรบ การฝึกงาน การประกอบอาชีพ การอาสาสมัคร ทักษะศึกษา การอภิปราย หรือกรณีอื่นๆ ที่มีผลการเรียนรู้เป็นตัวบ่งชี้ โดยมีการประเมินความรู้ ความเข้าใจ คุณธรรม จริยธรรม ทักษะและประสบการณ์ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อเทียบความรู้กับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาสาระของรายวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือหมวดวิชาใดหมวดวิชาหนึ่งของหลักสูตรในระบบ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีประสบการณ์ในวิชาการ/วิชาชีพ หรือมีความเชี่ยวชาญในแขนงต่างๆ ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดทำประกาศเรื่อง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญา (2545) ในฐานะที่ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงได้กำหนดแนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญา เพื่อเป็นข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับหลักปฏิบัติที่ดีในการเทียบโอนผลการเรียนให้สถาบันต่างๆ นำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์ กระบวนการ และวิธีปฏิบัติที่จะทำให้การเทียบรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาเป็นไปอย่างยุติธรรม เชื่อถือ และตรวจสอบได้ มีมาตรฐานเดียวกัน ทั้งยังคงรักษาไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการ โดยมีหลักการดังนี้

1. การเทียบโอนผลการเรียนต้องสามารถเทียบโอนผลการเรียนทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
2. การเทียบโอนผลการเรียนยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่สถาบันอุดมศึกษายังคงรักษาไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

3. สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีบุคลากร/หน่วยงานรับผิดชอบการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำ/ปรึกษาและดำเนินการให้มีการเทียบโอนผลการเรียนตามกระบวนการและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

4. วิธีการและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินการเทียบความรู้และโอนหน่วยกิตต้องชัดเจน สมเหตุสมผล และเชื่อถือได้ รวมทั้งทำให้กระบวนการประเมินมีความโปร่งใสและประกันได้ว่าผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนทุกคนได้รับการพิจารณาอย่างยุติธรรม

5. การประเมินการเทียบโอนผลการเรียนจะต้องชัดเจน และกรณีที่ผลการเรียนรู้อันคล้ายกันจะต้องได้รับการพิจารณาด้วยบรรทัดฐานเดียวกัน

6. ควรมีการทบทวนวิธีการประเมินการเทียบโอนผลการเรียนเป็นระยะๆ เพื่อเพิ่มความชัดเจน ลดความซ้ำซ้อนของวิธีการประเมิน และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการและสังคม

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา (2546) ได้ระบุให้สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา สามารถดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

โดยการเชื่อมโยงผลการเรียนระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งผลการเรียนรู้ออกจากการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาต่อเนื่องในหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งในสถานศึกษา แนวทางการเทียบโอนผลการเรียนให้พิจารณาจากรูปแบบการจัดการศึกษา ลักษณะการจัดหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลาย โดยเทียบเคียงกับหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่รับเทียบโอน และให้สถานศึกษาดำเนินการเทียบโอนให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งภาคเรียน

กรมพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2548) ได้จัดทำแนวทางการเทียบโอนผลการเรียน โดยกำหนดดังนี้

1. คุณสมบัติของผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน กำหนดดังนี้

- 1.1 ต้องไม่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา หรือระดับที่เทียบเท่าของสถานศึกษาอื่น

1.2 ต้องขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษา
นอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

2. เกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียน กำหนดไว้ดังนี้

2.1 สถานศึกษามีหน้าที่ต้องจัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนในทุก
ภาคเรียน โดยจะต้องประกาศกำหนดระยะเวลาการเทียบโอนให้ทราบ
ทั่วกัน

2.2 ให้หัวหน้าสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน
จำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินห้าคน โดยความเห็นชอบของ
คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ ทำหน้าที่ดำเนินการ
เทียบโอนผลการเรียน

2.3 จำนวนหมวดวิชาที่จะเทียบโอนให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการ
บริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา ผู้ขอเทียบโอนจะต้อง
มีเวลาเรียนในสถานศึกษาที่ขอเทียบโอนไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน

2.4 การกำหนดอายุของผลการเรียนที่จะนำมาเทียบโอนให้อยู่ในดุลยพินิจ
ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา ทั้งนี้
ให้พิจารณาจากพื้นฐานธรรมชาติวิชา ความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์
สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน

2.5 การเทียบโอนผลการเรียนให้คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน
ดำเนินการ โดย

(1) พิจารณาจากหลักฐานการศึกษาทั้งที่มีผลการเรียนเป็นหมวดวิชา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ รายวิชา และ/หรือ หลักฐานการศึกษาอื่น เช่น
วุฒิปัตร์ เกียรติบัตร ที่มีมาตรฐานวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา
สอดคล้องกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

(2) ประเมินความรู้และประสบการณ์ให้ใช้วิธีการประเมินและเครื่องมือ
ที่หลากหลายหรือพิจารณาจากเอกสาร หลักฐานที่แสดงถึงความรู้
ความสามารถสอดคล้องกับหมวดวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้
หรือรายวิชาที่ขอเทียบโอน

2.6 การให้ระดับผลการเรียน ถ้ามีหลักฐานที่ปรากฏผลการเรียนชัดเจน
เชื่อถือได้ก็ให้ระดับผลการเรียน แต่ถ้าไม่มีหลักฐานแสดงระดับผล
การเรียนและไม่สามารถสืบค้นได้ สถานศึกษาอาจจะให้ระดับผล
การเรียนเป็นผ่าน หากจะให้ระดับผลการเรียนเป็นอย่างอื่นให้

คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา พิจารณาประเมินตามวิธีที่เหมาะสม

2.7 ผู้ขอเทียบโอนต้องนำหลักฐานการศึกษา หรือใบแสดงผลการเรียนมาแสดงในวันที่ขอเทียบโอน

2.8 ให้สถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการเทียบโอน

3. วิธีการเทียบโอนผลการเรียน กำหนดไว้ดังนี้

3.1 การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

(1) กรณีที่ผลการเรียนเป็นหมวดวิชา ให้เทียบโอนผลการเรียนรู้ที่เป็นหมวดวิชาที่มีมาตรฐาน วัตถุประสงค์ หรือเนื้อหาสาระสอดคล้องกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และต้องได้ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำของหลักสูตรเดิม

(2) กรณีที่ผลการเรียนไม่เป็นหมวดวิชา

ก) ให้พิจารณารายวิชาหรือสภาพที่มีมาตรฐานหรือวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหาสอดคล้องกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และต้องได้ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำของหลักสูตรเดิม

ข) ให้พิจารณามาตรฐานหรือวัตถุประสงค์ของรายวิชาหรือสภาพที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาใกล้เคียงกัน มารวมกันให้ครบร้อยละ 60 โดยต้องได้ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำของหลักสูตรเดิม

(3) กรณีที่หมวดวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือรายวิชาที่มีมาตรฐานหรือวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหาสาระสอดคล้องกันไม่ถึงร้อยละ 60 ให้คิดเป็นคะแนนสะสมตามสมควร หรือประเมินความรู้และประสบการณ์ หรือให้ลงทะเบียนเรียนใหม่

(4) สถานศึกษาที่รับเทียบโอนจะต้องจัดให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนบางหมวดวิชาตามโครงสร้างหลักสูตร โดยพิจารณาจากหมวดวิชาที่จะใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ หรือพิจารณาจากหมวดวิชาที่มีผลการเรียนค่อนข้างอ่อน หรือลงทะเบียนเรียนหมวดวิชาเพิ่มอย่างน้อย 1 หมวด เพื่อให้มีเวลาเรียนในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน

(5) กรณีที่ผู้ขอเทียบโอนแสดงหลักฐานที่เป็นผลการเรียนรวมให้เทียบโอนได้ในหมวดวิชาพัฒนาอาชีพ พัฒนาสังคมและชุมชน และคณิตศาสตร์ โดยให้บันทึกผลการเรียนเป็น ผ่าน

3.2 การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาที่จัดเป็นหลักสูตรเฉพาะหลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐ การศึกษาตามอัธยาศัย และการเทียบความรู้และประสบการณ์

(1) ให้เทียบโอนผลการเรียนได้ทั้งกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานและกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ โดยพิจารณาจากมาตรฐานและจำนวน ชั่วโมงหรือจำนวนหน่วยกิต/หน่วยการเรียน และวิธีการวัดและประเมินผลของรายวิชา/หมวดวิชาที่นำมาเทียบโอนกับหมวดวิชาในหลักสูตรที่รับเทียบโอน

(2) การเทียบความรู้และประสบการณ์ กำหนดแนวทางดังนี้

ก) ต้องคำนึงถึงความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาตามอัธยาศัย จากประสบการณ์เป็นหลัก โดยผู้ขอเทียบโอนจะต้องแสดงให้เห็นว่าความรู้ความสามารถ และทักษะตามที่ตนมีนั้น สอดคล้องกับมาตรฐานในหมวดวิชาที่ขอเทียบโอน

ข) สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการประเมินเบื้องต้น โดยการสัมภาษณ์ ตรวจสอบผลงาน หลักฐานต่างๆ และตรวจสอบว่าผู้ขอประเมินมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ ตามหมวดวิชา ก่อนที่จะดำเนินการต่อไป

ค) ให้ดำเนินการโดยคณะกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในสาขาวิชาที่ขอเทียบประสบการณ์

ง) ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่หลากหลาย รวมทั้งการพิจารณาหลักฐาน แฟ้มสะสมงาน เพื่อให้สามารถวัดความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานในหมวดวิชาที่จะขอเทียบโอน

จ) สถานศึกษาจะต้องจัดทำเครื่องมือประเมินหรือเกณฑ์การประเมินแต่ละหมวดวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานและสาระในหมวดวิชา

ฉ) ให้ตัดสินผลการประเมินตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

ข) กรณีที่ไม่ผ่านการประเมิน สถานศึกษาอาจพิจารณาให้ประเมิน ในส่วนที่ยังไม่ผ่านได้

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2549) ได้กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน เข้าสู่การศึกษาในระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดว่าผลการเรียน/ผล การเรียนรู้ อาจเกิดจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจำแนกออกเป็นการศึกษาใน ลักษณะต่างๆ ได้แก่ การศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรเฉพาะ การศึกษาที่จัด โดยครอบครัว ศูนย์การเรียนรู้ การฝึกฝีมือ การฝึกอาชีพ รวมทั้งประสบการณ์การทำงาน จากแรงงานไทย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

แนวปฏิบัติการเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่การศึกษาในระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำหรับผู้ที่ศึกษาตามหลักสูตรต่างประเทศ มีดังนี้

1. วิธีปฏิบัติในการจัดเข้าชั้นเรียน
 - 1.1 ผู้สำเร็จการศึกษาภาคเรียนใดชั้นปีใด ให้พิจารณาเทียบโอนภาคเรียนต่อ ภาคเรียน ปีต่อปี โดยนำพื้นความรู้สามัญเดิมมาประกอบการพิจารณา หรืออาจประเมิน เพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน
 - 1.2 รายวิชา/สาระ/กิจกรรม ที่ยังไม่ได้เทียบโอนเนื่องจาก ยังไม่ตัดสิน ผลการเรียน ให้ประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
2. จำนวนหน่วยกิต / หน่วยการเรียนรู้ / หน่วยน้ำหนัก ให้เป็นไปตามโครงสร้าง หลักสูตรของสถานศึกษาที่รับเข้าเรียน
3. ผลการเรียน / ผลการประเมิน ให้เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด
4. การบันทึกผลการเรียนในใบแสดงผลการเรียน
 - 4.1 รายวิชาที่มีผลตัดสินแล้ว ให้แสดงรายชื่อและจำนวนหน่วยตามรายวิชา ของสถานศึกษาที่รับเข้า แต่ไม่ต้องแสดงผลการเรียน
 - 4.2 รายวิชาที่ยังไม่ได้ตัดสินผลการเรียนและสถานศึกษาที่รับเข้าได้ ประเมิน ผลการเรียนแล้ว ให้แสดงผลการประเมินไว้ในช่องหมายเหตุ
5. การคิดผลการเรียนเฉลี่ย
 - 5.1 ไม่นำผลการเรียนของวิชาที่ขอเทียบโอนไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม
 - 5.2 รายวิชาที่ยังไม่ได้ตัดสินผลการเรียน และสถานศึกษาที่รับเข้าเรียนได้ ประเมินแล้ว ให้นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม

ข้อตกลงของ 8 มหาวิทยาลัยในประเทศไทย

จิริณี ตันติรัตนวงษ์ (2543) ได้กล่าวถึงมหาวิทยาลัย 8 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้มีบันทึกข้อตกลงการโอนย้ายหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2538 และได้สรุปเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนของมหาวิทยาลัยต่างๆ คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ไว้ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันในแทบทุกสถาบัน คือ

1. วิชาที่ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องมีเนื้อหาสาระไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาวิชาที่เทียบโอน
2. วิชาที่ขอเทียบโอนผลการเรียนเป็นวิชาที่เรียนมาในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี
3. วิชาที่ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องมีผลการเรียนไม่ต่ำกว่าค่าระดับตัวอักษร C หรือระดับ 2.00 เฉพาะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกำหนดผลการเรียนไม่ต่ำกว่า ค่าระดับตัวอักษร S (Satisfy) หรือ B หรือระดับ 3.00 ขึ้นไป
4. จำนวนหน่วยกิตที่รับโอนจะไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวน หน่วยกิตรวมของหลักสูตร
5. เกรดที่รับโอนมาจะไม่นำไปรวมในการคิดคะแนนเฉลี่ยของการศึกษาในหลักสูตรใหม่ที่รับโอน ยกเว้นมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่นำไปคิดรวมในคะแนนเฉลี่ย

บทที่ 3

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ครั้งนี้ ดำเนินการโดยศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องและการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาในอดีตจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การดำเนินการในระดับอุดมศึกษา ยังจำเป็นต้องพิจารณาความต่อเนื่องของการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐาน ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาครอบคลุมถึงการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานในบางส่วนที่เกี่ยวข้องและต่อเนื่องถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อตอบโจทยวิจัยที่ตั้งไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. ประเทศไทยและประเทศนิวซีแลนด์มีระบบการศึกษาอย่างไร
2. การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ภายในประเทศไทย มีการดำเนินการอย่างไร
3. การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ มีการดำเนินการอย่างไร
4. ปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ มีอะไรบ้าง
5. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ มีอะไรบ้าง
6. เครื่องมือการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ ควรเป็นเช่นไร

ระบบการศึกษาของประเทศไทย

การจัดการศึกษาของประเทศไทยแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ การศึกษาชั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ก) การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยการศึกษาที่จัดไม่น้อยกว่า 12 ปี ก่อนระดับอุดมศึกษา ซึ่งกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 แบ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีอายุ 3 ปี ถึง 6 ปี เพื่อเป็นรากฐานและเตรียมความพร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคม เด็กเล็กก่อนวัยเรียนในช่วงนี้กำลังมีพัฒนาการทางร่างกายและสมอง การดูแลเด็กเล็กเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เป็นสิ่งสำคัญ การให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อโดยการหยิบ บีบ ตี เป่า เป็นที่มาของกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กเล็กได้ฝึกฝน บิดามารดายุคใหม่จึงนิยมพิงพาโรงเรียนอนุบาลให้ช่วยดูแลและพัฒนาเด็กทางร่างกายและสมองในช่วงเวลาที่มีภารกิจประจำมากมาย

2. ระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีอายุย่าง 7 ปี ถึง 12 ปี โดยมุ่งวางรากฐานให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความสามารถขั้นพื้นฐาน การศึกษาในระดับประถมศึกษา เริ่มจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ป.1) ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) เป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐกำหนดให้เด็กที่มีอายุย่าง 7 ปี ต้องเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เสียค่าเล่าเรียน

3. ระดับมัธยมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีอายุ 13 ปี ถึง 18 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นช่วงที่มีพลังกำลังมาก ชอบแสดงออก เด็กวัยนี้มีการพัฒนาทางความคิดมากขึ้น การศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

3.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาต่อจากระดับประถมศึกษา เพื่อการแสวงหาความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ด้านวิชาการและวิชาชีพ เพื่อสามารถประกอบอาชีพ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเริ่มจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.1) ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) เป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐจัดให้โดยไม่เสียค่าเล่าเรียน

3.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือในการประกอบอาชีพ เพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและทักษะทางสังคม การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

(1) ประเภทสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เริ่มจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.4) ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) ใช้เวลาศึกษา 3 ปี

(2) ประเภทอาชีพศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ พัฒนาฝีมือแรงงาน หรือเพื่อการศึกษาหาความรู้ในอาชีพชั้นสูงต่อไป การศึกษาในประเภทอาชีพศึกษา เริ่มจากระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ใช้เวลาศึกษา 3 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมีวุฒิเทียบเท่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6)

ข) การศึกษาระดับอุดมศึกษา

มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา และมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับเดียวกันนี้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้จัดในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น

1. ระดับต่ำกว่าปริญญา

การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา คือ การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือระดับอนุปริญญา กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอนุปริญญา พ.ศ.2548 ประกาศเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2548 กำหนดไว้ว่าระดับอนุปริญญา มีระยะเวลาการศึกษา 6 ภาคการศึกษาปกติ (3 ปี) ตามระบบทวิภาค จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 90 หน่วยกิต การศึกษามุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีความเข้าใจ ธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และสังคม ให้เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต

คุณวุฒิการศึกษาที่เทียบเท่าอนุปริญญาได้แก่

- (1) อนุปริญญาทุกสาขาวิชาในวิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนที่ได้รับการรับรองหลักสูตรจากกระทรวงศึกษาธิการ

- (2) อนุปริญญาทุกสาขาวิชาในวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่เชื่อถือได้
- (3) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) แผนกต่าง ๆ
- (4) ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.)
- (5) ประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม (ป.ม.)
- (6) ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ. ชั้นสูง)
- (7) ประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม (วิชาชุด) หรือ พิเศษมัธยม (พ.ม.)
- (8) ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูงปีที่ 2
- (9) ประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยมศึกษาช่าง (ป.ม.ช.)
- (10) ประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยมศึกษา
- (11) ประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยมศึกษาการเรือน
- (12) ประกาศนียบัตรหลักสูตรวิชาการป่าไม้
- (13) ประกาศนียบัตรวิชาการชลประทาน
- (14) ประกาศนียบัตรหลักสูตรวิชาครูพยาบาล
- (15) ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยมศึกษาช่าง (พ.ม.ช.)
- (16) ประกาศนียบัตรพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย
 - วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ
 - วิทยาลัยพยาบาลพุทธชินราชพิษณุโลก
 - วิทยาลัยพยาบาลนครราชสีมา
 - วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี
 - วิทยาลัยพยาบาลสงขลา
 - วิทยาลัยพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์
 - วิทยาลัยพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี
- (17) ประกาศนียบัตรพยาบาลอนามัยและผดุงครรภ์ หลักสูตร 3 ปีครึ่ง จากสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
- (18) ประกาศนียบัตรพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย หลักสูตร 4 ปี จากวิทยาลัยพยาบาลวชิรพยาบาล และวิทยาลัยพยาบาลโรงพยาบาลกลาง
- (19) ประกาศนียบัตรพยาบาลอนามัยและผดุงครรภ์ หลักสูตร 3 ปีครึ่ง จากวิทยาลัยพยาบาลโรงพยาบาลกลาง และวิทยาลัยพยาบาลกึ่งการุณย์

- (20) ประกาศนียบัตรวิชาการพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย หลักสูตร 3 ปีครึ่ง จากโรงเรียนเสนาธิการกรมแพทย์ทหารบก
- (21) ประกาศนียบัตรหลักสูตรพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย หลักสูตร 3 ปีครึ่ง จากโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย กรมแพทย์ทหารเรือ
- (22) ประกาศนียบัตรช่างตรี กรมโยธาธิการ
- (23) ประกาศนียบัตรช่างตรี กรมที่ดิน
- (24) ประกาศนียบัตรวิชาการหนังสือพิมพ์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- (25) ประกาศนียบัตรวิชาสัตวแพทย์ จากโรงเรียนสัตวแพทย์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- (26) ประกาศนียบัตรเจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) จากวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- (27) ประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาพยาบาลและอนามัย จากวิทยาลัยพยาบาล สภาวิชาชีพไทย
- (28) ประกาศนียบัตรวิชาการพยาบาลจิตเวชและผดุงครรภ์ จากวิทยาลัยพยาบาลศรีธัญญา กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
- (29) ประกาศนียบัตรวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวชั้นสูงของสถาบันฝึกอบรม วิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว (สวท.)

2. ระดับปริญญา

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2548 เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 แบ่งการศึกษาระดับปริญญาเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- 2.1 ระดับปริญญาตรี
- 2.2 ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต
- 2.3 ระดับปริญญาโท
- 2.4 ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง
- 2.5 ระดับปริญญาเอก

จากการวิจัยพบว่าเด็กไทยที่มีอายุ 3 ปีเริ่มเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลจนถึงอายุอย่าง 7 ปี จึงเข้าเรียนในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นภาคบังคับ เริ่มต้นเด็กจะเรียนในโรงเรียนจนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และเรียนต่อในระดับมัธยม

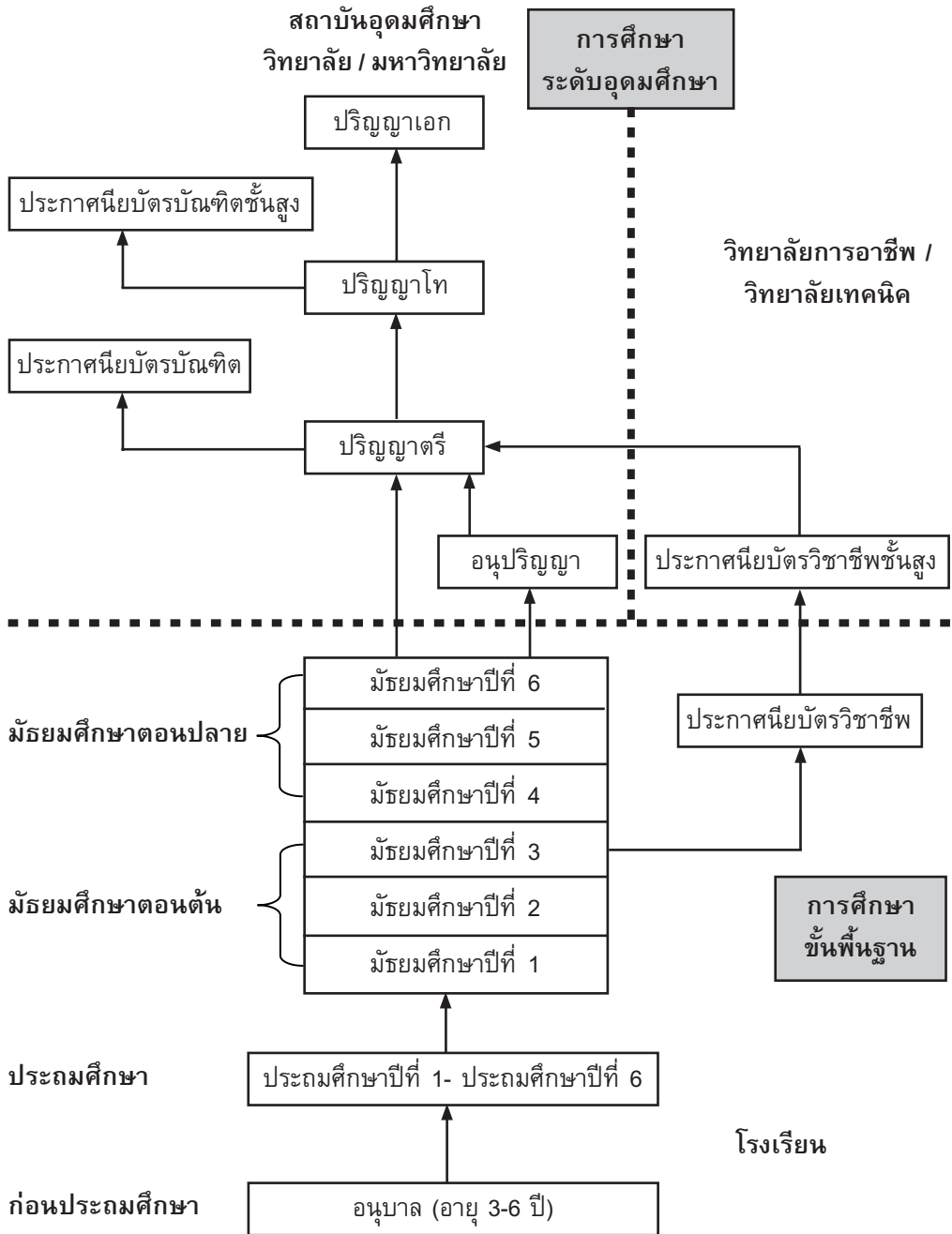
ศึกษาตอนต้น ซึ่งเริ่มตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และสิ้นสุดในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐจัดให้ หลังจากนั้นเด็กจะเลือกศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทสามัญศึกษา หรือประเภทอาชีวศึกษา

- การศึกษาประเภทสามัญศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเริ่มจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และสิ้นสุดในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากนั้นผู้เรียนจะสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งจัดการเรียนการสอนในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ซึ่งรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ซึ่งรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

- การศึกษาประเภทอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาศึกษา 3 ปี ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะได้รับใบประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อเนื่องสายอาชีวศึกษาสามารถทำได้โดยการเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ภาพที่ 3.1 เป็นแผนภาพที่จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายระบบการศึกษาของประเทศไทย และแสดงการเชื่อมโยงของการศึกษาจากการศึกษาชั้นพื้นฐานไปสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาภาคบังคับเริ่มจากระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว มีทางเลือก 2 สาย สายหนึ่งมุ่งไปสู่การอาชีวศึกษาสำหรับผู้ที่ต้องการมีความชำนาญทางด้านเทคนิคการทำงาน ซึ่งสามารถเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรืออนุปริญญา หากมีความประสงค์จะศึกษาต่อในระดับปริญญาก็สามารถเข้าศึกษาในหลักสูตรต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษา ส่วนอีกสายหนึ่งสำหรับผู้ที่ต้องการมุ่งไปสู่การอุดมศึกษา เพื่อให้มีความรู้กว้างไกลในด้านวิชาการและการวิจัย ผู้ที่เลือกเดินสายนี้จะเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากนั้นจะศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาตรี หลักสูตรปริญญาโท และหลักสูตรปริญญาเอก ตามลำดับความสนใจ จากภาพที่ 3.1 นี้ กล่าวได้ว่าระบบการศึกษาของประเทศไทยได้วางเส้นทางให้เด็กไทยได้ก้าวเดินอย่างมีคุณค่า

แผนภาพแสดงระบบการศึกษาของประเทศไทย

ภาพที่ 3.1 แผนภาพแสดงระบบการศึกษาของประเทศไทย

ระบบการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์

โครงสร้างการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ เป็นโครงสร้างแบบกระจายอำนาจ จากศูนย์กลางไปสู่สถานศึกษา สถานศึกษาทุกระดับมีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการภายใต้เงื่อนไขและการจัดการด้านการเงินที่รัฐบาลกำหนด

ประเทศนิวซีแลนด์จัดการศึกษาแบ่งเป็น 2 ระดับคล้ายกับประเทศไทย ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ก) การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็นการศึกษาระดับเด็กก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

1. ระดับเด็กก่อนวัยเรียน (Early Childhood) หมายถึงการให้การศึกษา และดูแลเด็กเล็กและทารกก่อนเริ่มเข้าโรงเรียน ซึ่งเริ่มจากเด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี รัฐบาลกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำและสนับสนุนการเงิน การดำเนินการอยู่ในรูปแบบสถานรับเลี้ยงเด็ก โรงเรียนอนุบาล ศูนย์รับเลี้ยงดูแลและให้การศึกษา บริการให้การศึกษาตามบ้าน โรงเรียนอนุบาลที่สอนเป็นภาษาเมารี สถานรับเลี้ยงเด็กที่สอนเป็นภาษาเมารี กลุ่มภาษาชาวเกาะแปซิฟิก และสถานดูแลเด็ก

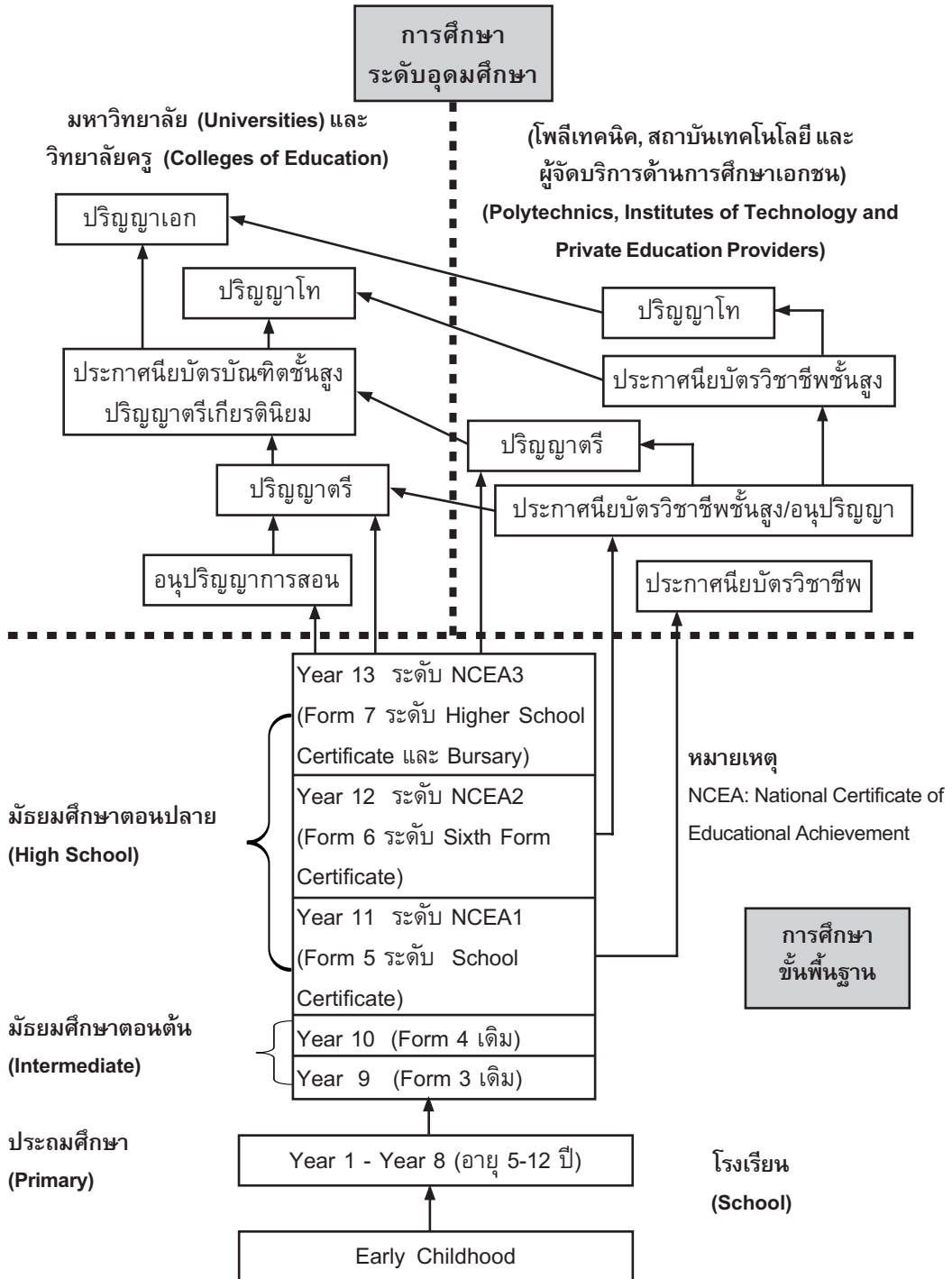
2. ระดับประถมศึกษา (Primary) จัดในรูปแบบโรงเรียนประถมศึกษา เริ่มจากระดับ Year 1 เด็กอายุ 5 ปี จนถึงระดับ Year 8 เด็กอายุ 12 ปี การศึกษาภาคบังคับเริ่มตั้งแต่ระดับ Year 2 เป็นต้นไป

3. ระดับมัธยมศึกษา (Secondary) จัดในรูปแบบโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น (Intermediate School) เริ่มจากระดับ Year 9 เด็กอายุ 13 ปี จนถึงระดับ Year 10 เด็กอายุ 14 ปี และรูปแบบโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (High School) เริ่มจากระดับ Year 11 เด็กอายุ 15 ปี จนถึงระดับ Year 13 อายุ 17 ปี ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับใบประกาศนียบัตรระดับชาติในความสำเร็จทางการศึกษา (National Certificate of Education Achievement : NCEA) การศึกษาภาคบังคับ สิ้นสุดในระดับ Year 11

ข) การศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาและการอบรมทุกด้าน หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สถาบันการศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายเรียกว่าสถาบันอุดมศึกษา (Tertiary Education Institute : TEIs) ซึ่งประกอบด้วย สถาบันเทคโนโลยีและโพลีเทคนิค (Institutes of Technology and Polytechnics) 20 แห่ง มหาวิทยาลัย (Universities) 8 แห่ง วิทยาลัยครู (Colleges of Education : Teacher Training) 4 แห่ง และวิทยาลัยที่สอนเป็นภาษาเมารีวานังก้า (Wananga) 3 แห่ง นอกจากนี้ยังมีองค์กรจัดอบรมทางด้านอุตสาหกรรม 46 แห่ง และสถาบันการฝึกอบรมเอกชนรวมทั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษเอกชนที่จดทะเบียนกับสำนักงานมาตรฐานวุฒิการศึกษาแห่งประเทศไทย นิวซีแลนด์กว่า 840 แห่ง ระบบการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์เอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนในการศึกษาต่อเนื่อง และมีหนทางก้าวจากระดับล่างไปสู่ระดับบนอย่างชัดเจนดังแสดงในภาพที่ 3.2

แผนภาพแสดงระบบการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์

ภาพที่ 3.2 แผนภาพแสดงระบบการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์

คุณวุฒิการศึกษาระดับชาติของประเทศนิวซีแลนด์

โครงสร้างการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ได้กำหนดคุณวุฒิการศึกษาระดับชาติ เพื่อให้สถานศึกษาได้บริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานเดียวกัน คุณวุฒิการศึกษาระดับชาติแบ่งออกเป็น 10 ระดับ

ระดับที่ 1 ประกาศนียบัตรระดับชาติในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา NCEA1 (National Certification of Educational Achievement (Level 1)) เป็นคุณวุฒิการศึกษาที่ถูกกำหนดมอบให้ผู้ที่เรียนวิชาต่างๆ รวมแล้วครบ 80 หน่วยกิต โดยมีวิชาทางวรรณกรรม การอ่านและเขียน 8 หน่วยกิต และวิชาเกี่ยวกับการคิดเลข 8 หน่วยกิต การศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้การอ่าน การเขียน และการคำนวณทางคณิตศาสตร์ ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายชั้น Year 11 ที่สอบผ่านการประเมินมาตรฐานจุดประสงค์ (Unit Standard) และมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ (Achievement Standard) ตามกรอบคุณภาพแห่งชาติ (National Qualification Framework) จะได้รับใบประกาศนียบัตรระดับชาติในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา NCEA1

ระดับที่ 2 ประกาศนียบัตรระดับชาติในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา NCEA2 (National Certification of Educational Achievement (Level 2)) เป็นคุณวุฒิการศึกษาที่ถูกกำหนดมอบให้ผู้ที่เรียนวิชาต่างๆ รวมแล้วครบ 80 หน่วยกิต ซึ่งจะต้องเป็นวิชาในระดับ 2 หรือสูงกว่า รวม 60 หน่วยกิต การศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความชำนาญเพื่อการทำงาน ผู้เรียนสามารถผสมผสานระหว่างความรู้และความชำนาญงานในการแก้ปัญหาที่คุ้นเคย รู้จักใช้แหล่งข้อมูลและทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้ที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายชั้น Year 12 ที่สอบผ่านการประเมินมาตรฐานจุดประสงค์ (Unit Standard) และมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ (Achievement Standard) ตามกรอบคุณภาพแห่งชาติ (National Qualification Framework) จะได้รับใบประกาศนียบัตรระดับชาติในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา NCEA2

ระดับที่ 3 ประกาศนียบัตรระดับชาติในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา NCEA3 (National Certification of Educational Achievement (Level 3)) เป็นคุณวุฒิการศึกษาที่ถูกกำหนดมอบให้แก่ผู้ที่เรียนวิชาต่างๆ รวมแล้วครบ 80 หน่วยกิต ซึ่งจะต้องเป็นวิชาในระดับ 3 หรือสูงกว่ารวม 60 หน่วยกิต และเป็นวิชาในระดับ 2 หรือสูงกว่ารวม 20 หน่วยกิต การศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความชำนาญเพื่อการทำงาน ผู้เรียน

สามารถผสมผสานระหว่างความรู้และความชำนาญงานในการแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคย รู้จักใช้แหล่งข้อมูลและทำงานตามลำพังด้วยตนเอง ผู้ที่เรียนในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายชั้น Year 13 ที่สอบผ่านการประเมินมาตรฐานจุดประสงค์ (Unit Standard) และมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ (Achievement Standard) ตามกรอบคุณภาพแห่งชาติ (National Qualification Framework) จะได้รับใบประกาศนียบัตรระดับชาติใน ความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา NCEA3

ระดับที่ 4 ประกาศนียบัตรทุนการศึกษา (Certificate for Scholarship) เป็น คุณวุฒิการศึกษาที่ถูกกำหนดมอบให้แก่ผู้ที่เรียนในระดับชั้น Year 13 เต็มเวลา ผู้เรียน ในระบบเท่านั้นที่มีสิทธิ์สอบ และเฉพาะพลเมืองของประเทศนิวซีแลนด์ หรือเป็นผู้ที่ได้ สิทธิการอยู่อาศัยถาวรในประเทศนิวซีแลนด์ (Permanent Resident) เท่านั้นที่มีสิทธิ์รับทุน การศึกษาจากรัฐบาล ซึ่งแยกเป็นประเภททุนดังนี้

1. ทุน Single Subject Award เป็นทุนที่มอบให้แก่ผู้ที่สอบได้คะแนนระดับ A ในรายวิชา มีมูลค่า 500 เหรียญ (ประมาณ 1,250 บาท) ต่อรายวิชา
2. ทุน Top Subject Scholar Award เป็นทุนที่มอบให้แก่ผู้ที่สอบได้อันดับหนึ่งของรายวิชา มีมูลค่า 2,000 เหรียญ (ประมาณ 50,000 บาท) ต่อปี มอบให้ เป็นเวลา 3 ปีต่อเนื่อง โดยมีเงื่อนไขว่าผู้รับทุนต้องรักษาระดับคะแนนเฉลี่ย B ในการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
3. ทุน Scholarship Award เป็นทุนที่มอบให้แก่ผู้ที่ได้รับทุนรายวิชาเพิ่มอีก 3 วิชา มีมูลค่า 2,000 เหรียญ (ประมาณ 50,000 บาท) ต่อปี มอบให้ เป็น เวลา 3 ปีต่อเนื่อง โดยมีเงื่อนไขว่าผู้รับทุนต้องรักษาระดับคะแนนเฉลี่ย B ในการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
4. ทุน Outstanding Scholar Award เป็นทุนที่มอบให้แก่ผู้ที่ได้รับทุน 3 รายวิชา โดยมีคะแนนยอดเยี่ยมอย่างน้อย 2 วิชา หรือผู้ที่ได้รับทุนมากกว่า 3 รายวิชา โดยมีคะแนนยอดเยี่ยมอย่างน้อย 1 รายวิชา มีมูลค่า 50,000 เหรียญ (ประมาณ 125,000 บาท) ต่อปี มอบให้เป็นเวลา 3 ปีต่อเนื่อง โดยมีเงื่อนไข ว่าผู้รับทุนต้องรักษาระดับคะแนนเฉลี่ย B ในการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
5. ทุน Premier Award เป็นทุนที่มอบให้แก่ 10 คนแรกที่ได้รับทุนอย่างน้อย 3 รายวิชาซึ่งมีคะแนนยอดเยี่ยมทุกวิชา มีมูลค่า 10,000 เหรียญ (ประมาณ 250,000 บาท) ต่อปี มอบให้เป็นเวลา 3 ปีต่อเนื่อง โดยมีเงื่อนไขว่าผู้รับทุน ต้องรักษาระดับคะแนนเฉลี่ย B ในการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ระดับที่ 5 ประกาศนียบัตร 5 (Certificates 5) หรือ อนุปริญญา 5 (Diplomas 5) เป็นคุณวุฒิการศึกษาที่ถูกกำหนดมอบให้แก่ผู้ที่เรียนวิชาต่างๆ รวมแล้วครบ 120 หน่วยกิต คุณวุฒิการศึกษานี้ออกโดยมหาวิทยาลัย วิทยาลัยการศึกษา สถาบันเทคโนโลยี โพลีเทคนิค สถาบันเมารีศึกษา ศูนย์ฝึกอบรมเอกชน และฝ่ายฝึกอบรมของอุตสาหกรรม การศึกษาระดับอนุปริญญา 5 นี้เน้นสร้างความชำนาญและความรู้ที่ต้องการในการทำงาน ในห้องปฏิบัติการและงานในสนาม (Laboratory and Fieldwork) เพื่อให้ผู้เรียนมีความชำนาญในการใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

ระดับที่ 6 อนุปริญญา 6 (Diplomas 6) เป็นคุณวุฒิการศึกษาที่ถูกกำหนดมอบให้แก่ผู้ที่เรียนวิชาต่างๆ รวมแล้วครบ 240 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชาในระดับอนุปริญญา 5 อย่างน้อย 4-160 หน่วยกิต และ วิชาในระดับอนุปริญญา 6 อีก 80 - 236 หน่วยกิต คุณวุฒิการศึกษานี้ออกโดยมหาวิทยาลัย วิทยาลัยการศึกษา สถาบันเทคโนโลยี โพลีเทคนิค สถาบันเมารีศึกษา ศูนย์ฝึกอบรมเอกชน และฝ่ายฝึกอบรมของอุตสาหกรรม การศึกษาระดับอนุปริญญา 6 นี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความชำนาญในภาคปฏิบัติ มีความชำนาญด้านเทคนิคการวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล การแก้ปัญหาโดยใช้อุปกรณ์และวิธีทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมและการวิจัย

ระดับที่ 7 ปริญญาตรี (Bachelor ประกาศนียบัตรบัณฑิต (Graduate Diplomas and Certificates) เป็นคุณวุฒิการศึกษาออกโดยมหาวิทยาลัย วิทยาลัยการศึกษา สถาบันเทคโนโลยี โพลีเทคนิค และศูนย์ฝึกอบรมเอกชน

ปริญญาตรี (Bachelor) ประเทศนิวซีแลนด์จัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีลักษณะคล้ายคลึงกับการจัดการศึกษาในประเทศอังกฤษ คณะวิชาส่วนมากจัดหลักสูตร สาขาวิชาใช้เวลาศึกษาในมหาวิทยาลัย 3 ปี มีบางคณะวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพเฉพาะ ที่จัดหลักสูตรสาขาวิชาใช้เวลาศึกษามากกว่า 3 ปี

ประกาศนียบัตรบัณฑิต (Graduate Diplomas and Certificates) เป็นคุณวุฒิ การศึกษาสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วต้องการศึกษาในวิชาการอีก สาขาหนึ่งที่แตกต่างจากสาขาเดิมที่ได้รับในระดับปริญญาตรี เป็นหลักสูตร 1 ปีการศึกษา ผู้ศึกษาไม่จำเป็นต้องมีความรู้หรือความชำนาญในสาขาที่เลือกเรียน จุดประสงค์ของ หลักสูตรนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ที่แตกต่างไปจากสาขาที่ได้สำเร็จการศึกษาแล้ว และเพื่อเป็นสะพานไปสู่การศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตขั้นสูง (Postgraduate Diploma)

ระดับที่ 8 ปริญญาตรีเกียรตินิยม (Bachelor with Honour) ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง (Postgraduate Diplomas and Certificates) เป็นคุณวุฒิการศึกษาออกโดยมหาวิทยาลัย วิทยาลัยการศึกษา สถาบันเทคโนโลยี โพลีเทคนิค สถาบันเมารีศึกษา และศูนย์ฝึกอบรมเอกชน

ปริญญาตรีเกียรตินิยม (Bachelor with Honour) การศึกษาระดับปริญญาตรีทั่วไปใช้เวลาศึกษาในมหาวิทยาลัย 3-4 ปี ผู้ที่มีความประสงค์จะได้รับปริญญาตรีเกียรตินิยม (Bachelor with Honour) จะต้องแจ้งความจำนงตั้งแต่ก่อนเข้าศึกษาและเรียนเพิ่มอีก 1 ปี อย่างไรก็ตามผู้ที่ศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีเกียรตินิยมต้องมีผลการเรียนในชั้น Year 13 ระดับดีมาก

ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง (Postgraduate Diplomas and Certificates) เป็นวุฒิการศึกษาสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาเพิ่มในสาขาวิชาที่ตนเองสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีมาก่อน มีระยะเวลาศึกษาเต็มเวลา 1 ปีการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงสามารถเรียนต่อในระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยหลายแห่งในประเทศนิวซีแลนด์จัดหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท มีเนื้อหาเท่ากับปีหนึ่งของหลักสูตรปริญญาโท

ระดับที่ 9 ปริญญาโท (Masters) เป็นคุณวุฒิการศึกษาออกโดยมหาวิทยาลัย วิทยาลัยการศึกษา สถาบันเทคโนโลยี โพลีเทคนิค สถาบันเมารีศึกษา และศูนย์ฝึกอบรมเอกชน

การศึกษาในระดับปริญญาโท (Masters) เป็นหลักสูตรสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรีที่มีคะแนนเรียนดี การศึกษาเน้นการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ หลักสูตรระดับปริญญาโทใช้เวลาศึกษา 2 ปี หลักสูตรประกอบด้วยการศึกษารายวิชา (Course work) และทำวิทยานิพนธ์ (Thesis) ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเกียรตินิยมหรือสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงสามารถสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทโดยไม่ต้องศึกษารายวิชา แต่ต้องทำวิทยานิพนธ์ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี นอกจากนี้มหาวิทยาลัยบางแห่งจัดให้มีหลักสูตรปริญญาปรัชญามหาบัณฑิต (Master of Philosophy หรือ M.Phil) สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาเจาะลึกในสาขาวิชาที่ตนศึกษามาก่อน

ระดับที่ 10 ปริญญาเอก เป็นคุณวุฒิการศึกษาออกโดยมหาวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยี

ปริญญาเอกในประเทศนิวซีแลนด์ส่วนมากจัดเป็นปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
(Doctor of Philosophy : Ph.D.) ซึ่งเน้นการวิจัย การศึกษาในระดับปริญญาเอก
ต้องใช้เวลาอย่างน้อย 3 ปี ผู้ที่เข้าศึกษาในระดับปริญญาเอกจะต้องมีคุณวุฒิปริญญาตรี
เกียรตินิยมหรือปริญญาโท การทำวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นการวิจัยในหัวข้อที่ได้วางขอบเขต
การศึกษาอย่างเป็นระบบระหว่างผู้ศึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ในระดับ
ปริญญาเอกต้องได้รับการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างน้อย
2 คน ด้วยวิธีสอบสัมภาษณ์ในเนื้อหาของวิทยานิพนธ์และความรู้ของผู้ศึกษา

คุณวุฒิการศึกษาระดับชาติ (National Qualification) ทั้งสิบระดับที่กล่าวมานี้
เป็นตัวแบ่งระดับความรู้ความสามารถอย่างชัดเจน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงาน
มาตรฐานวุฒิการศึกษาแห่งประเทศนิวซีแลนด์ (The New Zealand Qualifications
Authority : NZQA) เป็นผู้กำกับดูแล ผู้วิจัยได้จัดทำตารางที่ 3.1 เพื่อให้มองเห็นภาพรวม
ของลำดับคุณวุฒิการศึกษาระดับชาติของประเทศนิวซีแลนด์ในปัจจุบัน

ตารางที่ 3.1 คุณวุฒิการศึกษาระดับชาติของประเทศนิวซีแลนด์

ระดับที่	คุณวุฒิการศึกษา	หมายเหตุ
10	ปริญญาเอก	
9	ปริญญาโท	
8	ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ปริญญาตรีเกียรตินิยม	
7	ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต	
6	อนุปริญญา 6 (ด้านวิจัย)	
5	ประกาศนียบัตร 5 / อนุปริญญา 5 (ด้านปฏิบัติการ)	
4	ประกาศนียบัตรทุนการศึกษา	เริ่มใช้ในปี ค.ศ.2004
3	ประกาศนียบัตร NCEA3	เริ่มใช้ในปี ค.ศ.2004
2	ประกาศนียบัตร NCEA2	เริ่มใช้ในปี ค.ศ.2003
1	ประกาศนียบัตร NCEA1	เริ่มใช้ในปี ค.ศ.2002

การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ภายในประเทศไทย

แม้ว่าในปี พ.ศ. 2538 มหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศไทย 8 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ทำบันทึกข้อตกลงการโอนย้ายหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัย โดยกำหนดหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ให้มีการโอนย้ายหน่วยกิตรายวิชาจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งไปยังมหาวิทยาลัยอีกแห่งหนึ่งได้ตามบันทึกข้อตกลงนี้
2. ให้แต่ละมหาวิทยาลัยกำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดในการโอนย้ายหน่วยกิต ตามความเหมาะสม

ผู้บริหารระดับสูงของแปดมหาวิทยาลัยได้ลงนาม เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2538 นับตั้งแต่วันนั้นจนถึงปัจจุบันทั้งแปดมหาวิทยาลัยยังไม่ได้ดำเนินการต่อเนื่องจากข้อตกลงดังกล่าว มหาวิทยาลัยทั้งแปดแห่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐประเภทจำกัดรับเข้าซึ่งมีระบบการจัดการแบบราชการเต็มรูปแบบ การดำเนินงานในด้านการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์มีข้อจำกัดมาก

มหาวิทยาลัยที่เป็นของรัฐอีกประเภทหนึ่งคือ ประเภทไม่จำกัดรับเข้าซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทั้งสองมหาวิทยาลัยมีการจัดการเพื่อความเหมาะสมในการเป็นตลาดวิชาและให้โอกาสแก่บุคคลทั่วไปได้ศึกษาในระดับอุดมศึกษา การจัดการในเรื่องการเทียบวุฒิการศึกษา การเทียบความรู้ และประสบการณ์ ตลอดจนจัดการเทียบโอนผลการเรียนมีความคล่องตัวมากกว่ามหาวิทยาลัยประเภทจำกัดรับเข้า

ในขณะที่สังคมแห่งการศึกษามีการเรียกร้องความเป็นอิสระในการบริหารจัดการในสถาบันอุดมศึกษา รัฐจึงได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยในกำกับขึ้นตามแนวคิดของมหาวิทยาลัยนอกระบบราชการ ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการจัดการในเรื่องการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ทั้งในด้านการเทียบวุฒิการศึกษา การเทียบความรู้และประสบการณ์ และการเทียบโอนผลการเรียน

มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชนเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ดำเนินกิจการโดยหวังผลกำไร เพื่อนำผลกำไรที่ได้ไปจัดระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอนอันจะเป็นการเพิ่มพูนขีดความสามารถในการช่วยรัฐผลิต

บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งจะได้ใช้ความรู้ที่ได้นั้นก่อให้เกิดการพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจของประเทศ การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชน มีเอกลักษณ์ของตนเองไม่เหมือนมหาวิทยาลัยของรัฐหรือมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

จากการศึกษาข้อมูลของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของไทย 14 แห่ง พบว่า การดำเนินงานด้านการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ของสถาบัน อุดมศึกษาแต่ละแห่งมีความสอดคล้องกัน สถาบันอุดมศึกษา 14 แห่งประกอบด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

การเทียบวุฒิการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่ที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ ได้รับการจัดให้อยู่ในอันดับที่ 121 มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกและอยู่ในอันดับที่ 3 ของมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอาเซียน จัดโดยนิตยสาร The Times Higher ดีพิมพ์เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2548 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรับผู้ที่เรียนจบระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายประเภทสามัญศึกษาเท่านั้นเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี และรับผู้ที่สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งแบ่งเป็นหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตและหลักสูตรปริญญาโท และรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับ ปริญญาโทเข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงและหลักสูตรปริญญาเอก

ผู้ที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งจากการศึกษาในระบบหรือ การศึกษานอกโรงเรียน (สอบเทียบ) หากมีใบรับรองและสามารถสอบผ่านการคัดเลือก เข้าเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยแล้วถือได้ว่าบุคคลนั้นมีระดับความรู้ขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกัน ซึ่งเพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ในทำนองเดียวกัน ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาใดก็ตามทั้งในประเทศและต่างประเทศ หากมีความสามารถสอบผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต หรือระดับปริญญาโท ก็ถือว่าบุคคลผู้นั้นมีวุฒิการศึกษาและความรู้ระดับปริญญาตรี พร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตหรือระดับปริญญาโท เช่นเดียวกับ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากสถาบันอุดมศึกษาใดก็ตามทั้งในประเทศ

และต่างประเทศ หากมีความสามารถสอบผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงหรือระดับปริญญาเอก ก็ถือว่าบุคคลผู้นั้นมีวุฒิการศึกษาและความรู้ระดับปริญญาโท

มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นจัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีชื่อเสียงในการผลิตบุคลากรทางการแพทย์ซึ่งหมายถึงแพทย์แผนปัจจุบันสาขาต่างๆ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดลมีชื่อเสียงในต่างประเทศและเป็นที่ยอมรับในผลการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน มหาวิทยาลัยมหิดลยอมรับการเทียบวุฒิการศึกษาของผู้ที่จะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ผู้ที่จะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยจะต้องมีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย บุคคลที่มีวุฒิการศึกษารวมประสบการณ์ต่อไปนีถือว่าสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

- (1) สอบเทียบระดับชั้น ม.6 ในระบบของกระทรวงศึกษาธิการ
- (2) สำเร็จการศึกษาระดับชั้น ม.6 ของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน
- (3) สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ผู้ที่ต้องการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดลรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นมหาวิทยาลัยที่มีจุดเด่นในด้านวิชาการเมืองการปกครอง สาขารัฐศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ สร้างผู้นำของประเทศที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก เป็นที่ยอมรับของนานาชาติว่าเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งหนึ่งของประเทศไทย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ยอมรับการเทียบวุฒิการศึกษาของผู้ที่สมัครเข้าเป็นนักศึกษาโดยใช้บรรทัดฐานของกระทรวงศึกษาธิการว่าต้องสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ดังนี้

- (1) สอบเทียบระดับชั้น ม.6 ในระบบของกระทรวงศึกษาธิการ
- (2) สำเร็จการศึกษาระดับชั้น ม.6 ของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน
- (3) สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง

กรณีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศนั้น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์พิจารณาเทียบระดับการศึกษาเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรองเท่านั้น กล่าวได้ว่ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีการเทียบระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัยในทำนองเดียวกันกับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากสถาบันอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศก็สามารถเทียบเท่ากับระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีจุดเด่นในด้านการผลิตบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์ การเกษตร การแปรรูปและการตลาด มีงานวิจัยด้านการเกษตรหลายเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ เช่น การสร้างพันธุ์ข้าวโพดที่มีคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี และรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาจากสถานศึกษาที่มหาวิทยาลัยรับรองเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีโดยใช้เวลาศึกษาต่อไม่เกินสองเท่าของจำนวนภาคการศึกษาปกติที่จำเป็นต้องศึกษาเพื่อให้ได้หน่วยกิตที่ต้องเรียนจนครบถ้วน มหาวิทยาลัยรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเพื่อศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาโดยไม่มีเงื่อนไขหากสามารถสอบผ่านเพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กล่าวได้ว่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการเทียบวุฒิการศึกษาของผู้ที่ศึกษาในระบบ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา และปริญญาตรีจากสถาบันที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการ

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้กำหนดเทียบความรู้ระดับชั้นเรียนของหลักสูตรปริญญาตรี ดังนี้

สอบไล่ได้ 1-34 หน่วยกิต	ให้เทียบเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1
สอบไล่ได้ 35 หน่วยกิตขึ้นไป	ให้เทียบเป็นนิสิตชั้นปีที่ 2
สอบไล่ได้ 69 หน่วยกิตขึ้นไป	ให้เทียบเป็นนิสิตชั้นปีที่ 3
สอบไล่ได้ 103 หน่วยกิตขึ้นไป	ให้เทียบเป็นนิสิตชั้นปีที่ 4
สอบไล่ได้ 137 หน่วยกิตขึ้นไป	ให้เทียบเป็นนิสิตชั้นปีที่ 5
สอบไล่ได้ 171 หน่วยกิตขึ้นไป	ให้เทียบเป็นนิสิตชั้นปีที่ 6

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นมหาวิทยาลัยภูมิภาคแห่งแรกในภาคเหนือตั้งอยู่ใกล้ดอยสุเทพซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ มีพระธาตุดอยสุเทพและแหล่งการเรียนรู้ตามธรรมชาติมากมาย เหมาะสำหรับการแสวงหาความรู้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มุ่งสร้างบุคลากรทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยยอมรับการเทียบความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการรับนักเรียนที่สอบเทียบได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) ในระบบของกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้ที่ศึกษาระดับ ม.6 จากสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน หรือผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เทียบเท่ากับชั้น ม.6 โดยประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี

ส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) นั้น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เทียบความรู้ให้เท่ากับชั้นปีที่สองของหลักสูตรต่อเนื่องของคณะที่เปิดสอนหลักสูตรต่อเนื่อง เช่น คณะศึกษาศาสตร์ เป็นต้น

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เทียบวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในประเทศและต่างประเทศ โดยรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ สามารถสมัครเรียนต่อหลักสูตรมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยไม่มีเงื่อนไข

มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีจุดเด่นในด้านการเกษตรและวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดตั้งขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้การเทียบวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่ศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หรือ จากคณะกรรมการการอุดมศึกษา ส่วนวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น มหาวิทยาลัยรับนักเรียนที่สอบเทียบได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) ในระบบของกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้ที่ศึกษาระดับ ม.6 จากสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน หรือผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในภาคใต้ของประเทศไทย จัดตั้งขึ้นเพื่อให้คนไทยในภาคใต้ได้ศึกษาวิชาการในระดับอุดมศึกษาโดยไม่ต้องเดินทางไปไกลจากบ้านเกิด มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ยอมรับการเทียบ

ความรู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับ ม.6 จากสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน หรือผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และเทียบความรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง (ปวส.) เท่ากับความรู้ระดับชั้นปีที่สองของหลักสูตรต่อเนื่องระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นด้านการศึกษา เป็นแหล่งผลิตบุคลากรทางการศึกษาตั้งแต่ก่อตั้งเป็นวิทยาลัยการศึกษา ซึ่งต่อมาขยายออกเป็นมหาวิทยาลัย 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยทักษิณ และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี หลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี หลักสูตรปริญญาตรี 6 ปี และหลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี ผู้ที่จะสมัครเข้าศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีต้องสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ หรือ สอบเทียบระดับชั้น ม.6 ในระบบของกระทรวงศึกษาธิการ หรือสำเร็จการศึกษาระดับชั้น ม.6 ของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ส่วนผู้ที่ศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่องต้องสำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา

มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นมหาวิทยาลัยตลาดวิชาแห่งแรกของประเทศไทย กำเนิดขึ้นโดยแนวคิดที่ต้องการให้ประชาชนคนไทยมีการพัฒนาการศึกษามากขึ้น ท่ามกลางภาวะความจำกัดในการรับเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ทำให้นักเรียนที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหลายคนไม่มีที่ศึกษาต่อ มหาวิทยาลัยแห่งนี้จึงเป็นทางเลือกใหม่ มหาวิทยาลัยเปิดให้บุคคลที่มีความต้องการพัฒนาตนเองได้มีโอกาสศึกษาระดับปริญญา จึงได้ออกระเบียบข้อกำหนดที่หลากหลายเอื้อต่อการศึกษาต่อ และให้มีการเทียบโอนผลการเรียนรู้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

มหาวิทยาลัยรามคำแหงรับผู้สมัครที่มีคุณวุฒิจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือจบหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) หรือเทียบเท่า และต้องเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งและเงินเดือนตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป หรือเป็นหรือเคยเป็นข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือลูกจ้างของรัฐซึ่งได้ปฏิบัติงานมาแล้วรวมกันไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือเป็นหรือเคยเป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเขต สมาชิกสภาเมืองพัทยา สมาชิกสภาเทศบาล หรือเป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือกรรมการสุขาภิบาล

โดยปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี แสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้เทียบวุฒิการศึกษาของผู้ที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) รวมกับตำแหน่งหน้าที่งานในราชการและ/หรืออาญงาน เท่ากับวุฒิปริญญาตรีมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยรามคำแหงยังเทียบวุฒิปริญญาตรีบัณฑิตวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เท่ากับระดับชั้นปีที่ 2 ของหลักสูตรปริญญาตรี ทำให้เกิดการต่อเนื่องของการศึกษาระดับอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้กับบุคคลที่ต้องการแสวงหาความรู้ในระดับอุดมศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับปริญญาตรีในสาขาที่เลือกเรียน บุคคลดังกล่าวอาจจะเป็นนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเป็นผู้ที่กำลังทำงานต้องการได้ปริญญาที่สอง หรือเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญาต้องการเรียนต่อเพื่อรับปริญญาตรี นับว่ามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้เปิดโอกาสให้ผู้สมัครมีคุณสมบัติหลากหลายไม่จำกัดอายุ เพศ หรือวุฒิการศึกษา ทั้งนี้เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเทียบระดับการศึกษาของผู้ที่สมัครเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยยึดถือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้น ม.6 เป็นเกณฑ์ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่า ม.6 ต้องมีคุณสมบัติพิเศษในด้านประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยอาจทำข้อตกลงกับหน่วยงานของรัฐเพื่อจัดโครงการพิเศษให้มีการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร ผู้ที่เรียนรายวิชาครบตามหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตร ซึ่งมหาวิทยาลัยจะเทียบความรู้ให้เท่ากับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายชั้น ม.6 เช่น กรณีที่มหาวิทยาลัยทำข้อตกลงกับกระทรวงมหาดไทยเมื่อปี พ.ศ.2526 โดยจัดหลักสูตรพัฒนาการเป็นผู้บริหาร ให้เจ้าหน้าที่ปกครองท้องถิ่นหลักสูตรดังกล่าวประกอบด้วย 8 รายวิชา เมื่อเจ้าหน้าที่ปกครองท้องถิ่นได้เรียนวิชาครบตามหลักสูตรแล้วมหาวิทยาลัยได้ออกใบประกาศนียบัตรซึ่งเทียบเท่ากับระดับชั้น ม.6 ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชารัฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยก็สามารถใช้ใบประกาศนียบัตรนั้นแทนใบสุทธิแสดงวุฒิการศึกษา ม.6

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากทุกสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ยอมรับการเทียบความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการรับนักเรียนที่สอบเทียบได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) ในระบบของกระทรวงศึกษาธิการ หรือ ผู้ที่ศึกษาระดับ ม.6 จากสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน และรับรองวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสามารถสมัครสอบเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยจัดการเรียนการสอน และเทียบให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูงเท่ากับผู้มีความรู้ระดับชั้นปีที่หนึ่งของหลักสูตรปริญญาตรี ผู้ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาอื่นมีความประสงค์ขอย้ายมาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงสามารถดำเนินการได้หากหลักสูตรที่รับโอนมีความสัมพันธ์กับหลักสูตรเดิม และนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.5 นักศึกษาต้องใช้เวลาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงไม่น้อยกว่า 2 ภาคการศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง การระบุเช่นนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เทียบเทียบความรู้ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้ที่ศึกษาในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถสอบเข้าเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับอนุปริญญา สามารถศึกษาต่อระดับปริญญาตรีโดยใช้เวลาเรียนต่อเนื่องอีก 2-3 ปี นับว่าเป็นการเทียบวุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญาให้เท่ากับชั้นปีที่ 2 ของหลักสูตรปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่จัดการเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติทุกสาขาวิชา ยกเว้นสาขาวิชานิติศาสตร์ ABAC ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน มีนักศึกษาต่างชาดลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยแห่งนี้มากที่สุด ผู้ที่เข้าศึกษาที่ ABAC ต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของ ABAC เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ นักศึกษาของ ABAC สามารถศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) เทียบวุฒิการศึกษาระดับก่อนเข้าเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยโดยกำหนดให้วุฒิการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) เป็นเกณฑ์ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งรวมถึงผู้ที่สอบเทียบชั้น ม.6 ของกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับ ม. 6 จากศูนย์การศึกษา

นอกโรงเรียน ตารางที่ 3.2 เป็นตารางการเทียบวุฒิการศึกษา จัดทำขึ้นเพื่อใช้เทียบระดับวุฒิการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งในระบบของไทยจะเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนระบบอังกฤษจะเป็นวุฒิ GCSE (The British General Certificate in secondary Education ระบบอเมริกันจะเป็นวุฒิ Grade 12 และระบบนิวซีแลนด์จะเป็นวุฒิ NCEA 2 หรือในอดีตคือวุฒิประกาศนียบัตรฟอร์มหก (Sixth Form Certificate)

ตารางที่ 3.2 การเทียบวุฒิการศึกษาของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ระดับการศึกษา	ระบบไทย	ระบบอังกฤษ	ระบบอเมริกา	ระบบนิวซีแลนด์
มัธยมศึกษาตอนปลาย	- มัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) สายสามัญ - สอบเทียบ ม.6 ของศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน	GCSE (the British General Certificate in Secondary Education)	Grade 12	- NCEA 2 - Year 12 with Unit Standard - Sixth Form Certificate
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	GCE "O" level (The British General Certificate in Education)	GD (General Development)	
ปี 1 หลักสูตรปริญญาตรี	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	- GCE "A" Level - AP (Advanced Placement)		

มหาวิทยาลัยกรุงเทพเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตด้านการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการด้านธุรกิจ และโดยมีการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ดังนี้

มหาวิทยาลัยกรุงเทพกำหนดให้มีการเทียบชั้นปีของนักศึกษาโดยคำนึงถึงจำนวนหน่วยกิตที่สอบผ่าน ดังนี้

1. นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีทั้งภาคปกติและภาคค่ำ
 - (1) นักศึกษาที่สอบได้ต่ำกว่า 33 หน่วยกิตให้เทียบเท่าเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1
 - (2) นักศึกษาที่สอบได้ตั้งแต่ 33 หน่วยกิตขึ้นไปแต่ต่ำกว่า 66 หน่วยกิตให้เทียบเท่าเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2
 - (3) นักศึกษาที่สอบได้ตั้งแต่ 66 หน่วยกิตขึ้นไปแต่ต่ำกว่า 99 หน่วยกิตให้เทียบเท่าเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3
 - (4) นักศึกษาที่สอบได้ตั้งแต่ 99 หน่วยกิตขึ้นไปให้เทียบเท่าเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4
2. นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่องทั้งภาคปกติและภาคค่ำ
 - (1) นักศึกษาที่สอบได้ต่ำกว่า 33 หน่วยกิตให้เทียบเท่าเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3
 - (2) นักศึกษาที่สอบได้ตั้งแต่ 33 หน่วยกิตขึ้นไปให้เทียบเท่าเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4

การเทียบความรู้และประสบการณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดให้มีการเทียบความรู้และประสบการณ์ของนิสิตที่มีความสามารถพิเศษ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการจัดให้มีการสอบเทียบความรู้ (Placement Test) ในรายวิชาพื้นฐาน นิสิตที่คิดว่าตนเองมีความรู้จากการศึกษานอกระบบและ/หรือจากการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถลงทะเบียนขอสอบเทียบความรู้ในวิชาที่มหาวิทยาลัยเปิดให้มีการสอบเทียบความรู้ นิสิตที่สามารถสอบผ่านจะได้รับหน่วยกิตเสมือนหนึ่งว่านิสิตได้เรียนผ่านรายวิชานั้นแล้ว ด้วยวิธีนี้ทำให้นิสิตที่เรียนรู้นอกระบบ และ/หรือ เรียนรู้ตามอัธยาศัย สามารถเทียบความรู้และประสบการณ์เข้าสู่การศึกษาในระบบ ทำให้อัตราระยะเวลาการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นอีกมหาวิทยาลัยหนึ่งจัดให้มีการเทียบความรู้และประสบการณ์ของนิสิตที่มีความสามารถพิเศษ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจัดให้มีการสอบเทียบความรู้ (Placement Test) ในลักษณะเช่นเดียวกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งวิธีนี้ทำให้นักศึกษาสามารถรู้ระยะเวลาการศึกษาได้

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีข้อปฏิบัติในเรื่องการเทียบความรู้และประสบการณ์จากการศึกษานอกระบบ และ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้วิธีสอบประเมิน

ความรู้จากการศึกษานอกระบบ และ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย ผลที่ได้จะเทียบโอนเข้าสู่การศึกษาในหลักสูตรของคณะที่รับเข้า โดยการระบุด้วยตัวอักษร CX (Credit from Examination) แต่ไม่นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กำหนดให้มีการเทียบความรู้และประสบการณ์โดยปฏิบัติดังนี้

1. การเทียบความรู้จะเทียบเป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาตามหลักสูตรที่เปิดสอน
2. การเทียบประสบการณ์จากการทำงานจะคำนึงถึงความรู้ที่ได้จากประสบการณ์เป็นหลัก
3. วิธีการประเมินเพื่อการเทียบความรู้ในแต่ละวิชาหรือกลุ่มรายวิชาและเกณฑ์การตัดสินให้อยู่ในดุลยพินิจของภาควิชาที่รับโอน
4. ผลการประเมินต้องเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนน 2.00 จึงจะให้จำนวนหน่วยกิต
5. เทียบความรู้จากการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยได้ไม่เกิน 3 ใน 4 ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตร
6. การบันทึกผลการเรียนให้บันทึก ดังนี้
 - (1) บันทึกตัวอักษร CS (Credits from Standardized Test) ถ้าได้หน่วยกิตจากการทดสอบมาตรฐาน
 - (2) บันทึกตัวอักษร CE (Credits from Examination) ถ้าได้หน่วยกิตจากการทดสอบที่ไม่ใช่การทดสอบมาตรฐาน
 - (3) บันทึกตัวอักษร CT (Credits from Training) ถ้าได้หน่วยกิตจากการประเมินการศึกษา
 - (4) บันทึกตัวอักษร CP (Credits from Porfolio) ถ้าได้หน่วยกิตจากการเสนอแฟ้มสะสมผลงาน

อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติยังไม่ปรากฏว่ามีการเทียบความรู้จากการศึกษานอกระบบและหรือการศึกษาตามอัธยาศัย

มหาวิทยาลัยรามคำแหงจัดให้มีการเทียบระดับความรู้และประสบการณ์อย่างเป็นรูปธรรม มีการระบุไว้ชัดเจนดังนี้

ก. โครงการศิลปศาสตร์บัณฑิต (รัฐศาสตร์) ภาคพิเศษ

- (1) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการเทียบโอนผลการเรียนในระบบรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกิน 108 หน่วยกิต
- (2) หลักเกณฑ์การเทียบโอนพิจารณาตามตำแหน่งหน้าที่ดังแสดงในตารางที่ 3.3 สำหรับบุคลากรภาครัฐ และในตารางที่ 3.4 สำหรับบุคลากรภาคเอกชน

ตารางที่ 3.3 ตารางเทียบโอนหน่วยกิตสำหรับบุคลากรภาครัฐที่เข้าศึกษาในโครงการปริญญาตรี (รัฐศาสตร์)

จำนวนหน่วยกิตที่เทียบโอน	ตำแหน่ง/หน้าที่
42	สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยขึ้นไป ประธานวุฒิสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎร
36	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยที่สาม
30	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยที่สอง รัฐมนตรีว่าการและรัฐมนตรีช่วยว่าการ ตำรวจหรือทหารยศนายพลหรือเทียบเท่า
24	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยแรก ประธานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นสองสมัยขึ้นไป ข้าราชการระดับที่ 7 ตำรวจหรือทหารยศพันเอกหรือเทียบเท่า ผู้พิพากษา อัยการ หรือผู้พิพากษาสมทบ บุคคลที่ทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป
21	สมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นสมัยที่สอง ข้าราชการระดับที่ 6 ตำรวจหรือทหารยศพันตรี-พันโท
18	เลขานุการรัฐมนตรี ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรี ผู้ทรงคุณวุฒิประจำ สส./สว. ผู้ช่วย สส./สว. เลขานุการ สส./สว. เลขานุการประธานวุฒิสภา ผู้ช่วยประธานวุฒิสภา สมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นสมัยแรก ข้าราชการระดับที่ 5
15	ข้าราชการระดับที่ 4 ตำรวจหรือทหารยศร้อยเอก
12	ข้าราชการระดับที่ 3 ตำรวจหรือทหารยศร้อยตรี-ร้อยโท
9	ข้าราชการระดับที่ 2 ตำรวจยศดาบตำรวจ ตำรวจหรือทหารยศจ่าสิบตรีจ่าสิบเอก
6	ข้าราชการระดับที่ 1 ตำรวจหรือทหารยศสิบตรี-สิบเอก
3	พลตำรวจ พลทหาร

ตารางที่ 3.4 ตารางเทียบโอนหน่วยกิตสำหรับบุคลากรภาคเอกชนที่เข้าศึกษาในโครงการปริญญาตรี (รัฐศาสตร์)

จำนวนหน่วยกิตที่เทียบโอน	ตำแหน่ง/หน้าที่
ไม่เกิน 24	เจ้าของกิจการที่มีใบจดทะเบียน
24	พนักงานที่มีอายุงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป
21	พนักงานที่มีอายุงานระหว่าง 12-15 ปี
18	พนักงานที่มีอายุงานระหว่าง 10-12 ปี
15	พนักงานที่มีอายุงานระหว่าง 8-10 ปี
12	พนักงานที่มีอายุงานระหว่าง 5-8 ปี
9	พนักงานที่มีอายุงานน้อยกว่า 5 ปี

ข. คณะบริหารธุรกิจ

- (1) เทียบโอนผลการเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบและ/หรือการศึกษาตามอัธยาศัย โดยแยกหมวดวิชาดังนี้
 - (1.1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เทียบโอนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต
 - (1.2) หมวดวิชาเอกเลือก เทียบโอนได้ไม่เกิน 6 หน่วยกิต
 - (1.3) หมวดวิชาเลือกเสรี เทียบโอนได้ไม่เกิน 12 หน่วยกิต
- (2) หลักเกณฑ์การเทียบโอนพิจารณาตามตำแหน่งหน้าที่ดังแสดงในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 ตารางเทียบโอนหน่วยกิตโครงการบริหารธุรกิจบัณฑิต (ภาคพิเศษ)

ตำแหน่ง/หน้าที่	วิชาศึกษาทั่วไป	วิชาเอกเลือก	วิชาเลือกเสรี
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจระดับ 2	ไม่เกิน 6	ไม่เกิน 9	ไม่เกิน 9
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจระดับ 3-4	ไม่เกิน 9	ไม่เกิน 12	ไม่เกิน 12
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจระดับ 5 ขึ้นไป	ไม่เกิน 12	ไม่เกิน 15	ไม่เกิน 15
เจ้าของกิจการ ผู้บริหารระดับสูง พนักงานมีอายุงาน 3-5 ปี	ไม่เกิน 6	ไม่เกิน 9	ไม่เกิน 9
เจ้าของกิจการ ผู้บริหารระดับสูง พนักงานมีอายุงาน 5-8 ปี	ไม่เกิน 9	ไม่เกิน 12	ไม่เกิน 12
เจ้าของกิจการ ผู้บริหารระดับสูง พนักงานมีอายุงานมากกว่า 8 ปี	ไม่เกิน 12	ไม่เกิน 15	ไม่เกิน 15

ผู้ที่สามารถขอเทียบโอนผลการเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบและ/หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) อนุปริญญา นักศึกษาปริญญาที่สอง นักศึกษา 8 ปี สมัครใหม่ นักศึกษาหมดสถานภาพ และนักศึกษา Non-degree

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมุ่งเน้นให้ผู้สนใจใฝ่เรียนรู้ทุกเพศทุกวัย ได้ศึกษาด้วยตนเอง โดยผู้เข้าศึกษาจะเลือกเรียนได้ครั้งละไม่เกิน 2 ชุติวิชา หรือ 1 รายวิชา เป็นการเรียนการสอนระบบทางไกลโดยไม่มุ่งปริญญาบัตร แต่ผู้สอบผ่านในชุติวิชาหรือรายวิชาจะได้รับสัมฤทธิ์บัตรรับรองความรู้ และสามารถนำชุติวิชาหรือรายวิชาที่สอบผ่านเทียบโอนเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีหรือประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้เมื่อสมัครเป็นนักศึกษาใหม่ ผู้ศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หากมีประสบการณ์วิชาชีพในสาขาที่จะศึกษาก็สามารถเทียบโอนรายวิชาได้ โดยอยู่ในดุลยพินิจของสภาวิชาการของมหาวิทยาลัย

สำหรับการเทียบโอนเพื่อศึกษาต่อปริญญาตรีนั้น สามารถโอนได้ไม่เกิน 3 ชุติวิชา และต้องเป็นชุติวิชาที่สอบผ่านมาแล้วไม่เกิน 3 ปี ส่วนสัมฤทธิ์บัตรของรายวิชาต่างๆ สามารถเทียบโอนมาศึกษาได้เฉพาะหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัยเท่านั้น

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังไม่มีระเบียบว่าด้วยการเทียบความรู้และประสบการณ์ และยังไม่เคยมีการปฏิบัติ กล่าวได้ว่ายังไม่มี การเทียบความรู้จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ยังไม่มีระเบียบปฏิบัติในการเทียบความรู้และประสบการณ์ของผู้ที่เรียนรู้โดยการศึกษาตามอัธยาศัยและการศึกษาตามอัธยาศัย

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) พิจารณาเทียบความรู้และประสบการณ์ โดยอาศัยเอกสารแฟ้มสะสมงาน การทดสอบ การประเมินการศึกษา/อบรม

มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯมีระเบียบการเทียบความรู้และประสบการณ์จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเฉพาะหลักสูตรระดับมหาบัณฑิต ดังนี้

1. ผู้ที่ขอเทียบความรู้จะต้องผ่านการคัดเลือกให้เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย
2. นักศึกษาสามารถขอเทียบความรู้เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาตามหลักสูตรของสาขาวิชาที่เข้าศึกษา
3. การเทียบประสบการณ์จากการทำงานให้คำนึงถึงความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์เป็นหลัก
4. คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้พิจารณากำหนดวิธีการประเมินและเกณฑ์การตัดสิน เพื่อการเทียบความรู้และกำหนดหน่วยกิตให้ ทั้งนี้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัย
5. ผลการประเมินที่ได้ต้องไม่ต่ำกว่าระดับคะแนนตัวอักษร B หรือระดับ 3.00 และไม่นำไปคิดค่าคะแนนเฉลี่ยสะสม
6. จำนวนหน่วยกิตที่เทียบโอนให้ ต้องไม่เกิน 9 หน่วยกิต
7. การบันทึกผลการประเมินจะบันทึกตามวิธีการประเมิน ดังนี้
 - (1) บันทึก "CS" จากการทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test)
 - (2) บันทึก "CE" จากการทดสอบที่ไม่ใช่การทดสอบมาตรฐาน (Examination)
 - (3) บันทึก "CT" จากการประเมินการศึกษา/ อบรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา (Training)
 - (4) บันทึก "CP" จากการเสนอแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

การเทียบโอนผลการเรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอนุญาตให้นิสิตที่สอบคัดเลือกเข้าสู่การเป็นนิสิตสามารถขอโอนผลการเรียนรายวิชาที่เคยศึกษามาแล้วในอดีต โดยการเทียบโอนผลการเรียนรายวิชา สำหรับผู้ที่เคยศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างประเทศหากต้องการขอเทียบโอนผลการเรียนเพื่อเข้าสู่หลักสูตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะต้องได้รับการประเมินจากคณะกรรมการประจำคณะที่ขอเทียบโอนผลการเรียน ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

1. สถาบันการศึกษาในต่างประเทศที่นิสิตเคยศึกษานั้นต้องเป็นสถาบันที่สำนักงาน ก.พ. รับรอง หรือ เป็นสถาบันที่มีข้อตกลงความร่วมมือกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และต้องมีคุณภาพระดับสากล

2. วิชาที่ขอเทียบโอนจะต้องมีเนื้อหาวิชาและเกณฑ์การประเมินผลอยู่ในมาตรฐานเดียวกับรายวิชาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. วิชาที่ขอเทียบโอนจะต้องมีหน่วยกิตไม่น้อยกว่าวิชาในหลักสูตรของคณะที่รับเข้า
4. นิสิตต้องสอบผ่านรายวิชาที่ขอเทียบโอนด้วยคะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C สำหรับหลักสูตรปริญญาตรี หรือคะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร B สำหรับหลักสูตรปริญญาโท
5. จำนวนหน่วยกิตที่ขอเทียบโอนทั้งหมดไม่เกิน 1 ใน 4 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรของคณะที่รับเข้า
6. เทียบโอนผลการเรียนได้เฉพาะรายวิชาที่เคยศึกษาและสอบผ่านมาแล้วไม่เกิน 2 ปี สำหรับระดับปริญญาตรี และไม่เกิน 5 ปี สำหรับระดับบัณฑิตศึกษา
7. รายวิชาที่รับโอนหน่วยกิตไม่นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม จะให้สัญลักษณ์ตัวอักษร S (ยกเว้นโครงการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดโครงการเรียนล่วงหน้า (Advanced Placement Program : AP.) ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยให้ลงทะเบียนเรียนวิชาพื้นฐานที่มหาวิทยาลัยจัดไว้ 7 รายวิชา ได้แก่ วิชาชีววิทยา เคมี ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และคอมพิวเตอร์ มีการประเมินวัดผลโดยการสอบนักเรียนที่สอบผ่านได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C สามารถสะสมเก็บไว้ เมื่อใดที่นักเรียนผู้นั้นสอบเข้าเป็นนิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็สามารถนำผลการเรียนที่ได้ขอเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรที่ตนเลือกเรียน ทำให้ร่นระยะเวลาเรียนซึ่งเป็นการสนับสนุนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษให้ใช้เวลาเรียนในระดับปริญญาตรีน้อยลง และมีผลต่อเนื่องไปถึงการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก นิสิตอาจจะใช้เวลาเพียง 7-8 ปีในการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอก อย่างไรก็ตามโครงการนี้เป็นโครงการนำร่องที่กำลังดำเนินการกับโรงเรียน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนสาธิตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ซึ่งได้เริ่มในปีการศึกษา 2548

มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เปิดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้ที่ลงทะเบียนเป็นนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยมหิดลสามารถขอเทียบโอนผลการเรียนที่เคยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา อื่นหรือในมหาวิทยาลัยมหิดล การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของคณะดี และคณะกรรมการประจำคณะ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาการเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

1. รายวิชาที่นำมาเทียบโอนจะต้องเป็นรายวิชาที่มหาวิทยาลัยมหิดลรับรอง
2. รายวิชาที่นำมาเทียบโอนต้องเป็นรายวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตรของคณะ ที่รับเข้า
3. รายวิชาที่นำมาเทียบโอนต้องมีเนื้อหาสาระครอบคลุมไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาวิชาที่ขอเทียบ
4. รายวิชาที่นำมาเทียบโอนเป็นรายวิชาที่เรียนมาแล้วไม่เกิน 3 ปี
5. นักศึกษาต้องสอบผ่านรายวิชาที่นำมาเทียบโอนด้วยคะแนนไม่ต่ำกว่าระดับ ตัวอักษร C หรือ 2.00 สำหรับหลักสูตรปริญญาตรี และไม่ต่ำกว่าระดับ ตัวอักษร B หรือ 3.00 สำหรับหลักสูตรปริญญาโท
6. จำนวนหน่วยกิตที่ขอเทียบโอนได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยกิตรวม ตลอดหลักสูตรของคณะที่รับเข้าในระดับปริญญาตรี และไม่เกินหนึ่งในสี่ ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรของคณะที่รับเข้าในระดับปริญญาโท
7. ระดับคะแนนของรายวิชาที่รับโอนไม่นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม

กฎเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นใช้กับนักศึกษาที่เคยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ส่วนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลที่ขอย้ายคณะวิชา หรือนักศึกษาที่ลาออกแล้ว สอบเข้าเป็นนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยมหิดล สามารถขอเทียบโอนผลการเรียนได้ (ยกเว้นขอย้ายเข้าคณะแพทยศาสตร์) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

- (1) นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ประสงค์จะย้ายประเภทวิชาหรือคณะ จะต้องไม่เคยได้รับอนุมัติให้ย้ายประเภทวิชาหรือคณะในมหาวิทยาลัยมาก่อน
- (2) มีที่ว่างในคณะที่จะขอย้ายเข้า และสามารถขอย้ายเมื่อได้ศึกษาในคณะ เดิมเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ปีการศึกษา
- (3) มีคะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยในกลุ่มวิชาเดียวกันที่จัดสอบโดย คณะกรรมการการอุดมศึกษาไม่ต่ำกว่าลำดับสุดท้ายในประเภทวิชา หรือคณะของมหาวิทยาลัยที่จะขอย้ายเข้า ยกเว้นการขอย้ายเข้าใน ประเภทวิชากายภาพบำบัด เทคนิคการแพทย์ รังสีเทคนิค

และสาธารณสุขศาสตร์ รวมทั้งการขอย้ายระหว่างประเภทวิชา แพทยศาสตร์ของคณะแพทยศาสตร์ทั้ง 2 คณะ และการขอย้ายระหว่างประเภทวิชาพยาบาลของคณะพยาบาลศาสตร์กับภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

- (4) การขอย้ายจะกระทำได้เมื่อสิ้นปีการศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยนักศึกษาจะต้องยื่นความจำนงเรื่องการขอย้ายเป็นหนังสือต่อคณบดีของคณะที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน ก่อนวันเปิดภาคการศึกษาปกติ
- (5) ผลการศึกษาในชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นผลจากการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ภาคการศึกษา และมีจำนวนหน่วยกิตที่ศึกษาครบถ้วนตามหลักสูตรในชั้นปีที่ 1 ของคณะที่กำลังศึกษาอยู่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.5 และไม่มีรายวิชาใดได้คะแนนต่ำกว่า 2.00 หรือถอนการศึกษา เว้นแต่วิชาเฉพาะของประเภทวิชาเดิมที่ไม่มีในหลักสูตรของประเภทวิชาที่จะย้ายเข้า และวิชาเหล่านี้จะไม่บันทึกลงในใบแสดงผลการศึกษา
- (6) วิชาที่ขอเทียบโอนหน่วยกิตต้องมีเนื้อหาสาระของวิชาเหมือนกันไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของวิชาในหลักสูตรที่ขอย้ายเข้า ในกรณีที่มีเนื้อหาสาระของวิชาเรียนแตกต่างกันมากกว่านี้ นักศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ย้ายได้ต้องเรียนเพิ่มเติมให้ครบถ้วนตามเนื้อหารายละเอียดของวิชาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของประเภทวิชาที่จะขอย้ายเข้า ตามที่คณะที่จะขอย้ายเข้ากำหนด
- (7) การพิจารณาอยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการประจำคณะที่นักศึกษาขอย้ายเข้า ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ และคณะที่เกี่ยวข้องด้วย

กรณีที่นักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นภายในประเทศและต่างประเทศต้องการโอนย้ายเข้าเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล สามารถดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

1. นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาอื่นสามารถโอนเข้าเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลได้เงื่อนไข ดังนี้

- 1.1 กรณีที่นักศึกษายังไม่มีผลการศึกษา

- 1.1.1 มีที่ว่างในคณะที่จะโอนเข้าจากยอดจำนวนที่ได้แจ้งต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษาในปีการศึกษานั้น
- 1.1.2 ได้รับความยินยอมจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่นักศึกษานั้นสังกัดอยู่
- 1.1.3 มีคะแนนสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดสอบในกลุ่มวิชาเดียวกันไม่ต่ำกว่าลำดับสุดท้ายในคณะที่จะรับโอน
- 1.2 กรณีที่นักศึกษามีผลการศึกษา
 - 1.2.1 ต้องเป็นไปตามเงื่อนไข 1.1.1 1.1.2 1.1.3
 - 1.2.2 รายวิชาที่จะโอนมีอยู่ในหลักสูตรที่จะรับเข้า และมีเนื้อหาเทียบเคียงกันได้ หรือเนื้อหาสาระครอบคลุมไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของรายวิชาในหลักสูตรและเป็นรายวิชาที่เรียนมาแล้วไม่เกิน 3 ปี
 - 1.2.3 รับโอนหน่วยกิตได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรของคณะที่จะเข้าศึกษา
- 1.3 กรณีนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่เป็นสถาบันอุดมศึกษา ระบบนานาชาติจะโอนเข้าเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยได้จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไข 1.1.1 1.1.2 1.2.2 และ 1.2.3

2. การรับโอนนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ให้นักศึกษาที่จะโอนยื่นความจำนงเป็นหนังสือต่อมหาวิทยาลัยภายใน 15 วันหลังวันเปิดภาคการศึกษาในกรณีข้อ 1.1 หรือเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน ก่อนวันเปิดภาคการศึกษาในกรณีข้อ 1.2 โดยแนบหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณา อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยมหิดลจะพิจารณาการขอย้ายประเภทวิชาหรือคณะในมหาวิทยาลัยก่อนแล้วจึงพิจารณาการขอโอนนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น

ในกรณีที่นักศึกษาขอเทียบความรู้ที่ได้รับจากการศึกษานอกระบบและ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย มหาวิทยาลัยกำหนดให้เทียบโอนได้เป็นรายวิชา โดยมีเกณฑ์ให้ คณะวิชา ภาควิชา หรือสาขาวิชา เป็นผู้พิจารณาด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำคณะ วิธีการประเมินและเกณฑ์การตัดสินให้พิจารณาจากผลการทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) หรือ ผลการทดสอบโดยคณะวิชา ภาควิชา หรือสาขาวิชา จัดสอบเอง หรือ ผลการอบรม หรือ แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) หน่วยกิตที่ได้รับจาก

การทดสอบมาตรฐานจะบันทึกตัวอักษร CS หน่วยกิตที่ได้รับจากการทดสอบที่คณะวิชา
ภาควิชา หรือสาขาวิชาจัดสอบจะบันทึกตัวอักษร CE หน่วยกิตที่ได้รับจากการประเมิน
หรืออบรมที่จัดโดยหน่วยงานต่างๆ จะบันทึกตัวอักษร CT หน่วยกิตที่ได้รับจากการ
เสนอแฟ้มสะสมงานจะบันทึกตัวอักษร CP ผู้ที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนจะต้อง
มีเวลาศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่า 1 ปี

มหาวิทยาลัยมหิดลจัดโครงการเรียนล่วงหน้า (Advanced Placement)
ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายลงทะเบียนเรียนวิชาพื้นฐานที่มหาวิทยาลัยจัดไว้
นักเรียนที่สอบผ่านได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C สามารถสะสมเก็บไว้ เมื่อใด
ที่นักเรียนผู้นั้นสามารถสอบเข้าเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลก็สามารถ
นำผลการเรียนที่ได้ขอเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรที่ตนเลือกเรียน ทำให้ระยะเวลาเรียน
ซึ่งเป็นการสนับสนุนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษให้ใช้เวลาเรียนในระดับปริญญาตรี
น้อยลง และมีผลต่อเนื่องไปถึงการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก อย่างไรก็ตาม
โครงการนี้เป็นโครงการนำร่องที่กำลังดำเนินการกับโรงเรียนมหิดลอนุสรณ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อนุญาตให้มีการเทียบโอนผลการเรียนสำหรับ
นักศึกษาที่เคยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศมาแล้วและได้เข้า
ศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ที่ไปศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาอื่นในประเทศหรือต่างประเทศในโครงการความร่วมมือ
การผลิตบัณฑิตร่วมกัน หรือตามโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ หรือนักศึกษา
ที่ไปศึกษาด้วยตนเองโดยได้รับอนุญาตจากคณะ การพิจารณาให้อยู่ในดุลยพินิจของ
คณะกรรมการประจำคณะโดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. หน่วยกิตที่เทียบโอนรวมแล้วต้องไม่เกินกึ่งหนึ่งของหลักสูตร และเป็นไปตามข้อกำหนดของแต่ละคณะ
2. นักศึกษาที่ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องไม่เป็นผู้ถูกถอนชื่อจากทะเบียนนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาใดๆ
3. เทียบโอนผลการเรียนได้เฉพาะรายวิชาที่ผู้ขอเทียบโอนสอบผ่านได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C ในระดับปริญญาตรี และไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร B ในระดับปริญญาโท
4. รายวิชาที่ได้รับการเทียบโอนจะถูกบันทึกตัวอักษร ACC และไม่นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม (ยกเว้นกรณีโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ)

สำหรับหลักเกณฑ์อื่นๆ นั้นให้อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการประจำคณะที่จะออกข้อกำหนดปลีกย่อย ซึ่งทำให้แต่ละคณะมีข้อกำหนดแตกต่างกัน

ก. คณะศิลปศาสตร์

- (1) กรณีขอเทียบโอนผลการเรียนจากต่างประเทศต้องเป็นการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่สำนักงาน ก.พ. รับรอง
- (2) หลักสูตรนานาชาติเทียบโอนได้กับหลักสูตรนานาชาติ หลักสูตรภาคภาษาไทยเทียบโอนได้กับหลักสูตรภาคภาษาไทย
- (3) รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีเนื้อหาสาระวิชาคล้ายคลึงหรือเทียบเท่ากับเนื้อหาของวิชาในหลักสูตร
- (4) รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีหน่วยกิตไม่น้อยกว่าหน่วยกิตของวิชาในหลักสูตร
- (5) จำนวนหน่วยกิตรวมที่เทียบโอนผลการเรียนได้ไม่เกิน 33 หน่วยกิต
- (6) รายวิชาที่ขอเทียบโอนนั้นต้องเรียนมาแล้วไม่เกิน 2 ปีการศึกษา

ข. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

- (1) กรณีขอเทียบโอนผลการเรียนจากต่างประเทศต้องเป็นการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่สำนักงาน ก.พ. รับรอง
- (2) ให้เทียบโอนได้เฉพาะวิชาพื้นฐาน
- (3) จำนวนหน่วยกิตที่เทียบโอนต้องไม่เกิน 1 ใน 4 ของจำนวนหน่วยกิตรวม
- (4) โครงการที่เคยศึกษาอยู่เดิมต้องเป็นโครงการในลักษณะเดียวกัน

ค. คณะรัฐศาสตร์

- (1) จำนวนหน่วยกิตรวมที่เทียบโอนได้ไม่เกิน 30 หน่วยกิต
- (2) เทียบโอนได้เฉพาะวิชาระดับ 100 และ ระดับ 200 ยกเว้นกรณีที่นักศึกษาไปศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ง. คณะเศรษฐศาสตร์

- (1) ให้เทียบโอนผลการเรียนเฉพาะวิชา ศ 311 และ ศ 312 ที่ได้ศึกษาจากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- (2) วิชาที่ขอเทียบโอนต้องเรียนมาแล้วไม่เกิน 3 ปีการศึกษา

จ. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

- (1) นักศึกษาสามารถยื่นความจำนงขอเทียบโอนได้ปีละหนึ่งครั้ง ในเดือนมิถุนายน
- (2) คณะกรรมการประจำคณะมีอำนาจพิจารณาเป็นรายๆ ไป

- ฉ. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
- (1) เทียบโอนให้เฉพาะวิชาที่คล้ายคลึงกับวิชาพื้นฐานทั่วไป และวิชาที่ใกล้เคียงกับวิชาเอกที่เป็นวิชาเลือกในคณะเท่านั้น
- ช. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- (1) นักศึกษาที่ขอเทียบโอนต้องเป็นผู้ที่เคยศึกษาในมหาวิทยาลัยจำกัดจำนวนรับนักศึกษา
 - (2) วิชาที่ขอเทียบโอนต้องเรียนมาแล้วไม่เกิน 2 ปีการศึกษา
- ซ. คณะวิศวกรรมศาสตร์
- (1) เทียบโอนได้เฉพาะวิชาพื้นฐานทั่วไป วิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์
 - (2) วิชาที่ขอเทียบโอนต้องเรียนมาแล้วไม่เกิน 2 ปีการศึกษา
 - (3) วิชาที่มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จะขอเทียบโอนได้ในภาคทฤษฎีอย่างเดียว หรือ ทั้งภาคทฤษฎีพร้อมภาคปฏิบัติ แต่จะเทียบโอนเฉพาะภาคปฏิบัติไม่ได้
 - (4) วิชาที่เป็นวิชาต่อเนื่องให้เทียบโอนวิชาบังคับก่อน
 - (5) นักศึกษาที่ขอเทียบโอนต้องศึกษาในมหาวิทยาลัยปิดของรัฐที่มีระบบวัดผลลักษณะเดียวกับระบบของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และไม่เคยถูกถอนชื่อออกจากทะเบียนนักศึกษา
- ฅ. คณะแพทยศาสตร์
- (1) พิจารณารับโอนเฉพาะนักศึกษาที่เคยศึกษาในคณะแพทยศาสตร์เท่านั้น
- ญ. คณะทันตแพทยศาสตร์
- (1) วิชาที่ขอเทียบโอนต้องเป็นวิชาในหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต
 - (2) หน่วยกิตที่เทียบโอนรวมแล้วไม่เกิน 1 ใน 4 ของหน่วยกิตของหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต
 - (3) วิชาที่นำมาเทียบโอนต้องมีผลการเรียนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร B
 - (4) วิชาที่ขอเทียบโอนต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้สอน
 - (5) การดำเนินการเทียบโอนต้องดำเนินการภายใน 10 วันนับตั้งแต่วันที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาทันตแพทย์
- ฎ. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
- (1) เทียบโอนได้เฉพาะวิชาพื้นฐานทั่วไป และวิชาเฉพาะของคณะสถาปัตยกรรมที่มีเลขรหัสขึ้นต้นด้วย 1

- (2) วิชาที่ขอเทียบโอนต้องเรียนมาแล้วไม่เกิน 2 ปีการศึกษา
- (3) นักศึกษาที่ขอเทียบโอนต้องเคยเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐหรือมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งมีระบบการวัดผลลักษณะเดียวกันกับระบบการวัดผลของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และไม่เคยถูกตัดชื่อออกจากทะเบียนนักศึกษา
- (4) ผู้ที่ประสงค์ขอเทียบโอนต้องยื่นคำร้องภายในสัปดาห์แรกของภาคการศึกษาแรกที่ได้อ่านศึกษาในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
- (5) การพิจารณาเทียบโอนอยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาวิชาการและวิจัย และต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
- (6) คณะฯ อาจกำหนดให้มีการทดสอบความรู้ความสามารถในวิชาเฉพาะของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ส่วนคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน คณะสหเวชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และวิทยาลัยสหวิทยาการ ใช้หลักเกณฑ์การเทียบโอนตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ.2540

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กำหนดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนโดยมีเงื่อนไข ดังนี้

1. การย้ายคณะหรือการเปลี่ยนสาขาวิชาเอก
 - (1) นักศึกษาจะย้ายคณะได้ต้องมีเวลาศึกษาอยู่ในคณะเดิมไม่น้อยกว่า 2 ภาคการศึกษา
 - (2) นักศึกษาต้องศึกษาอยู่ในคณะที่ย้ายเข้าอย่างน้อย 4 ภาคการศึกษาหรือศึกษาอยู่ในภาควิชา สาขาวิชาเอกที่ย้ายเข้าไม่น้อยกว่า 2 ภาคการศึกษา
2. การรับโอนนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น
 - (1) นักศึกษาที่ขอโอนย้ายต้องเป็นนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยรับรอง
 - (2) การพิจารณารับโอนอยู่ในดุลยพินิจของคณบดีคณะที่รับโอน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำคณะ

- (3) นักศึกษาต้องศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่า 4 ภาคการศึกษาปกติ
(2 ปีการศึกษา)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กำหนดเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนรายวิชา
ไว้ดังนี้

- 1) นักศึกษาที่สอบคัดเลือกเข้าใหม่ไม่มีสิทธิเทียบผลการเรียนรายวิชา ยกเว้นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่พ้นสภาพนักศึกษา เนื่องจากผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์
- 2) กรณีโอนย้ายคณะหรือย้ายสาขาวิชาเอก ให้เทียบโอนผลการเรียนได้เฉพาะ รายวิชาที่ปรากฏอยู่ในคณะหรือสาขาวิชาเอกที่ย้ายเข้า
- 3) วิชาที่เทียบโอนได้ต้องเป็นวิชาที่มีผลการเรียนได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับ ตัวอักษร C หรือ 2.00
- 4) สำหรับนักศึกษาที่โอนย้ายมาจากสถานศึกษาอื่น ให้เทียบโอนหน่วยกิต ได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของหน่วยกิตรวมตามหลักสูตร ส่วนนักศึกษาที่ได้รับ อนุปริญาแล้วให้เทียบโอนหน่วยกิตได้ไม่เกิน 2 ใน 3 ของหน่วยกิตรวมตาม หลักสูตร
- 5) การยื่นขอเทียบโอนหน่วยกิตให้ดำเนินการภายในภาคการศึกษาแรก ที่นักศึกษาลงทะเบียนเป็นนักศึกษาใหม่

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนโดยปฏิบัติตามประกาศ
ของคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือทบวงมหาวิทยาลัยในชื่อเดิม มหาวิทยาลัย
จะพิจารณาเทียบโอนเป็นรายๆ ไป โดยผ่านคณะวิชา แนวทางการปฏิบัติมีดังนี้

1. การพิจารณาเทียบโอนให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะ เมื่อคณะพิจารณาแล้ว
ให้นำเสนอขออนุมัติจากมหาวิทยาลัย
2. นักศึกษาต้องสอบผ่านรายวิชาที่ขอเทียบโอนด้วยคะแนนไม่ต่ำกว่าระดับ
ตัวอักษร C
3. วิชาที่ขอเทียบโอนเป็นวิชาที่เรียนมาแล้วไม่เกิน 5 ปี
4. วิชาที่ขอเทียบโอนเป็นวิชาเดียวกันมีจำนวนหน่วยกิตเท่ากัน
5. วิชาที่ขอเทียบโอนมีเนื้อหาสาระเดียวกับวิชาในหลักสูตร
6. ระดับคะแนนของวิชาที่ได้รับการเทียบโอนจะไม่ถูกนำไปคิดคะแนนเฉลี่ย
สะสม

7. จำนวนหน่วยกิตที่เทียบโอนได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยกิต ตลอดหลักสูตรที่รับเข้า

การเทียบโอนผลการเรียนที่ผ่านมาส่วนมากเป็นการเทียบโอนผลการเรียน
ของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งพ้นสภาพการเป็นนักศึกษาแต่สามารถ
สอบคัดเลือกเข้าเป็นนักศึกษาใหม่ จึงได้ขอเทียบโอนผลการเรียนวิชาที่เคยเรียนผ่าน
ด้วยคะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2548
ซึ่งปรากฏในตารางที่ 3.6 พบว่าจำนวนนักศึกษาที่ขอโอนผลการเรียนมีมากขึ้นเป็นลำดับ
จากปีการศึกษา 2544 มีจำนวนเพียง 24 ราย เพิ่มขึ้นเป็น 118 รายในปีการศึกษา 2546
และมีจำนวนสูงถึง 224 รายในปีการศึกษา 2548

ตารางที่ 3.6 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปีการศึกษา	จำนวน
2548	224
2547	111
2546	118
2545	41
2544	24

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ไม่เคยมีการเทียบโอนผลการเรียนของการศึกษาในระบบ
ระหว่างสถาบันภายในประเทศและต่างประเทศ แต่มีการเทียบโอนผลการเรียนจาก
การศึกษานอกระบบเป็นรายวิชาโดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 สถิติของผู้ขอเทียบ
โอนผลการเรียนนอกระบบในปีการศึกษา 2546 จำนวน 48 ราย ปีการศึกษา 2547
จำนวน 9 ราย ปีการศึกษา 2548 จำนวน 4 ราย เห็นได้ว่าจำนวนลดลงเป็นลำดับ
ซึ่งเกิดจากการศึกษานอกระบบในระดับปริญญาตรีมีข้อจำกัดและยังไม่เป็นที่ยอมรับ
ตารางที่ 3.7 แสดงจำนวนการเทียบโอนผลการเรียนนอกระบบ

ตารางที่ 3.7 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนนอกระบบของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปีการศึกษา	จำนวน
2548	4
2547	9
2546	48

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถือปฏิบัติในการพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

- 1) การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในดุลพินิจของคณะ เมื่อคณะพิจารณาแล้วต้องขออนุมัติจากมหาวิทยาลัย
- 2) จำนวนหน่วยกิตที่ขอเทียบโอนได้ไม่เกิน 36 หน่วยกิต
- 3) ความรู้จากการศึกษานอกระบบและ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย จะต้องได้รับหรือเรียนมาไม่เกิน 5 ปี
- 4) การเทียบความรู้ใช้วิธีสอบประเมินความรู้ (Examination)
- 5) ผลการสอบประเมินความรู้ที่ผ่านจะบันทึกตัวอักษร CX (Credit from Examination) ไม่นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม
- 6) ผู้ที่ได้รับเทียบโอนจะต้องศึกษาวิชาส่วนที่เหลือให้ครบตามหลักสูตร

มหาวิทยาลัยขอนแก่นดำเนินการในเรื่องการเทียบโอนผลการเรียนโดยให้แต่ละคณะกำหนดระเบียบปฏิบัติของตนเอง ซึ่งส่วนมากจะเป็นการเทียบโอนผลการเรียนในระบบ

- ก. คณะเกษตรศาสตร์ มีข้อกำหนดดังนี้
 - (1) การพิจารณาการเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการประจำคณะ
 - (2) จำนวนหน่วยกิตสูงสุดที่เทียบโอนได้เท่ากับ 103 หน่วยกิต
 - (3) รายวิชาที่ขอเทียบโอนเป็นรายวิชาที่สอบผ่านได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C หรือ 2.00

- (4) รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีหน่วยกิตเท่ากับหน่วยกิตของวิชาในหลักสูตร มีชื่อวิชาเดียวกัน รหัสเดียวกันสำหรับการเทียบโอนภายในมหาวิทยาลัย ส่วนการเทียบโอนวิชาจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ นั้น วิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีหน่วยกิตมากกว่าหรือเท่ากับหน่วยกิตของวิชาในหลักสูตร
 - (5) เนื้อหาของรายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีสาระเหมือนกันไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาวิชาในหลักสูตรที่โอนเข้า
 - (6) ระดับคะแนนของวิชาที่นำมาเทียบโอนให้นำไปคิดค่าคะแนนเฉลี่ยสะสมสำหรับการเทียบโอนภายในมหาวิทยาลัย สำหรับการเทียบโอนผลการเรียนวิชาจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ นั้น จะไม่นำระดับคะแนนไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม
 - (7) ผู้ที่ขอเทียบโอนต้องศึกษาในคณะเกษตรศาสตร์ไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา
- ข. คณะวิศวกรรมศาสตร์ มีข้อกำหนด ดังนี้
- (1) การพิจารณาการเทียบโอนผลการเรียนให้อยู่ในดุลพินิจของสาขาวิชาที่รับเข้า คณะกรรมการวิชาการ คณะกรรมการประจำคณะ
 - (2) รายวิชาที่ขอเทียบโอนเป็นรายวิชาที่สอบผ่านได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C หรือ 2.00
 - (3) ระดับคะแนนของวิชาที่นำมาเทียบโอนให้นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสมสำหรับการเทียบโอนภายในมหาวิทยาลัย สำหรับการเทียบโอนผลการเรียนวิชาจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ นั้น จะไม่นำระดับคะแนนไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม

คณะวิศวกรรมศาสตร์รับเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาคณะอื่นและนักศึกษาที่สอบเข้าเป็นนักศึกษาใหม่ของคณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนภายในมหาวิทยาลัยปรากฏในตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.8 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนของคณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.ขอนแก่น

ปีการศึกษา	จำนวนการเทียบโอนผลการเรียน
2544	135
2545	77
2546	100
2547	139
2548	163

มหาวิทยาลัยขอนแก่นเปิดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ โดยมอบให้คณะที่เกี่ยวข้องเป็นผู้พิจารณา สำหรับคณะวิศวกรรมศาสตร์ได้รับนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นเข้ามาเป็นนักศึกษาโดยพิจารณาคำอธิบายรายวิชา คำโครงและเนื้อหาวิชา และใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเทียบโอนภายในมหาวิทยาลัย ผู้ที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาในคณะวิศวกรรมศาสตร์ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา

ในระยะเวลา 5 ปีย้อนหลังพบว่า มีนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นเทียบโอนผลการเรียนเข้าศึกษาในคณะวิศวกรรมศาสตร์จำนวน 5-9 คน ดังปรากฏในตารางที่ 3.9

ตารางที่ 3.9 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นเข้าสู่ ม.ขอนแก่น

ปีการศึกษา	จำนวนการเทียบโอนผลการเรียน
2544	8
2545	5
2546	5
2547	9
2548	5

- ค. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีข้อกำหนดดังนี้
- (1) จำนวนหน่วยกิตสูงสุดที่เทียบโอนได้สำหรับหลักสูตรปริญญาตรี เท่ากับ 3 ใน 4 ของหลักสูตร ส่วนหลักสูตรปริญญาโทเทียบโอนได้ทุกวิชายกเว้นวิทยานิพนธ์
 - (2) เทียบโอนให้เฉพาะวิชาที่นักศึกษาสอบผ่านได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C สำหรับหลักสูตรปริญญาตรี และไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร B สำหรับหลักสูตรปริญญาโท
 - (3) วิชาที่ขอเทียบโอนต้องศึกษามาแล้วไม่เกิน 5 ปีการศึกษา
 - (4) วิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีเนื้อหาสาระไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาของวิชาในหลักสูตร
 - (5) วิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีหน่วยกิตเท่ากับหน่วยกิตของวิชาในหลักสูตร
 - (6) ระดับคะแนนที่รับโอนไม่นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม
- ง. คณะเทคนิคการแพทย์ มีข้อกำหนดดังนี้
- (1) จำนวนหน่วยกิตสูงสุดที่เทียบโอนได้สำหรับหลักสูตร วท.บ. (เทคนิคการแพทย์) เท่ากับ 18 หน่วยกิต และสำหรับหลักสูตร วท.บ.(กายภาพบำบัด) เท่ากับ 9 หน่วยกิต
 - (2) เทียบโอนให้เฉพาะวิชาที่นักศึกษาสอบผ่านได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C
 - (3) วิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีหน่วยกิตไม่น้อยกว่าจำนวนหน่วยกิตของวิชาในหลักสูตร
 - (4) เนื้อหาวิชาที่เทียบโอนต้องมีเนื้อหาสาระไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาวิชาในหลักสูตร

ตารางที่ 3.10 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนของคณะเทคนิคการแพทย์ ม.ขอนแก่น

ปีการศึกษา	จำนวนการเทียบโอนผลการเรียน
2544	2
2545	2
2546	5
2547	4
2548	1

- จ. วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา มีข้อกำหนดดังนี้
- (1) จำนวนหน่วยกิตสูงสุดที่เทียบโอนได้ของหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต เท่ากับ 6 หน่วยกิต
 - (2) เทียบโอนให้เฉพาะวิชาที่นักศึกษาสอบผ่านได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร B หรือ S
 - (3) วิชาที่ขอเทียบโอนศึกษามาแล้วไม่เกิน 5 ปีการศึกษา
 - (4) วิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีเนื้อหาสาระไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาของวิชาในหลักสูตร
 - (5) ระดับคะแนนของวิชาที่นำมาเทียบโอนให้นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสมสำหรับการเทียบโอนภายในมหาวิทยาลัย สำหรับการเทียบโอนผลการเรียนวิชาจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ นั้น จะไม่นำระดับคะแนนไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม
 - (6) เมื่อเทียบโอนแล้วนักศึกษาต้องศึกษาต่อในขณะเป็นเวลา ไม่น้อย 1 ปีการศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ปฏิบัติในเรื่องการเทียบโอนผลการเรียนโดยใช้ระเบียบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ.2547 ซึ่งระบุถึงการย้ายคณะหรือประเภทวิชาหรือสาขาวิชา การเทียบโอนหรือการรับโอนรายวิชา และการรับโอนนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ดังนี้

1. นักศึกษาต้องได้ศึกษาอยู่ในคณะหรือประเภทวิชาหรือสาขาวิชาเดิม ไม่น้อยกว่า 1 ภาคการศึกษา
2. นักศึกษาที่เคยศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และผ่านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาใหม่ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สามารถขอเทียบโอนผลการเรียนรายวิชา
3. นักศึกษาที่รับโอนมาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถขอเทียบโอนผลการเรียนรายวิชา ทั้งนี้ต้องอยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการประจำคณะ
4. รายวิชาที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนจะไม่นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม แต่จะแสดงระดับคะแนนตามที่ได้
5. รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับเดียวกัน มีปริมาณไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของรายวิชาในหลักสูตรที่รับโอน

6. รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่าจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาในหลักสูตรที่รับโอน
7. รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีผลการเรียนไม่ต่ำกว่าระดับ 2.00 หรือระดับตัวอักษร C
8. จำนวนหน่วยกิตที่ขอเทียบโอนได้ไม่เกิน 3 ใน 4 ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่รับโอน
9. ผู้ที่ขอโอนย้ายมาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ต้องศึกษาอยู่ในสถาบันเดิมมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ภาคการศึกษาและมีหน่วยกิตที่เทียบโอนได้ไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต วิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีระดับคะแนนไม่ต่ำกว่า 2.50
10. เมื่อเทียบโอนผลการเรียนแล้วนักศึกษาต้องศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา

ปริมาณการเทียบโอนภายในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2544 ซึ่งมีจำนวน 70 ราย จนถึงปีการศึกษา 2548 มีจำนวน 264 ราย ปริมาณการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมาจากหลายสาเหตุ ส่วนหนึ่งมาจากนักศึกษาที่สอบเข้าเรียนในชั้นปีที่ 1 ยังไม่รู้ว่าจะตนเองชอบเรียนหรือมีความถนัดในสาขาวิชาใด แต่ได้เลือกเรียนในสาขาหรือคณะตามกระแสสังคมหรือตามเพื่อน เมื่อได้เรียนไปแล้ว 1 ปีการศึกษา จึงค้นพบตัวตนที่แท้จริง และขอโอนย้ายคณะ

สำหรับการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาจากสถาบันอื่นในประเทศนั้น มีน้อยมาก จากสถิติพบว่าในปีการศึกษา 2547 มีการโอนย้ายจำนวน 3 ราย และในปีการศึกษา 2548 มีการโอนย้ายจำนวน 3 ราย ซึ่งเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นอกจากนี้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้รับโอนนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศในปีการศึกษา 2546 จำนวน 2 ราย และเพิ่มขึ้นในปีการศึกษา 2547 เป็น 15 ราย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการจัดการด้านการเทียบโอนผลการเรียนภายในมหาวิทยาลัยโดยการอนุญาตให้นักศึกษาโอนย้ายคณะหรือสาขาวิชาได้และโอนย้ายผลการเรียนจากคณะหรือสาขาวิชาเดิมไปสู่คณะหรือสาขาวิชาใหม่ โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

ก. การโอนย้ายคณะหรือสาขาวิชา

- (1) นักศึกษาที่ขอโอนย้ายต้องศึกษาในคณะเดิมไม่น้อยกว่า 2 ภาคการศึกษา
- (2) รายวิชาที่ขอโอนย้ายจะถูกนำผลการเรียนไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม
- (3) นักศึกษาต้องเรียนในคณะหรือสาขาวิชาใหม่ไม่น้อยกว่า 4 ภาคการศึกษา

ข. การโอนย้ายมาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น

- (1) มหาวิทยาลัยรับโอนย้ายเฉพาะนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีวิทยฐานะเทียบเท่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- (2) รายวิชาที่เทียบโอนได้เป็นรายวิชาในหลักสูตรอุดมศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบ
- (3) รายวิชาที่เทียบโอนมีเนื้อหาสาระครอบคลุมไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร
- (4) รายวิชาที่เทียบโอนได้ต้องศึกษามาแล้วไม่เกิน 5 ปี
- (5) รายวิชาที่เทียบโอนเป็นรายวิชาที่นักศึกษาสอบได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C หรือค่าระดับ 2.00 ส่วนรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะด้าน วิชาเอก วิชาแกน หรือวิชาชีพนั้น นักศึกษาต้องสอบได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร B หรือค่าระดับ 3.00
- (6) นักศึกษาต้องใช้เวลาศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒไม่น้อยกว่า 4 ภาคการศึกษา
- (7) สามารถเทียบโอนหน่วยกิตได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของหน่วยกิตตามหลักสูตร
- (8) ผลการเรียนของวิชาที่รับโอนนั้นไม่นำไปคิดค่าคะแนนเฉลี่ยสะสม

มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีระเบียบปฏิบัติในเรื่องการเทียบโอนผลการเรียน

ดังนี้

1. จำนวนหน่วยกิตสูงสุดที่เทียบโอนได้ถูกกำหนดไว้ดังนี้

(1) หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต	90	หน่วยกิต
(2) หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต	54	หน่วยกิต

(3) หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (มนุษยศาสตร์)	42 หน่วยกิต
(4) หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต	72 หน่วยกิต
(5) หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต	67 หน่วยกิต
(6) หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์)	88 หน่วยกิต
(7) หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต	24 หน่วยกิต
(8) หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต	24 หน่วยกิต
2. รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีผลการเรียนสอบผ่านไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C หรือ 2.00
 3. รายวิชาที่เทียบโอนต้องศึกษามาแล้วไม่เกิน 8 ปี
 4. เทียบโอนเฉพาะรายวิชาหรือหมวดวิชาตามหลักสูตร
 5. การเทียบโอนพิจารณาจากหลักฐานแฟ้มสะสมงาน การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน
 6. ผู้ขอเทียบโอนต้องศึกษาในหลักสูตรเดิมไม่น้อยกว่า 1 ปี
 7. นักศึกษาที่เรียนครบ 8 ปีแล้วไม่สำเร็จการศึกษาหรือหมดสถานภาพการเป็นนักศึกษา สามารถสมัครเป็นนักศึกษาใหม่และขอเทียบโอนหน่วยกิตวิชาที่เคยลงทะเบียนเรียนและสอบผ่านแล้วได้ทุกรายวิชา

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้จัดให้ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือศึกษานอกโรงเรียนสมัครเข้าศึกษาเป็นรายวิชาโดยไม่รับปริญญา (Non-Degree) สามารถสะสมผลการเรียนไว้และนำไปขอเทียบโอนเมื่อสมัครเข้าเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยหลังจากเรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว

สำหรับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผู้ที่ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องมีคุณสมบัติข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้

- 1) เคยเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง แต่ไม่สำเร็จการศึกษา
- 2) เคยเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ภาคการศึกษาและลงทะเบียนเรียนไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต มีผลการเรียนคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 3.00 แต่ไม่สำเร็จการศึกษา
- 3) เคยรับปริญญาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงและต้องการศึกษาในสาขาใหม่หรือสาขาเดิมที่เป็นแผนการศึกษาใหม่

- 4) เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ลงทะเบียนเรียนไม่น้อยกว่า 1 ภาคการศึกษา และต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาหรือแผนการศึกษา
- 5) เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่มีผลการเรียนไม่ต่ำกว่าระดับ 3.00 ที่ต้องการย้ายมาเรียนในมหาวิทยาลัยรามคำแหง

หลักเกณฑ์ในการเทียบโอนผลการเรียน กำหนดไว้ดังนี้

1. ผู้ที่ขอเทียบโอนต้องยื่นคำร้องขอเทียบโอนภายในเวลาที่กำหนด พร้อมแสดงหลักฐาน
2. รายวิชาที่ได้รับการเทียบโอนจะถูกบันทึกโดยไม่นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม
3. การพิจารณาผลการเทียบโอนอยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เปิดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ได้ศึกษาจากคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และจากมหาวิทยาลัยอื่น โดยมีข้อกำหนดดังนี้

1. รายวิชาที่ขอเทียบโอนเป็นรายวิชาที่ศึกษามาแล้วไม่เกิน 5 ปีการศึกษา
2. รายวิชาที่ขอเทียบโอนเป็นรายวิชาที่ผู้ขอเทียบโอนสอบผ่านได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C หรือ S หรือระดับ 2.00
3. จำนวนหน่วยกิตที่เทียบโอนได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยกิตตามหลักสูตร
4. นักศึกษาต้องศึกษาต่ออีกอย่างน้อย 4 ภาคการศึกษา

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กำหนดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนทุกหลักสูตร โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. การเทียบโอนผลการเรียนให้อยู่ในดุลยพินิจของสภาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
2. จำนวนหน่วยกิตสูงสุดที่เทียบโอนได้เท่ากับ 60 หน่วยกิต ยกเว้นกรณีหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตที่ทำข้อตกลงกับโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ให้เทียบโอนได้สูงสุด 72 หน่วยกิต

3. รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องเป็นรายวิชาที่สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C หรือระดับคะแนน 2.00
4. รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องเรียนมาแล้วไม่เกิน 5 ปี หากเกินกว่าเวลาที่ระบุนี้คณะกรรมการประจำสำนักวิชาอาจพิจารณาโดยให้มีการทดสอบความรู้
5. รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีหน่วยกิตมากกว่าหรือเท่ากับหน่วยกิตของวิชาในหลักสูตรที่ขอเทียบ
6. รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีเนื้อหาสาระครอบคลุมไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของวิชาในหลักสูตรที่ขอเทียบ
7. ระดับคะแนนของวิชาที่ได้รับเทียบโอนจะไม่นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม
8. เมื่อเทียบโอนแล้วนักศึกษาต้องศึกษาต่อในหลักสูตรใหม่เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา
9. นักศึกษาที่ขอโอนผลการเรียนไม่มีสิทธิ์ได้รับเกียรตินิยมหรือเหรียญรางวัล ยกเว้นได้ศึกษาวิชาในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงมาแล้วไม่น้อยกว่า 90 หน่วยกิต

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงได้รับเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาภายในสถาบันเดียวกันเพิ่มขึ้นทุกปี ดังสถิติที่แสดงในตารางที่ 3.11

ตารางที่ 3.11 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนภายในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ปีการศึกษา	จำนวน
2548	85
2547	38
2546	1

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงได้ทำข้อตกลงกับโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ให้มีการเทียบรายวิชาและโอนหน่วยกิตระหว่างสำนักวิชานิติศาสตร์กับกองบังคับการบริการการศึกษา โรงเรียนนายร้อยตำรวจโดยกำหนดให้เทียบโอนในหมวดวิชาทั่วไปได้ไม่เกิน 31 หน่วยกิต กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ รายวิชากฎหมายที่เป็นวิชาในหลักสูตรไม่เกิน 21 หน่วยกิต กลุ่มวิชาชีพเลือกรายวิชากฎหมายที่เป็นวิชาในหลักสูตรไม่เกิน 14 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรีไม่เกิน 6 หน่วยกิต

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงยังรับนักศึกษาคณะนิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง และจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวนที่ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนมีดังปรากฏในตารางที่ 3.12

ตารางที่ 3.12 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนจากสถาบันอื่นสู่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ปีการศึกษา	จำนวน
2548	8
2547	0
2546	19

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาที่ศึกษาในต่างประเทศ เช่น นักศึกษาที่ศึกษาจากสถาบัน Management Center Innsbruck ประเทศออสเตรีย และ Sweet Briar College ในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวนการเทียบโอนในอดีตที่ผ่านมามีดังแสดงในตารางที่ 3.13

ตารางที่ 3.13 จำนวนการเทียบโอนผลการเรียนจากสถาบันต่างประเทศสู่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ปีการศึกษา	จำนวน
2548	1
2547	2
2546	2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนภายในสถาบัน
และต่างสถาบัน สำหรับนักศึกษาที่ย้ายสาขาวิชา โดยมีระเบียบปฏิบัติดังนี้

ก. การเทียบโอนผลการเรียนภายในสถาบัน

- (1) ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องลงทะเบียนเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- (2) นักศึกษาต้องขอเทียบโอนรายวิชาภายในสัปดาห์แรกของภาคการศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ย้ายสาขาวิชา
- (3) ให้เทียบโอนผลการเรียนทุกรายวิชาของหลักสูตรเดิมไปเป็นรายวิชาที่ต้องเรียนในหลักสูตรใหม่ที่ย้ายเข้า และนำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม
- (4) การพิจารณาอนุมัติรายวิชาที่เทียบโอนอยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสาขาวิชาโดยคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

ข. การเทียบโอนผลการเรียนต่างสถาบันทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

- (1) ผู้ที่ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องลงทะเบียนเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- (2) นักศึกษาต้องขอเทียบโอนรายวิชาภายในสัปดาห์แรกของภาคการศึกษาแรกที่เข้าศึกษา โดยมีสิทธิ์ยื่นได้เพียงครั้งเดียว
- (3) ผู้ขอเทียบโอนต้องไม่เป็นผู้ที่ถูกคัดชื่อออกจากสถาบันการศึกษาอื่นเนื่องจากกระทำผิดวินัย
- (4) เทียบโอนผลการเรียนให้เฉพาะรายวิชาที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยรับรอง
- (5) ต้องมีผลการเรียนคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่าระดับ 2.00
- (6) รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีเนื้อหาสาระเหมือนหรือคล้ายคลึงกับรายวิชาในหลักสูตร
- (7) จำนวนหน่วยกิตของรายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีมากกว่าหรือเท่ากับหน่วยกิต ของวิชาในหลักสูตร
- (8) รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องเป็นรายวิชาที่นักศึกษาสอบได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C หรือ S สำหรับหลักสูตรปริญญาตรี และไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร B สำหรับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
- (9) ค่าระดับคะแนนของรายวิชาที่เทียบโอนจะไม่นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม

- (10) รายวิชาที่ขอเทียบโอนเป็นรายวิชาที่เรียนมาแล้วไม่เกิน 3 ปี
- (11) จำนวนหน่วยกิตสูงสุดที่ขอเทียบโอนได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยกิต ตามหลักสูตรที่ขอเทียบ สำหรับนักศึกษาที่โอนย้ายมาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) เปิดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนทั้งภายในสถาบันและจากสถาบันอื่น โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องลงทะเบียนเป็นนักศึกษาของ ABAC
2. รายวิชาที่ขอเทียบโอนเป็นรายวิชาที่สอนเป็นภาษาอังกฤษ ที่ได้ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงาน ก.พ.รับรอง
3. การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในดุลยพินิจของคณะดี
4. รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีเนื้อหาสาระครอบคลุมไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาของรายวิชาตามหลักสูตรของ ABAC
5. รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องศึกษามาแล้วไม่เกิน 5 ปีการศึกษา
6. รายวิชาที่เทียบโอนได้ต้องเป็นรายวิชาที่ผู้ขอเทียบโอนสอบผ่านได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C สำหรับวิชาทั่วไป และไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร B สำหรับวิชาแกนด้านวิชาชีพ
7. หน่วยกิตสูงสุดที่เทียบโอนได้ไม่เกิน 70 หน่วยกิตสำหรับหลักสูตรปริญญาตรี และไม่เกิน 12 หน่วยกิตสำหรับหลักสูตรปริญญาโท
8. ระดับคะแนนของรายวิชาที่ได้รับการเทียบโอนไม่นำไปคิดค่าคะแนนเฉลี่ยสะสม

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) ได้ทำข้อตกลงกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศหลายแห่ง ในเรื่องการเทียบโอนผลการเรียนโดยพิจารณารายวิชา ตัวอย่างหนึ่งที่ ABAC ทำข้อตกลงกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศคือข้อตกลงระหว่าง ABAC กับ Wollongong University ประเทศออสเตรเลีย โดยข้อตกลงนั้นมีผลให้นักศึกษาสาขาวิชาบริหารธุรกิจ (Business Administration) สามารถเข้าศึกษาต่อในชั้นปีที่สองของหลักสูตรสามปี สาขาวิชาพาณิชยศาสตร์ (Commerce) ของ Wollongong University โดยมีหลักเกณฑ์เบื้องต้นดังนี้

- 1) นักศึกษาต้องมีผลการเรียนระดับคะแนนโดยเฉลี่ย (GPA.) ไม่ต่ำกว่า 2.5
- 2) ระดับคะแนนของรายวิชาไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C

- 3) มีผลสอบภาษาอังกฤษ TOEFL ไม่ต่ำกว่า 550 หรือ IELTS ไม่ต่ำกว่า 6.0 และระดับคะแนนของการอ่านและการเขียน (Reading and Writing) ต้องได้ระดับ 6.0 ในกรณีที่ผลทดสอบภาษาอังกฤษต่ำกว่าที่กำหนด นักศึกษาจะต้องเรียนภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัย Wollongong จัดสอนเป็นเวลา 15 สัปดาห์จึงจะเข้าศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญกับมหาวิทยาลัย Wollongong University ได้มีข้อตกลงจัดทำรายการรายวิชาที่เทียบเท่ากัน สามารถเทียบโอนผลการเรียนได้ ตารางที่ 3.14 แสดงให้เห็นถึงรายวิชาที่เทียบเท่ากันในจำนวน 60 หน่วยกิต ซึ่งเทียบความรู้เท่ากับชั้นปีที่หนึ่งของหลักสูตรปริญญาตรีสาขาพาณิชยศาสตร์ (Bachelor of Commerce)

ตารางที่ 3.14 การเทียบเท่าของรายวิชาระหว่าง ABAC กับ Wollongong University มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC)		Wollongong University		จำนวน
รหัสวิชา	ชื่อวิชา	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
BA1600	Principles of Accounting I	ACCY101	Accounting	12
BA2601	Principles of Accounting II			
BA2620	Managerial Accounting			
BC2501	Introduction to Business Information Systems	BUSS110	Introduction to Business Computer A	6
BG2400	Macro-Economics	ECON101	Introductory Macro-Economics	6
BF2700	Finance, Credit and Banking			
BG1101	Introduction to Business	ECON111	Introductory Micro-Economics	6
BG2401	Micro Economics			
BG1201	Statistics I	ECON121	Quantitative Methods I	6
BG2200	Statistics II			
BG1200	Mathematics for Business	ECON122	Quantitative Methods II	6
BG1400	Business Law I	LAW160	Law in Society	6
BG1401	Business Law II			
BG2404	Managerial Psychology	MGMT101	Organizational Behavior	6
BP2900	Principles of Management			
BM2800	Principles of Marketing	MARK213	Introduction to Marketing	6

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) รับผู้ที่เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในระบบอังกฤษที่เรียกว่า IB (International Baccalaureate) 5 วิชา ผลสอบได้คะแนนไม่ต่ำกว่าระดับ 4 ซึ่งเทียบเท่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) สามารถสมัครและสอบเข้าศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีของ ABAC และในขณะเดียวกัน ABAC ได้เทียบโอนผลการเรียนวิชาในหลักสูตร IB (International Baccalaureate Program) โดยให้มีการเทียบโอนรายวิชาที่ปรากฏในตารางที่ 3.15 ซึ่งใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เป็นต้นไป ดังนั้นนักศึกษาที่เรียนหลักสูตร IB สามารถเทียบโอนผลการเรียนรายวิชาในหลักสูตร IB ไปสู่อายวิชาในหลักสูตรปริญญาตรีของ ABAC ผู้ที่ขอเทียบโอนผลการเรียนรายวิชาที่ปรากฏในตารางที่ 3.15 นี้จะต้องมีผลการเรียนรายวิชาได้เกรดระดับไม่ต่ำกว่า 4 หรือระดับตัวอักษร C+

ตารางที่ 3.15 การเทียบเท่าของรายวิชาหลักสูตร IB กับรายวิชาที่เปิดสอนใน ABAC

หลักสูตร IB		มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC)		จำนวน หน่วยกิต
ลำดับ	ชื่อวิชา	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	
1	Language A1	BG1001	English I	3
		BG1002	English II	3
		BG2000	English III	3
		BG2001	English IV	3
2	Language A2	BG1001	English I	3
		BG1002	English II	3
		BG2000	English III	3
		BG2001	English IV	3
3	Language B	BG1001	English I	3
		BG1002	English II	3
		BG2000	English III	3
		BG2001	English IV	3
4	Business Management	BG1101	Introduction to Business	3
5	Mathematics	BG1200	Mathematics for Business	3
6	Economics	BG2400	Microeconomics	3
		BG2401	Macroeconomics	3
7	Biology	BS1005	Principles of Biology (for Faculty of Biotechnology)	3
8	Chemistry	BS1001	General Chemistry (for Faculty of Biotechnology)	3

จากตารางที่ 3.15 ผู้ที่เรียน Language A1 ซึ่งมีผลการเรียนระดับ 4 ขึ้นไป เมื่อเข้าศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีที่ ABAC จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องเรียนวิชา English I วิชา English II วิชา English III และวิชา English IV ซึ่งแต่ละวิชามีค่าหน่วยกิตเท่ากับ 3 หน่วยกิต ดังนั้นนักศึกษาผู้นั้นจะได้รับเทียบโอนผลการเรียนจำนวน 12 หน่วยกิต

ทำนองเดียวกัน ABAC ได้จัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนรายวิชาที่เรียนในระบบอังกฤษวุฒิ GCE "A" Level (The British General Certificate in Education "A" Level) ดังปรากฏในตารางที่ 3.16 ซึ่งใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เป็นต้นไป ผู้ที่ขอเทียบโอนผลการเรียนรายวิชาที่ปรากฏในตารางที่ 3.16 นี้ จะต้องมีการเรียนรายวิชาได้เกรดระดับไม่ต่ำกว่าค่าตัวอักษร C

ตารางที่ 3.16 การเทียบเท่าของรายวิชาใน GCE "A" Level กับรายวิชาที่เปิดสอนใน ABAC

GCE "A" Level		มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC)		จำนวน หน่วยกิต
ลำดับ	ชื่อวิชา	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	
1	Business Study	BG1101	Introduction to Business	3
2	Economics	BG2400	Microeconomics	3
		BG2401	Macroeconomics	3
3	Mathematics & Statistics	BG1200	Mathematics for Business	3
		BG1201	Statistics I	3
		BG2200	Statistics II	3
4	Information and Communications Technology	IT2231	Information Technology	3
5	Biology	BS1005	Principles of Biology (For Faculty of Biotechnology)	3
6	Chemistry	BS1001	General Chemistry (For Faculty of Biotechnology)	3
7	Calculus	BG1204	Calculus I (for Faculty of Engineering)	3

การศึกษาในระบบอังกฤษมีการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหลายหลักสูตร นอกจากหลักสูตร IB และ GCE "A" Level แล้ว ยังมีหลักสูตร AP (Advanced Placement Program) ซึ่ง ABAC จัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนได้เช่นกัน ซึ่งเริ่มใช้ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ปี พ.ศ.2537 เป็นต้นมา การเทียบโอนผลการเรียนนั้นให้เป็นไปตามตารางที่ 3.17 โดยผู้ที่ขอเทียบโอนผลการเรียนจะต้องสอบผ่านวิชาดังกล่าว ด้วยคะแนนไม่ต่ำกว่าระดับ 3

ตารางที่ 3.17 การเทียบเท่าของรายวิชาหลักสูตร AP กับรายวิชาที่เปิดสอนใน ABAC

หลักสูตร AP		มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC)		จำนวน หน่วยกิต
ลำดับ	ชื่อวิชา	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	
1	Language	BG1001	English I	3
		BG1002	English II	3
		BG2000	English III	3
		BG2001	English IV	3
2	World History	GS2001	Western Civilization	3
3	Statistics and Probability	BG1201	Statistics I	3
		BG2200	Statistics II	3
4	Microeconomics	BG2400	Microeconomics	3
5	Macroeconomics	BG2401	Macroeconomics	3
6	Biology	BS1005	Principles of Biology (for Faculty of Biotechnology)	3
7	Chemistry	BS1001	General Chemistry (for Faculty of	3
8	Calculus	BS1101	Biotechnology)	3
9	Calculus (BC)	BS1204	Calculus I (for Bioscience)	
			Calculus I (for Faculty of Engineering)	

มหาวิทยาลัยกรุงเทพเปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกหลักสูตรสามารถเทียบวิชาเรียนและโอนหน่วยกิตจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ก. การศึกษาในระบบ

1. การเทียบโอนหน่วยกิตเพื่อศึกษาต่อ
 - 1.1 ผู้ที่ขอโอนต้องมีความประพฤติดี
 - 1.2 เป็นหรือเคยเป็นนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับรอง
 - 1.3 ไม่เป็นผู้ที่ถูกคัดชื่อออกหรือถูกไล่ออกเนื่องจากถูกลงโทษทางวินัย
 - 1.4 นักศึกษาจะต้องสอบได้ไม่ต่ำกว่า 12 หน่วยกิต และได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00
 - 1.5 การพิจารณาเทียบโอนอยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าภาควิชา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการวิชาการ
 - 1.6 วิชาที่ขอเทียบโอนหน่วยกิตจะต้องเป็นวิชาที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมไม่น้อยกว่าสามในสี่ของวิชาที่ขอเทียบโอน
 - 1.7 รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่ขอเทียบโอนนั้นนักศึกษาต้องสอบได้คะแนนไม่ต่ำกว่าค่าระดับตัวอักษร C หรือ S หรือระดับ 2.00
 - 1.8 จำนวนหน่วยกิตที่เทียบโอนได้ไม่เกิน 90 หน่วยกิต
 - 1.9 นักศึกษาต้องศึกษาในมหาวิทยาลัยกรุงเทพไม่น้อยกว่า 1 ปีจึงจะมีสิทธิสำเร็จการศึกษา
 - 1.10 รายวิชาที่เทียบโอนจะไม่นำไปคำนวณคะแนนเฉลี่ยสะสม
 - 1.11 นักศึกษาต้องยื่นคำร้องขอเทียบโอนกับมหาวิทยาลัยก่อนเปิดภาคการศึกษาที่ขอเทียบโอนไม่น้อยกว่า 1 เดือน
2. การเทียบโอนเพื่อขอศึกษาปริญญาที่สอง
 - 2.1 ผู้ที่ขอเทียบโอนเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับรอง
 - 2.2 เป็นผู้ที่ไม่มีโรคภัยแรงที่เบียดเบียนหรือขัดขวางการศึกษา
 - 2.3 เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี
 - 2.4 ปริญญาที่สองต้องไม่เป็นสาขาวิชาเดียวกับปริญญาเดิมที่ได้รับ

- 2.5 นักศึกษาจะได้รับการยกเว้นการเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไป แต่หากว่าคณะกรรมการวิชาการเห็นว่าจำเป็นต้องศึกษาวิชา ทั่วไปก็สามารถกำหนดให้เรียนโดยให้นับหน่วยกิตต่างหาก
 - 2.6 นักศึกษาต้องลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชาบังคับของสาขาวิชา ให้ครบตามหลักสูตรของคณะที่ขอสังกัดได้กำหนดไว้ โดยใช้ เวลาศึกษาไม่เกิน 5 ปีการศึกษาสำหรับภาคปกติ และไม่เกิน 7 ปีสำหรับภาคค่ำ
- ข. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
1. ผู้ขอเทียบโอนได้สอบผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานครแล้ว
 2. คณะบดีเป็นผู้กำหนดวิธีการประเมินความรู้ของแต่ละรายวิชาเพื่อ เทียบโอนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการวิชาการ
 3. การเทียบประสบการณ์จากการทำงานจะคำนึงถึงความรู้ที่ได้จาก ประสบการณ์เป็นหลัก
 4. ผลการประเมินต้องไม่ต่ำกว่าค่าระดับตัวอักษร C หรือ S หรือ ระดับ 2.00
 5. ผลการประเมินที่ได้รับจะไม่นำไปคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยสะสม
 6. การบันทึกผลการเรียนจะบันทึกตามวิธีประเมิน หน่วยกิตจากการ ทดสอบมาตรฐาน บันทึก "CS" (Credits from Standardized Test) หน่วยกิตจากการสอบ บันทึก "CE" (Credits from Examination) หน่วยกิตจากการประเมินการศึกษา/อบรม บันทึก "CT" (Credits from Training) หน่วยกิตจากการเสนอแฟ้มสะสมผลงาน บันทึก "CP" (Credits from Portfolio)
 7. มหาวิทยาลัยจะเทียบโอนหน่วยกิตให้ไม่เกิน 3 ใน 4 ของจำนวน หน่วยกิต รวมของหลักสูตร
 8. นักศึกษาที่ขอเทียบโอนต้องศึกษาในมหาวิทยาลัยกรุงเทพไม่น้อย กว่า 1 ปีการศึกษา

สำหรับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพกำหนดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนในระบบดังนี้

1. เป็นผู้มีคุณสมบัติดี
2. เป็นหรือเคยเป็นนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับรอง
3. ไม่เป็นผู้ที่ถูกตัดชื่อออกหรือถูกไล่ออกจากสถาบันอุดมศึกษาเดิม เนื่องจากผลการศึกษาดำกว่าเกณฑ์
4. คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัยจะเป็นผู้พิจารณารายละเอียดวิชาและทดสอบเพื่อเทียบโอนหน่วยกิตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัย
5. การเทียบโอนวิชาและโอนหน่วยกิตจะกระทำได้ในกรณีที่นักศึกษาสอบได้ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนนตัวอักษร B หรือตัวอักษร S หรือระดับคะแนน 3.00
6. จำนวนหน่วยกิตที่ขอเทียบโอนได้ไม่เกินกำหนดหน่วยกิต
7. หน่วยกิตวิทยานิพนธ์ให้เทียบโอนได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
8. รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่ได้รับการเทียบโอนจะไม่นำไปคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยสะสม
9. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต หากเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทในสาขาวิชาเดียวกันหรือสาขาที่สัมพันธ์กัน ให้เทียบโอนหน่วยกิตได้ไม่เกินร้อยละ 40 ของหลักสูตรที่จะเข้าศึกษา
10. นักศึกษาที่ต้องการเทียบโอนผลการเรียนต้องติดต่อแสดงความจำนงไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือนก่อนเปิดภาคการศึกษา

กล่าวโดยทั่วไปการเทียบโอนผลการเรียนมีสองลักษณะ ได้แก่การเทียบโอนผลการเรียนในสถาบันการศึกษาเดียวกัน และการเทียบโอนผลการเรียนต่างสถาบันการศึกษา

ก) การเทียบโอนผลการเรียนในสถานศึกษาเดียวกัน

การเทียบโอนผลการเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเดียวกันมีการปฏิบัติในทุกสถาบันอุดมศึกษาโดยการจัดทำข้อบังคับหรือประกาศของสถาบันอุดมศึกษาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ จากการวิจัยพบว่ามหาวิทยาลัยไทยส่วนมากเปิดโอกาส

ให้นิสิตนักศึกษาสามารถย้ายคณะและอนุญาตให้มีการเทียบโอนผลการเรียนรายวิชาที่ได้เรียนผ่านมาแล้วไม่เกิน 5 ปี การพิจารณาการเทียบโอนผลการเรียนนั้นเป็นสิทธิของคณะที่รับโอนเข้าศึกษา โดยพิจารณาเทียบโอนได้เฉพาะรายวิชาที่นิสิตนักศึกษาสอบผ่านด้วยระดับคะแนนไม่ต่ำกว่าตัวอักษร C หรือ 2.00

ตารางที่ 3.18 หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนในสถานศึกษาเดียวกัน

สถาบัน	วิชาที่นำมาขอเทียบโอนเรียนมาแล้วไม่เกินเวลา	สอบได้ระดับคะแนนไม่ต่ำกว่าตัวอักษร	จำนวนหน่วยกิตสูงสุดที่เทียบโอนได้
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2 ปี	C	1/4 ของหลักสูตร
มหาวิทยาลัยมหิดล	3 ปี	C	1/2 ของหลักสูตร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	2 ปี	C	กำหนดโดยคณะ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	5 ปี	C	1/2 ของหลักสูตร
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	5 ปี	C	1/2 ของหลักสูตร
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	5 ปี	C	กำหนดโดยคณะ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	5 ปี	C	3/4 ของหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	5 ปี	C	1/2 ของหลักสูตร
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	8 ปี	C	กำหนดโดยคณะ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	3 ปี	C	กำหนดโดยคณะ
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	5 ปี	C	60 หน่วยกิต
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	3 ปี	C	โอนย้ายทุกวิชาที่ตรงกับหลักสูตรใหม่
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	5 ปี	C	70 หน่วยกิต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	5 ปี	C	90 หน่วยกิต

ตารางที่ 3.18 ถูกจัดทำขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงหลักเกณฑ์ที่แต่ละสถาบันอุดมศึกษาใช้ถือปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนในสถานศึกษาของตนเอง จากตารางดังกล่าวพบว่ามหาวิทยาลัยเก่าที่มีอายุมากจะใช้เกณฑ์ที่เข้มงวด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กำหนดให้เทียบโอนเฉพาะวิชาที่เรียน

ผ่านมาแล้วไม่เกิน 2 ปี ในขณะที่มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีกำหนดไว้ไม่เกิน 3 ปี ส่วนมหาวิทยาลัยรามคำแหง กำหนดไว้ไม่เกิน 8 ปี

ความแตกต่างในทางปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษาที่สำคัญคือจำนวนหน่วยกิตสูงสุดที่เทียบโอนได้ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งกำหนดไว้ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคณะวิชาที่รับเข้า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกำหนดให้เทียบโอนหน่วยกิตได้ไม่เกิน 1 ใน 4 ของจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรสาขาวิชาที่รับเข้า มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้เทียบโอนได้ไม่เกิน 1 ใน 2 ของจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรของสาขาวิชาที่รับเข้า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กำหนดให้เทียบโอนได้ไม่เกิน 3 ใน 4 ของจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรของสาขาวิชาที่รับเข้า มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กำหนดให้เทียบโอนได้ไม่เกิน 60 หน่วยกิต มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญกำหนดให้เทียบโอนได้ไม่เกิน 70 หน่วยกิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพกำหนดให้เทียบโอนได้ไม่เกิน 90 หน่วยกิต ส่วนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำหนดให้คณะที่รับเข้าเป็นผู้กำหนดจำนวนหน่วยกิตสูงสุดที่เทียบโอนได้

ข) การเทียบโอนผลการเรียนต่างสถาบันการศึกษา

มหาวิทยาลัยของรัฐประเภทจำกัดรับเข้าที่ก่อตั้งมานานกว่า 60 ปี และได้รับการจัดอันดับโดย Asiaweek ให้เป็นมหาวิทยาลัยดีเยี่ยมของประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2542 ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยมหิดล การดำเนินงานในเรื่องการเทียบโอนผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นมีข้อกำหนดที่เข้มงวด ทั้งนี้เพื่อการรักษาคุณภาพการศึกษาของสถาบัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพิจารณาเทียบโอนรายวิชาที่เรียนมาแล้วไม่เกิน 2 ปี และต้องมีเนื้อหาวิชาและเกณฑ์การประเมินผลอยู่ในมาตรฐานเดียวกับรายวิชาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในขณะที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์พิจารณาเทียบโอนรายวิชาที่ศึกษามาแล้วไม่เกิน 2 ปี และรายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีเนื้อหาสาระวิชาคล้ายคลึงหรือเทียบเท่ากับเนื้อหาของวิชาในหลักสูตรรับเข้า มหาวิทยาลัยมหิดลพิจารณาเทียบโอนรายวิชาที่ศึกษามาแล้วไม่เกิน 3 ปี และเป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาสาระเหมือนกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

มหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐประเภทไม่จำกัดรับเข้า มีความยืดหยุ่นมากกว่า เช่น มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญและมหาวิทยาลัยกรุงเทพกำหนดให้เทียบโอนรายวิชาที่เรียนมาแล้วไม่เกิน 5 ปี มหาวิทยาลัยรามคำแหงกำหนดให้เทียบโอนรายวิชาที่เรียนมาแล้วไม่เกิน 8 ปี อย่างไรก็ตามการพิจารณาการเทียบโอน เป็นสิทธิของคณะวิชาที่รับเข้า

จากตารางที่ 3.19 พบว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยส่วนมากกำหนดให้ รายวิชาที่นำมาเทียบโอนต้องมีเนื้อหาสาระเหมือนกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของเนื้อหา สาระของรายวิชาของหลักสูตรที่รับเข้า เรียนผ่านมาแล้วไม่เกิน 5 ปี สอบได้ระดับ คะแนนตัวอักษรไม่ต่ำกว่า C หรือ 2.00 และให้เทียบโอนจำนวนหน่วยกิตสูงสุด ได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยกิตตามหลักสูตรที่รับเข้า อย่างไรก็ตามสถาบัน อุดมศึกษายังให้สิทธิแก่คณะวิชาที่รับเข้าเป็นผู้กำหนดจำนวนหน่วยกิตสูงสุดที่อนุญาต ให้เทียบโอนได้

ตารางที่ 3.19 หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนต่างสถาบันการศึกษา

สถาบัน	วิชาที่นำมา ขอเทียบโอน เรียนมาแล้ว ไม่เกินเวลา	สอบได้ ระดับ คะแนน ตัวอักษร	มีความ เหมือนกัน ของเนื้อหา สาระ	จำนวนหน่วยกิต สูงสุดที่เทียบ โอนได้
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2 ปี	C	100%	1/4 ของหลักสูตร
มหาวิทยาลัยมหิดล	3 ปี	C	75%	1/2 ของหลักสูตร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	2 ปี	C	100%	กำหนดโดยคณะ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	5 ปี	C	100%	1/2 ของหลักสูตร
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	5 ปี	C	100%	1/2 ของหลักสูตร
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	5 ปี	C	100%	กำหนดโดยคณะ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	5 ปี	C	75%	3/4 ของหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	5 ปี	C	75%	1/2 ของหลักสูตร
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	8 ปี	C	75%	กำหนดโดยคณะ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	3 ปี	C	75%	กำหนดโดยคณะ
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	5 ปี	C	75%	กำหนดโดยคณะ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	3 ปี	C	100%	1/2 ของหลักสูตร
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	5 ปี	C	75%	70 หน่วยกิต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	5 ปี	C	75%	90 หน่วยกิต

มหาวิทยาลัยเอกชนที่มีเครือข่ายทางการศึกษาในต่างประเทศและเป็นที่ยอมรับของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ได้แก่มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) ซึ่งได้ดำเนินงานในด้านการเทียบโอนผลการเรียนโดยปฏิบัติงานในกรอบระเบียบของทางราชการ ใช้ข้อแนะนำเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการเทียบโอน พ.ศ. 2545 ของทบวงมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) ได้จัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากสถาบันต่างประเทศเข้าสู่หลักสูตรที่มหาวิทยาลัยเปิดทำการสอน โดยกำหนดรับเทียบโอนให้สำหรับนักศึกษาที่เรียนอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการรับรองจาก ก.พ. รายวิชาที่ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องมีเนื้อหาของวิชาเท่ากับรายวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ รายวิชาที่ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องเรียนมาแล้วไม่เกิน 5 ปี ซึ่งมีผลการเรียนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C สำหรับวิชาทั่วไป และไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร B สำหรับวิชาแกน ทุกหลักสูตรที่เทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาตรี เทียบโอนผลการเรียนได้สูงสุดไม่เกิน 70 หน่วยกิต และต้องศึกษาในหลักสูตรใหม่ไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต ระดับปริญญาโท เทียบโอนผลการเรียนสูงสุดได้ไม่เกิน 12 หน่วยกิต

ตารางที่ 3.20 แสดงจำนวนผู้ที่ขอเทียบโอนผลการเรียนจากต่างประเทศในแต่ละปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 มีผู้ได้รับการเทียบโอนผลการเรียน 187 ราย ปี พ.ศ. 2545 จำนวน 96 ราย ปี พ.ศ. 2546 จำนวน 137 ราย และ ปี พ.ศ. 2547 จำนวน 205 ราย กล่าวได้ว่ามีการเทียบโอนผลการเรียนให้นักศึกษาจากต่างประเทศในอัตราเฉลี่ยปีละ 156 ราย

ตารางที่ 3.20 สถิติการเทียบโอนผลการเรียนจากต่างประเทศของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ปีการศึกษา	จำนวน (ราย)
2544	187
2545	96
2546	137
2547	205

การปฏิบัติในเรื่องการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

การเทียบวุฒิการศึกษา คือ การยอมรับใบประกาศนียบัตร หรือใบปริญญาบัตร ที่ได้จากการศึกษาในระบบหรือการศึกษานอกระบบ ซึ่งถือว่าการยอมรับระดับความรู้ของผู้ศึกษา ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากประเทศไทยเดินทางไปศึกษาต่อในประเทศนิวซีแลนด์ มหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์จะพิจารณาหลักฐานใบปริญญาบัตรและผลการศึกษาดังแต่อดีจนถึงปัจจุบัน มหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์ได้พิจารณาเทียบวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันการศึกษาไทยบางแห่งเท่านั้น เช่น มหาวิทยาลัยที่ถูกจัดอยู่ในอันดับโลก ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยมหิดล

ก. การเทียบระดับการศึกษา

การเทียบระดับการศึกษามีการดำเนินการในทุกระดับชั้น ซึ่งเป็นการเทียบระดับความรู้ที่บุคคลได้รับจากการศึกษาในระบบ ยังไม่มีการเทียบระดับความรู้จากการศึกษานอกระบบ และ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย ระหว่างสองประเทศ

1. การเทียบระดับการศึกษาในรูปแบบการศึกษาเดียวกัน

การเทียบระดับการศึกษาในรูปแบบการศึกษาเดียวกัน หมายถึง การเทียบวุฒิการศึกษาหรือเทียบระดับความรู้ที่ได้จากการศึกษาในระบบของประเทศไทยกับการศึกษาในระบบของประเทศนิวซีแลนด์ หรือการเทียบวุฒิการศึกษาหรือเทียบระดับความรู้ที่ได้จากการศึกษานอกระบบของประเทศไทยกับการศึกษานอกระบบของประเทศนิวซีแลนด์ หรือการเทียบระดับความรู้ที่ได้จากการศึกษาตามอัธยาศัยของประเทศไทยกับการศึกษาตามอัธยาศัยของประเทศนิวซีแลนด์

1.1 การเทียบระดับการศึกษาในระบบ

ประเทศไทยและประเทศนิวซีแลนด์ได้จัดการศึกษาล้าคลึงกัน โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1.1.1 การศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ

ประเทศไทยจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา (3 - 6 ปี) จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) ประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีพศึกษา (ปวช.) ในขณะที่ประเทศนิวซีแลนด์จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน (แรกเกิด - 5 ปี) จนถึงระดับ Year 13

การเทียบระดับการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์กระทำได้ด้วยเหตุผลที่แต่ละประเทศได้จัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ การยอมรับซึ่งกันและกันเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถโยงไปถึงการเทียบระดับการศึกษาในอดีตเคยมีการเทียบระดับการศึกษาของนักเรียนไทยที่เดินทางไปเรียนต่อในประเทศนิวซีแลนด์ และนักเรียนไทยที่เรียนในประเทศนิวซีแลนด์กลับมาเรียนต่อในประเทศไทย มีกรณีนักเรียนไทยเรียนจบระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เดินทางไปเรียนต่อในประเทศนิวซีแลนด์ได้รับการเทียบระดับการศึกษาเท่ากับ Year 9 (หรือ Form 3 ในชื่อเดิม) สามารถเรียนต่อในระดับ Year 10 (Form 4 ในชื่อเดิม) ขณะเดียวกันนักเรียนไทยที่เรียนจบระดับ Year 12 (หรือ Form 6 ในชื่อเดิม) เดินทางกลับมาเรียนต่อในประเทศไทยได้รับการเทียบระดับการศึกษาเท่ากับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหลักสูตรนานาชาติ

การเทียบระดับการศึกษาในขั้นพื้นฐานระหว่างประเทศไทยและประเทศนิวซีแลนด์เทียบได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา โดยเริ่มจากระดับประถมศึกษาปีที่ 1 เทียบเท่ากับระดับ Year 1 ไประดับชั้นมาจนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เทียบเท่ากับระดับ Year 6 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเริ่มจากระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เทียบเท่ากับระดับ Year 7 ถึงระดับ Year 9 ตามลำดับ และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเริ่มจากมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 เทียบเท่าระดับ Year 10 ถึงระดับ Year 12 ตามลำดับ

สำหรับกรณีที่นักเรียนไทยเรียนไม่จบในระดับชั้นใดของประเทศนิวซีแลนด์ เมื่อกลับมาเรียนต่อในประเทศไทยจะถูกประเมินโดยโรงเรียนที่รับเข้าเมื่อผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานความรู้ในระบบของไทย จะได้รับการเทียบระดับการศึกษาที่สูงขึ้น แต่ถ้าผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ ทางโรงเรียนได้ให้ผู้ขอเทียบระดับความรู้เรียนในระดับชั้นที่เทียบเท่าได้ กรณีผู้ขอเทียบระดับการศึกษาซึ่งกำลังเรียนระดับชั้น Year 8 ของประเทศนิวซีแลนด์ ยังไม่ผ่านการสอบ เมื่อเดินทางกลับมาเรียนต่อในประเทศไทย โรงเรียนที่รับเข้าประเมินความรู้ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 เมื่อผ่านตามเกณฑ์จะได้รับการเทียบความรู้ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และให้เรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การเทียบระดับการศึกษาก่อทำได้โดยการพิจารณาไปแสดงผลการเรียน กรณีที่ผู้ขอเทียบความรู้เรียนจบระดับ Year 6 ในประเทศนิวซีแลนด์ ให้เทียบความรู้เท่ากับระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในขณะที่นักเรียนไทยเรียนจบระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เดินทางไปเรียนต่อ

ในประเทศนิวซีแลนด์ได้รับการเทียบระดับความรู้เท่ากับ Year 9 สามารถเรียนต่อในระดับ Year 10 ได้ทันที

นักเรียนไทยที่เรียนสำเร็จการศึกษาระดับ Year 12 (หรือ Form 6 ในชื่อเดิม) เดินทางกลับมาประเทศไทยเพื่อขอเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มักจะประสบกับปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหลักสูตรภาษาไทย ด้วยเหตุผลที่ว่านักเรียนที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากประเทศนิวซีแลนด์ขาดการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทยและสังคมศึกษา กล่าวได้ว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยที่เป็นของรัฐ (ยกเว้นมหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช) ไม่เอื้อต่อการรับนักเรียนจากต่างประเทศเข้าเรียนต่อในระดับปริญญาตรีภาคปกติ นักเรียนไทยที่เดินทางกลับมาจากประเทศนิวซีแลนด์ส่วนใหญ่จึงเลือกเรียนต่อในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) หรือหลักสูตรนานาชาติของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อย่างไรก็ตามในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาไทยหลายแห่งได้เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ ทำให้นักศึกษาไทยมีโอกาสมากขึ้นในการเลือกสถาบันที่จะเข้าศึกษา

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) กำหนดให้ผู้ที่เรียนต่อระดับปริญญาตรีต้องสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมหาวิทยาลัยเทียบระดับการศึกษา Year 12 (หรือ Form 6 ในชื่อเดิม) เท่ากับระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้เป็นไปตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเรื่อง "เกณฑ์การเทียบความรู้วุฒิจากประเทศนิวซีแลนด์" ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2545 และได้แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 โดยประกาศให้เทียบความรู้วุฒิ Form 6 ซึ่งได้รับประกาศนียบัตร Sixth Form Certificate ที่แสดงรายวิชาไม่ต่ำกว่า 5 รายวิชา ซึ่งออกโดยสำนักงานมาตรฐานวุฒิการศึกษาแห่งประเทศนิวซีแลนด์ (The New Zealand Qualification Authority : NZQA) เท่ากับระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 3.21 ถูกจัดทำขึ้นเพื่อแสดงการเทียบระดับการศึกษาหรือเทียบระดับความรู้ขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในระบบระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ ตารางที่จัดทำนี้แสดงให้เห็นว่าการศึกษาของทั้งสองประเทศมีความคล้ายคลึงกันในการจัดการศึกษา จะมีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดของอายุผู้เรียน การแบ่งชั้นเรียน เด็กชาวนิวซีแลนด์อายุ 5 ปี เริ่มเข้าโรงเรียนชั้น Year 1 ซึ่งเทียบกับระบบของไทยพบว่าเด็กไทยเริ่มเข้าเรียนชั้นประถมปีที่ 1 เมื่ออายุย่าง 7 ปี แสดงว่าเด็กไทยเริ่มเรียนช้ากว่า 2 ปี

ตารางที่ 3.21 การเทียบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศไทย		ประเทศนิวซีแลนด์	
ระดับการศึกษา	ชั้นการศึกษา	ชั้นการศึกษา	ระดับการศึกษา
ประถมศึกษา	ป.1	Year 1	Primary
	ป.2	Year 2	
	ป.3	Year 3	
	ป.4	Year 4	
	ป.5	Year 5	
	ป.6	Year 6	
มัธยมศึกษาตอนต้น	ม.1	Year 7 (Form 1)	Intermediate
	ม.2	Year 8 (Form 2)	
	ม.3	Year 9 (Form 3)	
มัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทสามัญศึกษา	ม.4	Year 10 (Form 4)	High School
	ม.5	Year 11 (Form 5)	
	ม.6	Year 12 (Form 6)	
มัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทอาชีวศึกษา	ปวช.1	Year 12 (Form 6)	High School
	ปวช.2	Certificate	
	ปวช.3		

หมายเหตุ: ประเทศไทยกำหนดภาคบังคับตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวม 9 ปี ประเทศนิวซีแลนด์กำหนดภาคบังคับตั้งแต่ชั้น Year 2 ถึงชั้น Year 11 รวม 10 ปี

1.1.2 การศึกษาระดับอุดมศึกษาในระบบ

การเทียบระดับการศึกษาเกิดขึ้นได้จากความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาไทยที่สามารถเทียบระดับการศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาของประเทศที่มีมาตรฐานการศึกษาสูงได้นั้นย่อมหมายถึง คุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษาไทยแห่งนั้นเทียบเท่าระดับสากล การเทียบระดับการศึกษาที่เหมาะสมเป็นเครื่องช่วยผู้เรียนให้สามารถเรียนต่อเนื่องในทางที่ตนเลือก และสนับสนุนผู้เรียนที่โยกย้ายสถานที่อยู่อาศัยหรือสถานที่เรียนอยู่เสมอ ภายใต้การประกันคุณภาพ การจัดระบบสารสนเทศ การบริหาร และการใช้เทคโนโลยี

จากการวิจัยพบว่า การเทียบระดับการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์สามารถดำเนินการได้ เริ่มจากระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงจนถึงระดับปริญญาเอกดังแสดงอยู่ในตารางที่ 3.22 ซึ่งประเทศนิวซีแลนด์ใช้ตัวเลขระดับเป็นเกณฑ์วัดความรู้ดังปรากฏในช่องหมายเหตุ

ตารางที่ 3.22 การเทียบระดับการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศไทย	ประเทศนิวซีแลนด์	หมายเหตุ
ปริญญาดุษฎีบัณฑิต	Doctorate	ระดับ 10
ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ปริญญาโท	Masters	ระดับ 9
ประกาศนียบัตรบัณฑิต	Postgraduate Diplomas and Certificates Bachelor's Degrees with Honours	ระดับ 8
ปริญญาตรี	Graduate Diplomas and Certificates Bachelors	ระดับ 7
อนุปริญญา	Diplomas 6	ระดับ 6
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	Certificates 5 / Diplomas 5	ระดับ 5

ในอดีตมีนักศึกษาไทยที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จากประเทศไทยเดินทางไปศึกษาต่อในประเทศนิวซีแลนด์ ได้รับการเทียบระดับการศึกษาเท่ากับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอนุปริญญาในสถาบันเทคโนโลยีและโพลีเทคนิค และเมื่อได้รับอนุปริญญาแล้วสามารถเรียนต่อในระดับปริญญาตรีในสถาบันเทคโนโลยี จึงกล่าวได้ว่าการเทียบระดับการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์เป็นรายบุคคล การที่นักศึกษาไทยจะเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์นั้นจะต้องสอบภาษาอังกฤษและต้องมีผลสอบ IELTS (International English Language Test System) ระดับไม่ต่ำกว่า 6.0 หรือ TOEFL (Test Of English as a Foreign Language Exam) ระดับไม่ต่ำกว่า 550 จึงจะได้รับการพิจารณาเทียบระดับการศึกษาและรับเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา สำหรับนักศึกษาไทยที่เรียนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากประเทศนิวซีแลนด์ที่มีความประสงค์มาศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถได้รับการเทียบระดับการศึกษาและศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทยที่เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติ

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2541 มาตรา 7 ได้กำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาและวิจัยแบบตลาดวิชา ที่ผู้ศึกษาสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องมาเข้าชั้นเรียนที่มหาวิทยาลัยจัดให้ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และในมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน ได้กำหนดว่าผู้มีสิทธิเข้าศึกษาชั้นปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยต้องจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ซึ่งหมายถึงผู้ที่เรียนจบระดับ Year 12 (หรือ Form 6 ในชื่อเดิม) จากประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศให้เทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบกับมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้เปิดหลักสูตรนานาชาติซึ่งใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนไทยที่สำเร็จการศึกษาระดับ Year 12 จากประเทศนิวซีแลนด์สามารถเทียบระดับการศึกษาได้ตามข้อกำหนดและสามารถเรียนต่อในระดับปริญญาตรีต่อไป

มหาวิทยาลัยเอกชนเปิดโอกาสให้มีการเทียบระดับการศึกษาของผู้ที่เรียนจบจากต่างประเทศมากกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเอกชนเอื้อต่อการรับนักศึกษาจากต่างประเทศ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) เป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษทุกคณะวิชา (ยกเว้นคณะนิติศาสตร์ที่ต้องเรียนกฎหมายไทย) ดังนั้นผู้ที่เรียนจบระดับ Year 12

จากประเทศนิวซีแลนด์สามารถเข้าศึกษาต่อในคณะวิชาที่ตนสนใจ ทำให้การศึกษามีความต่อเนื่อง

สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นมหาวิทยาลัยที่เทียบระดับการศึกษาให้นักศึกษาไทยที่เรียนจบระดับ Year 12 จากประเทศนิวซีแลนด์สามารถเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาตรีภาคภาษาไทยได้ เนื่องจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง นักศึกษาไทยที่เรียนจบจากต่างประเทศจะต้องเรียนรู้ภาษาไทยด้วยตนเองเพื่อศึกษาค้นคว้าหรือฟังคำบรรยายได้เข้าใจจนสามารถสอบรายวิชาต่างๆ ที่จัดอยู่ในหลักสูตรปริญญาตรีภาคภาษาไทย การศึกษาหลักสูตรภาคภาษาไทยช่วยลดค่าธรรมเนียมการศึกษาได้มาก เมื่อเทียบกับการศึกษาหลักสูตรนานาชาติที่แต่ละสถาบันอุดมศึกษาเปิดสอน

1.2 การเทียบระดับการศึกษานอกระบบ

ประเทศไทยจัดให้มีการศึกษานอกระบบ โดยกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมายให้สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน หรือกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในชื่อเดิม เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษา การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในเรื่องเวลาและวิธีการสอน นอกจากนี้ยังมีการจัดการศึกษาโดยครอบครัว (Home School) ซึ่งผู้ปกครองของเด็กทำหน้าที่ส่งผ่านความรู้ให้เด็ก

1.2.1 การศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ

ปัจจุบันสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้ทางไกลนครโอ๊คแลนด์ (Auckland Distance Learning Center) ที่อาคารเลขที่ 17 Bristol Road Whenuapai, Auckland ประเทศนิวซีแลนด์ โดยมีวัตถุประสงค์จัดการเรียนการสอนให้กับคนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ ให้มีความรู้ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประเทศนิวซีแลนด์ได้จัดการศึกษานอกโรงเรียนในหลายรูปแบบและรัฐบาลของประเทศนิวซีแลนด์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบอย่างจริงจัง ประเทศนิวซีแลนด์จัดการศึกษานอกระบบในรูปแบบต่าง การศึกษาทางไกล (Distance Education) โดยผ่านสื่อไปรษณีย์ มีการจัดตั้งวิทยาลัยสารพัดช่างซึ่งเป็นวิทยาลัยเปิด (Open Polytechnic) ศูนย์พัฒนาการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน (Early Childhood Development Unit : ECDU) ศูนย์บริการการศึกษาพิเศษ (Special Education Service) ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรม (Education and Training Support Agency : ETSA) ทำหน้าที่ฝึกอบรมและพัฒนาทักษะการทำงานด้านอุตสาหกรรมหรือโรงงาน

ฝึกทักษะสำหรับเยาวชน และศูนย์ให้บริการอาชีพราปูวารา (The Career Service Rapuara) ทำหน้าที่ฝึกอบรมที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และความต้องการความสำเร็จในอนาคต

ตารางที่ 3.23 ถูกจัดทำขึ้นเพื่อแสดงการเทียบระดับความรู้จากการศึกษานอกระบบระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งจัดเทียบความรู้ในระดับขั้นพื้นฐาน ทั้งประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา

ตารางที่ 3.23 การเทียบระดับความรู้จากการศึกษานอกระบบระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศไทย		ประเทศนิวซีแลนด์	
ระดับการศึกษา	วุฒิการศึกษา	วุฒิการศึกษา	ระดับการศึกษา
มัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทอาชีวศึกษา	ปวช.	Year 12 (Form 6)	High School
มัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทสามัญศึกษา	ม.6	NCEA2 Year 12 (Form 6)	High School
มัธยมศึกษาตอนต้น	ม.3	Year 9 (Form 3)	Intermediate
ประถมศึกษา	ป.6	Year 6 (Standard 4)	Primary

หมายเหตุ: วุฒិการศึกษาระดับ ปวช. เป็นวุฒิสายอาชีพเทียบได้กับระดับ Year 12 (Form 6)

1.2.2 การศึกษาระดับอุดมศึกษานอกระบบ

การศึกษานอกระบบในระดับอุดมศึกษายังไม่ปรากฏในประเทศไทย แม้มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจะจัดการศึกษาแบบตลาดวิชา แต่ก็มีกำหนดหลักสูตรชัดเจน มีการสอบประเมินความรู้และให้ระดับคะแนน มีการเลื่อนชั้นอย่างเป็นระบบ จึงกล่าวได้ว่าประเทศไทยยังไม่มีจัดการศึกษานอกระบบในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นจึงยังไม่มีเทียบระดับการศึกษานอกระบบระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

1.3. การเทียบระดับการศึกษาตามอัตรยศัย

ในอดีตประเทศไทยมุ่งเน้นการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่าระบบการศึกษามี 3 ระบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัตรยศัย หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเริ่มให้ความสนใจกับการศึกษาตามอัตรยศัย แต่ยังไม่เห็นหลักการที่ชัดเจนในการเชื่อมโยงการศึกษาตามอัตรยศัยกับการศึกษาในระบบ ดังนั้นการเทียบระดับการศึกษาตามอัตรยศัยจึงไม่มีปรากฏให้เห็น

1.3.1 การศึกษาขั้นพื้นฐานตามอัตรยศัย

1.3.1.1 การศึกษาสายสามัญ

แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่เปิดให้ประชาชนเข้าชม และเรียนรู้ในสาระตามที่แต่ละบุคคลสนใจนั้นยังไม่มีมีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ จึงไม่อาจใช้อ้างอิงในการเทียบระดับความรู้ประเภทสามัญศึกษา การสร้างความเชื่อมโยงของการเรียนรู้ตามอัตรยศัยกับการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบสามารถทำได้ โดยการบริหารจัดการให้ผู้เข้าชมนิทรรศการฟังคำบรรยายของวิทยากรในสถานแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทำการทดสอบความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ การทดสอบนั้นถือว่าเป็นการประเมินความรู้ของผู้เข้าศึกษาตามอัตรยศัย แหล่งเรียนรู้ต่างๆ สามารถวัดความรู้ของผู้เข้าศึกษาตามอัตรยศัยและออกใบรับรองความรู้ในแต่ละสาระความรู้ผู้ที่ขอทดสอบความรู้ เมื่อได้ผลทดสอบแล้วสามารถนำไปรับรองความรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้หลายๆ แห่ง นำไปให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการทำการประเมินความรู้ขั้นสุดท้ายและออกใบรับรองความรู้เทียบเท่าความรู้วิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตรระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.3.1.2 การศึกษาสายอาชีพศึกษา

วิทยาลัยสารพัดช่างเป็นสถานศึกษาที่จัดอบรม และให้การศึกษาดูตามอัตรยศัย ผู้ที่สนใจสามารถสมัครเข้ารับการอบรมซึ่งใช้เวลา 150-180 ชั่วโมง เมื่อเรียนจบแล้วจะมีการสอบเพื่อออกใบประกาศนียบัตร มีประชาชนจำนวนมากที่เรียนรู้วิธีการประกอบอาชีพจากวิทยาลัยสารพัดช่าง แล้วนำความรู้ไปตั้งร้านค้า ทำธุรกิจสร้างรายได้ เช่น ร้านซ่อมวิทยุโทรทัศน์ ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ ร้านอาหาร ร้านเบเกอรี่ เป็นต้น แต่ด้วยความที่ไม่มีการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาตามอัตรยศัยกับการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ ทำให้ใบประกาศนียบัตรที่ออกโดย

วิทยาลัยสารพัดช่างใช้ประโยชน์ไม่ได้ในด้านการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้และประสบการณ์

เนื่องจากการเทียบความรู้ที่ได้จากการศึกษาตามอัครยาศัยระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ยังไม่ปรากฏ อย่างไรก็ตามมีคนไทยจำนวนไม่น้อยที่ไปเปิดร้านอาหารไทยในประเทศนิวซีแลนด์ คนไทยที่ไปเป็นพ่อครัวแม่ครัวต้องผ่านการอบรมการทำอาหาร การรักษาความสะอาด ซึ่งประเทศนิวซีแลนด์ยอมรับการอบรมวิชาการด้านการทำอาหารจากศูนย์ฝึกอบรมของโรงแรมดุสิตธานีและโรงแรมโอเรียนเต็ลของประเทศไทย

1.3.1.3 การศึกษาระดับอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2541 มาตรา 14 ได้กำหนดผู้มีสิทธิเข้าศึกษาชั้นปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย ต้องมีคุณสมบัติจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า หรือเป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือลูกจ้างในหน่วยงานของรัฐ ซึ่งได้ปฏิบัติงานติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีความรู้สอบไล่ได้ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า จากข้อบัญญัตินี้กล่าวได้ว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับไม่ต่ำกว่า Year 9 จากประเทศนิวซีแลนด์ หากได้ทำงานเป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือลูกจ้างในหน่วยงานของรัฐไม่น้อยกว่า 5 ปี ถือได้ว่าเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นับได้ว่ามหาวิทยาลัยรามคำแหงเปิดโอกาสให้มีการเทียบระดับการศึกษาจากประสบการณ์การทำงานส่วนหนึ่งสู่การศึกษาในระบบ และมีสิทธิเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี

อย่างไรก็ตาม การเปิดโอกาสให้มีการเทียบระดับการศึกษาดังกล่าวก็มิได้เป็นแนวทางให้เกิดการเทียบระดับการศึกษาที่เกิดจากการศึกษาตามอัครยาศัยระหว่างไทยกับประเทศนิวซีแลนด์อย่างแท้จริง

2. การเทียบระดับการศึกษาในรูปแบบการศึกษาที่ต่างกัน

การเทียบระดับการศึกษาในรูปแบบการศึกษาที่ต่างกัน หมายถึง การเทียบความรู้จากการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัครยาศัยของประเทศนิวซีแลนด์ ไปสู่การศึกษาในระบบของประเทศไทย

2.1 การเทียบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เด็กไทยที่เกิดในประเทศนิวซีแลนด์ หรือเด็กไทยที่ติดตามบิดามารดาไปอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์เริ่มเรียนรู้อะไรสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวซึ่งแตกต่างจากสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ในระยะเริ่มแรกบิดามารดาจะส่งลูกไปโรงเรียนอนุบาล

เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และยังไม่ปรากฏเมื่อเด็กมีอายุครบ 5 ปีจะเข้าเรียนต่อในชั้นประถมศึกษา เนื่องจากบิดามารดาไม่มีเวลาที่จะอยู่กับลูกของตนเองตลอดเวลา บางครอบครัวต้องทำธุรกิจ สำหรับผู้ที่รับทุนไปศึกษาต่อในประเทศนิวซีแลนด์และนำครอบครัวไปอยู่ด้วยนั้น ส่วนมากใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้าทำวิทยานิพนธ์ให้เสร็จโดยเร็วเพื่อจะได้รับปริญญาแล้วเดินทางกลับประเทศไทย ดังนั้นการเรียนรู้ในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นไม่ปรากฏให้เห็นในกลุ่มคนไทย และยังไม่ปรากฏว่ามีการเทียบระดับความรู้ขั้นพื้นฐานในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยจากประเทศนิวซีแลนด์เข้าสู่การศึกษาในระบบของประเทศไทย

2.2 การเทียบระดับการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

คนไทยหลายพันคนอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ทำธุรกิจเปิดร้านอาหารไทย ค่าใช้จ่ายในการทำธุรกิจประมาณร้อยละ 50 ของรายได้เป็นค่าจ้างแรงงานของพ่อครัวแม่ครัวและพนักงานบริการ การจ้างชาวนิวซีแลนด์ต้องจ้างเป็นรายชั่วโมง ซึ่งมีอัตราค่าจ้างชั่วโมงละ 20 เหรียญ หรือประมาณ 500 บาทสำหรับพ่อครัวแม่ครัว และค่าจ้างชั่วโมงละ 10 เหรียญ หรือประมาณ 250 บาทสำหรับพนักงานบริการ พ่อครัวแม่ครัวชาวต่างชาติทำอาหารไทยไม่อร่อยแต่ด้วยกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ที่ต้องการให้คนที่อยู่ภายในประเทศของตนเองมีงานทำ จึงมีข้อกำหนดว่าร้านอาหารจะต้องรับสมัครคนที่อยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ทำหน้าที่เป็นพ่อครัวแม่ครัวก่อน หากไม่สามารถหาพ่อครัวแม่ครัวแล้วจึงอนุญาตให้ส่งพ่อครัวแม่ครัวไปจากประเทศไทย ร้านอาหารไทยจำเป็นต้องลงประกาศในหน้าหนังสือพิมพ์รับพ่อครัวแม่ครัวที่ทำอาหารไทยได้ เมื่อมีคนมาสมัครก็ต้องสัมภาษณ์และทดลองทำอาหารไทย ส่วนมากมักจะไม่ถูกใจเจ้าของร้าน และในที่สุดก็จะใช้เป็นข้ออ้างที่จะนำพ่อครัวแม่ครัวไปจากประเทศไทย นอกจากพ่อครัวแม่ครัวจากประเทศไทยจะทำอาหารได้ถูกใจแล้วยังมีเรื่องการจ่ายค่าจ้างเป็นรายเดือนซึ่งคิดแล้วจ่ายน้อยกว่าจ้างพ่อครัวแม่ครัวชาวต่างชาติซึ่งต้องจ่ายเป็นรายชั่วโมง และที่สำคัญคือพูดกันรู้เรื่องและมีน้ำใจต่อกัน

กฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์กำหนดให้คนที่ทำงานในอาชีพต่าง ๆ จะต้องผ่านการอบรมเพื่อรับใบรับรองผลสัมฤทธิ์จึงจะทำงานได้ เช่น พ่อครัวแม่ครัว ผู้จัดการร้านอาหาร ช่างไม้ ช่างปูน ช่างเหล็ก ช่างอลูมิเนียม ช่างรับเหมาก่อสร้าง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าการทำงานมีความถูกต้องทั้งทางด้านฝีมือ ความรอบคอบ และความรับผิดชอบ เช่น พ่อครัวแม่ครัวจะต้องมีฝีมือในการทำอาหาร มีความรอบคอบในการใช้เครื่องปรุงส่วนผสมต่างๆ มีความรับผิดชอบ

ในเรื่องความสะดวก ถ้าลูกค้ารับประทานอาหารเช้าแล้วเกิดอาการไม่ดีต่อร่างกาย ลูกค้าสามารถฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินมาก

คนไทยที่ทำงานในประเทศนิวซีแลนด์จะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ กล่าวได้ว่าคนไทยในประเทศนิวซีแลนด์ได้ศึกษาตามอัธยาศัย การทดสอบความสามารถในการทำงานสามารถทำได้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ไบรรับรองผ่านการอบรมเป็นหลักฐานที่แสดงถึงความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ ระยะเวลาที่ทำงานเป็นสิ่งบ่งบอกถึงความชำนาญ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถนำไปใช้พิจารณาเทียบระดับความรู้ด้านอาชีพ ซึ่งสามารถเทียบความรู้ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ประเทศไทยยังไม่มีกฎระเบียบ และข้อบังคับใดที่กำหนดให้คนทำงานต้องผ่านการอบรม และไม่มีร้านค้าใดที่ตรวจสอบคนทำงานด้วยหลักเกณฑ์ทางการศึกษา ส่วนมากจะถือเอาความชำนาญเป็นสิ่งสำคัญ พ่อครัวแม่ครัวไทยหรือช่างฝีมือแรงงานไทยที่เดินทางกลับสู่ประเทศไทยจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องขอเทียบความรู้ อีกทั้งความต้องการศึกษาต่อในระดับสูงมีน้อยมาก ดังนั้นการเทียบระดับความรู้ที่ได้จากการศึกษาตามอัธยาศัยจึงยังไม่ปรากฏ

2.3 การเทียบระดับการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ประเทศนิวซีแลนด์ : การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์แบ่งเป็นสองสาย สายหนึ่งเป็นการศึกษาที่เน้นการนำความรู้ไปสู่งานวิจัย การศึกษาที่เน้นการวิจัยนั้นจำเป็นต้องมีการเรียนการสอนที่เป็นระบบ กล่าวคือนักศึกษาต้องค้นคว้าหาความรู้โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยกำกับดูแล หากอาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่านักศึกษามีฐานความรู้ไม่พอที่จะทำวิจัยในรูปแบบของวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถกำหนดให้นักศึกษาเข้าเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม นอกจากนี้การทำวิทยานิพนธ์คือการทำวิจัยที่ต้องมีกระบวนการทำวิจัยที่ถูกต้อง กระบวนการนั้นจะต้องเป็นระบบซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้สอนหรือกำกับให้นักศึกษาเดินในแนวทางที่ถูกต้อง ดังนั้นการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไปจะเป็นการศึกษาในระบบเน้นการวิจัย

อีกสายหนึ่งเป็นการศึกษาที่เน้นการนำความรู้ไปประกอบอาชีพ นักศึกษาจะมุ่งเรียนวิชาเพื่อให้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนด แต่ละวิชาจะมิงานให้ทำเรียกว่าโครงการ (Project) ซึ่งนักศึกษาต้องใช้พื้นฐานความรู้ในการแก้โจทย์ปัญหาที่ตั้งขึ้นโดยอาจารย์ผู้สอน การศึกษาด้วยตนเองสามารถทำได้เพราะวิชาต่างๆ มีเนื้อหาสาระความรู้ปรากฏในหนังสือที่พิมพ์ขายทั่วไป การเรียนทางไกลเป็นอีกหนทางหนึ่งซึ่งสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งนิยมนำมาใช้ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตลอดเวลา

ไม่ว่าจะอยู่แห่งไหนใด อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ด้วยตนเองจะต้องผ่านกระบวนการสอบ ซึ่งเป็น การทดสอบความรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้า

ประเทศไทย : สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยบางแห่ง มีการเทียบระดับความรู้ในระดับปริญญา โดยการมอบปริญญาเกิตติมศักดิ์ให้กับผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความชำนาญงาน ส่วนมากจะเป็นการให้เกียรติต่อผู้อาวุโสที่มีประวัติการทำงานมายาวนาน ในแต่ละปีมหาวิทยาลัยจะมอบปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต เกิตติมศักดิ์ให้กับผู้อาวุโสที่ได้รับการคัดสรร การให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์ถือได้ว่าเป็นการเทียบระดับความรู้ให้กับบุคคลที่มีการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยประสบการณ์ ความชำนาญงาน อย่างไรก็ตามการเทียบระดับความรู้ในลักษณะนี้ยังไม่มีหลักเกณฑ์ การพิจารณาความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ หรือจากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่ชัดเจน

ข. การเทียบโอนผลการเรียน

การเทียบโอนผลการเรียนเป็นการนำผลการเรียนรู้อันได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย โดยการส่งสมประสบการณ์ ในการประกอบอาชีพ การฝึกงาน การฝึกอบรม นำไปเทียบในรายวิชาใดวิชาหนึ่งตาม หลักสูตรของสถานศึกษาที่ผู้เรียนเป็นนักศึกษา ทำให้สามารถร่นระยะเวลาการศึกษา โดยไม่ทำให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาลดลง

การเทียบโอนผลการเรียน สามารถทำได้ในขณะที่ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน เป็นนักศึกษาของสถาบันและกำลังศึกษาอยู่ การนำผลการเรียนหรือประสบการณ์จาก ประเทศนิวซีแลนด์ไปเทียบโอนผลการเรียนเพื่อการศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาไทย พิจารณาได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ การเทียบโอนผลการเรียนรูปแบบการศึกษาเดียวกัน การเทียบโอนผลการเรียนต่างรูปแบบกัน

1. การเทียบโอนผลการเรียนรูปแบบการศึกษาเดียวกัน

นักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีในประเทศนิวซีแลนด์ มีความจำเป็นต้องเดินทางกลับมาประเทศไทย สามารถขอเทียบโอนผลการเรียนเพื่อ ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐหรือมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่มีการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรนานาชาติ (International Program) และมหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยไทยรับนักศึกษาเข้าเรียนต่อในคณะวิชาที่มีหลักสูตรตรงหรือเทียบเท่า กับหลักสูตรที่นักศึกษาได้เรียนมาก่อนหน้านั้น โดยดำเนินการเทียบโอนรายวิชา ที่นักศึกษาได้เรียนผ่านมาแล้ว มหาวิทยาลัยมอบให้คณะวิชาเป็นผู้พิจารณา ซึ่งจะต้อง เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย Massey University ในประเทศนิวซีแลนด์เคยรับนักศึกษาไทยที่เรียนผ่านชั้นปีที่ 3 หลักสูตรนานาชาติของมหาวิทยาลัยมหิดล โดยมหาวิทยาลัย Massey University ได้รับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อและเทียบโอนผลการเรียน ซึ่งทำให้นักศึกษาผู้นั้นสามารถเรียนต่อในรายวิชาตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย Massey University โดยใช้เวลา 1 ปี ก็สามารถเรียนรายวิชาส่วนที่เหลือครบตามหลักสูตรและสำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย Massey University อย่างไรก็ตามปัจจุบันมหาวิทยาลัย Massey University ได้กำหนดให้นักศึกษาที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนจะต้องศึกษาใหม่ในมหาวิทยาลัย Massey University ไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา

2. การเทียบโอนผลการเรียนต่างรูปแบบกัน

การเทียบโอนผลการเรียนต่างรูปแบบกัน หมายถึง การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบ และ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ

มหาวิทยาลัยมหิดล โดยการอนุมัติของสภามหาวิทยาลัยในการประชุมครั้งที่ 379 วันที่ 24 สิงหาคม 2548 และได้ประกาศเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2548 ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดลว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบ และ/หรือการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบของมหาวิทยาลัยมหิดลระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 โดยกำหนดไว้ดังนี้

- (1) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอเทียบโอนผลการเรียน มีดังนี้
 - (1.1) สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าขึ้นไป
 - (1.2) เป็นผู้ที่สอบคัดเลือกหรือได้รับการคัดเลือกให้เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่มหาวิทยาลัยกำหนด

(2) การเทียบความรู้ให้เทียบเป็นรายวิชา หรือกลุ่มรายวิชาตามหลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย โดยเทียบโอนหน่วยกิตได้ไม่เกิน 3 ใน 4 ของหลักสูตรสำหรับระดับปริญญาตรี

(3) นักศึกษาจะต้องใช้เวลาศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา

(4) หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบ และ/หรือการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบของมหาวิทยาลัย ระดับปริญญาตรี มีดังนี้

- (4.1) คณะ ภาควิชา หรือสาขาวิชา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำคณะ จะเป็นผู้พิจารณาและกำหนดรายวิชา หรือกลุ่มรายวิชา ที่นักศึกษาสามารถเทียบโอนความรู้ที่มหาวิทยาลัยกำหนด
 - (4.2) วิธีการประเมินและเกณฑ์การตัดสินเพื่อเทียบโอนความรู้ทำได้โดยการพิจารณาจากผลการทดสอบมาตรฐาน (Standardized Tests) หรือการทดสอบที่คณะ ภาควิชา หรือสาขาวิชาจัดสอบเอง (Examination) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำคณะ หรือผลการประเมิน หรือผลการอบรมที่จัดโดยหน่วยงานต่างๆ หรือการเสนอแฟ้มสะสมงานส่วนการขอเทียบโอนความรู้เป็นรายวิชาที่อยู่ในสังกัดภาควิชา หรือสาขาวิชาอื่นใด ให้คณะ ภาควิชา หรือสาขาวิชานั้นเป็นผู้พิจารณาดำเนินการ
 - (4.3) ผลการประเมินต้องเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนนตัวอักษร C หรือแต่มีระดับคะแนน 2.00 จึงจะให้โอนตามจำนวนหน่วยกิตของรายวิชา หรือกลุ่มรายวิชานั้น โดยไม่ให้นับที่กสยูลักษณ์ตัวอักษรแสดงผลการศึกษา และไม่ให้นำมาคิดแต่มีคะแนนผลการเรียน หรือคำนวณระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ในกรณีให้เห็นสมควรมหาวิทยาลัยอาจจะให้ คณะ ภาควิชา หรือสาขาวิชา ทำการประเมินความรู้ของผู้ที่จะขอเทียบโอนความรู้
- (5) การบันทึกผลการเรียนตามวิธีการประเมิน มีดังนี้
- (5.1) หน่วยกิตที่ได้จากการทดสอบมาตรฐานให้บันทึก CS (Credits from standardized Tests)
 - (5.2) หน่วยกิตที่ได้จากการทดสอบที่คณะ ภาควิชา หรือสาขาวิชาจัดสอบเองให้บันทึก CE (Credits from Examination)
 - (5.3) หน่วยกิตที่ได้จากการประเมิน หรืออบรม ที่จัดโดยหน่วยงานต่างๆ ให้บันทึก CT (Credits from Training)

(5.4) หน่วยกิตที่ได้จากการเสนอแฟ้มสะสมงาน ให้บันทึก CP (Credits from Portfolio)

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) เป็นมหาวิทยาลัยเอกชน ที่มีการระบุ การเทียบโอนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยที่มหาวิทยาลัยไม่มีการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการเทียบโอน แต่ใช้ข้อแนะนำเกี่ยวกับแนวปฏิบัติ ที่ดีในการเทียบโอน พ.ศ. 2545 ของทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งปัจจุบันเป็นสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยถือปฏิบัติดังนี้

- 1) การเทียบโอนอยู่ในดุลยพินิจของคณบดี
- 2) ทุกหลักสูตรเทียบโอนหน่วยกิตได้สูงสุดไม่เกิน 70 หน่วยกิต
- 3) พิจารณาเทียบจากความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ โดยอาศัยเอกสาร แฟ้มสะสมงานการทดสอบ การประเมินผลการศึกษา/อบรม

การเทียบประสบการณ์การทำงานเพื่อการเทียบระดับการศึกษา หรือ เพื่อการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์นั้น ยังไม่เคย ปรากฏว่ามีการดำเนินการมาก่อน คนไทยส่วนมากที่เดินทางไปทำงานในประเทศ นิวซีแลนด์มักมุ่งเน้นไปทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ และต้องการพำนักอาศัยอยู่ในประเทศ นิวซีแลนด์แบบถาวร คนไทยไม่ได้วางแผนหรือเตรียมการเพื่อการเรียนรู้และใช้ประโยชน์ จากการเรียนรู้นั้นเพื่อการศึกษาต่อในอนาคต ดังนั้นคนไทยจึงไม่มีความคิดที่จะเดินทาง กลับมาประเทศไทยและสมัครเข้าเรียนต่อในระบบการศึกษาไทย

3. การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรเดียวกัน

3.1 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถาบันการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานทั้งประเภทสามัญศึกษาและ ประเภทอาชีวศึกษาจัดการเรียนการสอนมีหลักสูตรตามที่กำหนดโดยกระทรวง ศึกษาธิการ กล่าวได้ว่าสถาบันการศึกษาใช้หลักสูตรเดียวกัน การเทียบโอนผลการเรียน น่าจะสามารถกระทำได้ง่าย แต่แท้ที่จริงสถาบันการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน มีการแบ่งชั้นคุณภาพและสร้างค่านิยมไม่เหมือนกัน โรงเรียนที่ผู้ปกครองต้องการ ส่งบุตรหลานเข้าเรียนเป็นลำดับต้นๆ ได้แก่ โรงเรียนชั้นนำในประเทศไทย เช่น โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนเทพศิรินทร์ โรงเรียนอัสสัมชัญ โรงเรียน สราจิตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนสราจิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น

ข้อจำกัดในเรื่องจำนวนรับเข้า สถานที่ และค่าใช้จ่าย เป็นปัจจัยทำให้เกิดการแข่งขันในการเข้าเรียนในสถาบันชั้นนำ ด้วยชื่อเสียงของแต่ละสถาบัน ส่งผลมาเป็นเวลานานจนเป็นที่ยอมรับในคุณภาพการเรียนการสอน ทำให้เป็นอุปสรรคในเรื่องการเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรเดียวกัน คุณภาพของสถาบันการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานมีความแตกต่างกันมากแม้ว่าจะใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเหมือนกัน เนื่องจากแต่ละสถาบันได้สอดแทรกการเรียนการสอนที่สร้างเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น การเน้นเรื่องภาษาต่างประเทศ ดนตรี เป็นต้น

การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรเดียวกันจะเกิดขึ้นได้นั้น รัฐโดยกระทรวงศึกษาธิการจะต้องหาวิธีการทำให้สถาบันการศึกษาชั้นพื้นฐานมีคุณภาพมาตรฐานการเรียนการสอนที่เหมือนกัน ซึ่งเป็นไปได้ยากแต่มิใช่ว่าทำไม่ได้ กระทรวงศึกษาธิการควรจะต้องควบคุมคุณภาพของครูอย่างจริงจัง ครูที่มีพื้นฐานการศึกษาวิชาแขนงใดจะต้องเป็นผู้สอนในวิชาแขนงนั้น เช่น ครูที่เรียนสำเร็จการศึกษาวิชาเอกคณิตศาสตร์จะต้องเป็นผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์เพียงอย่างเดียว มิใช่ให้ครูสอนทุกวิชาในชั้นเรียน ครูจะต้องได้รับการอบรมอยู่เสมอและจะต้องถูกทดสอบความรู้เพื่อนำไปสอนเด็กนักเรียนอย่างถูกต้องตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด การประกันคุณภาพมิใช่ทำเฉพาะให้มีเอกสารแสดงว่าได้ทำสิ่งต่างๆ ตามที่ระบุและนำเสนอต่อผู้ประเมินคุณภาพเท่านั้น การประเมินคุณภาพควรพิจารณาผลสัมฤทธิ์เป็นตัวบ่งชี้มากกว่าเอกสาร

ประเทศนิวซีแลนด์มีระบบควบคุมและทำให้สถาบันการศึกษาชั้นพื้นฐานทั่วประเทศมีมาตรฐานการเรียนการสอนระดับเดียวกัน ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นครูจะต้องผ่านการอบรมวิชาชีพครูก่อนจึงจะสามารถสอนเด็กได้ การอบรมจัดขึ้นเป็นประจำเพื่อให้ครูมีความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ ความสำเร็จของนักเรียนจากการเรียนการสอนทั่วประเทศถูกวัดโดยข้อสอบกลางที่รัฐควบคุมเนื้อหาสาระในแต่ละวิชา รัฐจะมอบประกาศนียบัตรระดับชาติในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา NCEA1 ให้แก่ผู้ที่สอบผ่านข้อสอบกลางระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้น Year 11 มอบประกาศนียบัตรระดับชาติในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา NCEA2 ให้แก่ผู้ที่สอบผ่านข้อสอบกลางระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้น Year 12 และมอบประกาศนียบัตรระดับชาติในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา NCEA3 ให้แก่ผู้ที่สอบผ่านข้อสอบกลางระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้น Year 13

หากประเทศไทยจะจัดให้มีการสอบวัดผลการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ออกข้อสอบกลาง ย่อมจะนำมาซึ่งมาตรฐานที่เทียบกันได้อย่างแท้จริง นักเรียนจะเรียนที่โรงเรียนใดในประเทศเมื่อสอบผ่านได้รับใบประกาศนียบัตรก็ถือว่ามีความทัดเทียมกัน สถานศึกษาจะปรับตนเองให้มีคุณภาพและมาตรฐานการสอนอย่างจริงจัง โดยการคัดเลือกครูที่มีความรู้ความสามารถให้ทำการสอน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและสามารถสอบผ่านจำนวนนักเรียนที่สอบผ่านข้อสอบกลางของกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นดัชนีบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ซึ่งสามารถนำไปบอกต่อหรือโฆษณา ทำให้ผู้ประกอบการต้องการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาแห่งนั้น ในทางตรงกันข้ามหากสถานศึกษาไม่ปรับปรุงให้มีการสอนที่มีมาตรฐาน นักเรียนสอบผ่านจำนวนน้อยหรือสอบไม่ผ่านเลยแม้แต่คนเดียว สถานศึกษานั้นก็อยู่ไม่ได้เพราะไม่มีนักเรียนอันเนื่องมาจากผู้ประกอบการไม่ส่งเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษาแห่งนั้น ไม่มีใครฝากความหวังของบุตรหลานไว้กับโรงเรียนที่ไม่มีมาตรฐานการสอน

ประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ไม่ได้ใช้หลักสูตรเดียวกัน จึงไม่อาจกล่าวได้ว่า มีการเทียบโอนผลการเรียนในหลักสูตรเดียวกัน หากสถานศึกษานานาชาติระดับชั้นพื้นฐานที่มีอยู่ในประเทศเปิดสอนหลักสูตรเดียวกับประเทศนิวซีแลนด์ ก็สามารถทำให้เกิดการเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรเดียวกันระหว่างสองประเทศ

3.2 การศึกษาระดับอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีความเป็นอิสระทางวิชาการ แต่ละสถาบันสามารถสร้างหลักสูตรเพื่อจัดการเรียนการสอนเอง ในทางปฏิบัติแต่ละสถาบันอุดมศึกษามีกระบวนการคิดสร้างหลักสูตร กลั่นกรองจากคณะกรรมการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา และผ่านการอนุมัติจากสภาสถาบันอุดมศึกษา จากนั้นสถาบันอุดมศึกษาจะส่งหลักสูตรให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับรอง หลักสูตรของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาจะมีความแตกต่างในปรัชญาและจุดมุ่งหมาย

มหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์จัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 3 ปี นักศึกษาที่ต้องการปริญญาเกียรตินิยมจะต้องเรียนเพิ่มอีก 1 ปี ซึ่งหลักสูตรปริญญาตรีเกียรตินิยมมีระดับสูงกว่าปริญญาตรีทั่วไป แต่มหาวิทยาลัยในประเทศไทยใช้หลักสูตร 4 ปี กล่าวได้ว่าหลักสูตรที่ใช้ในประเทศนิวซีแลนด์แตกต่างจากหลักสูตรในประเทศไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของประเทศไทย ซึ่งได้จัดการเรียนการสอนหลายหลักสูตร ในปีการศึกษา 2548 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดสอนหลักสูตรภาคภาษาไทยจำนวน 112 หลักสูตร 469 สาขาวิชา และหลักสูตรนานาชาติจำนวน 45 หลักสูตร 63 สาขาวิชา ตารางที่ 3.24 แสดงจำนวนหลักสูตรและจำนวนสาขาวิชาในแต่ละหลักสูตรภาคภาษาไทย หลักสูตรระดับปริญญาตรี 30 หลักสูตรแยกเป็น 115 สาขาวิชา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต 7 หลักสูตรแยกเป็น 29 สาขาวิชา หลักสูตรปริญญาโท 46 หลักสูตรแยกเป็น 204 สาขาวิชา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง 3 หลักสูตรแยกเป็น 35 สาขาวิชา และหลักสูตรปริญญาเอก 26 หลักสูตรแยกเป็น 86 สาขาวิชา

ตารางที่ 3.24 จำนวนหลักสูตรภาคภาษาไทยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเทศไทย	จำนวนหลักสูตร	จำนวนสาขาวิชา
หลักสูตรระดับปริญญาเอก	26	86
หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง	3	35
หลักสูตรระดับปริญญาโท	46	204
หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต	7	29
หลักสูตรระดับปริญญาตรี	30	115

สำหรับหลักสูตรนานาชาติจำนวน 45 หลักสูตร 63 สาขาวิชา จำแนกออกเป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี 5 หลักสูตรแยกเป็น 7 สาขาวิชา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต 3 หลักสูตรแยกเป็น 3 สาขาวิชา หลักสูตรปริญญาโท 23 หลักสูตรแยกเป็น 35 สาขาวิชา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง 1 หลักสูตรแยกเป็น 1 สาขาวิชา และหลักสูตรปริญญาเอก 13 หลักสูตรแยกเป็น 17 สาขาวิชา ตารางที่ 3.25 แสดงจำนวนหลักสูตรนานาชาติที่เปิดสอนโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.25 จำนวนหลักสูตรนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเทศไทย	จำนวนหลักสูตร	จำนวนสาขาวิชา
หลักสูตรระดับปริญญาเอก	13	17
หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง	1	1
หลักสูตรระดับปริญญาโท	23	35
หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต	3	3
หลักสูตรระดับปริญญาตรี	5	7

จากการวิจัยพบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดการเรียนการสอนหลักสูตรต่าง ๆ คล้ายคลึงกับมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งมีตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และปริญญาเอก การเทียบโอนผลการเรียนระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์น่าจะทำได้ โดยการทำข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัยเพื่อประโยชน์ของนักศึกษาทั้งสองฝ่าย

4. การเทียบโอนผลการเรียนในหลักสูตรที่แตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยในประเทศไทยจัดการเรียนการสอนหลักสูตรแตกต่างจากมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์ แต่สามารถเทียบโอนผลการเรียนได้โดยอาศัยการเทียบเคียงรายวิชาที่ได้ศึกษา มีนักศึกษารายหนึ่งเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นนักศึกษาในหลักสูตรนานาชาติปริญญาตรีสาขา Computer Science นักศึกษารายนี้เรียนที่มหาวิทยาลัยมหิดลจนถึงระดับชั้นปีที่ 3 เรียนวิชาต่างๆ ตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหิดล นักศึกษารายนี้ได้เดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศนิวซีแลนด์ โดยสมัครเข้าศึกษาในสาขา Computer Science ของมหาวิทยาลัย Massey University ที่เมือง Palmerston North โดยนำใบรับรองการศึกษา (Transcript) ออกโดยสำนักทะเบียนของมหาวิทยาลัยมหิดล ไปให้มหาวิทยาลัย Massey University พิจารณาเทียบโอนผลการเรียน มหาวิทยาลัย Massey University ได้พิจารณาแล้วเทียบโอนผลการเรียน 14 วิชาของสาขา Computer Science ของมหาวิทยาลัย Massey University วิชาที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนสรุปอยู่ในตารางที่ 3.26 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้ทั้งสองมหาวิทยาลัยจะใช้หลักสูตรแตกต่างกัน แต่ก็สามารถเทียบโอนผลการเรียนได้

ตารางที่ 3.26 วิชาที่เทียบโอนผลการเรียนระหว่างมหาวิทยาลัยมหิดลกับ Massey University

มหาวิทยาลัยมหิดล	Massey University
Introduction to File Processing Computer Data Communication	Introduction to Information Systems
Computer Programming I Computer Programming II	Programming Fundamentals
Computer Concepts and Fundamentals	Computer Science Fundamentals
Data Structures and Algorithm Analysis	Algorithms & Data Structures
Introduction to Digital Electronics	Computer Systems
General Mathematics I General Mathematics II Discrete Structure	Calculus I
Numerical Methods I	Linear Mathematics
Statistics	Introduction Business Statistics
English Communication I English Communication II English Communication III	Academic Writing in English for Speakers of Other Languages
Principles of Biology	Biology
Introduction to Geology	Geology
Introduction to Economics	Non-Bsc Schedule Points
Principles of Mathematics	Mathematics
Information System Analysis and Design	Information System

การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนมิได้จำกัดที่เทียบรายวิชาต่อรายวิชา แต่เป็นการเทียบเนื้อหาวิชาซึ่งอาจจะต้องนำเนื้อหาวิชามากกว่าหนึ่งรายวิชาของสถาบันหนึ่งรวมกันจึงจะเทียบโอนผลการเรียนได้เท่ากับหนึ่งรายวิชาของอีกสถาบันหนึ่ง

ประเด็นสำคัญของการพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนของมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์คือ ทำอย่างไรที่นักศึกษาไม่ต้องเรียนสิ่งที่เรียนรู้อยู่แล้วซ้ำอีก อาจารย์ในมหาวิทยาลัย Massey University ผู้ทำหน้าที่พิจารณาการเทียบโอนผลการเรียนกล่าวว่า หลักการพิจารณาของเขาคือคำว่า Life is short ดังนั้น นักศึกษาควร จะเรียนรู้ในสิ่งที่ก้าวไปข้างหน้า ไม่ควรเรียนซ้ำซากย่ำอยู่กับที่ไม่ว่าเขาจะย้ายไปศึกษา ต่อ ณ ที่แห่งใด ด้วยแนวคิดนี้ทำให้การเทียบโอนผลการเรียนเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง

ปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และ ประสบการณ์ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์มีการเทียบโอน วุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ โดยการเทียบระดับความรู้สำหรับนักศึกษาไทยที่เดินทางไปศึกษา ต่อในประเทศนิวซีแลนด์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยโรงเรียนที่รับเข้าเป็นผู้พิจารณา เป็นรายบุคคล ส่วนในระดับอุดมศึกษานั้นมีการเทียบระดับความรู้ตามใบปริญญาที่ได้รับ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการของประเทศนิวซีแลนด์เป็นผู้รับรอง ปริญญาตรีที่ได้รับจากสถาบัน อุดมศึกษาไทยเมื่อนำไปเทียบความรู้หากต่ำกว่าระดับ 7 ก็จะต้องเรียนเพิ่มเติม สถาบัน อุดมศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์อาจจะให้นักศึกษาเรียนเพิ่มเติมในบางรายวิชา การพิจารณาขึ้นอยู่กับวิจารณ์ของคณะวิชาที่รับเข้า สำหรับการเทียบโอนผล การเรียนระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ยังมีน้อยมาก ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ มีดังนี้

1. การจัดการศึกษา

ประเทศไทยจัดการศึกษาในวงแคบ กล่าวคือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา ได้ั้นจำกัดเฉพาะโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ภายใต้การควบคุมของ กระทรวงศึกษาธิการ แต่ประเทศนิวซีแลนด์จัดการศึกษาในวงกว้างโดยใช้คำว่า Provider ซึ่งหมายถึง องค์กรต่างๆ ที่สามารถจัดการเรียนการสอน การอบรม หรือให้ความรู้ ในรูปแบบต่างๆ เช่น โรงเรียน สถานประกอบการ ศูนย์ฝึกอบรมต่างๆ ชุมชนต่างๆ

วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย โดยที่กระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้ทำหน้าที่จัดการศึกษาภายใต้กรอบมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้นการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ในประเทศไทยจึงอยู่ในวงแคบ มุ่งเน้นเฉพาะผู้เรียนที่เรียนในระบบเท่านั้น คนไทยที่เรียนรู้แบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย ไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควรสำหรับระบบการศึกษาไทย การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์จากการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยจึงไม่ปรากฏในอดีตที่ผ่านมา

2. ภาษาที่ใช้ในการเรียน

ประเทศไทยมีเอกลักษณ์ด้านภาษาของตนเอง จึงใช้ภาษาไทยเป็นหลักในการสื่อสารซึ่งไม่เป็นสากล การเทียบโอนผลการเรียนเพื่อศึกษาต่อจึงทำได้ไม่สะดวก มหาวิทยาลัยไทยที่เปิดหลักสูตรนานาชาติซึ่งสอนเป็นภาษาอังกฤษ ได้เปิดโอกาสในการเทียบโอนผลการเรียนมากกว่ามหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทย การเทียบโอนผลการเรียนเพื่อศึกษาต่อจะต้องมีผลสอบภาษาอังกฤษที่พิสูจน์ได้ว่า นักศึกษาสามารถฟังคำบรรยายเข้าใจและสามารถเขียนบทความหรือบทวิเคราะห์ตามที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์

3. คุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาต่างๆ ในประเทศไทยมีคุณภาพที่แตกต่างกันมาก แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานให้ถือปฏิบัติเหมือนกัน สถานศึกษาที่มีชื่อเสียงในระดับต้นๆ ของประเทศจะได้รับการยอมรับในคุณภาพมาตรฐานการศึกษามากกว่า ส่วนประเทศนิวซีแลนด์ได้จัดระบบการศึกษาโดยการกำหนดวุฒิการศึกษาระดับชาติ 10 ระดับ ที่มีกรอบมาตรฐานแห่งชาติ (National Qualification Framework) กำหนดไว้ชัดเจน ทำให้สถานศึกษาต่างๆ มีคุณภาพและมาตรฐานเท่าเทียมกัน

มหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีคุณภาพมาตรฐานที่แตกต่างกัน ทำให้การเทียบโอนผลการเรียนภายในประเทศทำได้ยาก ผู้บริหารมหาวิทยาลัยไทยต่างก็ไม่ยอมรับต่อการจัดลำดับคุณภาพของมหาวิทยาลัย เนื่องจากเกรงว่าจะได้รับการจัดอยู่ในลำดับท้ายๆ ซึ่งจะทำให้ตนเองต้องทำงานภายใต้ความกดดัน หากถูกประกาศว่ามหาวิทยาลัยที่ตนบริหารนั้น ถูกจัดชั้นอยู่ในลำดับท้ายสุดของมหาวิทยาลัยไทย ส่วนมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์มีคุณภาพมาตรฐานเท่าเทียมกันภายใต้การควบคุมของรัฐ ทำให้นักศึกษาสามารถเปลี่ยนสถานที่ศึกษาหรือสามารถเรียน

วิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยอื่น แล้วนำผลการเรียนไปเป็นผลการเรียนวิชาตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัด ด้วยคุณภาพการศึกษาที่ต่างกันทำให้การเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสองประเทศยังทำได้ไม่สะดวก มหาวิทยาลัยนิวซีแลนด์ยอมรับผลการเรียนและพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนให้เฉพาะมหาวิทยาลัยไทยที่จัดตั้งมานานและมีชื่อในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในระดับนานาชาติ ซึ่งได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยมหิดล

ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย Massey University ได้ให้ความเห็นว่าการเทียบระดับการศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยกับสถาบันอุดมศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์นั้น ควรเริ่มจากการทำข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยที่ทำข้อตกลงกันควรจะทำการเทียบเนื้อหาวิชาในหลักสูตรที่ต้องการเทียบ หากเนื้อหาวิชามีส่วนที่ตรงกันหรือสอดคล้องกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ก็ถือว่าวิชานั้นเทียบเคียงกันได้ สามารถโอนหน่วยกิตได้

ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทยส่วนมากมีความเห็นว่า การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์นั้นอาจจะมีอุปสรรคในเรื่องเวลาของการศึกษา กล่าวคือมหาวิทยาลัยในประเทศไทยใช้ระบบทวิภาคโดยจัดเป็นหลักสูตร 4 ปี ในขณะที่มหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์ใช้ระบบทวิภาคโดยจัดเป็นหลักสูตร 3 ปี อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าวไม่มีผลกระทบมากนัก หากเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเมื่อเทียบเคียงกันแล้วมีความเหมือนกันหรือสอดคล้องกัน

ตัวแทนจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีความเห็นพ้องกันว่าสิทธิในการรับโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์นั้นเป็นของสถาบันอุดมศึกษาที่รับเข้า ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาที่รับเข้ามีสิทธิที่จะกำหนดเงื่อนไขในการรับโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ อย่างไรก็ตามสถาบันอุดมศึกษาที่รับเข้าไม่ควรตั้งเงื่อนไขเข้มงวดจนเกินไป ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาไทยสร้างเงื่อนไขเปรียบเสมือนกำแพงที่แข็งแกร่งทำให้การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยด้วยกันเองกระทำได้อย่างยาก ซึ่งเป็นปัจจัยที่ไม่เอื้อให้ประชาชนชาวไทยได้ศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์จัดระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากประเทศไทยเทียบเท่ากับระดับชั้น Year 12 ดังนั้นนักเรียนไทยที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะต้องใช้เวลาอีก 1 ปีเรียนวิชาเพื่อปรับพื้นฐานก่อนที่สถาบันอุดมศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์จะรับเข้าศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรี หน่วยงานทางการศึกษาของรัฐบาลไทยควรเป็นผู้นำในการเจรจาหลักการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ กับหน่วยงานทางการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ เพื่อการปรับเปลี่ยนหลักสูตรและเนื้อหาวิชาของไทยให้มีคุณภาพเทียบเท่ากับประเทศนิวซีแลนด์

คนไทยที่พำนักอาศัยอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ได้ให้ความเห็นว่าคนไทยส่วนมากทำงานรับจ้างในร้านอาหารไทย มีรายได้ดีกว่าที่ทำงานในประเทศไทย ไม่เคยมีความคิดในเรื่องที่จะกลับไปเรียนต่อในประเทศไทยโดยเอาประสบการณ์ไปเทียบระดับการศึกษา คนไทยที่ทำงานในประเทศนิวซีแลนด์มีโอกาสดูพูดภาษาอังกฤษบ่อยครั้งทำให้เข้าใจภาษาอังกฤษมากขึ้น ถ้าจะให้เทียบก็คงจะเทียบวิชาภาษาอังกฤษได้ นอกจากนี้คนไทยมีประสบการณ์จากการทำงาน เช่น ทำอาหาร ทำเบเกอรี่ ซึ่งคงจะเทียบได้กับสาขาวิชาในสาขาคหกรรมศาสตร์ วิธีการประเมินทำได้โดยการปฏิบัติ ทำให้ดูหรือทำให้ชิม

ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยให้ข้อคิดว่าการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์จะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องมีการจัดการในเรื่องต่อไปนี้

1. ยกกระดับมาตรฐานการศึกษาไทยให้เทียบเท่ามาตรฐานของประเทศนิวซีแลนด์
2. สร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาของทั้งสองประเทศ
3. สร้างระบบการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์

บทที่ 4

แนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

ด้วยข้อมูลที่รวบรวมได้ผ่านการวิเคราะห์พบว่าการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์จะเกิดขึ้นได้นั้นต้องมีการสร้างมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติให้เป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกัน แม้ภายในประเทศไทยการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ก็ยังมีอุปสรรคอันเนื่องมาจากมาตรฐานการเรียนการสอนที่แต่ละสถานศึกษาจัดนั้นยังไม่เป็นที่ยอมรับกันอย่างจริงจัง สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเก่าที่เปิดสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 60 ปีและได้รับการจัดให้เป็นมหาวิทยาลัยยอดเยี่ยมของแต่ละประเทศ โดยองค์กรต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเหล่านั้นจะคำนึงถึงคุณภาพมาตรฐานมากกว่าปริมาณ การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์จึงมีความเข้มงวด ทั้งนี้เพื่อรักษาไว้ซึ่งชื่อเสียงแห่งคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบัน แต่สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งผู้บริหารมองการศึกษาเป็นธุรกิจ เพิ่มปริมาณรับเข้าจนทำให้เกิดการผลิตบัณฑิตที่ไม่มีคุณภาพ เมื่อมาตรฐานไม่เท่าเทียมกันก็ยอมทำให้การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ไม่สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

หลักการ 4 สร้าง

จากการศึกษาค้นคว้านำไปสู่การสังเคราะห์กำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ โดยกำหนดเป็นขั้นตอนเรียกว่าหลักการ 4 สร้าง ได้แก่

1. สร้างคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติและกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ
2. สร้างเครือข่ายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์
3. สร้างความร่วมมือในด้านการศึกษาระหว่างประเทศ
4. สร้างระบบการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์

สร้างคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติและกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ จะไม่สามารถดำเนินการได้เลยหากคุณวุฒิการศึกษาในประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานกลางที่ยอมรับได้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ มาตรฐานเป็นสิ่งที่สร้างความเชื่อมั่น เมื่อไม่มีมาตรฐานกลางทำให้ไม่มีความเชื่อมั่นในท่ามกลางของผู้บริหารระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษา แต่ละสถาบันอุดมศึกษาจึงสร้างกำแพงกันขวางโดยการสร้างกฎระเบียบต่างๆ ในด้านการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ให้มีความเข้มงวด

กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดนโยบายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ให้เป็นนโยบายแห่งชาติซึ่งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการให้เป็นรูปธรรม สิ่งที่พึงกระทำในลำดับแรกคือการสร้างคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติและกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ โดยดำเนินการดังนี้

1. สร้างคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดและประกาศให้มีคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งครอบคลุมทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานสายสามัญ การศึกษาสายอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษา คุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติควรจะมี 10 ระดับ ระดับแรกคือประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) ระดับที่สองคือประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.5) ระดับที่สามคือประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับที่สี่คือประกาศนียบัตรเตรียมอุดมศึกษา ระดับที่ห้าคือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระดับที่หกคืออนุปริญญา ระดับที่เจ็ดคือปริญญาตรี ระดับที่แปดคือปริญญาตรีเกียรตินิยม หรือประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับที่เก้าคือปริญญาโท และระดับที่สิบคือปริญญาเอก

เงื่อนไขในการได้รับคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาตินั้น ผู้เรียนที่ศึกษาในระบบจะได้รับคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติเมื่อได้สอบผ่านหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีวิชามาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการบรรจุอยู่ในหลักสูตร ส่วนผู้เรียนที่ศึกษานอกระบบหรือศึกษาตามอัธยาศัยจะได้รับคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติเมื่อได้สอบผ่านหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ ซึ่งหมายถึงศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน หรือสอบผ่านวิชามาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการมอบให้สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เป็นผู้จัดสอบ และผู้ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาจะได้รับคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติเมื่อได้สอบผ่านหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่บรรจุวิชามาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติระดับปริญญาตรีเกียรตินิยม ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท และปริญญาเอกนั้น ให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งเป็นผู้กำหนดกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิ ทั้งนี้เพื่อให้แต่ละสถาบันมีการสร้างมาตรฐานให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์หรือความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบัน ตารางที่ 4.1 แสดงคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติที่พึงมีมาตรฐานเทียบเท่ามาตรฐานสากลเพื่อการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศนิวซีแลนด์

ตารางที่ 4.1 คุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

ระดับที่	คุณวุฒิการศึกษา	ระดับการศึกษา	เงื่อนไข
10	ปริญญาเอก	อุดมศึกษา	สอบผ่านหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการรับรองจาก สกอ.
9	ปริญญาโท	อุดมศึกษา	สอบผ่านหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการรับรองจาก สกอ.
8	ปริญญาตรีเกียรตินิยม ประกาศนียบัตรบัณฑิต	อุดมศึกษา	สอบผ่านหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการรับรองจาก สกอ.
7	ปริญญาตรี	อุดมศึกษา	สอบผ่านหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่บรรจุวิชามาตรฐานของรัฐ
6	อนุปริญญา	อุดมศึกษา	สอบผ่านหลักสูตรของสถานศึกษา และ/หรือ สอบผ่านวิชามาตรฐานของรัฐ
5	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	อุดมศึกษา	สอบผ่านหลักสูตรของสถานศึกษา และ/หรือ สอบผ่านวิชามาตรฐานของรัฐ

ตารางที่ 4.1 คุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ (ต่อ)

ระดับ ที่	คุณวุฒิการศึกษา	ระดับ การศึกษา	เงื่อนไข
4	ประกาศนียบัตรเตรียมอุดมศึกษา	ขั้นพื้นฐาน	สอบผ่านวิชาระดับชั้นปีที่ 1 ของหลักสูตรปริญญาตรีไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต ได้คะแนนระดับตัวอักษร C ไม่น้อยกว่า 3 หมวดวิชา
3	ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	ขั้นพื้นฐาน	สอบผ่านหลักสูตรของสถานศึกษา และ/ หรือ สอบผ่านวิชามาตรฐานของรัฐ
2	ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 5	ขั้นพื้นฐาน	สอบผ่านหลักสูตรของสถานศึกษา และ/ หรือ สอบผ่านวิชามาตรฐานของรัฐ
1	ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 3	ขั้นพื้นฐาน	สอบผ่านหลักสูตรของสถานศึกษา และ/ หรือ สอบผ่านวิชามาตรฐานของรัฐ

2. สร้างกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการควรแต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐ 5 แห่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน 5 แห่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษา 5 แห่ง อธิการบดีมหาวิทยาลัยของรัฐ 5 แห่ง อธิการบดีมหาวิทยาลัยเอกชน 5 แห่ง เป็นกรรมการ เลขานุการสภาการศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นกรรมการผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการชุดนี้สามารถแต่งตั้งอนุกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อเป็นคณะทำงาน

การกำหนดกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ หมายถึง การกำหนดขอบเขตการเรียนรู้ มาตรฐานจุดประสงค์ มาตรฐานผลสัมฤทธิ์ หมวดวิชา และจำนวนหน่วยกิตหรือชั่วโมงเรียน และจำนวนหน่วยกิตหรือชั่วโมงเรียนรวมในหลักสูตรของแต่ละระดับคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ เพื่อการประเมินความรู้ของผู้เรียน

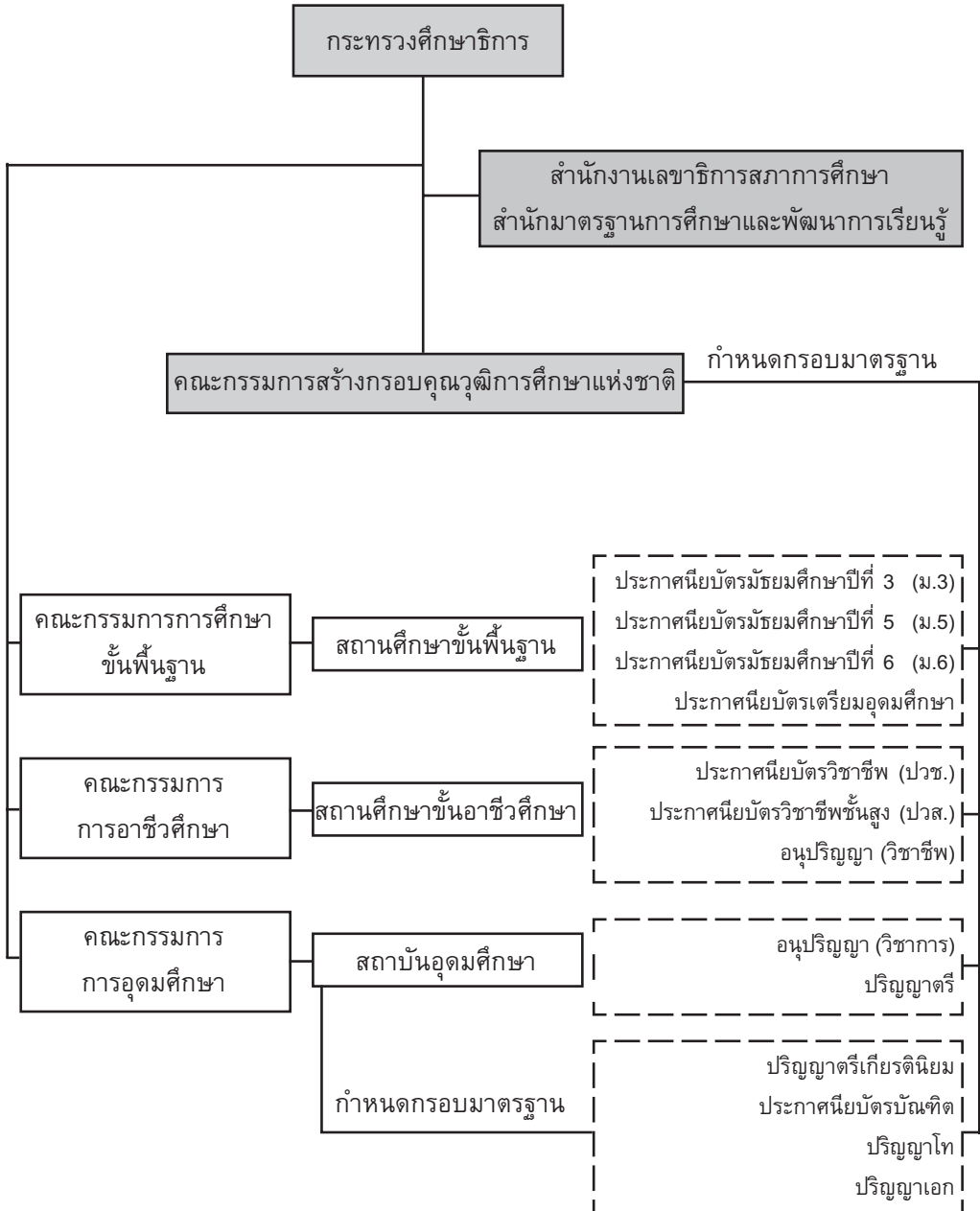
ในระดับต่างๆ เมื่อผู้เรียนได้รับความรู้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัยแล้วต้องการคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติในระดับใดก็สามารถสมัครสอบหรือรับการประเมินความรู้ในแต่ละหมวดวิชาที่กำหนดอยู่ในกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

คณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่

- 1) กำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติและตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ
- 2) กำหนดมาตรฐานของวิชาในหลักสูตรของแต่ละระดับคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ
- 3) สร้างเกณฑ์การประเมินวัดความรู้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- 4) ขึ้นทะเบียนสถาบันการศึกษาเอกชนและเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการทำการอนุมัติให้เป็นสถานฝึกอบรมของรัฐ
- 5) รับรองและตรวจสอบสถาบันการศึกษาและองค์กรด้านการให้ความรู้ที่ขึ้นทะเบียนและได้รับการอนุมัติหลักสูตร
- 6) รับรององค์กรฝึกอบรมด้านอุตสาหกรรม เช่น สมาคมวิชาชีพต่างๆ สมาคมการค้าไทย สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย แพทยสภา สภาวิศวกร สภาสถาปนิก สภาเภสัชกรรม สภานายความ สภาวิชาชีพบัญชี

การดำเนินงานสร้างกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติมีระบบที่ชัดเจนภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อคณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติได้สร้างกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติแล้วต้องนำเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ และกำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา จัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรแต่ละระดับให้สอดคล้องกับมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ สร้างระเบียบการปฏิบัติด้านการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ เพื่อกำกับดูแลให้สถานศึกษาในสังกัดได้ถือปฏิบัติ ภาพที่ 4.1 แสดงผังการดำเนินงานสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติภายใต้ข้อเสนอดังกล่าวนี้

ผังการดำเนินงานสร้างกรอบวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

ภาพที่ 4.1 ผังการดำเนินงานสร้างกรอบวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

สร้างเครือข่ายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์

การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์จะได้ผลดีนั้นจำเป็นต้องมีเครือข่ายที่สามารถเอื้อต่อการดำเนินงานหรือการพิจารณาเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ให้เป็นไปด้วยความยุติธรรม โปร่งใส รวดเร็ว และเป็นประโยชน์ต่อผู้ขอเทียบโอน

เครือข่ายที่สำคัญทั้งภายในประเทศและต่างประเทศได้แก่

1. กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษาให้มีการดำเนินการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ เป็นหน่วยงานหลักในการเจรจาความร่วมมือในการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ โดยมีสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบ
2. กระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้ประสานงานระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ เพื่อให้การเจรจาเงื่อนไขทางการศึกษาเป็นไปด้วยความราบรื่น การดำเนินงานผ่านสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศนิวซีแลนด์
3. สถานเอกอัครราชทูตนิวซีแลนด์ เป็นผู้ประสานงานของรัฐบาลนิวซีแลนด์ในประเทศไทย การติดต่อประสานงานใดๆ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ ดำเนินการผ่านสถานเอกอัครราชทูตนิวซีแลนด์
4. UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) เป็นหน่วยงานระหว่างประเทศที่มีพลังช่วยขับเคลื่อนให้เกิดการเจรจาความร่วมมือระหว่างประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ การเจรจาความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ในด้านการศึกษาคควรให้ UNESCO มีส่วนในการสนับสนุน
5. SEAMEO (Southeast Asian Ministers of Education Organization) เป็นหน่วยงานที่เสนอแนะ ให้คำปรึกษา ติดตามงานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก แม้ SEAMEO จะเน้นการดำเนินงานระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกของ ASEAN (Association of Southeast Asian Nations) ซึ่งมีประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทยเป็นสมาชิก แต่กับประเทศนิวซีแลนด์นั้นก็ยังสามารถโยงถึงกันได้ ในช่องทางของ ASEAN-New Zealand Relations

6. APEC (Asia - Pacific Economic Cooperation) หน่วยงานนี้จะมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามคาดว่าในอนาคตคงมีเรื่องการศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องมากขึ้น หน่วยงานย่อยใน APEC ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้แก่ EDNET (Education Network)

7. IEA (International Association for the Evaluation of Education Achievement) เป็นหน่วยงานระหว่างประเทศที่เน้นความร่วมมือในการประเมินการศึกษา งานหลักขององค์การ IEA คือการกำหนดมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ พัฒนาและปรับปรุงขีดความสามารถของระบบการศึกษา

8. สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระียนรู้ เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ฝ่ายธุรการให้กับคณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ โดยมีผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระียนรู้เป็นกรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

9. คณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ เป็นคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการให้ทำหน้าที่สร้างข้อกำหนดและเงื่อนไขที่เป็นมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติในแต่ละระดับ

10. คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ออกระเบียบการดำเนินงานด้านการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำกับให้สถานศึกษาทุกแห่งในประเทศทั้งที่อยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดกระทรวงอื่นๆ และสถานศึกษาเอกชน ให้ปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

11. คณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นผู้ออกระเบียบการดำเนินงานด้านการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ในระดับอาชีวศึกษา โดยกำกับให้สถานศึกษาทุกแห่งในประเทศทั้งที่อยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดกระทรวงอื่นๆ และสถานศึกษาเอกชน ให้ปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

12. คณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นผู้ออกระเบียบว่าด้วยการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในประเทศทั้งที่เป็นของรัฐ ในกำกับของรัฐ และเอกชน ให้ถือปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

13. สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เป็นผู้จัดระบบทดสอบวิธีการทดสอบและการประเมินผล เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อสอบกลางจัดทำเป็นคลังข้อสอบเพื่อการวัดระดับความรู้ขั้นพื้นฐานประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา ความรู้ระดับอุดมศึกษาทั้งในระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญาตรี

14. สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้สนับสนุนและกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนด้านการเทียบวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์

15. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้รับเรื่องขอเทียบวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ จัดการทดสอบความรู้พื้นฐานทั้งประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา เป็นผู้ประสานงานกับสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในเรื่องข้อสอบกลาง

16. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน เป็นผู้ทำการทดสอบด้านฝีมือแรงงานของผู้ขอเทียบความรู้และประสบการณ์ นำส่งผลการทดสอบให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประเมินระดับความรู้และประสบการณ์

17. สถานศึกษาที่จดทะเบียน เป็นผู้รับเรื่องการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ สถานศึกษาต้องแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในเรื่องการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ และแจ้งให้หน่วยงานที่กำกับดูแลรับรองสถานศึกษาที่จดทะเบียนมีหน้าที่

- ก) รับสมัครผู้ขอเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์
- ข) กลั่นกรองคุณสมบัติของผู้ขอเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์
- ค) สร้างวิธีการประเมินความรู้และประสบการณ์ภายใต้มาตรฐานที่คณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติกำหนด
- ง) จัดให้มีการประเมินความรู้และประสบการณ์ของผู้ขอเทียบโอน ซึ่งอาจมีการประเมินภายในและ/หรือภายนอกสถานศึกษา
- จ) สรุปผลการประเมินความรู้และประสบการณ์ที่ได้ดำเนินการ และจัดส่งให้หน่วยงานที่กำกับดูแลรับรอง

18. มหาวิทยาลัย 20 แห่งในประเทศไทย ได้แก่

- (1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (2) มหาวิทยาลัยมหิดล

- (3) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 - (4) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - (5) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - (6) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - (7) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 - (8) มหาวิทยาลัยศิลปากร
 - (9) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 - (10) มหาวิทยาลัยแม่โจ้
 - (11) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
 - (12) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 - (13) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 - (14) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
 - (15) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
 - (16) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
 - (17) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
 - (18) มหาวิทยาลัยรังสิต
 - (19) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
 - (20) มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
19. มหาวิทยาลัย 8 แห่งในประเทศนิวซีแลนด์ ได้แก่มหาวิทยาลัย
- (1) UNIVERSITY OF AUCKLAND
 - (2) MASSEY UNIVERSITY
 - (3) UNIVERSITY OF CANTERBURY
 - (4) UNIVERSITY OF OTAGO
 - (5) UNIVERSITY OF WAIKATO
 - (6) VICTORIA UNIVERSITY OF WELLINGTON
 - (7) AUCKLAND INSTITUTE OF TECHNOLOGY
 - (8) LINCOLN UNIVERSITY

20. องค์กรวิชาชีพหรือองค์กรฝึกอบรมด้านอุตสาหกรรม เช่น สมาคมวิชาชีพสาขาต่างๆ สมาหการค้าไทย สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย แพทยสภา สภาวิศวกร สมาสถาปนิก สมาเภสัชกรรม สมาทนายความ และสมาวิชาชีพบัญชี เพื่อให้มีแหล่งฝึกอบรมด้านวิชาการสำหรับอุตสาหกรรม องค์กรวิชาชีพหรือองค์กรฝึกอบรมด้านอุตสาหกรรมต่างๆ สามารถให้การอบรมและออกวุฒิบัตร ซึ่งนำไปเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ได้

สร้างความร่วมมือในด้านการศึกษาระหว่างประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการควรเป็นผู้นำในการเจรจาระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ สร้างความร่วมมือในด้านการศึกษา ให้มีการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ โดยนำเอากรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติเป็นหลักในการเจรจาให้มีการยอมรับซึ่งกันและกัน สร้างตารางการเทียบระดับคุณวุฒิการศึกษาระหว่างสองประเทศ ดังตัวอย่างที่แสดงในตารางที่ 4.2 ตารางที่ 4.3 และตารางที่ 4.4 ผลักดันให้มีการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ที่เป็นผลจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัยระหว่างสองประเทศไทยอย่างจริงจัง

ตารางการเทียบระดับคุณวุฒิการศึกษาประกอบด้วย

1. คุณวุฒิการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการศึกษาในระบบ ใช้ตารางที่ 4.2
2. คุณวุฒิการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการศึกษานอกระบบ ใช้ตารางที่ 4.3
3. คุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ใช้ตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.2 ตารางการเทียบระดับวุฒิการศึกษาชั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ

ประเทศไทย		ประเทศนิวซีแลนด์	
ระดับการศึกษา	วุฒิการศึกษา	วุฒิการศึกษา	ระดับการศึกษา
มัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทอาชีวศึกษา	ปวช.	Year 12 (Form 6) Certificate	High School
มัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทสามัญศึกษา	ประกาศนียบัตร เตรียมอุดมศึกษา	NCEA3 University Bursary Higher Certificate Year 13 (Form 7)	High School
	ประกาศนียบัตร ม.6	NCEA2 Year 12 (Form 6)	
	ประกาศนียบัตร ม.5	NCEA1 Year 11 (Form 5)	
	ม.4	Year 10 (Form 4)	Intermediate
มัธยมศึกษาตอนต้น	ประกาศนียบัตร ม.3	Year 9 (Form 3)	Primary
	ม.2	Year 8 (Form 2)	
	ม.1	Year 7 (Form 1)	
ประถมศึกษา	ป.6	Year 6	
	ป.5	Year 5	
	ป.4	Year 4	
	ป.3	Year 3	
	ป.2	Year 2	
	ป.1	Year 1	

ตารางที่ 4.3 ตารางการเทียบระดับวุฒิการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษานอกระบบ

ประเทศไทย		ประเทศนิวซีแลนด์	
ระดับการศึกษา	วุฒิการศึกษา	วุฒิการศึกษา	ระดับการศึกษา
มัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทอาชีวศึกษา	ปวช.	Year 12 (Form 6) Certificate	High School
มัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทสามัญศึกษา	ม.6	NCEA2 Year 12 (Form 6)	High School
มัธยมศึกษาตอนต้น	ม.3	Year 9 (Form 3)	Intermediate
ประถมศึกษา	ป.6	Year 6 (Standard 4)	Primary

ตารางที่ 4.4 ตารางการเทียบระดับวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ประเทศไทย	ประเทศนิวซีแลนด์
ปริญญาดุษฎีบัณฑิต	Doctorate
ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ปริญญาโท	Masters
ปริญญาตรีเกียรตินิยม ประกาศนียบัตรบัณฑิต	Postgraduate Diplomas and Certificates Bachelor's Degrees with Honours
ปริญญาตรี	Bachelors
อนุปริญญา	Diploma Level 6
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	Certificates Level 5 / Diplomas Level 5

สร้างระบบการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์

ระบบการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ต้องเป็นระบบที่ถูกสร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเทียบวุฒิการศึกษา การเทียบระดับความรู้จากการเรียนรู้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การประเมินประสบการณ์ที่สั่งสมมาจากการทำงานเพื่อเทียบเคียงกับความรู้ที่พึงมีจากการศึกษาในระบบ การโอนผลการเรียนรู้เพื่อการเรียนต่อในในระดับที่สูงขึ้น

ระบบการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ประกอบด้วย

1. ระบบการขอเทียบวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์

ผู้ที่ต้องการเทียบวุฒิการศึกษาสามารถดำเนินการขอเทียบวุฒิการศึกษาที่ได้รับจากการศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ โดยการยื่นความจำนงพร้อมหลักฐานให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนี้

- 1.1 ผู้ที่ศึกษาในระบบชั้นพื้นฐานสายสามัญหรือสายอาชีวศึกษา ให้ยื่นความจำนงที่สถานศึกษาที่ตนต้องการเข้าศึกษาต่อ
- 1.2 ผู้ที่ศึกษานอกระบบชั้นพื้นฐานสายสามัญศึกษา ให้ยื่นความจำนงที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนที่สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน กำหนดให้เป็นศูนย์รับเรื่องเทียบวุฒิการศึกษา
- 1.3 ผู้ที่ศึกษาตามอัธยาศัยสายสามัญศึกษา ให้ยื่นความจำนงที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนที่สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน กำหนดให้เป็นศูนย์รับเรื่องเทียบวุฒิการศึกษา
- 1.4 ผู้ที่ศึกษาตามอัธยาศัยและเรียนรู้จากประสบการณ์สายอาชีวศึกษา ให้ยื่นความจำนงที่สถาบันอาชีวศึกษาที่สังกัดสำนักงานการอาชีวศึกษา
- 1.5 ผู้ที่ศึกษาระดับอุดมศึกษาในระบบและ/หรือนอกระบบ ให้ยื่นความจำนงที่สถาบันอุดมศึกษาที่ตนต้องการเข้าศึกษาต่อ

2. ระบบการพิจารณา

การพิจารณาเทียบวุฒิการศึกษา เทียบความรู้และประสบการณ์ หรือเทียบโอนผลการเรียน ให้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเทียบวุฒิการศึกษา เทียบความรู้และประสบการณ์ หรือเทียบโอนผลการเรียนให้เสร็จสิ้นภายใน 30 วัน คณะกรรมการประกอบด้วย

ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถของสถานศึกษาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คนแต่ไม่เกิน 5 คน ในจำนวนดังกล่าวจะต้องมีนักวัดผลอย่างน้อย 1 คน เมื่อพิจารณาเสร็จแล้ว คณะกรรมการต้องแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติ แล้วประกาศผลเป็นทางการ เมื่อประกาศผลแล้วให้ผู้บริหารสถานศึกษาแจ้งผลต่อหน่วยงานที่กำกับดูแล ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แล้วแต่กรณี

2.1 การพิจารณาเทียบวุฒิการศึกษา

ให้คณะกรรมการพิจารณาใบรับรองผลการเรียนที่ได้รับจากสถานศึกษาเดิม แล้วเทียบวุฒิการศึกษาโดยใช้ตารางที่ 4.2 หรือ ตารางที่ 4.3 หรือ ตารางที่ 4.4 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการควรจะประกาศใช้ในการเทียบวุฒิการศึกษา

2.2 การพิจารณาเทียบความรู้และประสบการณ์

ให้คณะกรรมการพิจารณาใบประกาศนียบัตรจากการอบรม ใบรับรองการทำงาน ใบรับรองเงินเดือน และ/หรือ แฟ้มประวัติการทำงาน Portfolio ในกรณีที่ต้องประเมินทักษะการทำงานให้คณะกรรมการกำหนดวิธีการทดสอบฝีมือการทำงาน

2.3 การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียน

ให้คณะกรรมการพิจารณาใบรับรองผลการเรียนและหลักฐานอื่นๆ ประกอบในเรื่องต่อไปนี้

- 1) วิชาที่ขอเทียบโอนต้องเรียนมาแล้วไม่เกิน 5 ปี
- 2) ผู้ขอเทียบโอนสอบผ่านวิชาที่ขอเทียบโอนได้ระดับคะแนนไม่ต่ำกว่าค่าตัวอักษร C หรือ 2.00
- 3) เนื้อหาวิชาที่ขอเทียบโอนจะต้องมีเนื้อหาวิชาเหมือนหรือคล้ายคลึงกันไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาวิชาในหลักสูตรที่รับเข้า

3. ระบบการอุทธรณ์

ผู้ที่ขอเทียบวุฒิการศึกษามีสิทธิอุทธรณ์ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ โดยยื่นคำอุทธรณ์ที่หน่วยงานที่กำกับดูแล ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แล้วแต่กรณี การอุทธรณ์จะต้องดำเนินการภายใน 15 วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับการพิจารณาเทียบวุฒิการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จะต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ให้เสร็จภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่รับคำอุทธรณ์

4. ระบบการให้วุฒิการศึกษา

4.1 กรณีการเทียบวุฒิมหาวิทยาลัยชั้นปริญญาตรีสายสามัญ สถานศึกษาที่จดทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ออกไปแสดงวุฒิมหาวิทยาลัยให้ผู้ขอเทียบวุฒิมหาวิทยาลัย

4.2 กรณีการเทียบวุฒิมหาวิทยาลัยชั้นปริญญาตรีสายอาชีวศึกษา สถาบันอาชีวศึกษาที่จดทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ออกไปแสดงวุฒิมหาวิทยาลัยให้ผู้ขอเทียบวุฒิมหาวิทยาลัย

4.3 กรณีการเทียบวุฒิมหาวิทยาลัยระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรืออนุปริญญาวิชาชีพ สถาบันอาชีวศึกษาที่จดทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ออกไปแสดงวุฒิมหาวิทยาลัยให้ผู้ขอเทียบวุฒิมหาวิทยาลัย

4.4 กรณีการเทียบวุฒิมหาวิทยาลัยระดับอนุปริญญาหรือปริญญา สถาบันอุดมศึกษาที่จดทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ออกไปแสดงวุฒิมหาวิทยาลัยให้ผู้ขอเทียบวุฒิมหาวิทยาลัย

สาระสำคัญในระเบียบว่าด้วยแนวทางการเทียบโอนวุฒิมหาวิทยาลัย ความรู้ และประสบการณ์

ในระบบราชการไทยการดำเนินงานในเรื่องใดก็ตามจำเป็นต้องมีการสร้างระเบียบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและถือปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน ดังนั้นการดำเนินงานด้านการเทียบโอนวุฒิมหาวิทยาลัย ความรู้ และประสบการณ์ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ก็ควรที่จะมีการสร้างระเบียบให้ถือปฏิบัติตรงกัน สาระสำคัญในระเบียบที่จะออกโดยกระทรวงศึกษาธิการควรมีดังนี้

1. แนวทางการเทียบวุฒิมหาวิทยาลัย

1.1 แนวทางการเทียบวุฒิมหาวิทยาลัยชั้นปริญญาตรีในระบบ

- 1) ผู้ที่ต้องการเทียบระดับวุฒิมหาวิทยาลัย ให้แจ้งความจำนงขอเทียบระดับวุฒิมหาวิทยาลัย ณ สถานศึกษาที่ตนต้องการเข้าศึกษาต่อ
- 2) ผู้ที่ต้องการเทียบระดับวุฒิมหาวิทยาลัยต้องแสดงหลักฐานระดับวุฒิมหาวิทยาลัยที่ตนได้รับจากการเรียนสำเร็จหรือสอบผ่านจากสถานศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ หลักฐานดังกล่าวต้องเป็นเอกสารตัวจริงพร้อมสำเนาอีกหนึ่งฉบับ

- 3) สถานศึกษาที่ผู้ขอเทียบระดับวุฒิการศึกษาต้องการเข้าศึกษาต่อ จะต้องพิจารณาเทียบระดับวุฒิการศึกษาโดยเร็วและให้เสร็จภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำขอเทียบระดับวุฒิการศึกษา
 - 4) การพิจารณาเทียบระดับวุฒิการศึกษาจะต้องยุติธรรมและโปร่งใส สถานศึกษาที่ผู้ขอเทียบระดับวุฒิการศึกษาต้องการเข้าศึกษาต่อ ต้องแจ้งผลการเทียบระดับวุฒิการศึกษาให้ผู้ขอเทียบระดับวุฒิการศึกษาทราบเป็นลายลักษณ์อักษรโดยแสดงเหตุผลของการเทียบระดับวุฒิการศึกษาไว้ชัดเจน
 - 5) สถานศึกษาที่ผู้ขอเทียบระดับวุฒิการศึกษาต้องการเข้าศึกษาต่อ ต้องแจ้งผลการพิจารณาเทียบระดับวุฒิการศึกษาให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรับทราบและเก็บไว้เป็นหลักฐาน
 - 6) ผู้ขอเทียบระดับวุฒิการศึกษาสามารถอุทธรณ์ผลการเทียบระดับวุฒิการศึกษาที่ตนได้รับต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผู้ที่จะต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์
 - 7) การเทียบระดับวุฒิการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบให้ใช้ตารางที่ 4.2
- 1.2 แนวทางการเทียบวุฒิการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ
- 1) ผู้ที่ต้องการเทียบระดับวุฒิการศึกษาให้แจ้งความจำนงขอเทียบระดับวุฒิการศึกษาที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
 - 2) ผู้ที่ต้องการเทียบระดับวุฒิการศึกษาต้องแสดงหลักฐานใบรับรองวุฒิการศึกษาที่ได้รับจากการศึกษานอกระบบ และ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย ใบรับรองการผ่านการอบรมวิชาต่างๆ ใบรับรองการผ่านงาน พร้อมประวัติการทำงาน (Portfolio) หลักฐานดังกล่าวต้องเป็นเอกสารตัวจริงพร้อมสำเนาอีกหนึ่งฉบับ
 - 3) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจะต้องพิจารณาเทียบระดับวุฒิการศึกษาโดยเร็วและให้เสร็จภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่รับคำขอเทียบระดับวุฒิการศึกษา
 - 4) การพิจารณาเทียบระดับวุฒิการศึกษาจะต้องยุติธรรมและโปร่งใส ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนต้องแจ้งผลการเทียบระดับวุฒิการศึกษาให้ผู้ขอเทียบวุฒิการศึกษาทราบเป็นลายลักษณ์อักษร โดยแสดงเหตุผลของการเทียบระดับวุฒิการศึกษาไว้ชัดเจน

- 5) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนต้องแจ้งผลการพิจารณาเทียบระดับวุฒิการศึกษาให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรับทราบและเก็บไว้เป็นหลักฐาน
- 6) ผู้ขอเทียบระดับวุฒิการศึกษาสามารถอุทธรณ์ผลการพิจารณาเทียบระดับวุฒิการศึกษาที่ตนได้รับต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผู้ที่ต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่รับคำอุทธรณ์
- 7) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนที่สามารถรับพิจารณาการเทียบระดับความรู้ขั้นพื้นฐานต้องเป็นศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้ดำเนินการแทนกระทรวงศึกษาธิการ
- 8) การเทียบระดับวุฒิการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบให้ใช้ตาราง ที่ 4.3

1.3 แนวทางการเทียบวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระบบ

- 1) ผู้ที่ต้องการเทียบระดับวุฒิการศึกษาให้แจ้งความจำนงขอเทียบระดับวุฒิการศึกษา ณ สถาบันอุดมศึกษาที่ผู้ขอเทียบระดับวุฒิการศึกษาต้องการเข้าศึกษาต่อ
- 2) ผู้ที่ต้องการเทียบระดับวุฒิการศึกษาต้องแสดงหลักฐานระดับการศึกษาที่ตนได้รับจากการเรียนสำเร็จหรือสอบผ่านจากสถาบันอุดมศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ หลักฐานดังกล่าวต้องเป็นเอกสารตัวจริงพร้อมสำเนาอีกหนึ่งฉบับ
- 3) สถาบันอุดมศึกษาที่ผู้ขอเทียบระดับวุฒิการศึกษาต้องการเข้าศึกษาต่อจะต้องพิจารณาเทียบระดับวุฒิการศึกษาโดยเร็วและให้เสร็จภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่รับคำขอเทียบระดับวุฒิการศึกษา
- 4) การพิจารณาเทียบระดับวุฒิการศึกษาจะต้องยุติธรรมและโปร่งใส สถาบันอุดมศึกษาที่ผู้ขอเทียบระดับวุฒิการศึกษาต้องการเข้าศึกษาต่อต้องแจ้งผลการเทียบระดับวุฒิการศึกษาให้ผู้ขอเทียบระดับวุฒิการศึกษาทราบเป็นลายลักษณ์อักษรโดยแสดงผลของการเทียบระดับวุฒิการศึกษาไว้ชัดเจน
- 5) สถาบันอุดมศึกษาที่ผู้ขอเทียบระดับวุฒิการศึกษาต้องการเข้าศึกษาต่อต้องแจ้งผลการพิจารณาเทียบระดับวุฒิการศึกษาให้คณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบและเก็บไว้เป็นหลักฐาน

- 6) ผู้ขอเทียบระดับวุฒิการศึกษาสามารถอุทธรณ์ผลการพิจารณาเทียบระดับวุฒิการศึกษาที่ตนได้รับต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์
- 7) การเทียบระดับวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ใช้ตารางที่ 4.4

2. แนวทางการเทียบระดับความรู้และประสบการณ์

กระทรวงศึกษาธิการสนับสนุนให้มีการเทียบความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัย การฝึกฝน การอบรม การทำงานสั่งสมประสบการณ์ โดยกระทรวง ศึกษาธิการควรแต่งตั้งหน่วยงานทำหน้าที่พิจารณาการเทียบความรู้ และประสบการณ์ หน่วยงานที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องจัดประชุมร่วมกับหน่วยงาน การศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งเพื่อสร้างกรอบการพิจารณา การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

2.1 การเทียบระดับความรู้ขั้นพื้นฐานสายสามัญ

ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาตามอัธยาศัยและความรู้ที่ได้รับจาก ประสบการณ์การทำงานในประเทศนิวซีแลนด์สามารถนำไปขอเทียบระดับความรู้ในระบบ โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ที่ต้องการเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ให้แจ้งความจำนง ขอเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ที่ศูนย์การศึกษานอก โรงเรียน
- 2) ผู้ที่ต้องการเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ต้องแสดงหลักฐาน ใบรับรองการผ่านงาน ใบรับรองการฝึกอบรม พร้อมประวัติ การทำงาน (Portfolio) หลักฐานดังกล่าวต้องเป็นเอกสารตัวจริง พร้อมสำเนาอีกหนึ่งฉบับ
- 3) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจะต้องพิจารณาเทียบระดับความรู้และ ประสบการณ์โดยเร็วและให้เสร็จภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับ คำขอเทียบระดับความรู้
- 4) การพิจารณาเทียบระดับความรู้และประสบการณ์จะต้องยุติธรรม และโปร่งใส ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนต้องแจ้งผลการพิจารณา เทียบระดับความรู้และประสบการณ์ให้ผู้ขอเทียบความรู้และ

ประสบการณ์ทราบเป็นลายลักษณ์อักษรโดยแสดงเหตุผลของ
การเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ไว้ชัดเจน

- 5) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนต้องแจ้งผลการพิจารณาเทียบระดับ
ความรู้และประสบการณ์ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อรับทราบและเก็บไว้เป็นหลักฐาน
- 6) ผู้ขอเทียบระดับความรู้และประสบการณ์สามารถอุทธรณ์ผล
การพิจารณาเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ที่ตนได้รับต่อ
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐานจะต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่
ได้รับคำอุทธรณ์

ผู้ที่ต้องการเทียบความรู้ขั้นพื้นฐานสายสามัญ ติดต่อขอเทียบความรู้ได้ที่
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด (ศนจ.) ที่กระจายอยู่ตามเขตการศึกษาต่างๆ
ปัจจุบันมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 21 แห่งที่สามารถดำเนินการ ได้แก่ ศนจ.
ลำปาง ให้บริการจังหวัดลำปาง แม่ฮ่องสอน ลำพูน และเชียงใหม่ ศนจ.น่าน ให้บริการ
จังหวัดน่าน เชียงราย พะเยา และแพร่ ศนจ.เพชรบูรณ์ ให้บริการจังหวัดเพชรบูรณ์
พิษณุโลก ตาก สุโขทัย และอุตรดิตถ์ ศนจ.กำแพงเพชร ให้บริการจังหวัดกำแพงเพชร
นครสวรรค์ อุทัยธานี และพิจิตร ศนจ. พระนครศรีอยุธยา ให้บริการจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานี และอ่างทอง ศนจ.สระบุรี ให้บริการจังหวัดสระบุรี
ลพบุรี สิงห์บุรี และชัยนาท ศนจ.เพชรบุรี ให้บริการจังหวัดเพชรบุรี สมุทรสงคราม
สมุทรสาคร และประจวบคีรีขันธ์ ศนจ.ชลบุรี ให้บริการจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี
และตราด ศนจ.ราชบุรี ให้บริการจังหวัดราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม และกาญจนบุรี
ศนจ.สมุทรปราการ ให้บริการจังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก สระแก้ว
และปราจีนบุรี ศนจ.อุตรธานี ให้บริการจังหวัดอุตรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู และเลย
ศนจ.สกลนคร ให้บริการจังหวัดสกลนคร มุกดาหาร นครพนม และกาฬสินธุ์ ศนจ.ร้อยเอ็ด
ให้บริการจังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น และมหาสารคาม ศนจ.นครราชสีมา ให้บริการ
จังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ ชัยภูมิ และบุรีรัมย์ ศนจ.อุบลราชธานี ให้บริการ
จังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ และยโสธร ศนจ.สุราษฎร์ธานี ให้บริการ
จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง ศนจ.นครศรีธรรมราช ให้บริการจังหวัด
นครศรีธรรมราช พัทลุง และตรัง ศนจ.กระบี่ ให้บริการจังหวัดกระบี่ ภูเก็ต และพังงา
ศนจ.ปัตตานี ให้บริการจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ศนจ.สงขลา ให้บริการ

จังหวัดสงขลา และสตูล ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ให้บริการ
เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตารางที่ 4.5 เป็นตารางรายชื่อของศูนย์การศึกษา
นอกรโรงเรียนจังหวัดทั้ง 21 แห่ง พร้อมด้วยเขตพื้นที่จังหวัดข้างเคียงที่สามารถให้บริการ

ตารางที่ 4.5 รายชื่อศูนย์การศึกษานอกรโรงเรียนที่สามารถออกไปเทียบระดับความรู้

เขตการศึกษา	จังหวัดในพื้นที่	องค์กรที่มีอำนาจเทียบระดับความรู้	ลำดับที่
1	สมุทรปราการ	ศูนย์การศึกษานอกรโรงเรียนจังหวัด	1
12	ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว	สมุทรปราการ	
2	ปัตตานี ยะลา นราธิวาส	ศูนย์การศึกษานอกรโรงเรียนจังหวัดปัตตานี	2
2	สตูล	ศูนย์การศึกษานอกรโรงเรียนจังหวัดสงขลา	3
3	สงขลา		
3	พัทลุง นครศรีธรรมราช	ศูนย์การศึกษานอกรโรงเรียนจังหวัด นครศรีธรรมราช	4
4	ตรัง		
3	สุราษฎร์ธานี ชุมพร	ศูนย์การศึกษานอกรโรงเรียนจังหวัด สุราษฎร์ธานี	5
4	ระนอง		
4	กระบี่ ภูเก็ต พังงา	ศูนย์การศึกษานอกรโรงเรียนจังหวัดกระบี่	6
5	เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม	ศูนย์การศึกษานอกรโรงเรียนจังหวัด กาญจนบุรี	7
1	สมุทรสาคร		

ตารางที่ 4.5 รายชื่อศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนที่สามารถออกไปเทียบระดับความรู้ (ต่อ)

เขตการศึกษา	จังหวัดในพื้นที่	องค์กรที่มีอำนาจเทียบระดับความรู้	ลำดับที่
5	ราชบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดราชบุรี	8
1	นครปฐม		
6	อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พระนครศรีอยุธยา	9
1	นนทบุรี ปทุมธานี		
6	สระบุรี ลพบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสระบุรี	10
7	พิษณุโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ ตาก เพชรบูรณ์	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเพชรบูรณ์	11
7	กำแพงเพชร พิจิตร นครสวรรค์	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกำแพงเพชร	12
6	อุทัยธานี		
8	ลำปาง เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำปาง	13
8	น่าน เชียงราย พะเยา แพร่	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน่าน	14

ตารางที่ 4.5 รายชื่อศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนที่สามารถออกไปเทียบระดับความรู้ (ต่อ)

เขตการศึกษา	จังหวัดในพื้นที่	องค์กรที่มีอำนาจเทียบระดับความรู้	ลำดับที่
9	อุดรธานี หนองคาย เลย หนองบัวลำภู	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี	15
10	ร้อยเอ็ด มหาสารคาม	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด	16
9	ขอนแก่น		
9	สกลนคร	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสกลนคร	17
10	มุกดาหาร กาฬสินธุ์ นครพนม		
10	อุบลราชธานี ยโสธร อำนาจเจริญ	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานี	18
11	ศรีสะเกษ		
11	นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ชัยภูมิ	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด นครราชสีมา	19
12	ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดชลบุรี	20
	กรุงเทพมหานคร	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร	21

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการควรมอบอำนาจให้ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา 16 แห่งที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 4.6 เป็นผู้ประเมินความรู้ของผู้เข้าขมนิทรรศการตามสาระการเรียนรู้ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ผู้เรียนสามารถรวบรวมใบรับรองจากการประเมินซึ่งถือว่าเป็นความรู้จากการศึกษาตามอัธยาศัย และนำส่งให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประเมินและเทียบระดับความรู้

ตารางที่ 4.6 ศูนย์วิทยาศาสตร์ที่สามารถประเมินความรู้จากการศึกษาตามอัธยาศัย

ที่ตั้งศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัด	จังหวัดในพื้นที่	เขตการศึกษา
สมุทรสาคร ศูนย์วิทยาศาสตร์รังสิต	นครปฐม สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาคร	1
ยะลา	ยะลา ปัตตานี สตูล นราธิวาส	2
นครศรีธรรมราช	สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร	3
ตรัง	ภูเก็ต ตรัง พังงา กระบี่ ระนอง	4

ตารางที่ 4.6 ศูนย์วิทยาศาสตร์ที่สามารถประเมินความรู้จากการศึกษาตามอัธยาศัย (ต่อ)

ที่ตั้งศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัด	จังหวัดในพื้นที่	เขตการศึกษา
กาญจนบุรี อุทยานวิทยาศาสตร์ ณ หัวกอ	ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี กาญจนบุรี สมุทรสงคราม	5
พระนครศรีอยุธยา	ลพบุรี สระบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา อุทัยธานี	6
นครสวรรค์	พิษณุโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ ตาก เพชรบูรณ์ พิจิตร นครสวรรค์ กำแพงเพชร	7
ลำปาง	เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ พะเยา แม่ฮ่องสอน น่าน	8

2.2 การเทียบระดับความรู้และประสบการณ์สายอาชีวศึกษา

ผู้ที่เรียนรู้ตามอัธยาศัยมักจะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนชอบและฝึกฝนหรือทำงานหาประสบการณ์ สิ่ง que เรียนรู้หรือทำงานจนเกิดความชำนาญเป็นความรู้ที่พึงได้รับการประเมิน แนวทางการเทียบระดับความรู้และประสบการณ์กำหนดได้ดังนี้

- 1) ผู้ที่ต้องการเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ให้แจ้งความจำนงขอเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ที่สถาบันอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- 2) ผู้ที่ต้องการเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ต้องแสดงหลักฐานใบรับรองการผ่านงาน ใบรับรองการฝึกอบรม พร้อมประวัติการทำงาน (Portfolio) หลักฐานดังกล่าวต้องเป็นเอกสารตัวจริงพร้อมสำเนาอีกหนึ่งฉบับ
- 3) สถาบันอาชีวศึกษาจะต้องพิจารณาเทียบระดับความรู้และประสบการณ์โดยเร็วและให้เสร็จภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่รับคำขอเทียบระดับความรู้และประสบการณ์
- 4) การพิจารณาเทียบระดับความรู้และประสบการณ์จะต้องยุติธรรมและโปร่งใส สถาบันอาชีวศึกษาต้องแจ้งผลการพิจารณาเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ให้ผู้ขอเทียบความรู้และประสบการณ์ทราบเป็นลายลักษณ์อักษรโดยแสดงผลของการเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ไว้ชัดเจน
- 5) สถาบันอาชีวศึกษาต้องแจ้งผลการพิจารณาเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อรับทราบและเก็บไว้เป็นหลักฐาน
- 6) ผู้ขอเทียบระดับความรู้และประสบการณ์สามารถอุทธรณ์ผลการพิจารณาเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ที่ตนได้รับต่อคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ผลการพิจารณาเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่รับคำอุทธรณ์

2.3 การเทียบความรู้และประสบการณ์ระดับอุดมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการมอบอำนาจให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้ดำเนินการรับเรื่องและทดสอบความรู้ของผู้ขอเทียบความรู้ การเทียบความรู้ในระดับอุดมศึกษาเป็นการเทียบความรู้ และ/หรือ ทักษะการทำงาน กับเนื้อหาในรายวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตรซึ่งผู้ขอเทียบความรู้ต้องการศึกษาต่อ การเทียบความรู้และประสบการณ์ระดับอุดมศึกษาเป็นการเทียบความรู้ในรายวิชาเพื่อการยกเว้นไม่ต้องเรียนซ้ำ ดังนั้นระเบียบหรือข้อกำหนดจะต้องระบุเนื้อหาความรู้หรือทักษะที่ได้จากการศึกษาตามอรรถาัยต้องไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาในรายวิชาที่ขอยกเว้นไม่ต้องเรียนซ้ำ แนวทางการเทียบระดับความรู้และประสบการณ์กำหนดได้ดังนี้

- 1) ผู้ที่ต้องการเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ต้องลงทะเบียนเป็นนักศึกษาในสังกัดของสถาบันอุดมศึกษาที่จะยื่นขอเทียบโอนผลการเรียน และให้แจ้งความจำนงในเวลาที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด
- 2) ผู้ที่ต้องการเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ต้องแสดงหลักฐานใบรับรองการผ่านงาน ใบรับรองการฝึกอบรม พร้อมประวัติการทำงาน (Portfolio) หลักฐานดังกล่าวต้องมีอายุไม่เกิน 5 ปี เป็นเอกสารตัวจริงพร้อมสำเนาอีกหนึ่งฉบับ
- 3) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพิจารณาเทียบระดับความรู้และประสบการณ์โดยเร็วและให้เสร็จภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำขอเทียบระดับความรู้และประสบการณ์
- 4) การพิจารณาเทียบระดับความรู้และประสบการณ์จะต้องยุติธรรมและโปร่งใส สถาบันอุดมศึกษาต้องแจ้งผลการพิจารณาเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ให้ผู้ขอเทียบความรู้และประสบการณ์ทราบเป็นลายลักษณ์อักษรโดยแสดงผลของการเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ไว้ชัดเจน
- 5) สถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาประเมินความรู้และประสบการณ์ กรรมการประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถของสถาบันอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 3 คนแต่ไม่เกิน 5 คน ในจำนวนดังกล่าวจะต้องมีนักวัดผลอย่างน้อย 1 คน
- 6) เนื้อหาความรู้จะต้องครอบคลุมไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาของวิชาในหลักสูตรที่จะศึกษาต่อ

- 7) ผู้ขอเทียบระดับความรู้และประสบการณ์สามารถอุทธรณ์ผลการพิจารณาเทียบระดับความรู้และประสบการณ์ที่ตนได้รับต่อสภาของสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น และสภาของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์

3. แนวทางการเทียบโอนผลการเรียน

การเทียบโอนผลการเรียนเป็นการนำผลการเรียนที่ได้รับจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ไปเทียบเนื้อหาวิชาที่ขอเทียบในหลักสูตรที่กำลังศึกษาอยู่ ผลจากการเทียบโอนทำให้ผู้เรียนไม่ต้องเรียนในรายวิชาที่ขอเทียบ แต่ให้คิดเสมือนว่าได้เรียนผ่านวิชานั้นแล้ว

3.1 แนวทางการเทียบโอนผลการเรียนในระบบ

- 1) ผู้ที่ต้องการเทียบโอนผลการเรียนจะต้องลงทะเบียนเป็นนักศึกษาในสังกัดของสถาบันอุดมศึกษาที่จะยื่นขอเทียบโอนผลการเรียน
- 2) ผู้ที่ต้องการเทียบโอนผลการเรียนให้แจ้งความจำนงขอเทียบโอนผลการเรียนภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่ลงทะเบียนเป็นนักศึกษา
- 3) ผู้ที่ต้องการเทียบโอนผลการเรียนต้องแสดงหลักฐานการศึกษาที่ตนได้รับจากการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเดิม หลักฐานดังกล่าวต้องเป็นเอกสารตัวจริงพร้อมสำเนาอีกหนึ่งฉบับ
- 4) สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีบุคลากรดูแลการเทียบโอนผลการเรียน และจะต้องพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนโดยเร็วและให้เสร็จภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับคำร้องขอเทียบโอนผลการเรียน
- 5) การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนจะต้องยุติธรรมและโปร่งใส สถาบันอุดมศึกษาต้องแจ้งผลการเทียบโอนผลการเรียนให้ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนทราบเป็นลายลักษณ์อักษร โดยแสดงเหตุผลของการเทียบโอนผลการเรียนไว้ชัดเจน
- 6) ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนสามารถอุทธรณ์ผลการพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนต่อคณะกรรมการสภาของสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการสภาของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่รับคำอุทธรณ์
- 7) เกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญาตรีให้ใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ก) การเทียบโอนผลการเรียนระดับต่ำกว่าปริญญา
- (1) วิชาที่ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องเป็นรายวิชาที่มีอยู่ในหลักสูตรระดับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือ เทียบเท่า
 - (2) วิชาที่ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องเป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาของวิชาในหลักสูตร
 - (3) เทียบโอนผลการเรียนได้เฉพาะวิชาที่ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนสอบผ่านได้ไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C หรือคะแนน 2.00
 - (4) รายวิชาที่เทียบโอนจะไม่นำไปคำนวณระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม
 - (5) เทียบรายวิชาและโอนหน่วยกิตได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่รับโอน
 - (6) ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ลงทะเบียนไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา
- ข) การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาตรี
- (1) วิชาที่ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องเป็นรายวิชาในหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาที่ ก.พ. รับรอง
 - (2) วิชาที่ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องเป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาของวิชาในหลักสูตร
 - (3) เทียบโอนผลการเรียนได้เฉพาะวิชาที่ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนสอบผ่านได้ไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C หรือคะแนน 2.00
 - (4) รายวิชาที่เทียบโอนจะไม่นำไปคำนวณระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม
 - (5) เทียบรายวิชาและโอนหน่วยกิตได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่รับโอน

- (6) ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ลงทะเบียนไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา
- ค) การเทียบโอนผลการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา
 - (1) วิชาที่ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องเป็นรายวิชาในหลักสูตรระดับปริญญาโทหรือหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงของสถาบันอุดมศึกษาที่ ก.พ. รับรอง
 - (2) วิชาที่ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องเป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของเนื้อหาสาระของวิชาในหลักสูตร
 - (3) เทียบโอนผลการเรียนได้เฉพาะวิชาที่ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนสอบผ่านได้ไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร B หรือตัวอักษร S หรือ คะแนน 3.00
 - (4) รายวิชาที่เทียบโอนจะไม่นำไปคำนวณระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม
 - (5) เทียบรายวิชาและโอนหน่วยกิตได้ไม่เกิน 1 ใน 4 ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่รับโอน
 - (6) ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ลงทะเบียนไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา

3.2 แนวทางการเทียบโอนผลการเรียนของการศึกษานอกระบบ และ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย

- 1) ผู้ที่ต้องการเทียบโอนผลการเรียน จะต้องลงทะเบียนเป็นนักศึกษาในสังกัดของสถาบันอุดมศึกษาที่ยื่นขอเทียบโอนผลการเรียน
- 2) ผู้ที่ต้องการเทียบโอนผลการเรียนให้แจ้งความจำนงขอเทียบโอนผลการเรียนไม่น้อยกว่า 30 วันก่อนวันลงทะเบียนเรียน
- 3) ผู้ที่ต้องการเทียบโอนผลการเรียน ต้องแสดงหลักฐานการได้มาซึ่งความรู้และประสบการณ์ วุฒิปัตร์จากการฝึกอบรม สัมฤทธิ์บัตร ใบบันทึกงานประวัติการทำงาน (Portfolio) และ/หรือ อื่นๆ หลักฐานดังกล่าวต้องเป็นเอกสารตัวจริงพร้อมสำเนาอีกหนึ่งฉบับ

4) สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีบุคลากรดูแลการเทียบโอนผลการเรียน และจะต้องพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนโดยเร็วและให้เสร็จภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำร้องขอเทียบโอนผลการเรียน

5) การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนจะต้องยุติธรรมและโปร่งใส สถาบันอุดมศึกษาต้องแจ้งผลการเทียบโอนผลการเรียนให้ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร โดยแสดงเหตุผลของการเทียบโอนผลการเรียนไว้ชัดเจน

6) ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน สามารถอุทธรณ์ผลการพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนต่อสภาของสถาบันอุดมศึกษา สภาของสถาบันอุดมศึกษา จะต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์

7) เกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนนอกระบบ และ/หรือ ตามอัธยาศัย มีดังนี้

- (1) ความรู้และประสบการณ์ที่ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องมี เนื้อหาสาระครอบคลุม 3 ใน 4 ของเนื้อหาของรายวิชาใน หลักสูตร
- (2) การเทียบประสบการณ์จากการทำงานต้องคำนึงถึงความรู้ ที่ได้จากประสบการณ์เป็นหลัก มีใบรับรองการผ่านงาน และ/หรือ มีใบสัมฤทธิ์ผลจากการฝึกอบรมในรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชา ที่ขอเทียบโอน
- (3) วิธีการประเมินเพื่อการเทียบความรู้ในแต่ละรายวิชาและ เกณฑ์การตัดสินของการประเมินให้เป็นที่ไปตามที่สถาบัน อุดมศึกษากำหนดโดยความเห็นชอบของสภาของสถาบัน อุดมศึกษา
- (4) ผลการประเมินต้องเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนนตัวอักษร C หรือระดับคะแนน 2.00 จึงจะให้จำนวนหน่วยกิตของรายวิชา นั้น แต่จะไม่ให้ระดับคะแนนตัวอักษรและไม่มี การนำไปคิด คะแนนผลการเรียนหรือคำนวณระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม
- (5) การบันทึกผลการเรียนให้บันทึกตามวิธีการประเมิน เช่น ถ้าได้หน่วยกิตจากการทดสอบมาตรฐาน (Standardized Tests) ให้บันทึก "CS" (Credits from Standardized Test) ถ้าได้ หน่วยกิตจากการทดสอบที่ไม่ใช่การทดสอบมาตรฐาน

- (Non-standardized Tests) ให้บันทึก "CE" (Credits from Exam) ถ้าได้หน่วยกิตจากการประเมิน ศึกษา/อบรมที่จัดโดยหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา (Evaluation of Non-sponsored Training) ให้บันทึก "CT" (Credits from Training) และถ้าได้หน่วยกิตจากการเสนอแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ให้บันทึก "CP" (Credits from Portfolio)
- (6) การเทียบรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาจากการศึกษานอกระบบ และ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัยให้เทียบโอนหน่วยกิตได้รวมกันไม่เกิน 1 ใน 4 ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่ขอเทียบและใช้เวลาศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาที่รับโอนไม่น้อยกว่าหนึ่งปีการศึกษา
- (7) สำหรับระดับบัณฑิตศึกษาให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง โดยความเห็นชอบของสภาของสถาบันอุดมศึกษากำหนดให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรที่ขอเทียบ และหลักเกณฑ์การเทียบโอน

แนวทางการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของผู้ที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์เพื่อเข้าสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ ส่วนมากทำงานโดยใช้ความรู้เฉพาะในการทำงาน เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างเครื่องยนต์ บริการร้านอาหาร พ่อครัว แม่ครัว ลูกจ้างใช้แรงงานรถดนมวัว เก็บผลไม้ หลายคนมีความรู้ที่เรียนรู้ในรูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัย และทำงานสั่งสมประสบการณ์เป็นเวลานาน ความรู้ที่ได้นั้นประกอบด้วยความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ความรู้ด้านวิชาชีพ และความรู้ทั่วไป กระทรวงศึกษาธิการควรสร้างแนวทางให้คนไทยเหล่านั้นเข้าสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการ โดยคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรจัดทำกรอบแนวทางการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากต่างประเทศเพื่อการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อแจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาไทยได้ดำเนินการในแนวทางเดียวกัน
2. สถาบันอุดมศึกษาไทยควรจัดทำประกาศของสถาบัน เรื่องแนวทางการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากประเทศนิวซีแลนด์เพื่อการศึกษาต่อในสถาบัน

เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ที่ต้องการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทย

3. ผู้ที่ต้องการเทียบโอนผลการเรียนต้องแสดงหลักฐานการได้มาซึ่งความรู้และประสบการณ์ วุฒิบัตรจากการฝึกอบรม สัมฤทธิ์บัตร ใบบำเหน็จ ประวัติการทำงาน (Portfolio) และหลักฐานอื่นๆ

4. การเทียบประสบการณ์จากการทำงานต้องคำนึงถึงความรู้ที่ได้จากประสบการณ์เป็นหลัก สถาบันอุดมศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินความรู้และประสบการณ์ของผู้ที่เดินทางกลับจากประเทศนิวซีแลนด์

5. เกณฑ์การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ มีดังนี้

- (1) ความรู้และประสบการณ์ที่ขอเทียบโอนต้องมีเนื้อหาสาระครอบคลุม 3 ใน 4 ของเนื้อหาของรายวิชาในหลักสูตร
- (2) วิธีการประเมินความรู้และประสบการณ์ในแต่ละรายวิชาและเกณฑ์การตัดสินของการประเมินให้เป็นไปตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด โดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา
- (3) ผลการประเมินต้องเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนนตัวอักษร C หรือระดับคะแนน 2.00 จึงจะให้จำนวนหน่วยกิตของรายวิชานั้น แต่จะไม่ให้ระดับคะแนนตัวอักษรและไม่มีให้นำไปคิดคะแนนผลการเรียนหรือคำนวณระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม
- (4) การบันทึกผลการเรียนให้บันทึกตามวิธีการประเมิน เช่น ถ้าได้หน่วยกิตจากการทดสอบมาตรฐาน (Standardized Tests) ให้บันทึก "CS" (Credits from Standardized Test) ถ้าได้หน่วยกิตจากการทดสอบที่ไม่ใช่การทดสอบมาตรฐาน (Non-Standardized Tests) ให้บันทึก "CE" (Credits from Exam) ถ้าได้หน่วยกิตจากการประเมินศึกษา/อบรมที่จัดโดยหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา (Evaluation of Non-sponsored Training) ให้บันทึก "CT" (Credits from Training) และถ้าได้หน่วยกิตจากการเสนอแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ให้บันทึก "CP" (Credits from Portfolio)
- (5) ให้เทียบโอนหน่วยกิตได้รวมกันไม่เกิน 1 ใน 4 ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่ขอเทียบและใช้เวลาศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาที่รับโอนไม่น้อยกว่าหนึ่งปีการศึกษา

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ยังคงดำเนินการอยู่ในวงแคบและมีจำนวนน้อยในแต่ละปี เนื่องด้วยความแตกต่างในด้านมาตรฐานการศึกษา ภาษา และวัฒนธรรม คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ปรารถนาที่จะได้สิทธิการอยู่อาศัยถาวรในประเทศนิวซีแลนด์ (Permanent Resident) สิทธิการอยู่อาศัยถาวรในประเทศนิวซีแลนด์ทำให้เขาและสมาชิกในครอบครัวได้มีโอกาสศึกษาอย่างอิสระไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเสียค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อยหรือไม่เสียค่าใช้จ่ายเลยในบางหลักสูตร

ในด้านอาชีพศึกษา คนไทยจำนวนไม่น้อยที่เดินทางไปประเทศนิวซีแลนด์เพื่อแสวงหาโอกาสในการหารายได้โดยการทำงาน ผู้ที่ไม่มีความรู้ก็สามารถหาเงินจำนวนมากจากการขายแรงงาน งานที่นิยมทำได้แก่งานเก็บผลไม้ ริดนมวัว ทำความสะอาด บริการในร้านอาหาร พ่อครัวและแม่ครัว ค่าแรงขั้นต่ำของประเทศนิวซีแลนด์ชั่วโมงละ 10 เหรียญ หรือประมาณ 250 บาท คนไทยมีความขยันและอดทนสามารถทำงานวันละ 8 ชั่วโมงซึ่งคิดเป็นเงินค่าแรง 80 เหรียญหรือประมาณ 2,000 บาทต่อวัน ในหนึ่งเดือนจะได้เงินประมาณ 60,000 บาท ซึ่งเป็นรายได้ที่ดีมากเมื่อเทียบกับการหารายได้ในประเทศไทย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ไม่คิดที่จะกลับมาศึกษาต่อในประเทศไทย เพราะเขามีโอกาสที่จะศึกษาในแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐานดีกว่าและเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่า อีกทั้งมีโอกาสหารายได้จำนวนมากกว่าอยู่ในประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานในเรื่องการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ยังมีความจำเป็นเพื่อเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้ซึ่งสามารถถ่ายโอนกันได้ระหว่างสองประเทศ ทำให้ประชาชนชาวไทยเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสมตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

การเทียบวุฒิการศึกษาในระบบ

จากการวิจัยพบว่าระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ยังไม่มีระบบการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ที่แน่นอน มีเพียงการเทียบโอนที่เกิดขึ้นเป็นกรณีๆ ไป ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนไทยเดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศนิวซีแลนด์

มีผู้ปกครองหลายรายที่ต้องการส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ประเทศนิวซีแลนด์เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับค่านิยม เนื่องจากค่าใช้จ่ายไม่แพงจนเกินไปเมื่อเทียบกับประเทศในแถบทวีปอเมริกาและทวีปยุโรป โรงเรียนที่รับเข้าจะเป็นผู้เทียบวุฒิการศึกษาให้เด็กไทยโดยใช้อายุและความรู้เดิมเป็นปัจจัยหลักในการพิจารณา กล่าวคือ เด็กไทยมีอายุเข้าเกณฑ์ชั้นใดก็จะถูกจัดให้เข้าเรียนในชั้นนั้น หากผู้ปกครองเห็นว่าทางโรงเรียนจัดชั้นเรียนให้ในระดับที่ต่ำเกินไปก็สามารถร้องขอเพื่อการพิจารณาใหม่ ในกรณีนี้เกิดขึ้นในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. นักเรียนไทยเดินทางกลับมาศึกษาต่อในประเทศไทย

2.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในประเทศไทยส่วนใหญ่จะรับเด็กไทยที่เดินทางกลับมาจากประเทศนิวซีแลนด์และให้เรียนต่อในระดับชั้นที่ผู้ปกครองร้องขอ อย่างไรก็ตามทางโรงเรียนได้ติดตามผลการเรียน หากเห็นว่าเด็กสอบไม่ผ่านในระดับนั้นก็มีความจำเป็นต้องปรับลดระดับให้เหมาะสมต่อไป

2.2 การศึกษาระดับอุดมศึกษา นักเรียนไทยที่เรียนสำเร็จการศึกษาระดับ Year 12 หรือ Form 6 ในประเทศนิวซีแลนด์ เมื่อเดินทางกลับมาเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่จะสมัครเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) เนื่องจากการสอนใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก นักเรียนจึงไม่กังวลในเรื่องการใช้ภาษาไทย อีกทั้งมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและมีเครือข่ายด้านการศึกษากับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศมากมาย ทำให้มีโอกาสมากที่จะไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ณ ต่างประเทศ ในเครือข่ายของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

3. นักเรียนไทยเดินทางไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

นักเรียนไทยที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเดินทางไปศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ณ ประเทศนิวซีแลนด์จะต้องส่งใบสมัครพร้อมแนบรายงานผลการเรียน (Transcript) และผลการสอบภาษาอังกฤษซึ่งอยู่ในระดับที่ดี เช่น IELTS

ระดับไม่ต่ำกว่า 6.0 หรือ TOEFL ระดับไม่ต่ำกว่า 550 ส่วนมากนักเรียนไทยที่เดินทางไปประเทศนิวซีแลนด์ยังไม่มีผลการสอบภาษาอังกฤษ จึงถูกกำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษก่อนเป็นเวลา 1-2 ภาคการศึกษา อย่างไรก็ตามปัจจุบันมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์ได้กำหนดให้นักเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียนต้องเรียนหลักสูตร Foundation Programmes เพื่อการปรับความรู้และภาษาอังกฤษก่อนเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี กล่าวได้ว่าความรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของไทยมีระดับเทียบเท่าชั้น Year 12 ของประเทศนิวซีแลนด์ และความรู้ระดับชั้นปีที่หนึ่งหลักสูตรปริญญาตรีของไทยเทียบเท่าระดับ Year 13 ของประเทศนิวซีแลนด์

การเทียบความรู้และประสบการณ์จากการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย

คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ส่วนมากมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานหาเลี้ยงชีพ และต้องการมีสิทธิการอยู่อาศัยถาวรในประเทศนิวซีแลนด์ (Permanent Resident) ซึ่งหมายถึงการมีสิทธิเหมือนพลเมืองชาวนิวซีแลนด์ การเรียนรู้อยู่ในรูปแบบของการศึกษานอกระบบ และ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย และทำงานสั่งสมประสบการณ์ความรู้ที่ได้ประกอบด้วยความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ความรู้ด้านวิชาชีพ และความรู้ทั่วไป

1. ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ

คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ต้องสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษตั้งนั้นการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษถือว่ามีความรู้ใช้การได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทงานที่ทำและโอกาสที่จะได้ใช้ภาษาอังกฤษ การเทียบความรู้ด้านภาษาอังกฤษสามารถทำได้โดยการสอบข้อเขียน และ/หรือ การสัมภาษณ์ ซึ่งสามารถเทียบได้เท่ากับสาระการเรียนรู้ด้านภาษาต่างประเทศสำหรับหลักสูตรขั้นพื้นฐาน และภาษาอังกฤษชั้นปีที่หนึ่งสำหรับหลักสูตรอนุปริญญาหรือปริญญาตรี

2. ความรู้ด้านวิชาชีพ

คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ประกอบอาชีพทั้งในส่วนที่ใช้ความรู้และใช้แรงกายในการทำงานเลี้ยงตนเองและครอบครัว เนื่องจากค่าแรงงานภายในประเทศนิวซีแลนด์คิดอัตราต่อชั่วโมงสูง การคิดค่าแรงเป็นชั่วโมงทำให้ผู้ว่าจ้างต้องเลือกคนทำงานที่มีความสามารถ ทำงานด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง มีประสิทธิภาพ

คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ต้องทำงานมีประสิทธิภาพและสั่งสมประสบการณ์เป็นความรู้อยู่ตลอดเวลา การเทียบความรู้และประสบการณ์สามารถทำได้โดยการพิจารณาประวัติการทำงาน (Portfolio) ไบรรับรองการผ่านงาน ประเภทงานที่ทำ ระยะเวลาที่ทำงาน ทำการทดสอบฝีมือแรงงานโดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ผู้ที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานระดับ 1 สามารถเทียบความรู้ระดับประถมศึกษา มหาวชิชาพัฒนาอาชีพ มหาวชิชาคณิตศาสตร์ และมหาวชิชาวิทยาศาสตร์ ผู้ที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานระดับ 2 สามารถเทียบความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มหาวชิชาพัฒนาอาชีพ มหาวชิชาคณิตศาสตร์ ผู้ที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานระดับ 3 สามารถเทียบความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มหาวชิชาพัฒนาวิชาชีพและมหาวชิชาคณิตศาสตร์

3. ความรู้ทั่วไป

คนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์มักจะขวนขวายหาความรู้ โดยการลงทะเบียนเรียนวิชาที่เปิดสอนในวิทยาลัยหรือชุมชนต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ทั่วไปในประเทศนิวซีแลนด์ วิทยาลัยหรือชุมชนต่าง ๆ เปิดการเรียนการสอนในช่วงเวลา 19.00 - 21.00 น. ของวันทำงานปกติ เมื่อเรียนจบในแต่ละวิชาจะได้รับใบประกาศนียบัตรหรือไบรรับรองการฝึกอบรม การเทียบความรู้และประสบการณ์สามารถทำได้โดยการพิจารณาใบประกาศนียบัตร ไบรรับรองการฝึกอบรม หากชั่วโมงการเรียนและฝึกอบรมรวมกันไม่น้อยกว่า 320 ชั่วโมงสามารถเทียบเท่า 1 มหาวชิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หากนับชั่วโมงการเรียนและฝึกอบรมรวมกันไม่น้อยกว่า 480 ชั่วโมงสามารถเทียบเท่า 1 มหาวชิชาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือหากนับชั่วโมงการเรียนและฝึกอบรมรวมกันไม่น้อยกว่า 280 ชั่วโมงสามารถเทียบเท่า 1 มหาวชิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)

การเทียบโอนผลการเรียน

หลายมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์รับนักศึกษาไทยเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรที่ใกล้เคียงโดยยอมให้มีการเทียบโอนผลการเรียนบางรายวิชาที่มีความคล้ายคลึงกัน การเทียบโอนใช้เพียงรายวิชาเดียวหรือหลายรายวิชาขึ้นอยู่กับเนื้อหาของรายวิชาที่ขอเทียบโอน กล่าวได้ว่าการเทียบโอนผลการเรียนมีในระดับปริญญา อย่างไรก็ตาม

การเทียบโอนเป็นสิทธิของสถาบันอุดมศึกษาที่รับเข้าเรียน ซึ่งอาจจะใช้หลักการพิจารณาเทียบโอนที่แตกต่างกันไป

สถาบันอุดมศึกษาไทยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาในเรื่องการเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

1. ผู้ขอเทียบโอนเป็นนักศึกษากำลังศึกษาอยู่ในสถาบันที่สำนักงาน ก.พ. รับรอง
2. วิชาที่ขอเทียบโอนจะต้องมีเนื้อหาวิชาคล้ายคลึงกันไม่น้อยกว่า 3 ใน 4
3. วิชาที่ขอเทียบโอนจะต้องมีหน่วยกิตไม่น้อยกว่าวิชาในหลักสูตรของคณะที่รับเข้า
4. นักศึกษาต้องสอบผ่านรายวิชาที่ขอเทียบโอนด้วยคะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร C สำหรับหลักสูตรปริญญาตรี หรือคะแนนไม่ต่ำกว่าระดับตัวอักษร B สำหรับหลักสูตรปริญญาโท
5. จำนวนหน่วยกิตที่ขอเทียบโอนทั้งหมดไม่เกิน 1 ใน 2 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรของคณะที่รับเข้า
6. เทียบโอนผลการเรียนได้เฉพาะรายวิชาที่เคยศึกษาและสอบผ่านมาแล้วไม่เกิน 5 ปีสำหรับระดับปริญญาตรี และไม่เกิน 3 ปีสำหรับระดับบัณฑิตศึกษา
7. รายวิชาที่รับโอนหน่วยกิตไม่นำไปคิดคะแนนเฉลี่ยสะสม จะให้สัญลักษณ์ตัวอักษร S ยกเว้นกรณีที่เป็นหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง "การเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์" สามารถนำไปสู่การสร้างระเบียบต่างๆ ในเรื่องการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ภายในประเทศ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ และระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยคำนึงถึงคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ความเสมอภาคในสังคม และการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาของประเทศ และเป็นผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษา พึงกำหนดระเบียบว่าด้วยการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ โดยแยกเป็นระเบียบว่าด้วยการเทียบวุฒิการศึกษา ระเบียบว่าด้วยการเทียบความรู้และประสบการณ์ และระเบียบว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน

การทำให้เกิดผลในทางปฏิบัตินั้นจำเป็นต้องมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน
ซึ่งคณะผู้วิจัยขอเสนอแนวทางดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายสร้างคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการอาศัยอำนาจแห่งรัฐ กำหนดให้สร้างคุณวุฒิการศึกษา
แห่งชาติ 10 ระดับ ได้แก่

- ระดับที่ 1 ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 3
- ระดับที่ 2 ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 5
- ระดับที่ 3 ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 6 / ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
- ระดับที่ 4 ประกาศนียบัตรเตรียมอุดมศึกษา
- ระดับที่ 5 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
- ระดับที่ 6 อนุปริญญา
- ระดับที่ 7 ปริญญาตรี
- ระดับที่ 8 ปริญญาตรีเกียรตินิยม / ประกาศนียบัตรบัณฑิต
- ระดับที่ 9 ปริญญาโท
- ระดับที่ 10 ปริญญาเอก

2. แต่งตั้งคณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ
คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน
กรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
ผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐ 5 แห่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน 5 แห่ง ผู้อำนวยการ
วิทยาลัยอาชีวศึกษา 5 แห่ง อธิการบดีมหาวิทยาลัยของรัฐ 5 แห่ง อธิการบดี
มหาวิทยาลัยเอกชน 5 แห่ง เป็นกรรมการ เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นกรรมการ
และเลขานุการ ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
คณะกรรมการชุดนี้สามารถแต่งตั้งอนุกรรมการชุดต่างๆ เพื่อเป็นคณะทำงาน

คณะกรรมการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติและตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ
- (2) กำหนดมาตรฐานของวิชาในหลักสูตรของแต่ละระดับคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ
- (3) สร้างเกณฑ์การประเมินวัดความรู้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- (4) ขึ้นทะเบียนสถาบันการศึกษาเอกชนและเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการทำการอนุมัติให้เป็นสถานฝึกอบรมของรัฐ
- (5) รับรองและตรวจสอบสถาบันการศึกษาและองค์กรด้านการให้ความรู้ที่ขึ้นทะเบียนและได้รับการอนุมัติหลักสูตร
- (6) รับรององค์กรฝึกอบรมด้านอุตสาหกรรม เช่น สมาคมวิชาชีพต่างๆ สภาหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย แพทยสภา สภาวิศวกร สภาสถาปนิก สภาเภสัชกรรม สภานายความ สภาวิชาชีพบัญชี

ในระยะแรก คณะกรรมการชุดนี้ควรพิจารณาสร้างกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติแต่ละระดับ เพื่อเป็นมาตรฐานที่จะกำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา นำไปดำเนินการให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานที่กำหนดขึ้น

คณะผู้วิจัยขอเสนอร่างกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติเพื่อพิจารณาเป็นแนวทางหนึ่งในการมุ่งสู่การยกระดับมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาภายในประเทศให้เท่าเทียมกับมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ อันจะนำไปสู่การเจรจาให้มีการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างสองประเทศ

1. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3)

1.1 ขอบเขตการเรียนรู้

ผู้เรียนได้เรียนและหาความรู้จากสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาระดับสูงต่อไป กลุ่มสาระการเรียนรู้ประกอบด้วย

ภาษาไทย
คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สุขศึกษาและพลศึกษา
ศิลปะ
การงานอาชีพและเทคโนโลยี
ภาษาต่างประเทศ

สี่สาระการเรียนรู้แรก เป็นสาระการเรียนรู้หลักในการสร้างพื้นฐานการคิดและการแก้ปัญหาต่างๆ ส่วนสี่สาระการเรียนรู้หลัง เป็นสาระการเรียนรู้เสริมที่จำเป็นต้องมีในมนุษย์เพื่อสร้างเสริมศักยภาพในการทำงานและทำงานอย่างมีความสุข

1.2 มาตรฐานจุดประสงค์

ผู้เรียนสามารถแสดงให้เห็นว่ามีความรู้ในสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น

1.3 มาตรฐานผลสัมฤทธิ์

ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้พื้นฐานในการแก้โจทย์ปัญหาที่เคยพบเห็นเป็นประจำ สอบผ่านหมวดวิชาต่างๆ ในหลักสูตรด้วยคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

1.4 หมวดวิชาและจำนวนชั่วโมงที่เรียน

วิชามาตรฐานในระดับคุณวุฒิชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย

(1) หมวดวิชาภาษาไทย	120	ชั่วโมง
(2) หมวดวิชาภาษาอังกฤษ	200	ชั่วโมง
(3) หมวดวิชาคณิตศาสตร์	120	ชั่วโมง
(4) หมวดวิชาวิทยาศาสตร์	160	ชั่วโมง
(5) หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน (สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม)	160	ชั่วโมง
(6) หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1 (สุขศึกษาและพลศึกษา)	80	ชั่วโมง
(7) หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 (ศิลปะ)	40	ชั่วโมง
(8) หมวดวิชาพัฒนาทักษะอาชีพ (การงานอาชีพและเทคโนโลยี)	80	ชั่วโมง

(9) สาระการเรียนรู้เพิ่ม	460	ชั่วโมง
(10) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	80	ชั่วโมง

1.5 จำนวนชั่วโมงเรียนในหลักสูตร

ระยะเวลาเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้เพิ่ม ไม่น้อยกว่า 1,420 ชั่วโมง

2. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.5)

2.1 ขอบเขตการเรียนรู้

ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีความรู้ในสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาต่อในระดับสูง กลุ่มสาระการเรียนรู้ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ สี่สาระการเรียนรู้แรก เป็นสาระการเรียนรู้หลักในการสร้างพื้นฐานการคิดและการแก้ปัญหาต่างๆ ส่วนสี่สาระการเรียนรู้หลัง เป็นสาระการเรียนรู้เสริมที่จำเป็นต้องมีในมนุษย์เพื่อสร้างเสริมศักยภาพในการทำงานและทำงานอย่างมีความสุข

2.2 มาตรฐานจุดประสงค์

ผู้เรียนสามารถแสดงให้เห็นว่ามีความรู้ในสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม สามารถบูรณาการ

2.3 มาตรฐานผลสัมฤทธิ์

ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้พื้นฐานในการแก้โจทย์ปัญหาที่เคยพบเห็น สอบผ่านหมวดวิชาต่างๆ ในหลักสูตรด้วยคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 สามารถปฏิบัติงานตามคำสั่ง

2.4 หมวดวิชาและจำนวนชั่วโมงที่เรียน

วิชามาตรฐานในระดับคุณวุฒิชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย

(1) หมวดวิชาภาษาไทย	80	ชั่วโมง
(2) หมวดวิชาภาษาอังกฤษ	80	ชั่วโมง
(3) หมวดวิชาคณิตศาสตร์	80	ชั่วโมง
(4) หมวดวิชาวิทยาศาสตร์	80	ชั่วโมง
(5) หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน	160	ชั่วโมง

(สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม)

(6) หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1		
(สุขศึกษาและพลศึกษา)	80	ชั่วโมง
(7) หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 (ศิลปะ)	40	ชั่วโมง
(8) หมวดวิชาพัฒนาทักษะอาชีพ		
(การงานอาชีพและเทคโนโลยี)	80	ชั่วโมง
(9) สาระการเรียนรู้เพิ่ม	480	ชั่วโมง
(10) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	80	ชั่วโมง

2.5 จำนวนหน่วยชั่วโมงเรียนในหลักสูตร

ระยะเวลาเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้เพิ่มรวม
ไม่น้อยกว่า 1,160 ชั่วโมง

3. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) / ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

3.1 ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6)

3.1.1 ขอบเขตการเรียนรู้

ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีความรู้ในสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาต่อในระดับสูง กลุ่มสาระการเรียนรู้ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ สี่สาระการเรียนรู้แรก เป็นสาระการเรียนรู้หลักในการสร้างพื้นฐานการคิดและการแก้ปัญหาต่างๆ ส่วนสี่ สาระการเรียนรู้หลัง เป็นสาระการเรียนรู้เสริมที่จำเป็นต้องมีในมนุษย์เพื่อสร้างเสริม ศักยภาพในการทำงานและทำงานอย่างมีความสุข

3.1.2 มาตรฐานจุดประสงค์

ผู้เรียนสามารถแสดงให้เห็นว่ามีความรู้ในสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

3.1.3 มาตรฐานผลสัมฤทธิ์

ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้พื้นฐานในการแก้โจทย์ปัญหาที่ไม่เคยพบเห็น สอบผ่านหมวดวิชาต่างๆ ในหลักสูตรด้วยคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 สามารถปฏิบัติงานตามคำแนะนำ

3.1.4 หมวดวิชาและจำนวนหน่วยกิต

วิชามาตรฐานในระดับคุณวุฒิชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย

(1) หมวดวิชาภาษาไทย	80	ชั่วโมง
(2) หมวดวิชาภาษาอังกฤษ	80	ชั่วโมง
(3) หมวดวิชาคณิตศาสตร์	80	ชั่วโมง
(4) หมวดวิชาวิทยาศาสตร์	80	ชั่วโมง
(5) หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน (สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม)	160	ชั่วโมง
(6) หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1 (สุขศึกษาและพลศึกษา)	80	ชั่วโมง
(7) หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 (ศิลปะ)	40	ชั่วโมง
(8) หมวดวิชาพัฒนาทักษะอาชีพ (การงานอาชีพและเทคโนโลยี)	80	ชั่วโมง
(9) สาระเพิ่ม (เลือกจากสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม)	480	ชั่วโมง
(10) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	80	ชั่วโมง

3.1.5 จำนวนชั่วโมงเรียนรวมในหลักสูตร

ระยะเวลาเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้
เพิ่มรวมไม่น้อยกว่า 1,160 ชั่วโมง

3.2 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

3.2.1 ขอบเขตการเรียนรู้

ผู้ศึกษาได้เรียนรู้ความรู้ทั่วไปตามวิชาชีพที่เลือกเรียน
เรียนรู้เทคโนโลยีและเทคนิคการทำงานในสาขาวิชาชีพเฉพาะ ได้ปฏิบัติจริง เข้าใจ
หลักการ วิธีการและขั้นตอนในสาขางานที่เลือก เข้าใจหลักการและกระบวนการในงาน
ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานอาชีพในสาขาที่เลือก

3.2.2 มาตรฐานจุดประสงค์

ผู้เรียนมีความรู้ทั่วไปในสาขาวิชาชีพที่เลือก มีความสามารถ
ในการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา วางแผนงาน ตรวจสอบและบูรณาการความรู้อย่างเป็นระบบ
ในระดับผู้ปฏิบัติงาน มีทักษะการทำงาน และมีการพัฒนาฝีมือแรงงาน

3.2.3 มาตรฐานผลสัมฤทธิ์

ผู้เรียนมีความสามารถทำงานด้านเทคนิค สามารถประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมโดยใช้ทักษะในขอบเขตที่สำคัญ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตนเอง มีความรับผิดชอบและมีวินัย

3.2.4 หมวดวิชาและจำนวนหน่วยกิต

(1) หมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์	30	หน่วยกิต
(2) หมวดวิชาชีพรวมฝึกงาน	64	หน่วยกิต
(3) หมวดวิชาเลือกเสรี	6	หน่วยกิต
(4) กิจกรรมเสริมหลักสูตร	200	ชั่วโมง

3.2.5 จำนวนหน่วยกิตรวมในหลักสูตร

นักเรียนต้องศึกษาหมวดวิชาต่างๆ รวมไม่น้อยกว่า 100 หน่วยกิต ตลอดหลักสูตร

4. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิประกาศนียบัตรเตรียมอุดมศึกษา

4.1 ขอบเขตการเรียนรู้

ผู้ศึกษาได้เรียนรู้วิชาพื้นฐานสายสามัญชั้นสูงเทียบเท่าวิชาพื้นฐานในระดับชั้นปีที่ 1 ของหลักสูตรปริญญาตรี

4.2 มาตรฐานจุดประสงค์

ผู้ศึกษามีความเข้าใจทฤษฎีพื้นฐานและสามารถแก้โจทย์ปัญหาด้วยวิธีทางคณิตศาสตร์ เรียนรู้หลักการเขียนบทความเชิงวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4.3 มาตรฐานผลสัมฤทธิ์

ผู้ศึกษามีความสามารถสื่อสารทั้งการพูดและเขียนภาษาอังกฤษสามารถทำงานค้นคว้าตามที่กำหนด

4.4 หมวดวิชาและจำนวนหน่วยกิต

(1) หมวดวิชาภาษาอังกฤษ	6	หน่วยกิต
(2) หมวดวิชาคณิตศาสตร์	6	หน่วยกิต
(3) หมวดวิชาวิทยาศาสตร์	9	หน่วยกิต

4.5 จำนวนหน่วยกิตรวมในหลักสูตร

นักศึกษาต้องศึกษาหมวดวิชาต่างๆ รวมไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต

5. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

5.1 ขอบเขตการเรียนรู้

ผู้ศึกษาได้เรียนรู้ทฤษฎี หลักการ และเทคนิคขั้นสูงเพื่อประกอบวิชาชีพ ได้ฝึกฝนเทคนิคใหม่ๆ ที่ทันสมัยในงานอาชีพ เรียนรู้วิธีการคิดวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุมงาน การตรวจสอบและประเมินผลงาน

5.2 มาตรฐานจุดประสงค์

ผู้ศึกษามีความรอบรู้และชำนาญการในการประกอบอาชีพ มีความสามารถประยุกต์ใช้เทคนิคต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม รู้จักแสวงหาแนวทางใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและวิชาชีพ มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา วางแผนจัดการ ตรวจสอบ ให้คำแนะนำ สอนงาน และบูรณาการความรู้อย่างเป็นระบบ ในระดับผู้ควบคุมงาน

5.3 มาตรฐานผลสัมฤทธิ์

ผู้ศึกษามีความสามารถใช้เทคนิคขั้นสูงในการแก้ปัญหา มีความชำนาญในวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพอิสระ

5.4 หมวดวิชาและจำนวนหน่วยกิต

(1) หมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์	20	หน่วยกิต
(2) หมวดวิชาชีพรวมฝึกงาน	54	หน่วยกิต
(3) หมวดวิชาเลือกเสรี	6	หน่วยกิต
(4) กิจกรรมเสริมหลักสูตร	140	ชั่วโมง

5.5 จำนวนหน่วยกิตรวมในหลักสูตร

นักศึกษาต้องศึกษาหมวดวิชาต่างๆ รวมไม่น้อยกว่า 80 หน่วยกิต
ตลอดหลักสูตร

6. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอนุปริญญา

6.1 ขอบเขตการเรียนรู้

ผู้ศึกษามีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในสาขาวิชาหลัก และสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีความรอบรู้ในธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และสังคม

6.2 มาตรฐานจุดประสงค์

ผู้ศึกษามีความเข้าใจทฤษฎีและสามารถประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม มีความสามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรม

6.3 มาตรฐานผลสัมฤทธิ์

ผู้ศึกษามีความสามารถทำงานภายใต้การกำกับดูแลของนักวิชาการ หรือหัวหน้างานสายวิชาชีพ สามารถทำงานโดยล่ำฟั่งตามคำชี้แจงในคู่มือ (Manual) สามารถติดต่อสื่อสารได้ดี

6.4 หมวดวิชาและจำนวนหน่วยกิต

(1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	30	หน่วยกิต
(2) หมวดวิชาเฉพาะ	54	หน่วยกิต
(3) หมวดวิชาเลือกเสรี	6	หน่วยกิต

6.5 จำนวนหน่วยกิตรวมในหลักสูตร

นักศึกษาต้องศึกษาหมวดวิชาต่างๆ รวมไม่น้อยกว่า 90 หน่วยกิต
ตลอดหลักสูตร

ระยะเวลาศึกษา 6 ภาคการศึกษาปกติระบบทวิภาค หรือ 3 ปี

7. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิปริญญาตรี

7.1 ขอบเขตการเรียนรู้

ผู้ศึกษาได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางถึงทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในสาขาวิชาหลักและวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องกับวิชาชีพ มีความรู้พื้นฐานในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาเชิงวิชาการ มีความรู้และเข้าใจกฎระเบียบหรือข้อกำหนดที่ใช้ในการประกอบอาชีพ มีความเข้าใจในเทคนิคการทำงานวิชาการและวิชาชีพ

7.2 มาตรฐานจุดประสงค์

ผู้ศึกษามีความรอบรู้และเข้าใจในหลักการและทฤษฎีพื้นฐานสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันทั้งในอาชีพงานและส่วนตัว มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหา สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

7.3 มาตรฐานผลสัมฤทธิ์

ผู้ศึกษามีความสามารถประยุกต์ความรู้ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข สามารถเขียนและพูดในเชิงวิชาการ

7.4 หมวดวิชาและจำนวนหน่วยกิต

(1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	30 หน่วยกิต
(2) หมวดวิชาเฉพาะสาขา	84 หน่วยกิต
(3) หมวดวิชาเลือกเสรี	6 หน่วยกิต

7.5 จำนวนหน่วยกิตรวมในหลักสูตร

นักศึกษาต้องศึกษาหมวดวิชาต่างๆ รวมไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต

ตลอดหลักสูตร

8. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิปริญญาตรีเกียรตินิยม / ประกาศนียบัตรบัณฑิต

8.1 ปริญญาตรีเกียรตินิยม

8.1.1 ขอบเขตการเรียนรู้

ผู้ศึกษาได้เรียนรู้หลักวิชาการในขอบเขตเดียวกันกับคุณวุฒิปริญญาตรี และเพิ่มเติมในส่วนของการศึกษาวิจัย โดยมุ่งเน้นให้สามารถทำวิจัยภายใต้การกำกับของนักวิจัย

8.1.2 มาตรฐานจุดประสงค์

ผู้ศึกษามีความสามารถวิเคราะห์ข้อมูล สามารถดำเนินการวิจัยภายใต้คำแนะนำของนักวิจัย

8.1.3 มาตรฐานผลสัมฤทธิ์

ผู้ศึกษามีความสามารถในการค้นหาข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบข้อมูล สามารถใช้ทฤษฎีต่างๆ ในการอธิบายปัญหาทางวิชาการ

8.1.4 หมวดวิชาและจำนวนหน่วยกิต

(1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	30 หน่วยกิต
(2) หมวดวิชาเฉพาะสาขา	110 หน่วยกิต
(3) หมวดวิชาเลือกเสรี	6 หน่วยกิต
(4) หมวดวิชาวิจัยดำเนินงาน	10 หน่วยกิต

8.1.5 จำนวนหน่วยกิตรวมในหลักสูตร

นักศึกษาต้องศึกษาหมวดวิชาต่างๆ รวมไม่น้อยกว่า 156

หน่วยกิต ตลอดหลักสูตร

8.2 ประกาศนียบัตรบัณฑิต

8.2.1 ขอบเขตการเรียนรู้

ผู้ศึกษาได้เรียนรู้ทฤษฎีระดับสูงในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ เรียนรู้แนวคิดในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสู่การปฏิบัติในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เรียนรู้จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

8.2.2 มาตรฐานจุดประสงค์

ผู้ศึกษามีความสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการปฏิบัติงาน วิชาการและวิชาชีพ สามารถค้นหาข้อมูลและนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อน มีความชำนาญในวิชาการหรือวิชาชีพ

8.2.3 มาตรฐานผลสัมฤทธิ์

ผู้ศึกษามีความสามารถนำเอาเทคนิคการวิเคราะห์ไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความเชื่อมั่นในการทำงานกลุ่ม ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ สามารถเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาเฉพาะ

8.2.4 หมวดวิชาและจำนวนหน่วยกิต

(1) หมวดวิชาเฉพาะสาขา	20	หน่วยกิต
(2) หมวดวิชาฝึกปฏิบัติ	4	หน่วยกิต

8.2.5 จำนวนหน่วยกิตรวมในหลักสูตร

นักศึกษาต้องศึกษาหมวดวิชาต่างๆ รวมไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต ตลอดหลักสูตร

9. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิปริญญาโท

9.1 ขอบเขตการเรียนรู้

ผู้ศึกษาได้ศึกษาหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่สำคัญในสาขาวิชาเฉพาะและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในการนำหลักการและทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

9.2 มาตรฐานจุดประสงค์

ผู้ศึกษามีความสามารถใช้ทฤษฎีต่างๆ ในการวิเคราะห์ตอบปัญหา รู้จักวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อค้นหาความคิดใหม่หรือองค์ความรู้ใหม่ สามารถดำเนินการอย่างอิสระในการสร้างผลงานวิจัยในรูปของวิทยานิพนธ์อันเป็นผลงานทางวิชาการ หรือสร้างแบบจำลองเพื่อแก้ปัญหาวิชาชีพที่เหมาะสม

9.3 มาตรฐานผลสัมฤทธิ์

ผู้ศึกษามีความสามารถสื่อสารกับผู้อื่นโดยการอ้างอิงหลักการ และทฤษฎีทางวิชาการ สามารถโน้มน้าวความคิดของผู้อื่นเข้าสู่แนวคิดที่สร้างสรรค์ตามกรอบของทฤษฎีทางวิชาการ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ให้เกิดแนวทางแก้ไขปัญหา รู้จักใช้ดุลยพินิจอย่างยุติธรรมและมีหลักการเพื่อจรรโลงไว้ซึ่งความเป็นธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม รู้จักบริหารจัดการภายในกรอบฐานความรู้แห่งวิชาชีพ สามารถบูรณาการความรู้ในสาขาที่ศึกษากับสาขาอื่นๆ อย่างเหมาะสม

9.4 หมวดวิชาและจำนวนหน่วยกิต

(1) หมวดวิชาพื้นฐาน	3	หน่วยกิต
(2) หมวดวิชาเฉพาะบังคับ	15	หน่วยกิต
(3) หมวดวิชาเฉพาะเลือก	6	หน่วยกิต
(4) วิทยานิพนธ์	12	หน่วยกิต

9.5 จำนวนหน่วยกิตรวมในหลักสูตร

นักศึกษาต้องศึกษาหมวดวิชาต่างๆ รวมไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต
ตลอดหลักสูตร

10. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิปริญญาเอก

10.1 ขอบเขตการเรียนรู้

ผู้ศึกษาได้ศึกษาและเข้าใจลึกซึ้งถึงแก่นสารในทฤษฎี หลักการ และแนวคิดต่างๆ ในสาขาวิชาการหรือวิชาชีพ มีความรอบรู้และสามารถติดตามพัฒนาการทางวิชาการที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รู้เทคนิคการค้นคว้าวิจัยแบบใหม่ รู้จักใช้เทคโนโลยีและพัฒนาการ สมัยใหม่ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์หาคำตอบอย่างสร้างสรรค์

10.2 มาตรฐานจุดประสงค์

ผู้ศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหาในระดับสูงโดยใช้ทฤษฎีต่างๆ และใช้เทคนิคการค้นคว้าวิจัยในการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบ เข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการพัฒนาด้านวิชาการ สามารถทำวิจัยอย่างอิสระและสร้างองค์ความรู้ใหม่ในสาขาวิชา สามารถสังเคราะห์ผลงานการเขียนเชิงวิชาการและสื่อสารให้คนทั่วไปรับรู้

10.3 มาตรฐานผลสัมฤทธิ์

ผู้ศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ในสาขาวิชาที่ศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ สามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานโดยการวิเคราะห์ข้อมูลบนพื้นฐานแห่งความเป็นจริงและเที่ยงธรรม กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและสร้างสรรค์ ในเชิงวิชาการระดับสูง เป็นผู้นำในสังคมแห่งการเรียนรู้

10.4 หมวดวิชาและจำนวนหน่วยกิต

(1) หมวดวิชาเฉพาะบังคับ	3	หน่วยกิต
(2) หมวดวิชาเฉพาะเลือก	9	หน่วยกิต
(3) วิทยานิพนธ์	36	หน่วยกิต

10.5 จำนวนหน่วยกิตรวมในหลักสูตร

นักศึกษาต้องศึกษาหมวดวิชาต่างๆ รวมไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ตลอดหลักสูตร

3. จัดสัมมนาในระดับชาติเรื่องคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติและกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ

การสัมมนาระดับชาติเป็นการระดมความคิดเห็นของนักการศึกษาทั่วประเทศ ควรจัดทั้งในระดับชั้นพื้นฐานสายสามัญ สายอาชีวศึกษา ระดับอุดมศึกษาดำกว่าปริญญา และระดับปริญญา กระทรวงศึกษาธิการควรมอบหมายให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้จัดสัมมนาในเรื่องคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติและกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงนโยบาย ระดมความคิดเห็น และหาข้อสรุปอันเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดกรอบมาตรฐานของคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ ผลสรุปจะถูกรายงานต่อคณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติเพื่อกลั่นกรองและนำเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ต่อไป

4. จัดตั้งเครือข่ายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ในประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการควรมอบหมายให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา จัดตั้งเครือข่ายนำร่องเพื่อการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์

คณะผู้วิจัยขอเสนอให้มีการจัดตั้งเครือข่ายนำร่องดังนี้

- 4.1 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยโรงเรียนสายสามัญของรัฐบาล 10 แห่ง โรงเรียนสายสามัญเอกชน 10 แห่ง
- 4.2 ระดับอาชีวศึกษา ประกอบด้วยโรงเรียนสายอาชีวศึกษาของรัฐบาล 5 แห่ง โรงเรียนสายอาชีวศึกษาเอกชน 5 แห่ง วิทยาลัยอาชีวศึกษาของรัฐ 5 แห่ง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน 5 แห่ง วิทยาลัยสารพัดช่าง 5 แห่ง
- 4.3 ระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยมหาวิทยาลัย 20 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

เครือข่ายนำร่องมีหน้าที่จัดทำรายละเอียดของหลักสูตร แต่ละระดับคุณวุฒิ การศึกษาแห่งชาติ กำหนดวิชามาตรฐานในหลักสูตร จำนวนหน่วยกิต มาตรฐาน จุดประสงค์ มาตรฐานผลสัมฤทธิ์ เพื่อการเทียบโอนที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ ต่อผู้เรียน เครือข่ายนำร่องเพื่อการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์จะ รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสร้างกรอบคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติเพื่อการประกาศใช้ให้เกิดการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ ภายในประเทศ

5. กำหนดการสร้างข้อสอบมาตรฐาน

มาตรฐานการศึกษาของชาติควรเป็นหนึ่งเดียว การสร้างข้อสอบมาตรฐานเพื่อใช้ในการวัดความรู้ของบุคคลทั่วไปเป็นวิธีที่ดีที่สุด และบุคคลทุกคนสามารถขอทดสอบความรู้ได้ตลอดเวลา การออกข้อสอบและการวัดผลควรมอบให้สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เป็นผู้ดำเนินการโดยการจัดทำคลังข้อสอบในแต่ละระดับคุณวุฒิ การศึกษาแห่งชาติ และพร้อมที่จะจัดเป็นข้อสอบเพื่อการประเมินความรู้ ควรที่จะกำหนดให้มีการทดสอบทุกเดือนๆ ละครั้ง ซึ่งมีกำหนดการแนบ

สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เป็นหน่วยงานใหม่ที่ถูกกำหนดให้มีบทบาทในเรื่องการจัดระบบทดสอบ วิธีการทดสอบ และการประเมินผล หนึ่งในภารกิจหลักของสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) คือการให้บริการสอบ วัดความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะ และระดับต่างๆ ให้กับนักเรียน นิสิตนักศึกษา และประชาชนทั่วไป เพื่อประโยชน์นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ระบบการศึกษาและวิชาชีพ

6. กำหนดการทดสอบฝีมือแรงงาน

การทดสอบฝีมือแรงงานเป็นหนทางที่จะพิสูจน์ความสามารถในทางปฏิบัติ ซึ่งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถจากการสั่งสมประสบการณ์การทำงานควรได้รับโอกาสในการพิสูจน์ ควรจัดให้มีการทดสอบและการกำหนดวิธีการทดสอบอย่างชัดเจน กระทรวงศึกษาธิการควรมอบให้วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่าง และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นผู้ดำเนินการทดสอบและออกใบรับรองผล

7. สร้างหลักสูตรของแหล่งการเรียนรู้

บุคคลทั่วไปสามารถศึกษาหาความรู้ตามอัธยาศัยจากแหล่งการเรียนรู้ที่มีกระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ แหล่งเรียนรู้เหล่านั้นสามารถประเมินผู้เรียนตามอัธยาศัยโดยการทดสอบความรู้ที่ได้ แยกเป็นสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร การกำหนดวิธีทดสอบและการประเมินผล ตลอดจนการออกไปสัมฤทธิ์ผลควรมอบให้ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (เอกมัย) เป็นผู้ดำเนินการ

8. กระจายการจัดการศึกษาสู่องค์กรวิชาชีพ

กระทรวงศึกษาธิการควรกระจายอำนาจการจัดการศึกษาลงไปสู่องค์กรวิชาชีพ องค์กรฝึกอบรมด้านอุตสาหกรรม เช่น สมาคมวิชาชีพสาขาต่างๆ สมาหุการค้าไทย สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย แพทยสภา สภาวิศวกร สภาสถาปนิก สภาทนายความ สภาเภสัชกรรม สภาวิชาชีพบัญชี เพื่อให้มีแหล่งฝึกอบรมด้านวิชาการ สำหรับอุตสาหกรรม องค์กรวิชาชีพหรือองค์กรฝึกอบรมด้านอุตสาหกรรมต่างๆ สามารถให้การอบรมและออกวุฒิบัตร ซึ่งนำไปเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ได้

9. ขยายเครือข่ายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ สู่ประเทศนิวซีแลนด์

เมื่อการสร้างคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติและกรอบมาตรฐานสำเร็จเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแล้ว กระทรวงศึกษาธิการควรมอบให้เครือข่ายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ขยายเครือข่ายสู่ต่างประเทศ

คณะผู้วิจัยขอเสนอให้มีการขยายเครือข่ายนำร่อง ดังนี้

- 9.1 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยโรงเรียนสายสามัญของรัฐบาลนิวซีแลนด์ 10 แห่ง และ โรงเรียนสายสามัญของเอกชนหรือกึ่งเอกชน 10 แห่ง
- 9.2 ระดับอาชีวศึกษา ประกอบด้วยสถาบันเทคโนโลยี 10 แห่ง โพลีเทคนิค 10 แห่ง
- 9.3 ระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยมหาวิทยาลัย 8 แห่ง ได้แก่ UNIVERSITY OF AUCKLAND, MASSEY UNIVERSITY, UNIVERSITY OF CANTERBURY, UNIVERSITY OF OTAGO, UNIVERSITY OF WAIKATO, VICTORIA UNIVERSITY OF WELLINGTON, AUCKLAND INSTITUTE OF TECHNOLOGY และ LINCOLN UNIVERSITY

ในการขยายเครือข่ายสู่ประเทศนิวซีแลนด์ กระทรวงศึกษาธิการควรเป็นผู้นำในการเชิญร่วมประชุม และเจรจาความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของสองประเทศ โดยการสนับสนุนจากรัฐบาลทั้งสองประเทศ ภายใต้การสนับสนุนขององค์กรทางการศึกษาระหว่างประเทศ

10. ขยายนโยบายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์กับ นานาชาติ

กระทรวงศึกษาธิการควรขยายนโยบายการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์กับนานาชาติในโลกที่ได้จัดการศึกษาในมาตรฐานเดียวกัน โดยใช้กรณีการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ที่ทำกับประเทศนิวซีแลนด์ เป็นต้นแบบ

ข้อเสนอทั้ง 10 ประการข้างต้นนี้จะเป็นแนวทางการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทยให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ และจะนำไปสู่การดำเนินงานในด้านการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อประชาชนคนไทยที่แสวงหาความรู้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยภายในประเทศและจากต่างประเทศ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

บรรณานุกรม

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) รวมกฎหมายการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ
- วิชัย ฤกษ์สุริทัต และคณะ (2548) รายงานการวิจัย การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต: อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- จิรณี ตันดิรัตน์วงศ์ (2543) รายงานการวิจัย การเทียบโอนผลการเรียนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช และคณะ (2544) รายงานการศึกษาวิจัย การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา : กรณีศึกษานิวซีแลนด์. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ
- ดร.มัทนา สานติวัตร (2543) รายงานการวิจัยเอกสารเรื่อง การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : หจก.อรุณการพิมพ์
- สำนักทดสอบทางการศึกษา (2546) เอกสารแนวดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) รายงานสรุปการสัมมนา นโยบายส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2549) แนวทางการดำเนินงานประเมินความรู้และประสบการณ์ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 . กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2548) แนวทางการเทียบโอนผลการเรียน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. 2548. กรุงเทพมหานคร:กระทรวงศึกษาธิการ

- พินสุดา สิริธรรังศรี (2540) การปฏิรูปการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2548) รายงานผลการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546) สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2546. กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ
- กลุ่มการศึกษาและฝึกอบรมในต่างประเทศ (2547) สารานุกรมเกี่ยวกับการศึกษาต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ก.พ.
- หน่วยการพัฒนาและนโยบายนานาชาติ กระทรวงศึกษาธิการประเทศนิวซีแลนด์ (2002) ระบบการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ภาพรวม นิวซีแลนด์ : กระทรวงศึกษาธิการประเทศนิวซีแลนด์
- ไลอัล แพร์ริส (2542) การนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในนิวซีแลนด์. กรุงเทพมหานคร : บจ.ซาดาดพรีนซ์
- Ministry of Education (2005) **The Ministry of Education and The Tertiary Education System.** New Zealand : Ministry of Education.
- Ministry of Education (2003) **Education Priorities for New Zealand.** New Zealand : Ministry of Education.
- New Zealand Qualification Authority (2002) **Supporting Learning Pathways.** New Zealand : NZQA.
- Institutes of Technology and Polytechnics Quality (2004) **ITP New Zealand - Academic Quality Standards (2004 Revision)** New Zealand : ITP New Zealand.
- Office of the Associate Ministry of Education (Tertiary Education) (2002) **Tertiary Education Strategy 2002 - 07.** New Zealand : Ministry of Education.
- John Read and David Hirsh (2005) **Final Project Report on Project E4: English Language Levels in Tertiary Institutions.** New Zealand : Victoria University of Wellington.
- The New Zealand Register of Quality Assured Qualifications (2003) **Underpinning Quality Assurance Processes.** <http://www.KiwiQuals.govt.nz>. [August, 2005]

- New Zealand Qualifications Authority (2003) **National Qualification Framework.**
New Zealand : NZQA National Qualifications Services.
- Education New Zealand Trust (2005) **Study in New Zealand Secondary Education .** New Zealand : APN Educational Media NZ ltd.
- New Zealand Qualifications Authority (2004) **Quality Assurance Standard for Accreditation of Secondary Schools.** New Zealand : Wellington
- The Association of Polytechnics in New Zealand. (2002) **International Student Directory 2002** http://www.tipnz.ac.nz/publications/directory_2002/nz-overview.htm
- Ministry of Education. (2004) **The Ministry of Education and The tertiary Education System** <http://www.minedu.govt.nz>
- สำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน (2549) **ศูนย์บริการการศึกษาตามอัธยาศัย**
<http://www.iecenternfe.com>
- Infed (2006) **Using Informal Education**
<http://www.infed.org/archives/usinginformaleducation/jeffsandsmith1.htm>
- Infed (2006) **Non-formal Education** <http://infed.org/biblio/b-nonfor.htm>
- ศุภสร แสงรัตนา (2548) **สรุปความเป็นมา : การเทียบระดับการศึกษา**
<http://www.nfe.co.th/042103/online/article/article1.html>

ภาคผนวก

รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ ที่ได้รับการรับรองจาก ก.พ.

มหาวิทยาลัยไทยหลายแห่งอ้างถึงสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศที่คณะกรรมการข้าราชการพลเมือง (ก.พ.) รับรอง จากการศึกษาพบว่า มีสถาบันอุดมศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ที่ได้รับการรับรองจาก ก.พ. จำนวน 52 แห่ง ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. AORAKI POLYTECHNIC
2. AOTEAROA INSTITUTE
3. ASIA PACIFIC INTERNATIONAL INSTITUTE
4. AUCKLAND COLLEGE OF EDUCATION
5. AUCKLAND CONSORTIUM OF THEOLOGICAL EDUCATION
6. AUCKLAND INSTITUTE OF STUDIES
7. AUCKLAND INSTITUTE OF TECHNOLOGY
8. BAY OF PLENTY POLYTECHNIC
9. BIBLE COLLEGE OF NEW ZEALAND
10. CARRINGTON POLYTECHNIC
11. CENTRAL INSTITUTE OF TECHNOLOGY
12. CHRISTCHURCH COLLEGE OF EDUCATION
13. CHRISTCHURCH POLYTECHNIC
14. CROWN INSTITUTE OF STUDIES
15. DUNEDIN COLLEGE OF EDUCATION
16. EASTERN INSTITUTE OF TECHNOLOGY
17. HAWKES BAY POLYTECHNIC
18. HUTT VALLEY POLYTECHNIC
19. INTERNATIONAL PACIFIC COLLEGE
20. LINCOLN UNIVERSITY
21. MANAWATU POLYTECHNIC
22. MANUKAU INSTITUTE OF TECHNOLOGY

23. MANUKAU POLYTECHNIC
24. MASSEY UNIVERSITY
25. MASSEY UNIVERSITY COLLEGE OF EDUCATION
26. NELSON POLYTECHNIC
27. NORTHLAND POLYTECHNIC
28. OPEN POLYTECHNIC OF NEW ZEALAND
29. OTAGO POLYTECHNIC
30. PALMERSTON NORTH COLLEGE OF EDUCATION
31. SOUTHLAND POLYTECHNIC
32. TAI POUTINI POLYTECHNIC
33. TAIRAWHITI POLYTECHNIC
34. TARANAKI POLYTECHNIC
35. TE WANANGA O RAUKAWA
36. TE WHARE WANANGA O AWANUIARANGI
37. TELFORD RURAL POLYTECHNIC
38. UNITEC INSTITUTE OF TECHNOLOGY
39. UNIVERSITY OF AUCKLAND
40. UNIVERSITY OF CANTERBURY
41. UNIVERSITY OF OTAGO
42. UNIVERSITY OF WAIKATO
43. UNIVERSITY OF WAIKATO, SCHOOL OF EDUCATION
44. VICTORIA UNIVERSITY OF WELLINGTON
45. WAIARIKI POLYTECHNIC
46. WAIKATO POLYTECHNIC
47. WAIRARAPA COMMUNITY POLYTECHNIC
48. WANGANUI REGIONAL COMMUNITY POLYTECHNIC
49. WELLINGTON COLLEGE OF EDUCATION
50. WELLINGTON POLYTECHNIC
51. WHITECLIFFE COLLEGE OF ART AND DESIGN
52. WHITIREIA COMMUNITY POLYTECHNIC

**รายชื่อผู้ร่วมประชุมพิจารณารายงานการวิจัย
เรื่อง "แนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้ และประสบการณ์
ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์"
ณห้องประชุมลีปนนท์ เกตุทัต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
วันที่ 12 กันยายน 2549**

1. ดร.สิริพร บุญญานันต์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา สกศ.
2. ดร.นันทสาร สีสลับ	มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก
3. นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา
และพัฒนาการเรียนรู้
4. รศ.ดร.ชนะ กสิภรณ์	คณะกรรมการเลขาธิการสภาการศึกษา
5. ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตร
6. ดร.ไพบูรณ์ แจ่มพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
7. ผศ.ดร.ชำนาญ รอดเหตุภัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
8. ผศ.ดร.สุวัฒน์ วรรณุศาสน์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
9. ดร.สมคะเน คำจูน	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
10. ผศ.ดร.ศิลาปชัย กงตาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
11. นายอรธนพ วงศ์วิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
12. นางขจีวรรณ จิตรสถาพร	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ชลบุรี
13. นางสาวจิตราภรณ์ พิทักษ์วงศ์	ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
นครศรีธรรมราช
14. นางนิษวัน วรรณุศาสน์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
15. นางพรทิพย์ กล้ารบ	สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน
16. นายถวัลย์ มาศจรัส	หัวหน้ากลุ่มพัฒนานโยบายการเรียนรู้
ด้านภูมิปัญญาและการท่องเที่ยว
17. ดร.นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม	นักวิชาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
18. นางสาวปิยะมาศ เม็ดไธสง	นักวิชาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

19. นางรัตนา เขมะพานิช	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
20. นายสมชาติ สมญาติ	เจ้าหน้าที่โครงการฯ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
21. รศ.วิชัย ฤกษ์ภูริทัต	มหาวิทยาลัยนเรศวร
22. ผศ.ศรীরวรรณ ฤกษ์ภูริทัต	มหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะผู้จัดทำ

รายงานการวิจัย แนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

ที่ปรึกษา

ดร. อรุณ จันทวานิช	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร. สิริพร บุญญานันต์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล	ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา
ดร. จิรพรรณ ปุณเกษม	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
นายถวัลย์ มาศจรัส	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้

นักวิจัย

รศ. วิชัย ฤกษ์ฤทธิ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ. ศรัทธา ฤกษ์ฤทธิ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร

นักวิจัยผู้ช่วยและบรรณาธิการ

ดร. นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม นักวิชาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

พิสูจน์อักษร

นายวิชา สนวนานนท์	ผู้จัดการโรงพิมพ์
นายสมชาติ สมญาดี	เจ้าหน้าที่ประจำโครงการ